

Arxiu històric FUNDACIÓ JAUME BOFILL

Iniciatives econòmiques local i social

Joan Subirats

Lluís Casas

Ricard Gomà

FEBRER 1985

FUNDACIÓ
Fundació
JAUME
jaume
BOFILL
Bofill

aquest treball ha comptat amb el
patrocini i la col.laboració
de la FUNDACIO JAUME BOFILL
i de l'AJUNTAMENT DE BARCELONA

APUNTS PER UN PROJECTE DE CIUTAT. ELEMENTS DE CONCERTACIO LOCAL

A. LA CIUTAT "INTENCIONAL". UN PROJECTE DE FUTUR.....	1
1. Introducció.....	2
2. El paper de les ciutats en el procés d'industrialització.....	3
3. L'impacte de la nova situació econòmica.....	6
4. Les ciutats i el seu rol econòmic.....	9
5. Una ciutat "intencional".....	11
6. Una ciutat "intencional" en una societat avançada.....	17
7. Un projecte de ciutat.....	21
8. Una nova mentalitat.....	24
9. Una nova gestió per una nova ciutat.....	28
a) La ciutat com a marc que facilita la informació.....	28
b) els processsos intensius de coneixement a les ciutats.....	30
c) la ciutat i el principi ecològic.....	32
d) un nou "sistema nerviós" de poder per la ciutat.....	33
e) el paper de la ciutat en una nova distribució de competències.....	37
f) la ciutat i el problema dels recursos.....	40
10. Un projecte de futur.....	41
 B. LA CONCERTACIO A NIVELL LOCAL. ALGUNS PROBLEMES CONCEPTUALS I ALGUNES PROPOSTES DE TREBALL.....	45
1. Pluralisme, neocorporatisme, concertació, pressió.....	45
2. Les transformacions econòmiques actuals i el paper de la concertació.....	50
3. La problemàtica local.....	54
4. Corporatisme local?.....	56
5. "Policy network" com alternativa més real i concreta.....	60
6. El projecte de ciutat com mecanisme integrador.....	64
 Anexe: esbòs d'algunes tècniques de negociació a desenvolupar.....	66

A.- La ciutat "intencional". Un projecte de futur.

Volem aquí plantejar-nos la problemàtica actual de la ciutat i la seva projecció futura. El desenvolupament de la ciutat com a fita, imposa una nova mentalitat, una nova gestió, un projecte de futur.

1. Introducció

A les portes del segle XXI tot fa pensar que les ciutats sofriran, si no ho fan ja, importants processos de transformació, que implicaran la consolidació de nous valors, l'inici de noves vies d'industrialització i la remodelació profunda de les existents, la naturalesa del treball variarà i, en general, la ciutat podrà aprofitar les lliçons derivades de més de cents anys de vida urbana. En definitiva les funcions i la forma de les ciutats canviarà. La nova revolució industrial que vivim farà també apareixer noves formes, nous tipus de ciutat.

Les components que han marcat fins ara el desenvolupament urbà seràn diferents en el pròxim futur. El paper jugat per els recursos naturals o les avantatges derivades de l'emplaçament territorials deixarà pas a una més gran consideració dels recursos humans i la preparació cultural. El desenvolupament de la ciutat passarà a ser més "intencional" que "incremental", i d'aquesta manera la planificació urbana tendirà a allargar la seva perspectiva, dins de la voluntat d'aconseguir ciutats més cosmopolites i on s'hi visqui millor.

Tot això no vol dir que les ciutats seguiran idèntics camins. Diferents ciutats seguiran diferents vies de desenvolupament. Algunes no podran sino adaptar-se, més bé o més malament, als canvis externs produïts. Altres seràn capaces d'assumir una més gran autonomia i "decidir" sobre el seu futur. Aquelles que aconseguixin fer projectes que siguin al mateix temps factibles i atractius encapçalaran els nous processos urbans. Això implicarà una gran capacitat de consens i movilització de recursos per fer "emergir" a la ciutat dins d'un contexte nacional o internacional cada cop més competitiu, en un marc d'economia global. Però seràn aquestes ciutats que assumeixin el

control del seu destí les que prosperaran. Les ciutats més resignades, menys capaces de construir una idea de comunitat i de compromís col·lectiu, tindran grans dificultats per afrontar la problemàtica d'aquest final de segle.

El desenvolupament urbà, molt lligat a les necessitats derivades del procés industrialitzador, precisarà doncs de nous fonaments. El creixement de les ciutats tendirà a estabilitzar-se i el paper que jugaran a les seves respectives regions i en el contexte d'una economia global esdevindrà molt més diferenciat. Els canvis seran molt més qualitatius que ho han sigut en els doscents anys d'industrialització i urbanització anteriors.

El mateix fet de la transnacionalització econòmica i cultural farà apareixer a la ciutat, lloc de residència, com un valor més fort d'apartanyença que altres realitats pretesament més globals. La tecnologia elimina les distàncies contribuint a resaltar l'aspecte de ciutadania per sobre d'altres valors.

En definitiva estem fent referència a una ciutat que fa front a un doble repte en aquest final de segle. Donar resposta als problemes derivats de la crisi i la nova situació econòmica, i, al mateix temps, fer-ho en un sentit i d'una manera que permeti a la ciutat tenir un lloc en el nou ordre emergent.

2. El paper de les ciutats en el procés d'industrialització

El gran desenvolupament i creixement de les ciutats i del fenomen urbà va molt lligat al fet industrial. Fins a l'anomenada revolució industrial, les ciutats tradicionals estaven vinculades a fenòmens com el control del territori (l'antiga ciutat imperial), i per tant, amb un objectiu

esencial de manteniment del status quo. Més tard, la ciutat comercial estava vinculada a l'intercanvi, precisant vies de comunicació que eren a l'època bàsicament marítimes o fluvials. Serà la revolució industrial, amb l'aparició del vapor i de noves tècniques productives, la que crearà les condicions del model fenomen urbà. L'economia d'aglomeració, amb coincidència d'infraestructures de comunicació (esencialment ferroviàries), serveis i acumulació de mà d'obra, caracteritza aquest període del segle XIX. A vegades són també decisions político-administratives les que creen, amb decisions d'implantació d'universitats o serveis bancaris, les condicions necessàries pel creixement urbà contemporani.

Podem afirmar que, en general, a les nacions industrialitzades va produint-se, al llarg del segle XIX i XX, una relació de contextualitat territorial entre fàbrica i ciutat. El creixement de la ciutat és, en principi, bàsicament un creixement de població, ja que en aquells moments els processos productius es basaven en la utilització masiva de mà d'obra. A mesura que es trobaven nous productes i s'inventaven noves vies per a la producció, o s'utilitzaven nous recursos, noves indústries apareixien, noves empreses es creaven i noves comunitats es formaven. Algunes eren ciutats o nuclis d'un sol ram o d'una sola empresa, altres acollien diverses empreses i una gran varietat d'indústries; en sorgien de molts tipus i formes, i molt poques gaudiren d'un creixement planificat i coherent. La gran majoria basava la seva existència, o al menys el seu gran creixement, en el fet de la seva localització. A mesura que els mercats es feien més competitius la lluita per aconseguir millorar l'accés a les matèries primes, a les fonts d'energia o a millors comunicacions es feia més intensa.

Tan les velles ciutats que havien conectat amb el fenomen

industrialitzador, com els nous emplaçaments comunitaris, havien de fer front a les exigències físiques i socials que se'n derivaven. Creació d'infraestructures productives, estructuració d'un sistema d'equipaments urbà, serveis per la població, com jutjats, vivendes, escoles, hospitals, mercats, parcs i altres llocs de lleure, etc. Aquest conjunt de factors posà en crisi les velles estructures locals de poder i administració. Quedaren mig abandonats o en gran depressió vells centres rurals, sorgiren realitats metropolitanes que desbordaren el marc local, i entrà també en crisi l'esglauó administratiu intermedi, pensat encara en una lògica de delegació del poder central i poc capaç de respondre a les noves demandes.

Aquesta situació s'ha anat perllongant i diversificant al llarg de tot el segle XX, amb avenços i retrocessos, amb èpoques de forta crisi i recessió, i amb èpoques de creixement notable, com la que segueix al final de la Segona Guerra Mundial. Les ciutats van conformant-se en aquesta fase com centre de serveis i de suport d'una indústria en expansió. Les ciutats han hagut de transformar el seu funcionament dins d'un Estat i d'unes regles de joc que derivaven del gran pacte de la postguerra, pacte en el que convergien les tendències socialitzants d'alguns amb la voluntat de mantenir l'esquema bàsic de l'economia de mercat dels altres. Aquest acord o compromís representava per als treballadors l'acceptació de la lògica del benefici i del mercat com la via principal per a l'assignació de recursos, per l'intercanvi internacional, pel canvi tecnològic, pel desenvolupament productiu i per la localització industrial, i a canvi s'assegura als treballadors un nivell de vida mínimament acceptable, els drets d'associació obrera, la presència institucionals dels sindicats, l'ampliació dels drets democràtics i socials, una certa garantia del lloc de treball, i tot un seguit de prestacions socials a càrrec de les diferents

administracions públiques, amb un objectiu redistribuidor.

Però les exigències a les diferents Administracions Públiques d'aquest Estat Social van provocar fortes reestructuracions orgàniques, increments de plantilla i sobretot un gran augment de les despeses públiques. Les Administracions Locals no en quedaren al marge, i van patir una forta crisi, tan funcional o de competències, com financera o de mitjans. Molts del processos de reforma de les Administracions Locals que han protagonitzat diferents països als anys seixanta i setanta tenen la seva explicació en la consciència de que només amb uns mínims de població i territori es poden garantir uns mitjans financers i una capacitat tècnica suficient per donar resposta als problemes plantejats avui a escala local.

3. L'impacte de la nova situació econòmica

La crisi que atravessa l'economia mundial des dels anys setanta ha tingut importants efectes en la vida local. Aquesta crisi va provocar, com tothom sap, un fort encariament de les matèries primes, i importants reajustaments a les diferents economies nacionals. Menys producció, més atur, forts processos d'innovació tecnològica, desplaçament de determinades produccions a països amb millr cost comparatiu, i un significatiu augment del dèficit públic provocat per l'augment de les demandes socials, són alguns dels elements característics d'aquesta crisi. La cruesa de les xifres ens il·lustra encara més sobre la seva importància: als països de l'OCDE, si comparem el període 1965-1973 amb el període 1974-1980, la taxa interanual de creixement real del PIB es va reduir a la meitat, a menys d'una tercera part la taxa interanual de creixement real de la demanda interior, una reducció del 75% en la taxa

interanual de creixement de la productivitat, un augment del nivell d'atur de prop del 80% i un augment de més del doble de la taxa interanual de creixement dels preus.

Avui estem ja instalats en la postcrisi, en una nova situació econòmica en la que han variat moltes de les components que feiem servir per explicar el paper de les ciutats en els processos productius. S'ha aturat el creixement demogràfic de les ciutats. Ja no es produeix el fenomen migratori del camp a la ciutat, i més aviat la tendència és la pèrdua de població de les grans ciutats. Sembla, per altra banda, abandonar-se el planejament urbà a gran escala, ja que l'estancament demogràfic i la crisi econòmica impedeixen movilitzar recursos suficients, el que porta a una política de restricció de les propostes públiques, o a la "liberalització" del mercat de l'habitatge, iniciatives que contradiuen les concepcions finalistes i globalitzadores característiques del pla.

Les ciutats han anat convertint-se en centres de serveis on trobem grans bosses d'atur, degut, entre altres factors, a la mateixa composició de la població que hi viu: personal no qualificat, vells, joves, emigrants de raça no blanca, etc.. Les ciutats han perdut molts llocs de treball perquè actualment no són tan necessàries les economies d'aglomeració, degut a que hi ha una més gran integració industrial i una millor tecnologia. Moltes de les velles estructures industrials han anat racionalitzant el seu funcionament, substituint les antigues fàbriques situades a la ciutat per modernes plantes a la perifèria, més tecnificades i amb molt menys personal.

Un altre efecte d'aquests canvis es la greu crisi de recursos de les Administracions Locals. Cal mantenir

una enorme infraestructura, amb unes despeses socials molt elevades per la presència creixent de sectors necessitats: vells, joves, aturats, etc. I al mateix temps, els recursos fiscals o recaptadors dels Ajuntaments són menors o decreixents perquè la base fiscal està en decadència, propietats velles, moviments cap a la perifèria de sectors productius, etc. Això ha provocat grans augments de la pressió fiscal municipal i increments de dèficit públic local, observats amb preocupació pels responsables de la política econòmica de l'Estat.

Per altra banda, a nivell local, s'observen alguns fenòmens rellevants. Sembla que les empreses petites i mitjanes resisteixen millor la nova situació econòmica. En aquest mateix sentit algunes reestructuracions empresarials van en la línia de trencar les grans unitats productives tradicionals, descentralitzant els seus serveis. Les petites unitats permeten una més gran flexibilitat i adaptació a un mercat cada cop més complex. La reestructuració a gran escala del mercat ha provocat també el sorgiment de determinats buits o mancances productives que poden aprofitar-se a través d'iniciatives que es situin més a la vora de les necessitats de consum. Aquests elements han potenciat una tendència a l'anàlisi econòmica a petita escala, fent apareixer a l'economia local com a protagonista destacada, per la seva proximitat als centres productius i de consum i per la seva millor adaptabilitat als canvis constants que la nova situació planteja.

4. Les ciutats i el seu rol econòmic

Cal constatar, d'entrada, la dimensió propiament econòmica de l'exercici de moltes de les competències habituals dels municipis, que acostuma a convertir-los en un dels agents econòmics fonamentals dins del seu territori. Sense cap voluntat sistemàtica caldria recordar, per exemple: el paper de l'Ajuntament com inversor en obra pública i infraestructura, com contratista, com consumidor de bens i serveis, com empresari, com gestor de serveis assistencials, o ja de manera més diàfana les funcions municipals en l'ordenació del territori, la funció impositiva o la de promoció de sòl industrial o de llocs de treball.

Totes aquestes funcions s'han anat fent al llarg del temps sense que es posés de relleu, de forma específica, el paper econòmic del govern local. El fet nou és que avui els Ajuntaments comencen a ser conscients de que aquests són instruments a les seves mans per intentar contribuir, promocionar, recuperar, la vida econòmica local colpejada amb més o menys força per la crisi i les seves conseqüències. I en aquest redescobriment de les propies capacitats en matèria econòmica hi ha influït diferents sectors. D'una banda les dificultats que atravesava la despesa pública per afrontar els reptes derivats de la crisi. La necessitat de reduir el nivell de resposta, especialitzant-la més, tant territorialment com pel que fa als objectius. Les respostes polítiques s'han concentrat més, i això ha portat com a conseqüència la pròpia contenció en la voluntat d'intervenció. S'ha produït un cert redescobriment del mercat per part de les autoritats centrals i locals, redescobriment provocat tant per l'estrategia de resposta a la crisi i a l'atur escollida, com per les mateixes dificultats objectives de la despesa pública. En temes com la política urbana, la regeneració econòmica

o la lluita contra l'atur, les polítiques seguides darrerament situen al mercat com el mecanisme idoni per racionalitzar, seleccionar respostes i aconseguir resultats eficients i perdurables.

D'aquestes consideracions en deriva tota una nova filosofia sobre la necessitat de que el públic i el privat comparteixin riscos. El sector privat ha vist transformat el seu paper en la política seguida per l'Administració. De simple receptor de l'ajuda o la subvenció puntual, ha passat a ser considerat com un actor més en la política dissenyada i com un protagonista essencial en la implementació d'aquesta política.

Això denota tot un canvi en les relacions entre la business community i l'Administració Local. Sempre que una empresa volia establir-se en una determinada localitat es "trobava" amb l'Administració Local. Ara, quan en bona part la nova política urbana té com objectius essencials la recuperació econòmica i la lluita contra l'atur, són les Administracions Locals les que van a la "cacera" d'inversions i a la creació d'empreses a la seva localitat. En aquest sentit s'han ampliat notablement les possibilitats de col.laboració entre inversors i/o empresaris i l'Administració Local. De la simple subvenció, o desgravació fiscal, a la joint venture amb participació de capital públic, passant per les relacions públiques, la reducció dels tràmits burocràtics o la promoció de fires industrials o comercials, hi ha tot un ventall de possibilitats.

Ara bé, aquest plantejament d'anar a busscar "a fora" les solucions dels problemes resulta també problemàtic. D'entrada, perquè les inversions externes són escases (i més en àrees on regna la reconversió), però a més la competència per atraure aquestes hipotètiques inversions

és actualment ferotge, i ha desencadenat una gran panoplia d'incentius, no sempre raonables. No és tampoc absurd recordar que aquest tipus d'inversions mantenen els centres decisionals "fora" del municipi o regió, possibilitant maniobres o desplaçaments territorials només guiats pels seus propis beneficis.

En aquest sentit pot resultar més rendible a mig i llarg termini promoure operacions de suport i desenvolupament de les empreses pròpies de la ciutat, estimulant-ne el seu creixement o facilitant la seva reconversió industrial i tecnològica. És evident que mitjans, coneixements i iniciatives poden sorgir en qualsevol comunitat. Així darrerament les Administracions Locals més dinàmiques dediquen seriosos esforços a desvetllar les energies amagades de la seva pròpia comunitat, potenciant, a través de diferents mecanismes, les capacitats creatives i tècniques i donant-los una component empresarial.

Les Administracions Locals estan molt ben situades per identificar aquelles necessitats socials no resoltes i generar, o contribuir a generar, una apropiada resposta econòmica i productiva, tot i mantenint el seu caràcter institucional que trascendeix la simple gestió de serveis o distribució de recursos.

5. Una ciutat "intencional"

En aquesta nova configuració de l'Ajuntament, més conscient del seu rol econòmic, i amb més voluntat d'intervenció, hi ha però certs perills a recordar. Primer de tot el localisme, la pèrdua de visió de conjunt dels problemes plantejats, perill que obliga a una clara articulació entre els diferents nivells administratius afectats,

en una perspectiva que podríem catalogar de "govern de la fragmentació". I constatem també el perill de mantenir una visió incrementalista del creixement econòmic i social, quan sembla clar que només una perspectiva de canvi qualitatiu pot fer-nos realment avançar. Iniciatives econòmiques dels municipis que responguin al vell principi del creixement ilimitat només poden portar a pràctiques d'expoliació del medi ambient i de "creixement" sense objectiu ni control.

Els reptes actuals obliguen a situar l'objectiu del creixement econòmic, de la recuperació de llocs de treball, dins d'un procés compatible amb la millora de les condicions de vida i de treball, i de respecte i millora del medi natural de l'home. En aquest sentit els municipis semblen bons llocs d'experimentació, tant per la ràpida evaluació de les mesures adoptades. Creativitat i diversitat troben a nivell local moltes vies d'experimentació, sense que les implicacions dels errors siguin decisives, i potenciant en canvi la seva ràpida generalització en cas d'encert.

En aquesta via d'adaptació i resposta a les noves necessitats econòmiques podríem assenyalar quatre fases que semblen força significatives:

- certa pasivitat de l'Administració Local, a l'espera de que la situació millori, o que la resposta sorgeixi dels nivells administratius més ben dotats per fer-ho. Al mateix temps, reajustament de la política de desenvolupament urbà seguida fins aleshores.
- esforç autònom de l'Administració Local per a respondre als nous reptes plantejats, en una línia bàsicament defensiva, movilitzant recursos per afrontar una situació d'emergència no prevista.

- descobriment de les oportunitats que la nova situació ofereix, a partir, sobretot, d'una adequada utilització de les noves tecnologies i tècniques. Plantejament ofensiu que preten no quedar "despenjat" del procés de redistribució de recursos productius i de riquesa, en un mercat cada cop més global.
- la crida al potencial d'innovació de la ciutat per a portar endavant un nou projecte de futur, un moviment sinèrgic que dongui perspectives de treball i de vida a tot el conjunt urbà. Una ciutat amb "intenció", amb voluntat de futur.

Aquesta fase representaria, doncs, la culminació d'un cert procés de descobriment del propi potencial d'intervenció econòmica, i la voluntat d'integració d'esforços en una perspectiva que faci emergir la ciutat dins d'un mercat cada cop més global. Si, com deia Adam Smith, quan més gran és un mercat més possible i rendible és l'especialització, actualment l'existència d'un mercat global, amb un nivell d'intercomunicació i informació que el fa quasi transparent, obliga a les ciutats a escollir també una certa "especialització" dins del sistema de ciutats mundial. O, per fer-ho més simple, a pensar, més enllà dels problemes concrets actuals, quin model de ciutat val la pena construir.

Malgrat les dosis d'incertesa que ens reserva el futur, podem assenyalar algunes tendències de canvi que van apareixent o escenaris urbans alternatius entre els que les ciutats poden escollir. Així podríem parlar de set diferents escenaris de ciutat:

- a- Ciutat-Conflicte
- b- Ciutat-Tecnologia
- c- Ciutat-Residencial
- d- Ciutat-Internacional
- e- Ciutat-Regional
- f- Ciutat-Lleure
- g- Ciutat-Conservació

a- Ciutat-Conflicte podria servir per descriure la situació actual de moltes ciutats, en les que predomina la paralisi del govern local, que sense projecte deixa "pudrir" la situació, desassistint els barris més problemàtics, i mantenint postures romàntiques ("abans les coses anaven bé") o simplement normatives ("les ciutats haurien de ser així").

b- Ciutat-Tecnologia serviria per descriure les grans possibilitats que ofereix l'alta tecnologia en el camp de la intercomunicació i relació, aspectes típicament urbans. Per molts observadors la implantació i utilització de les noves potencialitats tecnològiques (p. e. el cablejat de la ciutat) pot representar la gran possibilitat de transformació de les societats urbanes, com ho va fer l'electricitat o el ferrocarril al segle XIX. És evident que hi ha riscos de deshumanització o d'utilització totalitària d'aquests instruments, però les avantatges potencials per a les ciutats que emprenguin decididament aquest camí són molt importants: grans millores qualitatives en el camp de l'educació, relacions polítiques dinàmiques per la via de les televisions per cable que permeten la interactivitat, facilitat en el comerç i en el consum des de casa, reducció de les necessitats de transport, millora de les comunicacions i de la informació, gran increment de les possibilitats de lleure audiovisual, millora de l'atenció sanitària amb controls electrònics,

més seguretat a la casa i a la ciutat, etc. Aquestes possibilitats que poden millorar notablement la vida a les ciutats precisen ja des d'ara importants decisions per part de les Administracions Locals que volguin assumir aquest repte.

c- Ciutat-Residencial serviria per descriure aquella voluntat de tornar a una ciutat d'escala humana, on s'incrementi el contacte entre els ciutadans, on sigui possible fer més participatiu el procés de presa de decisions, i on predominin les distàncies curtes. Es busca també un tipus de producció i d'energia que permeti l'autosuficiència de la comunitat: energia solar, utilització del vent, reciclatge de les deixalles, predomini de la ciutat-jardí, etc. Aquesta és una sortida coherent amb una visió pessimista sobre el futur de la humanitat pel que fa a recursos i a fonts de riquesa, i lliga amb una voluntat creixent de retorn i respecte a la natura.

d- Ciutat-Internacional és un escenari apte per aquelles ciutats tradicionalment presents en la història mundial urbana, i també per aquelles que pretenen emergir amb força en l'actual sistema mundial de ciutats. Gràcies als avenços tècnics, el món s'ha convertit en un gran "barri", en el que tothom és "instantaniament veí". Aquest tipus de ciutat reconeix que pertany al món i que vol jugar-hi un determinat paper. Una Ciutat-Internacional seria aquella ciutat en la que les idees, gent i productes circulen amb gran llibertat, una ciutat en la que gent d'altres països troben ple respecte a la seva individualitat i dignitat humana, una ciutat que pretén arribar a oferir al rest del món allò millor de si mateix, aprofitant tota la seva força interna, servint de centre per a les empreses puntes del món, i convertint-se en punt central i cruïlla de relacions culturals, de serveis o de turisme.

e- Ciutat-Regional seria l'etiqueta que donariem a aquelles ciutats que pretenen convertir-se en un centre regional potent, un fòrum territorial capaç d'agregar riquesa cultural, estimular una visió comú, coordinant el necessari procés de presa de decisions a nivell regional amb el respecte a les inversions públiques i privades. La proliferació de ciutats potents d'aquest tipus permetria caminar cap un model policèntric, que presenta avantatges, i també inconvenients, respecte a un model concèntric-metropolita.

f- Ciutat-Lleure és un model que respon a un conjunt de tendències força evidents a les nostres societats. Per una banda la prolongació de l'adolescència i l'augment de la longevitat dels més grans, redimensiona de forma espectacular el nombre d'usuaris, el temps i els serveis dedicats als lleure. En un món en el que el control sembla incrementar-se cada cop més, on la majoria de decisions s'escapen, sembla que la planificació del temps lliure pot anar configurant-se com un dels darrers bastions del propi poder personal.

g- Ciutat-Conservació podria resultar un bon model per explicar les tendències que apunten a aturar el creixement, a centrar tots els esforços en el respecte a la natura i a la preservació de la riquesa històrica i de la configuració tradicional de la ciutat. No tots els que proposen o apunten en aquesta direcció semblen estar d'acord en caracteritzar les seves posicions com de no-creixement, sino que parles de creixement-dirigit. Parlen de la necessitat de definir un "nou codi urbà de conducta humana" que permeti mantenir una coexistència a les grans ciutats cada cop més amenaçada.

Cada un d'aquests set possibles escenaris, i en podriem

pensar d'altres, precisen d'una certa acceptació de que el futur no esta totalment prefigurat en el present, i per tant que cal explorar les possibles paradoxes que es vagin produint, obligant-nos a un cert joc imaginatiu sempre necessari. Es evident que no hi ha un sol futur urbà a l'horitzó, i aquesta pot ser una via per a indicar la riquesa i diversitat d'aquest futur. Com a tota construcció ideal és facilment perceptible que poden coincidir en una mateixa ciutat possibilitats que aquí semblen excloure's, la realitat sempre és més rica i complexa del que els models (reductius) indiquen. Ara bé, cal acceptar que aquest tipus d'especulacions presenten notables avantatges en moments en que convé enfrontar-se amb projectes i idees de futur, a una realitat difícil, desagregada i conflictiva.

6. Una ciutat "intencional" en una societat avançada

Una ciutat que volgui ser present i jugar un cert paper en els propers anys ha de partir d'alguns supòsits. D'entrada, cal considerar que és possible i probable unha nova fase de creixement econòmic basada en processos d'investigació intensius per a les noves tecnologies, en una mentalitat d'estalvi energètic, i en una voluntat de respecte i millorament del medi ambient. En efecte, una societat avançada (sense que calgui calificar-la de post res) partirà d'uns recursos tecnològics cada cop més sofisticats, uns operaris d'alt nivell de qualificació, un gran creixement del sector serveis, una posició central del sistema educatiu-investigador amb gran varietat d'especialitzacions i estudis, i, en general, una molt més gran interdependència social. Alguns consideren Califòrnia com un territori amb gran disponibilitat de les més avançades tecnologies, centres educatius punta, i "maneres"

de vida i de convivència social que es situen en l'avantguarda, podria considerar-se, en certa manera, un bon exemple de "futur".

Fins ara, i aquesta és una de les grans aportacions històriques del capitalisme, els homes han buscat la felicitat a través de la prosperitat. S'ha partit de la hipòtesi de que la prosperitat material pot ser constantment augmentada explotant a fons els recursos naturals i estímulant la demanda social en una línia d'expansió continua. Aquest creixement permanent era la condició fonamental del benestar i de la pau social. Des d'aquest punt de vista la revolució capitalista es basava en dos supòsits connectats: la inexhauribilitat dels recursos i la inexhauribilitat de la demanda social. Amb aquests supòsits s'ha desenvolupat el procés de mercantilització progressiva de les nostres societats.

Gràcies a aquest artifici l'anàlisi econòmica podia considerar-se autònoma, dins d'un sistema tancat i autosuficient respecte a altres ciències (físiques, socials o morals). La guia del benestar social (la maximització de les necessitats socials) és una dada fixa sobre la que es basa i orienta la producció. Però a les nostres societats sembla evident que el sistema econòmic no és un circuit tancat entre producció i consum, sino un sistema línia intermedi entre el sistema ecològic i el sistema social. Darrera la producció hi ha els recursos naturals que ja no es poden continuar considerant inexhauribles. Darrera el consum hi ha utilitats i necessitats materials que tampoc són insaciabls. Malgrat això avui encara es valora el grau de riquesa d'un país, el grau d'èxit d'una política, en termes comptables. El Producte Nacional Brut (PNB) és el gran instrument d'aritmètica política dels nostres dies, amb el qual s'ha pogut disposar d'un índex "objectiu" d'èxit, d'una bruiola per la política econòmica a seguir.

I avui tampoc aquest instrument sembla tan infalible. Quan més es terciaritzza un sistema econòmic menys útil és la quantificació del PNB. Aquest indicador funciona bé amb quantitats físiques visibles, quantificables i mesurables. Quan ha de mesurar serveis "inmaterials" (personals, culturals, professionals) és molt més difícil utilitzar paràmetres quantitativs. La comptabilitat econòmica tampoc pot mesurar transaccions que es desenvolupin fora del mercat, i avui sembla innegable un gran creixement de l'economia "informal", que s'extén fora del mercat oficial. Itampoc serveix el concepte de Producte Nacional per mesurar allò que es "perd" en el procés productiu: els danys, el desgast dels bens culturals o ambientals, etc.

No serveix, doncs, un criteri simplement quantitativ per mesurar riquesa i benestar econòmic i social. La riquesa econòmica mesurada en sentit tradicional està subjecte a límits, troba fronteres, més enllà de les quals el creixement provoca malestar. Així, el fabulós creixement productiu dels darrers decennis ha començat a perjudicar el medi ambient. L'home ha trencat el cicle, el cercle biològic, i l'ha trencat degut al procés de creixement i el tipus de creixement escollit. L'amenaça ecològica afecta a dos aspectes fonamentals: l'exhauriment de matèries primes i recursos naturals i la polució, el deteriorament del medi ambient. Un clar exemple del primer perill és el de la crisi energètica. S'han anat exhaurint les fonts d'energia no renovables d'extracció i tractament "fàcil" i s'ha hagut de començar a utilitzar altres fonts d'energia no renovable, però de "difícil" tractament o extracció (carbó o energia nuclear de fissió). Abans de poder utilitzar les fonts d'energia renovable (solar o nuclear de fusió) pasaran alguns anys en els que la distorsió entre demanda creixent i oferta en recessió

complicarà la situació. Però més enllà d'aquests problemes els riscos més greus procedeixen de la polució. Una economia en creixement continu és una economia que també genera continuament deixalles, que transforma constantment formes orgàniques en residuus que polucionen i embruten. No cal només "castigar" les produccions polucionadores amb impostos que gravin els efectes externs d'aquesta producció, sino que cal trobar noves maneres de produir, noves produccions que no provoquin aquells efectes. A més, els costos ecològics del creixement no només impliquen perdues de potencialitat productiva, sino que també afecten recursos naturals i ambientals insubstituïbles. Un llac als Pirineus no és només una reserva d'aigua. Té, per sobre d'això, un valor ambiental molt important. I per tant, des d'aquest punt de vista, no serveix una concepció de la natura que només l'entén com magatzem de recursos naturals, com via d'alimentació dels processos productius. Avui, els bens naturals, els recursos naturals, han de ser considerats per la societat com bens finals, i per tant subjectes a decisions no estrictament econòmiques.

Cal també refutar la idea de que la frontera dels desitjos, de les necessitats socials està sempre oberta, i guia el procés productiu. Com està plenament acceptat, és la producció la que dirigeix les "necessitats", capgirant-se així el postulat teòric. I aquí caldria afergi-hi la frontera ètica que situa com imperatiu social la cooperació, una frontera moral que impedeixi la disgregació, la no convivència, provocada per el seguiment cec del simple interès egoista.

En definitiva, un creixement purament mercantil provoca deficiències, mancances naturals, socials i morals. Cal orientar el creixement, convertint-lo en desenvolupament, entés com progrés social que permeti una millor diferencia-

ció social, un ventall més gran de "chances" de vida i de llibertat.

En aquesta societat avançada, on primi el desenvolupament qualitatiu per sobre del creixement mercantil, les ciutats han de trobar el seu propi projecte. Un projecte que doni un sentit a l'evolució de la societat i al creixement econòmic. Un projecte inclou una intenció de finalitat, d'objectiu, que va més enllà de la pura gestió, i que queda més cap aquí de la pura utopia. Un concepte constructiu de ciutat. Un projecte de ciutat vol dir construir un sistema d'objectius i de pautes dirigides a regular el desenvolupament de la ciutat a partir d'una voluntat consensuada. Hi ha per tant una exigència de "sentit" i de "consentit" (consens), entorn a certs objectius i a certes pautes. Així, aquest projecte de ciutat, aquesta "intenció" de ciutat, pot donar resposta a la complexitat social creixent, pot donar sentit a les vies de resolució de problemes com els provocats per la innovació tecnològica, per la necessitat d'equilibri ambiental, per la recerca d'igualtat social. Pot servir com indicador dels nivells assolits en els contextes ecològic, econòmic o social, superant una mentalitat estrictament comptable.

7. Un projecte de ciutat

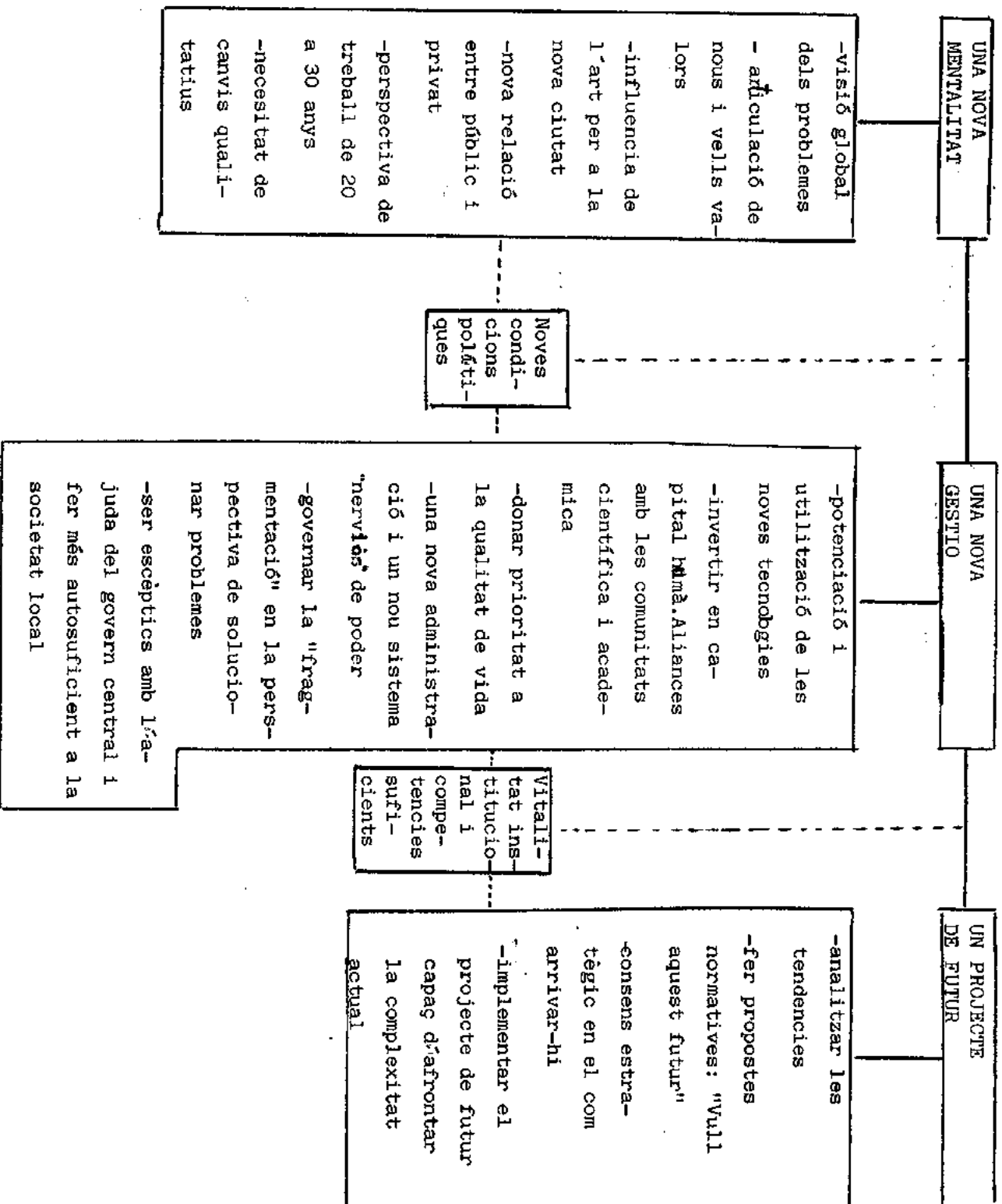
Una ciutat que pretengui emergir en una societat i un mercat cada cop més global requereix un projecte propi, una idea precisa que permeti seleccionar i ordenar les diferents possibilitats d'acció. Aquesta concepció global i operativa del futur de la ciutat pot permetre superar el mercat polític, l'oligopoli social, configurant un unitat i una legitimitat que no poden trobar-se en la norma abstracta o en el formalisme representatiu. Un

projecte de ciutat ha de ser, alhora, un punt d'identificació i de convergència dels que hi viuen (donant un "sentit" a l'interés col·lectiu) i ha de permetre bastir una reserva de sobirania a les institucions (basant-se en aquest "consentiment", en aquest consens social).

Però, d'altra banda, el projecte ha de ser operatiu. Ha de ser realitzable en un període de temps no massa llarg. Avui ja no s'admet fàcilment un tipus de projecte (només) inscrit en la història. Un projecte ha de permetre articular al seu entorn multitud d'iniciatives, accions puntuals que d'altra manera perdrien bona part de la seva força transformadora, de la seva capacitat social engrescadora. I ha de permetre canalitzar les forces endògenes de la ciutat i les ajudes i inversions externes entorn d'uns objectius assolibles i realitzables a mig termini.

Un projecte de ciutat és, sobretot, un procés que permet verificar-lo en cada moment. En un cert sentit, és contrari a la idea de pla general que ha anat deixant lloc a una existència més desorganitzada, amb una organització espacial i unes iniciatives públiques més elàstiques. Però si que hi ha d'haver-hi "planificació" per assolir uns objectius constantment establerts i plantejats. I és en aquest procés el que possibilita afegir al projecte la gran quantitat d'informació que es va generant. Tots els sectors socials ciutadans afectats pel projecte (grups socials, administracions, empreses, associacions) i vinculats de manera molt diversa (contractes, acords, ajudes, subvencions, joint-ventures) poden informar-se reciprocament sobre les seves pretensions, sobre les seves opcions, creant nova informació i "contestant" així la creixent complexitat del sistema, de la ciutat.

UN PROJECTE DE DESSENVOLUPAMENT PER LA CIUTAT

Un projecte de ciutat no pot ser entés, doncs, com un pla obligatori i coercitiu. És, en el món complex de les ciutats modernes, una tècnica de llibertat i una forma de racionalització.

8. Una nova mentalitat

Tot això requereix una nova mentalitat, una nova capacitat de direcció d'un procés de transformació de la ciutat cap un entramat diferent de relacions en un també diferent sistema de ciutats tant nacional com transnacional. Si al llarg de la passada dècada el sector privat ha hagut de respondre a les grans turbulències econòmiques amb canvis estratègics, ara és el moment en que les Administracions Locals han d'assumir aquesta responsabilitat, malgrat les evidents dificultats provocades tant per l'excessiu predomini del curt termini en les orientacions polítiques, com per les importantíssimes restriccions fiscals o els entrebancs burocràtics. Acostuma a donar-se el cas de que aquest tipus de projectes estratègics només són necessaris quan les coses no van bé. En èpoques de creixement i de benestar ningú acostuma a preocupar-se massa pel futur.

La ciutat amb èxit en els propers vint anys serà la ciutat "intencional", la que sapiga construir i consensuar un projecte factible i engrescador, adaptat a les tradicions locals i desvetllador de les forces pròpies. Però aquest projecte requerirà també nous conceptes, nou llenguatge, i potser una nova forma de direcció política. Cal avançar en el coneixement de la ciutat des d'una nova filosofia urbana. No n'hi ha prou amb l'anàlisi dels factors econòmics locals, ni tampoc és suficient la incorporació de les dades socio-demogràfiques. Cal un approach globalitzador,

que incorpori les aportacions de l'economia, de la ciència política, de la sociologia, de l'arquitectura i l'urbanisme, de la història i el dret. Només així podrà entendre's la natura multifacètica i pluralista de la ciutat, plena d'element interdependents. El resultat d'una aproximació d'aquest tipus al fenomen urbà pot permetre dibuixar amb tota la seva riquesa la trama d'interessos urbans en conflicte, facilitar la seva interrelació i donar-los una perspectiva comú.

La ciutat no pot quedar tampoc al marge dels nous valors socials existents, incorporant-los a aquell sistema de valors i creences que han ajudat a conformar-la. Això implica descobrir primer de tot aquells valors que fonamenten els recursos i les febleses de la ciutat.

Els valors, els processos de desenvolupament i les necessitats locals varien molt d'una comunitat a una altra. I cal conèixer i entendre aquestes diferències per poder localitzar un problema, estudiar-lo i trobar les forces o persones que puguin encapçalar i dirigir el procés de solució. Això implica, de vegades, certes dificultats perquè els vells promotors o dirigents locals no volen precisament encapçalar processos de canvi d'un estat de les coses en el qual ells mantenen posicions de predomini. Aquesta pot ser la força i la potencialitat del consens que ha de presidir el procés de disseny constant del projecte ciutadà.

Al mateix temps una bona anàlisi de la realitat local, en la perspectiva global abans apuntada, pot evitar el fàcil recurs als estudis o les intervencions externes, que tot el que tenen de fresc i poc impregnat pels vicis locals, ho tenen també d'aliè i estrany al que són les tradicions pròpies, als valors ja decantats. A molts llocs els intents d'aplicar solucions amb èxit a fora

han contribuït a estendre la frustració i el decensament.

Però cal també que la ciutat sàpiga ser permeable als nous valors emergents, font d'inspiració i creativitat. Per exemple, sembla que les ciutats estiguin avui caminant cap un futur més andrògen, s'estan feminitzant. Ja no es busca només en una ciutat la seva potència industrial, la seva agresivitat comercial, o la "perillositat" de la seva vida nocturna. Es valora avui amb força la seva creativitat artística, la riquesa i la varietat dels seus espais verds, el clima i la pluralitat de les vies de lleure o la seva capacitat d'acollir gent i mentalitats molt diferents.

Un altre factor molt important per una ciutat que volgui emergir en el sistema global de ciutats es tenir la seva pròpia personalitat artística. Comparat amb el milions que les ciutats dediquen a promocionar-se, són pocs els destinats a un tipus d'activitat que pot donar-los, en canvi, una forta especificitat internacional, la promoció i la protecció artística. Els artistes de totes les disciplines simbolitzen i arroseguen molts dels nous valors emergents. Una manera de definir una ciutat es recrear el seu passat artístic, protegir-lo i relançar-lo, però cal també potenciar la presència als seus carrers, teatres i cases dels millors artistes contemporanis.

També es detecta una nova mentalitat en la forma com ha de relacionar-se la comunitat ciutadana i l'Administració Local. En efecte, les relacions entre els diferents poders públics i la societat tendeixen a ser menys estretes. La societat reclama menys intervencionisme, i els poders públics busquen noves formes de relacionar-s'hi més flexibles i "lleugeres". Aquesta és la via de la descentralització. Descentralització de les administracions centrals

a les perifèriques, i descentralització de l'Administració a la societat. Això comporta noves formes mixtes de gestió per serveis que abans eren clarament de caràcter públic. Ara bé, desestatalitzar, desregularitzar, desconcentrar des de l'Administració Pública cap a la societat ha de comportar també acabar amb les formes d'assistencialisme públic per a determinats centres privats. Liberalitzar per deixar el camp lliure a acords polítics que permetin una millor planificació i gestió del projecte ciutadà.

Pel desenvolupament urbà, tal com aquí l'entenem, és precis partir d'una perspectiva temporal molt més ampla de la que s'acostuma a treballar. En aquest tipus de disseny programàtic de les ciutats, la intervenció dels alcaldes és sovint decisiva. El ritme d'elecció dels consistoris, quatre anys, restringeix molt els projectes o plans a portar a terme, ja que en aquest període s'ha de dissenyar la proposta i completar-la abans de les properes eleccions. Un període apropiat per un projecte seriós de desenvolupament urbà requereix una perspectiva de 20 o 30 anys. Cinc o vuit vegades més de l'actual ritme polític electoral. A algunes ciutats, com San Francisco, Roma, Londres o Chicago, que van ser sotmeses a grans reconstruccions provocades per desastres o per guerres, aquesta perspectiva temporal podia variar. Però en societats democràtiques, on a més les forces del mercat dominen, el plantejament ha de ser bàsicament incremental i per tant precisa un plantejament a llarg termini, si es volen aconseguir els objectius de desenvolupament previstos. Això conecta, sens dubte, amb el necessari consens estratègic sobre el projecte de ciutat a portar endavant.

Una forma de desenvolupament com la plantejada ha de pretendre una innovació radical en la ciutat i en la societat local. Una ciutat nova per una societat nova,

amb un nivell de vida qualitativament millor i un aixemplement de les "chances" de vida i de llibertat del conjunt de ciutadans. Els problemes més concrets, incorporació dels nous immigrants, infraestructures viàries, etc., han de quedar supeditats a aquest projecte de desenvolupament global de la ciutat que tindrà, sens dubte, fortes components polítiques.

9. Una nova gestió per una nova ciutat

L'entitat del canvi que s'està operant i que previsiblement continuarà operant-se a la ciutat, sembla requerir noves formes de gestió. La idea de ciutat "intencional" sobre la que estem elucubrant exigeix que les ciutats amb voluntat d'emergir en el sistema global comencin a preocupar-se de com les afecta problemes com el de les noves tecnologies i els seus efectes en l'economia i en l'estructura urbana; la necessitat de millorar i potenciar les institucions educatives i els centres d'investigació; com afrontar els reptes derivats de la necessària millora de la qualitat de vida urbana: espais verds, equipaments de lleure, etc.; i les implicacions que tot això té sobre l'organització i el funcionament de l'Administració Local i les seves relacions amb les altres instàncies territorials de poder.

A- La ciutat és sobretot un marc que facilita als seus habitants i usuaris una gran accessibilitat a tot tipus d'informació. La introducció i generalització de les noves tecnologies dins de l'àmbit urbà provocarà un enorme augment del cabdal informatiu disponible i una gran rapidesa en la seva circulació, aprofitant les importantíssimes potencialitats del cablejat o de la fibra òptica.

Les ciutats s'han desil·ligat del paper que havien jugat durant l'etapa industrialitzadora. Els nous instruments telemàtics permeten dissociar el treball o la producció del rellotge o del lloc tradicional de treball tradicional o fixe. La ràpida socialització de les tecnologies d'informació pot permetre molts més contactes amb més gent i per motius més diversos. Tots els recursos econòmics localitzats a la ciutat en poden sortir beneficiats. Des de les grans corporacions, que poden veure facilitada la seva capacitat d'interacció amb tot el món, fins les petites i mitjanes empreses que poden compartir o connectar processos d'investigació i recerca que difícilment estarien al seu abast en un altre escenari. La revolució tecnològica està més centrada en el procés (en la manera de fer les coses), que en el producte (el que realment es fa). En aquest sentit la ciutat ha d'introduir en els seus esquemes de futur la creació i generalització d'aquesta xarxa informativa que permeti una gran agilitat i flexibilitat d'usos i "anclatges" o connexions.

Però els efectes de la revolució tecnològica no només influiran en la relació ciutat-economia, sino en molts altres aspectes de la vida urbana com l'automatització dels serveis bàsics, els equipaments de lleure i la seva "incorporació" a la llar, la seguretat ciutadana i la protecció de la vivenda, les formes de construcció dels edificis, la regulació del trànsit, o les formes de distribució dels aliments. Caminem cap a una ciutat en funcionament les 24 hores del dia, sense tants problemes d'"hores punta", amb menor necessitat de desplaçament per efectes de la generalització del diner electrònic, del correu electrònic, o moltes altres "facilitats" que arribaran directament a les llars. Una ciutat que treballi en aquesta línia serà una ciutat més atractiva, més habitable i amb més "imatge" de futur. Aquesta és doncs una necessitat

bàsica per a qualsevol projecte de ciutat que es volgui tirar endavant.

B- Les activitats basades en processos intensius de coneixement (serveis avançats) són ja avui la columna vertebral de les ciutats avançades. Les funcions que complien les grans indústries a les més importants ciutats del món, han anat siguent reemplaçades poc a poc pels centres relacionats amb activitats més lligades a processos d'alta qualificació. El nou sistema productiu emergent està bàsicament lligat a tecnologia, know-how i informació. Des d'aquest punt de vista és cada cop més important per les ciutats la consolidació i ampliació dels treballadors amb un alt nivell de coneixements. Aquests treballadors (i en aquest concepte hem d'incloure advocats, banquers, auditors, professors o managers) treballant individualment o conjuntament són capaços d'aplicar els seus coneixements a través de xarxes d'interrelació, formalitzades o no. Aquest conjunt de treballadors altament qualificats creen riquesa desenvolupant, implementant, dirigint i administrant idees. La seva activitat primordial es pensar, aprendre i comunicar. La seva matèria prima és la informació, la qual canalitzen, processen i distribueixen. Tot aquest conjunt de factors fan que, per aquest tipus de treballadors, l'emplaçament ideal de les seves activitats sigui les ciutats. I, de fet, la primera gran missió històrica de les ciutats ha sigut forjar i transmetre els vells i nous valors culturals.

Avui la producció i la distribució de bens i serveis va convertint-se cada cop més en unes funcions d'alta qualificació, de base "científica", i s'estan configurant de manera molt semblant a tot el món. Són un altre factor més, potser el més important, de globalització. Per totes aquestes raons sembla enormement important per una ciutat

el desenvolupament del seu capital humà. Els exemples dels emplaçaments científics americans, com el famós Silicon Valley, però també la carretera 128 a Boston o el Triangle-Parc de Recerca de Raleigh-Durham-Capel Hill, són una mostra de com es pot potenciar una determinada zona amb una adequada inversió en recerca, investigació i acumulació de treball d'alta qualificació. Com recents estudis nordamericans han demostrat, dins dels factors que més influeixen per a la localització d'empreses d'alta tecnologia el més important és la facilitat per connectar amb treballadors altament qualificats, molt per sobre de la proximitat a fonts d'energia, o de la proximitat als possibles consumidors. Molt important és també la proximitat d'una bona i eficient universitat, el que confirma una idea ja convencional de que el sistema universitari reporta notable beneficis generals a les activitats relacionades amb l'alta tecnologia. Aquests beneficis inclouen oportunitats d'ensenyament pels empleats i les seves famílies, una font ja preparada de treballadors tècnicament qualificats, una connexió amb els processos investigadors propis de la universitat, i una millor estructura de lleure cultural i recreatiu.

Tot aquest conjunt de factors ens pot ajudar a comprendre l'extraordinària importància que té pel futur d'una ciutat la consolidació, ampliació i millora de les seves estructures educatives i científiques. Aquest serà un factor bàsic per retenir les joves generacions ja educades a la ciutat, reclutar nous talents, personal científic i tècnicament qualificat, i per facilitar una millor situació de la ciutat en l'economia global. Avui el lideratge d'unes determinades ciutats al món es basa en la capacitat d'atracció i distribució de noves idees i valors. I en aquest camp la vitalitat de les institucions culturals i científiques és decisiva.

C- Les ciutats han sigut en aquests darrers doscents anys les principals beneficiaries de la revolució industrial, però també les principals perjudicades. Tot el pes de la civilització industrial ha caigut sobre les ciutats, de tal manera que creixement econòmic i crisi ambiental han anat massa sovint lligades. Medi ambient i salut pública han sigut menystingudes per un creixement quantitatiu, sense control ni direcció.

Cal avui abandonar la idea de la prioritat de l'economia sobre l'ecologia. I per seguir aquesta línia no n'hi ha prou amb fer una millor política ambiental. Cal primer de tot corregir l'orientació global de l'economia urbana, aconseguint que no sigui contradictori el desenvolupament econòmic i la potenciació i millora del medi ambient. Només així (i no continuant parlant de creixement zero, o mantenint una posició de simple oposició frontal a l'economia tradicional) podrem aconseguir una reconciliació ciutadana entre ecologia i economia.

Això vol dir que caldrà introduir el principi ecològic en el desenvolupament econòmic de la ciutat, en el projecte de ciutat a impulsar. Per tant, el terra, l'aire, l'aigua, la vida natural o la salut de l'home ja no podran ser considerats com bens "lliures", sino que caldrà introduir aquests elements en els càlculs econòmics, partint de que el seu ús haurà de ser molt prudent, "parsimoniós". El criteri que ha de servir de guia és el creixement qualitatiu, l'estrategia fonamental: el projecte de ciutat a tirar endavant. En aquest sentit cal ser conscients de que no podem abordar la defensa del medi ambient des d'una perspectiva simplement ètica, antieconòmica. Cal defensar el medi ambient perquè economicament també és necessari. Avui disfrutar d'un medi ambient sà i net és una demanda molt generalitzada, però que té la particula-

ritat de que només pot ser satisfeta mitjançant una acció col·lectiva.

En aquesta lluita la ciutat ha de ser punta de llança en la utilització de matèries primes naturals i energies reciclables, reduint dràsticament el consum de les matèries primes no regenerables. La ciutat pot mantenir una forta campanya contra l'encariment de l'energia, aprofitant tot el seu potencial d'informació i innovació. I tot això caldria fer-ho ja invertint en mesures que tutel·lin l'ambient i estalviïn energia. Les ciutats punta ho seràn també en aquesta voluntat de combinar desenvolupament qualitatiu i compromís ecològic.

Les ciutats han de portar la natura al sí de la urbe. Un jardí, un parc urbà, és un tros de no-ciutat dins la ciutat, però és al mateix temps la millor demostració de que la ciutat, amb tota la seva riquesa, amb el seu grau d'artificialitat i sotisficació, és capaç de convertir-se amb reserva de natura dins d'un medi ambient cada cop més hostil. Cal defugir doncs visions ruralistes i antiurbanes, conscients de que la ciutat del futur pot configurar-se com una de les millors garanties de la defensa de la natura.

D- Una nova ciutat, una ciutat amb "intenció" i projecte precisa un nou "sistema nerviós" de poder. Cal donar noves ales a la ciutat, però cal que tingui una estructura decisonal àgil i flexible, capaç de gestionar el canvi. I aquí ens trobem de cara amb el monstre burocràtic-administratiu. Si avui la idea de burocràcia sembla associada a rigidesa, immobilitisme, i complicació, de fet va neixer (amb la gran transformació capitalista) com una decisiva innovació dinàmica, configurant l'entorn administratiu del sistema de mercat. L'administració professionalitzada

va servir les necessitats mercantils de respostes ràpides, previsibles, eficients i basades en criteris d'objectivitat. Administració i racionlilitat semblaven anar plegades. Avui, en canvi, administració i/o burocràcia semblen sinònims de sistema "irracional". El procés de complexificació social i l'augment insospitat de càrregues de les institucions públiques ha comportat profundes transformacions tant a la màquina administrativa com en el seu ordenament. Podem constatar com la burocràcia s'ha anat configurant com un nou grup social, capgirant l'ideal democràtic d'una administració que servis com instrument abstracte, objectiu i impersonal del poder. En l'actualitat l'administració gaudeix d'àrees de notable autonomia i controla els seus processos de reproducció. I això ho podem constatar sigui en forma tecnocràtica, en que l'organització burocràtica tendeix a substituir a la política; sigui en forma de resistència burocràtica, impermeabilitzant-se davant les possibles "intrusions" dels polítics; sigui en forma oportunista o corrupte, a través de formes simbiòtiques de gestió dels afers públics amb els polítics, o establint una xarxa oculta d'influències, poders i relacions. Tot això sense un objectiu determinat, a no ser el de l'exercici del poder pel poder.

Però podem constatar també una certa dispersió dins del mateix ordenament administratiu. Si, com deia Weber, l'administració es caracteritzava per una clara rigidesa competencial o espacial (les competències venien fixades per llei de forma clara i explícita), per una estabilitat temporal i per un acatament del principi jeràrquic, la pressió de la demanda social sobre l'Estat i els seus diferents nivells, ha deformat completament aquest model. L'homogeneïtat espacial o competencial queda contestada amb una galàxia cada cop més heterogenia i dispersa

d'administracions i serveis. L'estabilitat temporal està amenaçada pel continu neixement i desaparició d'organitzacions o serveis efimers: grups de treball, comissions, grups consultius, etc. La mateixa verticalitat jeràrquica resulta trencada pel desenvolupament de formes horitzontals de relació: organismes de "staff", gabinets de programació, serveis d'estudis, comissions de coordinació entre departaments, etc. Tot això sense parlar de la gran difusió dels mecanismes de dret privat dins l'Administració Pública mitjançant les anomenades "administracions per contracte".

Tot això va acompanyat d'una hiperreglamentació que acaba de donar aquesta impressió d'ocupació de la societat per part de l'Estat. Les ciutats no escapen a aquesta lògica, i, amb les diferències lògiques, moltes de les tendències apuntades poden perfectament aplicar-se a les administracions locals. Davant d'aquests problemes les respostes no poden ser altres que la desreglamentació i la reforma administrativa. Cal, sens dubte, alliberar a la societat d'aquesta "vegetació" normativa que sembla ofegar-la. L'excés de reglamentació té varies causes, una d'elles és la desconfiança. A sistemes que tenen passats autoritaris es parteix de la hipòtesi de que tota persona té una tendència a delictes o al no compliment de les seves obligacions. S'elimina la repressió però queda la sospita, i d'aquí les regles, les normes, les finestretes, les instàncies i les polisses. L'altra font de l'excés de reglamentació és la voluntat de protecció dels interessos consolidats. El món dels permissos, de les llicències, de les concessions, és un món truffat d'evasors, de mitjantcers, de "favors". Una altra causa és endògena a l'administració, és la seva tendència a l'autocomplicació. Com més opacitat crea el poder, com més difícil es entengui l'exercici del poder al mig de regles, procediments, permissos o llicències, més queda

protegit més poder té el buròcrata. Cal desreglamentar, sense caure però en la simple mercantilització del procés administratiu. Les formules mixtes d'organització pública-privada poden servir. A través de la via contractualista es pot intentar fer lligar el cocktail govern-empresa. Cal donar autonomia, i això pot volguè dir entrada del mercat, a serveis que avui tenen un tal grau de complexitat que requereixen solucions originals, com la sanitat, l'escola o la investigació.

Però no n'hi ha prou amb la desregularització. Davant una administració cada cop més extensa, dirigística (tot i no tenir direcció) i amb un clar procés acumulatiu, convé enfrontar-hi una reforma que fagi a l'Administració conscient dels seus objectius, una Administració "finalitzada", però també una Administració que tingui més autonomia en l'exercici de les seves funcions. Això pot voler dir incrementar la tendència ja apuntada a les "administracions de missió", les administracions creades ad-hoc per una funció o servei (ad-hoc-cràcia ?), molt més àgils per enfrontar-se a la creixent complexitat social que la tradicional administració de gestió, basada en una estable divisió de funcions. Avui es precisen sistemes oberts, fonamentats en programes variables, capaços de resituar objectius i mètodes, i lluny per tant de la via tradicional i monòtona típica de l'Administració tradicional. L'Administració del final de segle ha de ser més "temporal", més dúctil, més (si voleu) "biodegradable".

Cal també que l'Administració sigui més responsable i capaç de donar resposta. Responsable significa lligar les funcions pròpies a un objectiu ben determinat i verificable, i no a una competència descrita en termes generals i genèrics. Una Administració capaç de respondre vol dir una Administració que pogui donar comptes de la seva

gestió, dia a dia, als ciutadans que utilitzen els seus serveis. És necessària doncs una Administració més oberta, amb més vies de producció i difusió a la societat de les informacions referents a les seves funcions. I en aquest sentit també l'automatització de la gestió administrativa pot facilitar molt les coses. Això pot permetre tornar la iniciativa al ciutadà, facilitant l'autoadministració, camp en el que l'auroimposició és una de les possibilitats-realitats més evidents. Amb l'autoimposició no és l'Estat el que controla un a un a tots els ciutadans, és el ciutadà que autònomament fa la seva declaració i l'Administració controla selectivament la massa de declarants. No n'hi ha prou amb alleugerir el "vestit" administratiu de les relacions Estat-municipi-ciutadà, cal introduir-hi una nova corrent d'informació sobre les seves prestacions, fent-la més oberta a tots els usuaris, a tota la societat.

La ciutat precisa també aquesta reforma en profunditat de la seva Administració per permetre afrontar el futur amb garantia d'èxit. Com ja hem dit abans, la ciutat és sobretot relació i informació. I en aquesta línia les possibilitats de reformar l'Administració Local, de fer-la més oberta i transparent, d'utilitzar tot el potencial que les noves tecnologies permeten, es pot fer millor a la ciutat que en instàncies administratives superiors i més complexes.

E- La ciutat s'insereix en un complex entramat nacional i internacional de centres de poder i decisió. De tal manera que avui resulta una mica ingenu, des de diferents punts de vista, continuar parlant d'autonomia municipal (al marge de la seva utilització com valor en si mateix en el debat polític). No podem continuar pensant en l'Estat com una organització unitària, com una estructura

estàtica en la que el conjunt de les seves competències poden repartir-se entre els diferents nivells territorials sense que s'alteri el total de les competències repartides. Actualment, amb el salt qualitatiu i quantitatiu de les funcions desenvolupades per l'Administració Pública, aquesta concepció resulta insostenible. Les Administracions Locals compleixen avui funcions molt per sobre de les que exercien anys enrera, i per explicar aquest fenomen serveix de molt poc referir-nos a un possible increment de l'autonomia local.

En la concepció tradicional de repartiment competencial entre diferents instàncies administratives, sembla que no pogui existir fins o objectius comuns entre els diversos protagonistes. Però avui, si volem ser realistes, hem de parlar de xarxa de relacions, de competències solapades i compartides, de límits cada cop més incerts, no només entre els diferents nivells de l'Administració, sino entre el que és públic i el que és privat. La creixent complexificació de l'Administració contemporànea ha trencat la unitat del sistema i ha generat una (irreversible) fragmentació. Per tant, la confusa dinàmica de les relacions entre les diferents instàncies de govern és actualment la regla. Per tant la tasca de govern es configura cada cop més com govern de la fragmentació i govern en la fragmentació.

Davant les creixents necessitats plantejades a l'Administració, governar la fragmentació no pot voler dir construir un nou model estàtic de repartiment de poder entre els diferents nivells acceptables d'eficàcia i eficiència de les polítiques públiques. I probablement, això vol dir donar més competències als òrgans territorials de base, deixant als nivells superiors la tasca de garantir la coherència de les actuacions, fer circular les informa-

cions imprescindibles, i estimular la capacitat innovadora. No podem continuar pensant en un govern central que ho controla tot. La idea de que a través de les disposicions legals es podia controlar i dirigir tot el conjunt organitzatiu públic ja fa temps que ha demostrat el seu poc realisme. Però no es pot caure en el parany de substituir aquella via per la del control de gestió o financer. Probablement això ha de voler dir que és necessari canviar els moduls amb els que es mesura l'eficiència de les polítiques adoptades. Caldrà examinar una determinada política a partir dels resultats que dongui, i no només a través de criteris generals de coherència.

Cal que des dels òrgans centrals es comenci a entendre que realitats diferents precisen tractaments diferents, i això val per les relacions entre les diferents nivells territorials de poder. En aquest sentit sembla imprescindible dedicar un gran esforç a millorar la capacitat analítica i managerial de les estructures administratives de tots els nivells. Només amb més informació pròpia i sobre la realitat que circunda, i amb més instruments i llenguatges comuns podrà millorar-se aquesta avui "zona grisa" de les relacions intergovernamentals.

Si es millora la capacitat analítica de les diferents Administracions això pot permetre agilitzar i fer més transparent la relació entre els diferents nivells de govern que s'ocupen d'una mateixa política pública. Això pot augmentar la sensació de que formem part d'una mateixa comunitat d'interessos (policy community ?) i que els seus esforços han d'anar més encaminats a solucionar els problemes reals que a complir estrictament les normes administratives.

Podriem dir, doncs, que el que cal per millorar el output

final del conjunt d'actuacions de les diferents instàncies de govern, és millorar la comunicació i augmenar la capacitat de consens. La barreja de prescripcions d'autorització, incentius fiscals i elements consensuals, podria servir de resum per un govern eficaç d'aquesta fragmentació.

Autonomia, descentralització de les diferents instàncies de poder, semblen remeis positius, però sempre que serveixin per millorar les prestacions públiques destinades a satisfer necessitats socials. Si no és així ens arrisquem a que aquesta autonomia, aquesta descentralització, només serveixi perquè els diferents nivells de govern utilitzen les polítiques a aplicar com armes per regular o resoldre els conflictes o les relacions recíproques, sense cap interès pels aspectes substancials del serveis a oferir.

Per tot això cal una voluntat política de resoldre problemes més que de defensar posicions pròpies. I això requereix fortes dosis de consens sobre la natura dels problemes a resoldre, i sobre les vies per solucionar-lo. Cal, en aquest sentit, més vies que fagin possible la col·laboració de les diferents instàncies de govern en el procés de presa de decisions. Les ciutats han de ser també protagonistes en el moment que es decideix que hauràn de fer. Si no és així el resultat serà sempre disfuncional.

F- Tot i la necessària col·laboració entre les diferents nivells de poder, en la ja esmentada perspectiva de problem solving, el govern local ha de partir d'una certa autosuficiència de recursos. La tensió financera dins del conjunt de les Administracions Públiques és en aquesta fase molt important, degut a la sobrecàrrega d'atribucions que hi depenen, i degut a la també sobrecàrrega fiscal que recau sobre el conjunt dels ciutadans. És doncs imprescindible una certa voluntat de comptar amb les pròpies forces.

Aquesta orientació té dues implicacions clares. Per una banda comporta mantenir un cert "escepticisme" en relació a la capacitat i voluntat d'ajuda del govern central o d'altres instàncies superiors de l'Administració Pública.

Per altre banda comporta, com ja hem anat avançant, un esforç per fer sorgir de la pròpia comunitat les forces i els recursos necessaris per afrontar els reptes que plantegen els projectes de desenvolupament. Cal deixar espai al mercat i a noves formes d'acció ciutadana voluntària. I això no des d'una perspectiva estretament conservadora que només preten reduir el pes de l'Estat i de la seva intervenció, sinó amb voluntat innovadora que generi noves formes de participació i de creativitat del conjunt de la comunitat urbana.

Cal doncs trobar un punt d'equilibri entre públic i privat. Noves formes de col·laboració que proporcionin seguretat, però que impulsin als ciutadans a fer ells mateixos allò que voldrien que es fes, o que creuen que s'ha de fer, sense esperar que el govern local ho fagi per ells.

10. Un projecte de futur

Per tirar endavant un projecte de futur, unprojecte de desenvolupament per la ciutat del demà, cal, com hem vist, partir d'una nova mentalitat respecte la problemàtica urbana, i amb els recolçaments polítics necessaris, ser capaç de transformar la gestió de la ciutat i les relacions entre el govern local i els ciutadans. Amb una vitalitat institucional suficient, i amb les necessàries competències pot abordar-se el disseny i la implementació d'aquest projecte de desenvolupament, construint un consens estratègic al seu entorn.

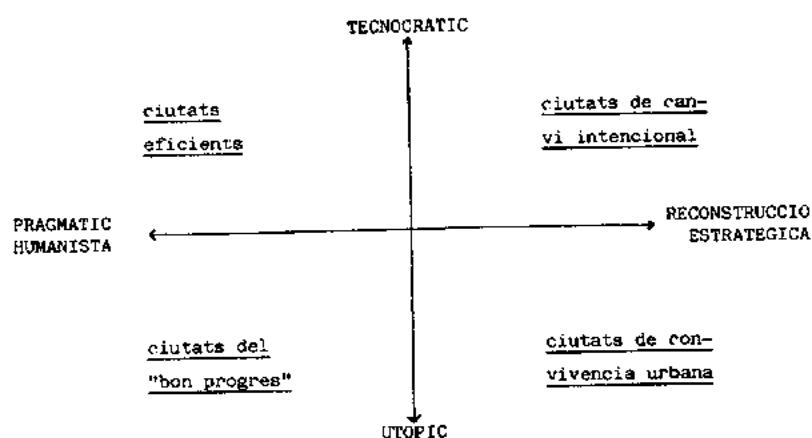
Per arribar a fer la necessària proposta de futur caldrà, primer de tot, analitzar les tendències, sobretot aquelles que més substancialment poden afectar les línies més dominants o tradicionals. Pot ser un exemple d'això les profundes modificacions que poden derivar-se de la reducció en les necessitats de transport a l'interior de les ciutats per l'ús de les noves tecnologies d'intercomunicació. També caldria incloure els nous valors, les noves esperances que estan associades a un particular modus de viure en una ciutat determinada. des d'aquest nivell es pot projectar uns quans escenaris racionals de futur que podríem denominar projeccions dinàmiques de la realitat present.

Construir aquestes hipòtesis de futur pot voler dir descriure aquells "futurs desitjats", aquelles "esperances de futur" que desenvolupin una sèrie d'escenaris plausibles determinats per una anàlisi de les tendències emergents i una acurada valoració de les oportunitats tecnològiques.

També poden utilitzar-se altres mètodes, com per exemple usar les percepcions, els pronostics d'un grup representatiu dels leaders de la comunitat urbana, treballant conjuntament en un petit grup d'estudi o de debat. Aquest pot ser un bon mètode per trobar diferents paradigmes pel canvi urbà i pel desenvolupament. Amb un paradigma es pretén expressar quelcom més que un model, representa un cert esperit de recerca, una certa visió del món a través de la que determinades creences i experiències reals poden transformar-se en generalitzacions teòriques. En el terreny que aquí ens preocupa podríem distingir quatre paradigmes aplicables a la problemàtica urbana: el paradigma tecnocràtic que s'organitza entorn dels conceptes d'eficiència i racionalitat (Circularan els autobussos amb puntualitat?); el paradigma pragmàtic-humanista esta més relacionat

amb la qualitat de la conducta humana (Va ben vestit el conductor de l'autobus?); el paradigma utòpic es caracteritza per l'intent de definir una ciutat del futur perfecte (no necessitarem autobussos quan tota la xarxa del metro estigui feta), que combina la idea del progrés dirigit o dominat, amb la utilització de noves tecnologies i noves fonts d'energia més segures, barrejant-ho amb la fe en la perfectabilitat de l'home urbà; el quart paradigma és el que podriem definir com de reconstrucció estratègica. L'èmfasi es posa en els plans a llarg termini (lligarà la nova línia de metro al barri comercial amb el nou i sotisficat aeroport?).

PARADIGMES PER UNA POLITICA URBANA

Aquesta pot ser una via per construir consens urbà entorn a formulacions estratègiques. Les quatre categories poden suggerir quines polítiques poden ser més adequades per tirar endavant les diferents estratègies possibles, en una línia que no tendeixi a descartar cap aportació, sinó a complementar el resultat final.

A partir d'aquí, podria entrar-se en la definició de "que és" i "que voldriem que fos" la ciutat, construint entorn d'aquestes qüestions i de les seves possibles respostes un gran ventall participatiu que permeti avançar en l'articulació d'un consens estratègic sobre el tema.

La fase final seria la de construir un pla organitzatiu i d'implementació dels objectius a assignar als diferents organismes i serveis. Aquesta fase hauria d'incloure la redistribució de recursos, la reestructuració organitzacional, el possible nou disseny de nous organismes, i, fins i tot, el muntatge de diferents relacions de treball.

Probablement un projecte de futur d'aquest tipus, precisrà també una ampliació de les competències institucionals de la ciutat, en la línia de que aquesta pugui intervenir en tots els afers que d'una manera o altra l'afecten.

Per assegurar l'èxit de tot aquest procés és imprescindible la confiança i l'entusiasme d'amplis sectors urbans, que vegin el futur de la ciutat no només com un element "objectivament cert", sinó com alguna cosa que afecta als seus interessos, un projecte en el que hi poden intervenir, i que pot acabar millorant notablement el seu nivell de vida actual.

La ciutat intencional del futur hauria d'estar, doncs, guiada per un consens estratègic sobre els objectius i hauria de comptar amb el suport del conjunt de ciutadans, assegurant-se així una gran capacitat d'innovació i una forta vitalitat institucional.

B. La concertació a nivell local. Alguns problemes conceptuals i algunes propostes de treball

Intentem ara acostar-nos una mica més a la problemàtica de la concertació a nivell local, aclarint primer de tot alguns problemes conceptuals, per anar aconstant-nos a la veritable dimensió de la concertació local amb el concepte de "policy network" i una possible via integradora general a través del projecte de ciutat.

1. Pluralisme, Neocorporatisme, Concertació, Pressió

En els darrers anys s'ha fet un abundant ús científic o anàlitic del "neo-corporatisme" com a eina per una millor definició i estudi del sistema polític actual. Aquest concepte no ha tingut uns límits precisos, i molts cops s'ha utilitzat de forma abusiva. En un principi se'n va fer bandera contra la corrent predominant fins aleshores en Ciència Política, el pluralisme. La hipòtesi pluralista es basava en l'amultiplicitat de les formes de representació d'interessos, la distribució no acumulativa dels recursos, el caràcter privat (i no coercitiu) dels grups, i mantenint clara la distinció entre esfera privada i esfera pública. Aquest model va anar sent objecte de crítiques que demostraven com els processos polítics en les societats industrials avançades s'anaven distanciant de les hipòtesis pluralistes.

Les relacions entre Estat i societat prenen nous camins i lligams més estrets, els interessos més ben organitzats assumeixen un protagonisme relevant en el procés polític, i també eren nous els camins per l'agregació d'interessos o la presa de decisions. Així es va anar redescobrint

el concepte de corporatisme, que després de l'experiència feixista semblava definitivament enterrat.

Les presmises d'aquest concepte són simples. Es parteix de la hipòtesi de que l'harmonia entre classes socials és essencial per funcionament i l'estabilitat de la societat. Per arribar a aquesta harmonia caldria que les organitzacions socials actuessin a partir del reconeixement d'uns drets i d'uns deures que reforcessin el seu caracter orgànic. Les organitzacions socials tindran dret de participar en la presa de decisions si després asseguren i controlen els seus membres en benefici dels interessos col·lectius superiors. Per arribar a fer més eficient el sistema caldrà que es parteixi d'un limitat pluralisme organitzatiu, operant sota la direcció de l'Estat, que com a representant dels interessos col·lectius, garantitzaria la consecució de l'objectiu comú: l'harmonia social.

Ara bé, cal distingir aquestes premises del vell ús que el corporatisme d'Estat en va fer. Pel neo-corporatisme, o corporatisme liberal, les organitzacions socials són autònomes de l'Estat i conserven la seva capacitat de decisió. La coerció juga aquí un rol marginal. L'accent es posa en la negociació, en la contractació. La voluntat de participar no procedeix de la coerció, o de l'obligació penalitzada per l'Estat, sinó de l'autònoma voluntat de fer-ho guiats per la consecució dels propis interessos.

El que resulta important són les característiques de les organitzacions en que es basa l'acord neocorporatiu. Haurien de ser úniques, obligatòries i diferenciades funcionalment. L'Estat és limitaria a reconèixer i a autoritzar aquestes organitzacions, garantitzant-lis un cert monopoli de la representació.

Aquest model teòric pretenia ser un bon instrument per comprendre com funcionen els sistemes polítics d'aquesta societat, la manera com es produeix aquesta representació i la mediació dels interessos, i com s'assegura la "governabilitat" social. Segons el neo-corporatisme a les nostres societats s'ha anat consolidant un conjunt de pràctiques i d'estructures que permeten arribar a punts d'acord i d'equilibri entre les demandes conflictives dels interessos socials millor organitzats (empresaris i treballadors) basant-se en la seva incorporació a mecanismes institucionals públics.

Si volguessim resumir les principals característiques d'això que hem anomenat neo-corporatisme destacariem les següents:

1. Es tendeix a una monopolització de les vies de representació, en el sentit de que certs interessos poden només ser representats (més de fet que de dret) només per certes organitzacions.
2. En el sistema de mediació dels interessos i de formació de les polítiques públiques el paper crucial es assumit per les organitzacions directament representatives dels interessos funcionals (derivats de la divisió social del treball).
3. Les organitzacions que representen els interessos funcionals es relacionen i col·laboren entre elles i amb l'Estat en el procés de presa de decisions (i no només amb l'Estat com s'enten tradicionalment quan es parla de grups de pressió).
4. Les decisions objecte de negociació i acord fan referència només a determinats problemes específics de caire econòmic i social (salari, preus, ocupació, mesures de benestar social ...).
5. La incorporació i el compromís de les organitzacions representatives no es produeix només en el nivell decisio-

nal, sinó també en les seves actuacions. Hi ha, doncs, una certa delegació de poder públic a organitzacions privades.

6. La incorporació i les negociacions es produeixen en un sistema de relacions institucionalitzat. Creant-se organismes públics i semi-públics en els que participen de manera tendencialment estable les associacions d'interessos.

7. En el procés d'interacció entre grups l'enfasi es posa en la col.laboració més que en la competició, en la convergència més que en el conflicte.

8. El paper de l'Estat varia sensiblement. D'àrbitre de la competició entre grups, passa a ser subjecte actiu del procés decisonal, dotat d'iniciativa i de finalitats autònomes.

9. L'Estat exercita un cert control sobre els grups que influeix sobre la seva autonomia organitzativa i operativa.

10. es produeix una certa reorganització de la representació, en el sentit, sobretot, d'una més gran centralització dels poders de decisió i de negociació en el vertex organitzatiu.

Cas emblemàtic d'aquest sistema neocorporatiu liberal seria, per molts, el cas austríac, caracteritzat per l'organització dels grans grups d'interessos en Cambres dotades d'estatut públic i amb adhesió obligatòria, incloent patronal, propietaria agrícoles i assalariats. A Àustria es produeix també la institucionalització de la cooperació entre aquests interessos (Sozialpartnerschaft), amb la possibilitat dels diferents "partenaires" de donar la seva opinió sobre tots els projectes governamentals abans que siguin sotmesos al Parlament.

En els darrers temps els mateixos teòrics del neocorpora-

tisme han tendit a redimensionar la polèmica pluralisme-neocorporatisme, d'entrada no considerant ambdues posicions com irreconciliables, sinó com fenòmens d'una mateixa evolució del liberalisme. I per altra banda entenent que tant una posició com l'altra tenien, sobretot, aplicabilitat a l'àmbit de la representació d'interessos, o si volem dir-ho d'una altra manera, en el moment del "input" de les decisions públiques.

En canvi, pel tractament de l'aplicació o la implementació d'aquestes decisions polítiques públiques podria ser més fructífer utilitzar altres instruments analítics com els de pressió o concertació.

FORMACIO DE LES POLITIQUES PER :

		PRESSIO	CONCERTACIO
INTERMEDIACIO DELS INTERESSES MITJANÇANT:	PLURALISME	EXEMPLES: política de pressió americana clàssica. Política sindical a França.	EXEMPLES: cooperació embrionària entre sindicats i Estat a Itàlia. "Vernehmlassung" a Suïssa.
	NEOCORPORATISME	EXEMPLES: intentos fallats de negociar un contracte social a Gran Bretanya.	EXEMPLES: "Paritätische Kommission" a Àustria. Tractat de Pau Social a Suïssa. Democràcia corporativa sueca.

En el cas de la concertació els interessos afectats, sigui quin sigui el seu grau d'organització, entren a formar part del procés polític decisonal, amb "status" de negociadors reconeguts i indispensables, convertint-se així en corresponsables (i fins i tot a vegades completament responsables) de l'efectiva realització de les decisions polítiques adoptades. Els instruments per a dur a terme aquestes decisions adopten normalment la forma d'organismes semipúblics o paraestats.

En el cas de la pressió els interessos afectats permaneixen essencialment fora del procés polític, en qualitat de parts afectades i consultades en relació al problema en joc. En aquest cas l'aplicació de les decisions adoptades pels poder públics, correspondran en exclusiva als mateixos, i seran els mecanismes de pressió altra cop, els utilitzats per influir en aquesta fase d'implementació.

D'alguna manera concertació i corporatisme tindrien molts punts de contacte. Així, segons una hipòtesi força suggerent, haurien sorgit primer els elements de centralització, del monopoli, de la representació, etc., obrint pas a una inicial concertació de les polítiques públiques, concertació, que així mateix, encoratjaria una ulterior corporativització de la representació d'interessos.

2. Les transformacions econòmiques actuals i el paper de la concertació

Definits aquests element convindria examinar quina és, en línies generals, l'actual situació d'aquest mecanisme de negociació i de consens tant en la prefiguració de polítiques públiques, com en la seva aplicació. Resulta generalment acceptat el paper clau que en la construcció de l'Estat de Benestar i en la seva consolidació fins els anys setanta, han jugat la negociació, l'acord entre els diferents interessos socials.

Molts cops s'ha definit aquest Estat Social com el punt de trobada entre els dos sectors productius funcionalment enfrontats. Els treballadors accepten la importància del benefici empresarial com a garantia de llocs de treball i dels progressius augments salarials. Els empresaris

accepten les càrregues fiscals amb les que l'Estat realitza les transferències socials com garantia d'una demanda consistent i d'una classe treballadora més satisfeta i preparada i amb un millor nivell de vida.

Les dificultats econòmiques dels 70 i les conseqüències que s'han derivat en forma de radical transformació dels processos productius, via innovació tecnològica i desplaçaments tradicionals, han provocat una certa crisi d'aquesta concepció. En efecte, l'època del "benestar" a Europa (1945-1968?) va impulsar un conjunt de polítiques nacionals que, encara que atribuïssin a la iniciativa privada l'assignació de recursos, reconeixen un importància creixent a l'Estat i a l'acord d'aquest amb els grups econòmics, per tal d'aconseguir nivells d'ocupació elevats sense desequilibris monetaris. Les formes que adoptava aquesta col.laboració eren tant diferents com diferents eren els països, la realitat organitzativa dels grups socials, el nivell d'institucionalització d'aquests compromisos i la seva concreta articulació.

Aquest conjunt de conductes i de mecanismes concertats tendents a articular i implementar les polítiques públiques comportava un constant increment de regulacions per part de l'Estat, un fluxe d'intervencions permanents que frenaven la capacitat d'adaptació de les empreses. Per una banda amotiguaven els efectes del mercat i per l'altra obligaven a un constant augment de les despeses públiques per fer front a les creixents contrapartides-demandes dels sectors implicats.

Aquesta situació no revestia una excessiva importància en un període d'expansió econòmica. Així a finals dels anys seixanta i degut a la gran onada d'agitació laboral

i social, es va propiciar un conjunt de mesures que van reduir encara més la flexibilitat del mercat, limitant els marges d'acomiadament i provocant forts augments reals de salaris, amb un balanç general d'increment de la despesa pública. Les perturbacions monetàries i el sobtat encariment de les matèries primes dels primers anys setanta, van provocar, com sabem, forts increments de costos i pujades desconegudes dels índex d'inflació. L'estructura productiva es transformà rapidament amb la incorporació de noves tecnologies i amb accelerats desplaçaments internacionals a països de nova industrialització, amb els evidents perjudicis als sectors tradicionals (on predomina una gran utilització de mà d'obra) dels països europeus.

Els mecanismes de concertació pasaren aleshores a ser considerats com vies de reducció de conflictes davant les mesures restrictives considerades ja com inevitables. Per altra banda s'entenia que aquests tipus d'acords, que funcionaven coherentment a països tan diferents com Austria i Suïssa, eren difícilment generalitzables i més en una situació en que les necessitats de flexibilització, de cercar més agilitat i rapidesa de resposta en un mercat molt variant, s'avenia poc amb un tipus d'estructura que provocava inevitablement mutues concessions, regularitzacions, acords que redueixen la capacitat de maniobra de les parts.

En el marc de les polítiques restrictives dels vuitanta (més radicals d'ença la política monetària nordamericana i el nou augment de preus del petroli de 1979) les instàncies de concertació i els mecanismes "neocorporatistes" resultaven, molts cops, entrebancs difícils i poc adequats. i més davant d'uns sindicats que van adoptant postures

defensives quan només es demana moderació sense contrapartides clares.

Fenòmens com l'economia submergida o la gran massa d'aturats fan difícil l'actuació sindical i porten a que alguns considerin que ha pasat l'hora de la concertació a nivell general, almenys amb l'abast i les pretensions de globalitat que tenia fa uns anys.

Podriem dir que els mecanismes consensuals, d'acord i de concertació comencen a ser considerats com part dels problemes que sorgeixen a finals dels 70. Així va començar a sorgir tot un seguit de literatura sobre la governabilitat de les nostres societats, l'excés d'Estat, la sobrecàrrega estatal, l'excés de burocratització o de pressió fiscal, etc. Les agresives polítiques neoliberals sorgides per exemple a Gran Bretanya o als Estats Units són demostratives d'aquesta "ruptura" d'un cert consens, ruptura expresada en la voluntat de desregularitzar, privatitzar, o reduir les càrregues socials de l'Estat.

Avui, quan ja han pasat alguns anys d'experimentació d'aquest moviment neoliberalitzador caldria, potser, matitzar aquestes primeres impresions. De fet els tipus de problemes plantejats no han originat respostes molt divergents a països que en canvi mantenen governs amb orientacions diferents. Podriem dir que s'ha produït un nou tipus de consens, un consens mòbil (moving consensus) entorn de les solucions a donar. Les raons d'aquesta "moderació" en la ruptura, d'aquest apaivagament en la radicalitat de les opcions "a la Thatcher", poden trobar-se en diversos factors: el conservadurisme tradicional dels funcionaris; l'actuació defensiva dels grups establerts d'interessos; la limitadíssima capacitat de canvi de

les èlits governants en els terrenys econòmic i social; els compromisos a llarg termini de moltes de les partides pressupostàries de l'Estat; la inercia de les regulacions ja establertes; o fins i tot la mateixa rutina política en l'actuació dels diferents serveis públics.

Hi ha hagut, i això és ben evident, un canvi radical en les actituds. I aquesta nova actitud, que postula més capacitat privada, més autonomia entre les esferes pública i privada, ha generat consens. Ha transformat en bona part les expectatives socials en relació a l'Estat, generant un nou consens. I en aquesta nova perspectiva si que resulta molt difícil mantenir la ficció neocorporativa a nivell global, quan la desagregació d'interessos o la debilitat de les organitzacions tradicionals es fa més evident.

3. La problemàtica local

Cal potser analitzar, però, si no han sorgit altres formes de concertació i consens a un nivell sub-estatal (meso-nivell): regional o local. En efecte l'aproximació teòrica neocorporatista ha oblidat potser que la dinàmica conflictual té dos eixos bàsics: l'eix funcional i l'eix territorial, i aquest últim ha estat certament minusvalorat.

Per una banda cal observar com la dinàmica innegable de liberalització, flexibilització, desregularització, etc. del mercat a nivell estatal ha desencadenat respostes de signe contrari a nivells intermedis o inferiors. Diferents regions, diferents sectors productius, certs municipis, han desenvolupat mecanismes i instruments de concertació formal o informalment, per tal de defensar interessos

particulars, regionals, locals o sectorials, per tal de contrarestar o reconduir les forces lliures del mercat, o per tal d'aconseguir més concessions de l'Estat.

En efecte, en la tensió econòmica i social dels anys setanta davant les dificultats (o fins i tot el bloqueig) del sistema polític central, el nivell local ha ofert sovint un cert espai per la negociació i la integració d'interessos diferents. en aquest fenòmen poden haver influït diversos factors: una relativa major homogeneïtat i interdependència dels interessos a nivell local; una menor visibilitat de l'arena local, amb les avantatges de negociació que això comporta; l'existència d'una lligams culturals i personals que faciliten els acords; la possibilitat de carregar sobre el centre el costos, les necessitats de recursos originats en la negociació. El resultat global posa de relleu la potencialitat de l'escenari local com instrument de defensa de les tensions econòmiques i socials més recents. Al costat d'aquest fenòmen més perceptible darrerament, s'ha produït una tendència de les cúpules representatives de les forces sindicals i empresarials, sobretot, en concentrar l'esforç negociador en el centre del sistema polític, produïnt les ja conegudes formes de concertació centralitzada amb el govern, amb resultats contradictoris, encara que amb força èxit pel que fa al control salarial.

També han pogut influir en aquesta major presència de l'esfera local en la vida pública en general, i en l'esfera econòmica en particular, la major politització i burocratització del nivell local, com a resultat d'una més gran intervenció en la implementació i organització de les polítiques socials de l'Estat. El ràpid procés d'urbanització i el progressiu augment de la quota de despeses locals en el conjun de despeses de l'Estat són

elements de suport d'aquest nou desenvolupament de l'esfera local.

També podriem assenyalar a la ideologia de la descentralització com una de les causes d'aquesta major relevància de l'activitat local, sobretot, en les polítiques de benestar social. Al ja clàssic concepte d'autonomia local s'hi ha anat afegint les idees descentralitzadores sorgides als anys 70 com respostes (des de dalt del sistema) a la creixent complexitat de l'actuació pública.

Per altra banda, aquest increment quantitatiu i d'objectius, que ha afectat les activitats del govern local, ha provocat el desenvolupament de noves organitzacions. Exemples podrien ser els grups de funcionaris locals, els consumidors o afectats per l'increment de les activitats locals, i, fins i tot, les organitzacions tradicionals, com sindicats o patronal, que han hagut de tenir més en compte l'esfera local com a àmbit de pressió i negociació.

4. Corporatisme local?

L'augment i la importància del nivell polític local provoca l'augment de la complexitat que no encaixa bé en el centralitzat model o paradigma neocorporatista. Però, al mateix temps, si l'esfera local guanya importància en la implementació de les polítiques públiques o per la mateixa actuació dels poders locals, aleshores les organitzacions representatives dels interessos locals tindran interès en descentralitzar la seva estructura, assegurant la seva presència i organització a nivell local.

Per altra banda a l'esfera local es produeixen moltes

vies de participació controlada: mecanismes de participació en planificació urbana, en construcció de vivendes, en consells escolars, etc. Aquestes vies de participació són formals, en el sentit del seu reconeixement per part del sistema local de govern, però també expresen vies informals de presència dels moviments socials locals, que pretenen incrementar així la seva influència.

Moltes d'aquestes instàncies de negociació presenten una estructura tripartida, col·locant polítics, funcionaris i usuaris dels serveis locals en els mateixos organismes. Malgrat aquesta proximitat formal amb el tripartisme característic del model neocorporatista (sindicats, patronal, govern), de fet la influència real és molt superior en nivell estatal que en aquest nivell local de participació controlada. Aquests mecanismes o institucions representatives formen part del govern local, però poden també representar interessos socials locals en relació al mateix sistema polític.

Ara bé, podem considerar tot aquest conjunt d'elements com característics d'un neocorporatisme d'arrel local?. L'augment de les funcions assumides per les instàncies locals permet almenys plantejar-se la qüestió. Quan, a més, amb les polítiques d'austeritat algunes organitzacions s'han vist forçades a mantenir un contacte estret amb el govern local per tal de prevenir certs retalls en alguns camps o per tal d'influir la programació local o la política pressupostària.

S'han formulat alguns possibles models que pretenen aplicar el paradigma neocorporatista a l'escala local. Tots ells parteixen d'unes mínimes condicions per tal de poder parlar de corporatisme al nivell local:

- . Fortes conexios entre els grups polítics dominants i les més importants corporacions i organitzacions, per tal d'ingluenciar el conjunt del procés de decisió i implementació de les polítiques públiques.
- . Una certa debilitat de les institucions democràtiques tradicionals del govern local, incloent aquí la participació individual en la política local i en les instàncies partidistes locals.
- . Un fort desequilibri en l'accés en el procés polític decisonal i en els mecanismes d'implementació tant pel que fa als interessos políticament organitzats com a les forces locals dominants.

A partir d'aquets elements podem intentar resumir les principals característiques dels models als que hem fet referència anteriorment:

a- Corporatisme general

Aquest model enten que el conjunt social està integrat mityjançan relacions verticals, en les que les influències horitzontals (inclosa la de caracter local) tenen una mínima importància o bé l'expressen a través dels canals corporatistes. En aquest sentit la política al nivell local s'enten, en general, com un reflexe dels processos socials generals. Les forces locals, tan polítiques com representatives dels interessos socials, serien vistes com fortament dominades per les seves homòlogues de caracter central. La política local no tindria, doncs, unes característiques específiques.

b- Estructura de poder local-corporatista

L'accent es posa aquí, quasi estrictament, en l'esfera local. Així aquest model pretén descriure una estructura en la que els detenttors del poder local aconseguixen

organitzar la major part de les esferes polítiques, fent-les especialment relevant a les grans ciutats. Aquesta xarxa corporatista local inclouria grans empreses i corporacions, entes de caracter semi-públic, determinades organitzacions i els líders polítics i administratius. Aquest conjunt de grups i persones tindrien accés directe a la determinació de les polítiques a aplicar, marginant de les grans decisions als moviments socials aliens i als menys influents grups d'interessos. Així en comptes de veure l'estructura corporatista com integrada nacionalment, es posa l'accent en les condicions socio-econòmiques locals i en la seva realitat organitzacional.

c- Tripartisme a nivell local

La idea de partida és que també a nivell local es donen instàncies de negociació i de seguiment de les polítiques a aplicar de clar contingut neocorporatista. L'ampliació dels objectius que es planteja el govern local en l'actualitat i el desenvolupament de polítiques específiques tant industrials com d'ocupació a nivell local han fet apareixer instàncies formals de negociació que repeteixen les instàncies tripartides. I això s'observa en com les empreses privades exerceixen una creixent pressió sobre els governs locals per tal d'aconseguir ajudes, inversions d'infraestructura i bones condicions generals; com s'han anat creant cossos corporatistes al nivell local amb representants sectorials; com la creixent professionalització i tecnificació de les burocracies locals crea la seva pròpia dinàmica que entra, a vegades, en conflicte amb les burocracies centrals; com també es produeixen pressions sobre l'aparell central per aconseguir polítiques selectives en relació a determinades localitats o regions; i, fins i tot, en la mateixa competitivitat creixent entre localitats per atraure noves empreses i inversions. Tot això

genera contradiccions entre les polítiques centrals que es pretenen aplicar i les que es generen a nivell local.

d- Corporatisme nacional versus pluralisme local

Aquesta és una visió dual de l'Estat, que planteja un model radicalment diferent dels fins aquí descrits. D'entrada es defensa que els sectors industrials presents a l'escenari nacional i al local són ben diferents. En el primer cas els interessos són presents de manera multiregional amb lligams directes amb el govern central i amb una forta influència en les polítiques nacionals. L'altre sector vindria format per les petites empreses, de caracter local, lligades amb els sindicats de l'àrea i amb la xarxa de consumidors pròpia. En el nivell polític aquestes diferències comportarien un conflicte entre els processos corporatius en la definició de polítiques públiques a escala nacional, i una preeminència del pluralisme en l'escala de polítiques locals. Així, en aquesta visió, el corporatisme és present al nivell local, però només de manera indirecta, ja que la forta pressió del procés corporatista centralitzat deixa sentir la seva influència també a nivell local.

5. "Policy network" com alternativa més real i concreta

El problema, com sempre, d'aquests tipus de "modelística" és la seva gran abstracció, i, per contra, la seva difícil generalització. S'ha volgut, en determinats casos, cercar evidència empírica que donés suport a alguns d'aquests models, però sense massa èxit. No n'hi hauria cap que proporcionés una descripció acurada al contrastar-lo amb realitats locals força diferenciades.

De fet, el concepte de neocorporatisme ha tingut sempre problemes d'opacitat, com tota construcció d'un tipus ideal que s'adapta amb més o menys exactitud a la realitat. Però, en aquest cas, té la desventatge general de que és un concepte massa tancat en si mateix, massa rígid per adaptar-se a processos polítics molt diferents. Semblava encaixar bé (com ja hem dit ara no tant) en les relacions entre el govern i els grups representatius dels diferents interessos socials, però no sembla funcionar, ni ara ni abans, en la problemàtica centre-periferia, o relacions govern central-govern regional-govern local, ni tampoc en l'anàlisi de l'esfera local.

Potser el concepte de "policy network" (traduïble com xarxa d'interessos i actors entorn de les diferents polítiques públiques) proporciona una millor descripció, una millor metàfora, del procés polític local, incorporant la gran diversitat de relacions que hi intervenen des del seu inici.

Cada política pública genera la seva pròpia xarxa, és a dir, un complex entramat d'organitzacions connectada una amb l'altra per dependències financeres, i distingibles d'altres entramats pels talls en l'estructura financera de que depenen. Aquesta definició, o descripció del "policy network" pot ser ampliada introduint més factors:

- . Constel·lació d'interessos: els interessos dels participants en l'entramat varien segons la funció econòmica o de servei que hi desenvolupen, el territori, la relació client-grup, o l'assessorament (i més generalment una combinació de tots aquests factors).

- . Afiliació: difereixen relació al diferent pes del sector públic i del sector privat; i en relació a l'adscripció a les èlits político-administratives, professionals, sindicalistes o usuaris-clients.
- . Interdependències verticals i/o horitzontals: les verticals varien, sobretot, en relació a la implementació de les polítiques i operen a l'interior de l'entramat. Les horitzontals operen entre entramats (networks) ocasionant conflictes o mantenint l'aïllament.
- . Distribució de recursos: la capacitat de control dels actors varia en relació al tipus i quantitats de recursos disponibles, i aquestes variacions en els recursos afectarà la interdependència vertical i horitzontal de l'entramat.

Fins aquí hem descrit les principals característiques i variants d'això que hem anomenat "policy network". Ara bé, podríem avançar una mica més i distingir entre aquella política pública determinada que crea una mena de "comunitat" ("policy community") formada pels diferents actors i grups d'interessos implicats de manera més o menys permanent en aquella política sectorial; i allò que podríem anomenar l'entramat que genera cada acció puntual dels poders públics locals ("issue network").

Aquesta "policy community" es refereix, doncs, a aquells entramats caracteritzats per l'estabilitat en les seves relacions, una certa continuïtat en els afiliats o membres d'aquest "network", una interdependència vertical basada en els serveis i responsabilitats compartits, i una pròpia autonomia o aïllament en relació a altres "networks".

En el cas del "issue Network" trobem una forma molt menys

integrada d'entramat. Acostuma ha haver-hi molts més participants a l'entramat i una menor interdependència entre ells. L'estructura tendeix a ser atomitzada, amb menys unitat pel que fa al centre o lloc de negociació dels recursos.

Les avantatges d'utilització d'aquest concepte de "policy network" no es limiten a una major inclusió i tractament de la gran varietat de relacions existents en tot procés d'elaboració i implementació d'una política pública. Si posem l'accent en l'entramat comporta una consideració del centre més oberta, no entenent-lo com un tot homogeni. Impedeix o perfecciona un tractament exclusivament "top-down", admetent que els actors locals poden tenir relevància nacional. I ajuda també a comprendre la manera de pendre decisions pel que fa a les despeses locals. Una "policy community" ben integrada té una major capacitat de maniobra a la llarga perquè integra i institucionalitza els interessos en la maquinària de govern.

Des d'aquesta perspectiva, la concertació, per tant, s'haurà de veure en cada cas amb les seves pròpies especificitats. A nivell local una política com la d'urbanisme o la d'ensenyament poden ser bons exemples de "policy communities", ja que els Ajuntaments porten molt temps mantenint competències sobre aquestes qüestions, elaborant polítiques al respecte i implementant-les. S'ha anat creant així una xarxa o entramat d'interessos força estable i integrada en el "policy making" del govern local. En canvi, una política com la d'iniciative econòmiques locals contra la desocupació, o una política industrial local, poden constituir exemples de "issue network" pel poc temps que fa que s'hi treballa, per la gran quantitat d'interessos afectats, poc acostumats a veure l'administra-

aquest treball ha comptat amb el
patrocini i la col.laboració
de la FUNDACIO JAUME BOFILL
i de l'CAJUNTAMENT DE BARCELONA

INICIATIVES ECONOMIQUES INSTITUCIONALS. LES INICIATIVES ECONOMIQUES

LOCALS

I. INTRODUCCIO.....	1
II. INICIATIVES ECONOMIQUES ALS ESTATS DE LA COMUNITAT EUROPEA.....	3
1. Introducció.....	3
2. Iniciatives.....	5
III. LES INICIATIVES ECONOMIQUES A ESPANYA.....	14
1. Iniciatives econòmiques de l'administració de l'Estat.....	14
A) Introducció.....	14
B) Iniciatives concretes.....	15
a) les polítiques de suport a les petites i mitjanes empreses industrials.....	15
b) la creació de zones d'urgent reindustrialització.....	17
c) les mesures respecte a la formació professional.....	18
d) els programes de cooperació local.....	20
e) creació del fons de solidaritat en el marc de l'AES.....	21
f) l'establiment d'un conjunt de mesures de foment de l'ocupació.....	22
g) les noves modalitat de contractació.....	24
2. Iniciatives econòmiques de les Comunitats Autònomes.....	26
A) L'actuació de ls CCAA en materia econòmica.....	26
a) introducció.....	26
b) marc legal d'actuació.....	27
B) Iniciatives concretes.....	29
3. Iniciatives econòmiques municipals.....	38
A) Crisi i atur, nou paper de l'administració local.....	38
B) Intervenció econòmica local, nou concepte de dessenvolupament.....	45
a) no intervenció econòmica.....	45
b) intervenció econòmica.....	46
- actuació en materia de foment de l'ocupació.....	46
- actuació global de reactivació econòmica.....	48

C) Instruments d'actuació econòmica local.....	53
a) intervenció a través de les competències	
tradicionals de contingut econòmic.....	53
b) nous instruments d'intervenció.....	55
- noves formes d'intervenció en matèria econòmica.....	56
. actuacions municipals de promoció de les ILE.....	57
. mesures de suport a la introducció de noves	
tecnologies.....	60
. reorientació de la política de serveis socials.....	60
. recuperació de zones portuàries i façanes	
marítimes.....	61
. recuperació i revitalització d'oficis artesanals.....	61
. creació d'observatoris de l'economia local.....	61
- experiències concretes.....	62
. realització d'estudis sobre l'economia local.....	62
. actuacions municipals de desenvolupament de	
sòl industrial.....	63
. actuacions municipals directament adreçades	
al foment de l'ocupació.....	66
. actuacions municipals respecte a la formació	
profesional i ocupacional.....	71
. realització de programes d'animació econòmica.....	72
. creació de societats municipals de promoció	
industrial.....	74
. creació d'hotels d'empreses.....	76
. actuacions municipals respecte de l'economia	
submergida.....	78
. actuacions municipals de dinamització comercial.....	81
. creació d'oficines de gestió.....	82
D) Adaptació organitzativa dels Ajuntaments i	
coordinació amb altres nivells.....	84
a) l'adaptació organitzativa en relació a l'actuació	
en matèria econòmica.....	84
b) la coordinació amb altres nivells.....	86

I- INTRODUCCIÓ

L'objectiu principal que ens proposem en aquest apartat del nostre estudi, és el de tractar les Iniciatives Econòmiques Municipals, analitzant i sistematitzant la informació recollida, referent tant a les experiències concretes d'intervenció econòmica com a les grans línies d'actuació i als objectius plantejats.

Tanmateix, hem cregut convenient -per tal de centrar el tema- realitzar d'una banda una breu referència a les iniciatives econòmiques que s'han posat en marxa des de les Comunitats Autònomes i l'Administració Central, i d'altra banda esmentar algunes experiències més rellevants al si de la Comunitat Europea.

Per tot això, hem establert una primera divisió entre "Iniciatives Econòmiques als Estats membres de la Comunitat Europea", on tractem de donar una visió global dels trets més significatius de la intervenció econòmica a França, Regne Unit, Itàlia i des de les mateixes estructures comunitàries, i "Iniciatives Econòmiques a Espanya", apartat molt més extens i on tractem per separat cadascun dels tres àmbits territorials de l'Administració Pública de l'estat espanyol.

En l'apartat dedicat a l'Administració Central ens limitem a esmentar alguns dels instruments que s'han arbitrat en el marc de la política ocupacional i de suport a les petites i mitjanes empreses.

Pel que fa a les Comunitats Autònomes, resaltem la importància d'una actuació econòmica realitzada des d'àmbits

descentralitzats i amb possibilitat d'incidir sobre l'ordenació el territori o planificació regional. Realitzant posteriorment un repàs a les actuacions més importants de cadascuna de les comunitats de les quals hem rebut informació al respecte.

Per últim, arribem a les Iniciatives Econòmiques Municipals a les quals dediquem un ampli apartat com a veritable objecte del nostre estudi. D'entrada posem de relleu el nou paper de l'Administració Local davant la situació de crisi i d'atur persistent. Fem després una presentació dels diferents nivells d'intervenció econòmica assumits pels municipis on posem de relleu les diferències de criteri existents.

Per últim, tractem els instruments d'actuació econòmica local distingint entre la intervenció a través de les competències tradicionals de contingut econòmic i els nous instruments d'intervenció, arribant aquí a l'estudi de les experiències concretes posades en marxa des de diversos Ajuntaments de Catalunya i de la resta de l'Estat.

II- LES INICIATIVES ECONOMIQUES ALS ESTATS DE LA COMUNITAT EUROPEA

1. INTRODUCCIÓ

Davant la crisi econòmica i l'aparició generalitzada als països industrialitzats d'importants taxes d'atur, assistim paral·lelament a la posta en funcionament de polítiques de foment de l'ocupació i de suport a la indústria i a la inversió, per tal d'afavorir processos de reactivació econòmica, i la creació de nous llocs de treball que permetin reduir el nombre de treballadors en atur.

El conjunt d'Estats de l'Europa comunitària, fortament afectats per la crisi, han hagut de practicar en alguna mesura aquest tipus de polítiques. El ventall d'instruments o iniciatives concretes, per mitjà de les quals s'han materialitzat és molt divers, atès el caracter lògicament flexible i adaptat a les condicions concretes de cada situació, que han hagut d'adquirir les respostes polítiques que s'han dut a terme.

cal posar de relleu, que no han estat tan sols els governs i Administracions Centrals dels Estats, les que han actuar en aquesta matèria. A l'Europa comunitària existeix ja una tradició important d'intervencionisme municipal per fer front als efectes de la crisi en l'escala local. La proximitat als problemes i la situació privilegiada dels Ajuntaments per activar els recursos interns com a expressió de desenvolupament endògen, han estat factors decisius. Igualment de la mà de processos de descentralització política o administrativa (Itàlia, França), s'han

posat en marxa des dels governs regionals, mecanismes de relleu econòmic exercint competències sobre l'ordenació del territori o planificació regional.

Sovint han estat els tres nivells, els que han actuat de manera concertada. Finançant conjuntament iniciatives, coordinant projectes, o bé gestionant des dels municipis els programes de desenvolupament regional o certes polítiques d'àmbit estatal.

També des dels òrgans comunitaris s'han creat instruments de suport a les iniciatives ocupacionals i als projectes de redreçament econòmic dels diferents Estats membres.

En aquest apartat, pretenem tan sols fer esment d'algunes de les iniciatives més rellevants que s'han posat en pràctica, sobretot a França, Regne Unit i Itàlia, com a simple botó de mostra, del molt que s'ha fet en aquest terreny.

Sense ànims d'entrar en detalls serveixi, en tot cas, aquesta breu referència europea, per enmarcar les iniciatives econòmiques locals a l'estat espanyol, i sobretot a Catalunya, que com objecte del nostre estudi, més endavant analitzarem de manera força més ampliada.

2.INICIATIVES

Des de les estructures de la Comunitat s'han pres importants iniciatives de caràcter econòmic en el terreny d'oferir respostes a la crisi i a l'atur.

Ja l'any 1982, el Consell, en una resolució de 12 de juliol, reconeix la necessitat de tirar endavant accions comunitàries que haurien de complementar les polítiques globals de creixement impulsades des dels Estats, per tal de combatre i reduir l'atur.

En el marc d'aquestes polítiques, el Consell assenyala el seu interès pel procés de creació de llocs de treball que es manifesta en les iniciatives locals d'ocupació i l'impuls de l'economia social.

A partir d'aquí demana una investigació a la Comissió relativa a la contribució de les iniciatives econòmiques locals en la creació de llocs de treball. L'informe resultant de la Comissió aporta un seguit de punts que són considerats necessaris per tal d'animar i afavorir les ILE i per tant la creació progressiva d'ocupació estable:

- inscriure el suport a les ILE dins d'una millor coordinació amb les polítiques de creació d'ocupacions, de desenvolupament local i regional, i de gestió del mercat de l'ocupació local.
- afavorir la cooperació entre les autoritats públiques els interlocutors socials i la resta de grups participants en la creació d'ocupació.
- augmentar els crèdits posats a disposició de les ILE.
- examinar els aspectes apropiats del dret de societats i del dret fiscal amb la finalitat de facilitar la creació d'iniciatives locals.
- impulsar un procés d'adaptació de la formació i l'aprenentatge a les noves necessitats.

D'aquest conjunt de primeres conclusions se'n deriva un seguit d'estudis que intenten d'aprofundir en la matèria, així:

- . l'estudi sobre les condicions jurídiques i fiscals de les ILE.
- . l'estudi sobre mètodes d'organització del treball a les cooperatives.
- . l'avaluació del treball de les organitzacions de suport a les ILE.
- . l'informe sobre les tècniques de creació d'ocupacions per a joves en atur.
- . el programa d'investigacions i accions sobre el desenvolupament del mercat de treball.

Si bé aquests treballs comunitaris respecte les iniciatives locals pretenen ser un suport útil des del punt de vista teòric, és ben cert que la Comunitat ha anat més enllà, tot i creant instruments concrets d'actuació que suministren ja un important ajut financer a les esmentades iniciatives. Cal destacar-ne:

-El Fons Social Europeu

El qual concedeix ajuts per a la formació, per a la contractació de joves i d'aturats de llarga durada en treballs d'utililitat pública, i per a la formació d'agents de desenvolupament.

D'altra banda el Fons Social Europeu dóna suport a qualsevol projecte innovador en el sector de la creació d'ocupacions locals.

-El Fons Europeu de Desenvolupament Regional

Per mitjà del qual la Comissió concedeix a certes regions econòmicament deprimides importants ajuts a projectes de desenvolupament, a les petites i mitjanes empreses

i a les ILE.

-El Fons Europeu d'Orientació i Garantia Agrícola

-Els préstecs globals del Banc Europeu d'Inversions i del Nou Instrument comunitari de préstecs

-Els serveis de consultes i intercanvi directe d'experiències en l'àmbit comunitari entre els sectors interessats.

Cal dir, per últim, que al costat de la creació d'instruments comunitaris de suport a les iniciatives locals, s'han tirat endavant iniciatives tals com els "Projectes Pilot" gestionats conjuntament per la Comissió i les autoritats i interlocutors socials de cada Estat, amb la finalitat de creació directa d'ocupació estable (Vicente Pérez Menayo, 1986).

Ja en l'àmbit dels Estats, hem d'esmentar França amb un volum important d'experiències relatives a polítiques de suport a la creació d'ocupació i de reactivació econòmica. Des de l'Administració Central podem citar la creació del Comitès Interministerials.:

- . El d'Ajudes a la Localització d'Activitats (CIACA), des d'on s'ha instrumentat un règim de primes o subvencions destinades íntegrament a finançar projectes de creació directa d'ocupació.
- . El d'Ordenació del Territori (CIAT), que gestiona un fons estatal per a la promoció del desenvolupament econòmic regional. La Delegació d'Ordenació del Territori i Acció Regional (DATAR) en realitza les funcions executives. Analitza la viabilitat dels projectes i la seva incidència en l'ocupació

i el desenvolupament econòmic.

Al costat d'això s'han arbitrat múltiples instruments de suport a la gran quantitat d'iniciatives que es prenen a l'àmbit municipal, en són exemples:

- . El fons de Desenvolupament i Redreçament Rural (CIDAR).
- . El fons d'Intervenció per l'Autodesenvolupament de la muntanya (CIAM).
- . La Comissió nacional pel desenvolupament dels barris a les ciutats (CNDSQ).
- . Els fons departamentals per les iniciatives juvenils (FDIJ).

Si bé aquest conjunt d'iniciatives venen protagonitzades des de l'Administració Central, no podem oblidar les importants experiències d'intervencionisme local i regional a França, i més a partir de les lleis descentralitzadores del 1982 i 1983, que doten a municipis, departaments i regions de possibilitats i recursos certs d'actuació. Cal citar la importància dels Estatuts Intermunicipals de Desenvolupament i Redreçament i el conjunt d'experiències que s'han generat amb el desplegament d'aquests: l'obertura d'Agències de desenvolupament local, la creació de Boutiques de gestió, l'establiment de xarxes d'animadors econòmics, d'ajuts a empreses artesanals i de desgravacions fiscals a la creació d'ocupació.

Val a destacar per la seva importància, la iniciativa de l'Ajuntament de Paris, en construir un immoble industrial per a petites empreses, cedint el terreny i finançant un 50% de l'operació. De moment, s'han instal·lat ja unes 18 empreses amb un total de 300 treballadors.

Per últim destaquem la posta en marxa dels Treballs d'Utilitat Col·lectiva (TUC), concebuts com a Plans d'ocupació d'ampli abast destinats a dotar les comunitats d'infraestructures i equipaments col·lectius.

S'han establert també noves formes de contractació -temporals i en pràctiques- per a joves entre 16 i 20 anys.

Al Regne Unit, els diferents nivells de l'Administració, han actuat sovint de manera conjunta. Una bona mostra d'això ha estat la creació dels Partnerships, instàncies de coordinació de les Administracions Locals, Regionals i Central, que funcionen sobre àrees territorials prèviament definides amb objectius de desenvolupament econòmic i revitalització industrial.

També la recomposició del teixit industrial urbà ha estat objecte de cooperació. La Inner Urban Areas Act (IUAA), atorga competències addicionals en matèria econòmica a les autoritats locals d'àrees urbanes per tal de prestar assistència financera i d'altres serveis a les noves indústries establertes a les àrees definides.

Els Urban Development Grants, creats el 1982 en el marc del Programa Nacional de Desenvolupament Urbà, són instruments gestionats des de l'Estat, per atraure inversions privades, en consonància amb els projectes de les autoritats locals. Potser com una de les experiències més rellevants, cal prestar certa atenció a les Enterprise Zones (Zones d'Empresa).

Aquestes van ser concebudes pel Professor Peter Hall. Ell proposà l'establiment de "ports lliures" en les àrees britàniques greument deprimides a fi d'alentar l'activitat

empresarial. Aquests ports lliures serien "zones de lliure empresa sense condicionaments ni traves", en elles se suspendrien totes les lleis fiscals i reglamentació industrial britànica, i podria importar-se i vendre's tota classe d'articles lliures de drets.

Quan el partit conservador arriba al govern, l'any 1979, Sir Geoffrey Howe, Ministre d'Hisenda, porta a la pràctica una versió més moderada de la proposta de Hall.

Entre 1981 i 1982 s'autoritzen 24 zones d'empresa, la seva extensió fluctua entre 56 i 440 hectàrees i s'han establert per un període de 10 anys. Els beneficis fiscals de que gaudeixen són:

- . exempció d'impostos de beneficis de capital sobre increments en el valor de la terra.
- . exempció d'impostos de propietat local sobre la propietat industrial i comercial, amb reemborsament als governs locals pel govern central.
- . deduïbilitat del 100% de les despeses de capital en la construcció, ampliació o millorament dels edificis industrials i comercials.
- . simplificació dels procediments de planificació.
- . reducció dels requisits governamentals d'informació estadística.

Un estudi del primer programa d'Enterprise Zones britàniques, informa que l'activitat econòmica ha crescut a les zones afectades, però en gran part es deu a la reubicació d'empreses de fora, més que no pas al naixement d noves companyies. Així doncs, l'ocupació ha augmentat a les zones, però la creació neta de places ha estat més limitada (Stuart Weiner, 1984).

Les Industrial Development Areas, Inner Area Studies, Urban development Corporations, etc., vindrien a complementar els instruments d'intervenció contra la crisi des de les instàncies centrals de govern al Regne Unit.

Però al costat d'això, hem de fer referència obligada, a la diversitat d'experiències que s'han posat en marxa des de l'escala local de l'Administració. El cas de Londres és ben significatiu, des de la creació de la Comissió d'Empreses del Gran Londres, assessora de plans de reestructuració i ofertadora d'ajuts amb l'existència d'un comitè dedicat exclusivament a cooperativisme i d'una divisió tecnològica, fins a les actuacions globals d'intervenció en temes d'ocupació per part dels Districtes Metropolitans, trobem una sèrie d'iniciatives molt rellevants.

Cal destacar el programa de reconversió de velles fàbriques al centre de la ciutat per a reconvertir-les en modernes naus amb tots els equipaments inclosos, sovint de petita dimensió per albergar iniciatives locals. El Greater London Council ofertava 90.000 metres quadrats de superfície industrial moderna.

Cal esmentar també el cas de la London Docklands Development Corporation que amb un plantejar institucional àgil i innovador pretén la recuperació física i econòmica d'una àrea important al cor del Gran Londres que s'havia convertit en una zona portuària i industrial obsoleta.

A molts altres municipis anglesos es desenvolupen iniciatives d'aquest tipus, podem destacar el funcionament de l'Hotel d'Empreses de Bradford, el de Sheffield creat conjuntament amb un Centre de Tecnologia i un de Capacitació, i la posta en marxa a Leeds d'un Servei de Desenvolupament Econòmic que aplega més de 50 persones.

Poedm dir, en general, que existeix a Gran Bretanya, un ampli consens polític en favor de la intervenció de les Corporacions Locals, el debat continua obert per anar determinant les formes d'aquesta intervenció.

A Itàlia són també diversos i importants els instruments establerts per a incidir en la situació de crisi i generar processos de reactivació i creació de llocs de treball. És important el grau de col.laboració assolit entre l'Estat central i les regions.

En l'època del govern de solidaritat nacional, el Parlament italià aprovà la llei de suport a la reestructuració i reconstrucció industrial. Aquesta llei preveu ajuts a les indústries en base a la presentació de projectes finalitzats de sector. Per tal d'obtenir-ne els beneficis previstos les empreses han d'elaborar "plans d'empresa" que siguin coherents, quant a objectius i finalitats, amb programes sectorials elaborats a escala nacional.

La llei preveu una relació de consulta entre els Ministeris i les Regions per a una definició dels programes sectorials, i les Regions han d'emetre el seu dictàmen al respecte. Aquest dictàmen és emès unitàriament per totes les Regions, al si d'un Comitè Interregional.

També el Parlament nacional va aprovar una llei que afavoreix l'ocupació juvenil, contempla desgravacions fiscals per a les empreses que contractin joves i preveu la possibilitat d'ocupacions en la indústria en una relació de formació-treball.

Tal com diu Gianni Alasia, "les possibilitats d'intervenció de les Regions en aquesta matèria són limitades, per bé que cal remarcar, sobre la base de la praxi dels últims anys, que algunes Regions s'han convertit en un punt de referència fonamental, tant pels instruments dels que s'han dotat com per la seva iniciativa política respecte del Govern, empresaris i sindicats".

El cas del Piemont és un dels més significatius al respecte. A través del seu Parlament, la Regió s'ha dotat d'importants instruments d'intervenció:

- . la llei de formació professional, atesa la constant exigència de qualificació i formació permanent de la mà d'obra.
- . la creació d'un Observatori del mercat de treball a la Regió.
- . l'establiment de convenis amb les empreses per a relacions de formació i treball.

Igualment s'han elaborat programes per una política de reequilibri regional i localització industrial. En aquest terreny, s'aprovà la llei Regional de creació d'àrees industrials equipades, i el conveni marc amb la Federació d'Empresaris per tal d'afavorir la redistribució industrial.

Des dels municipis s'han pres iniciatives en matèria de formació professional, d'ordenació urbanística amb creació d'infraestructura industrial i mesures afavoridores d'ocupació directa, com és el suport i el finançament d'un gran nombre d'experiències de treball associat. En aquest moment hi ha projectes de creació des dels municipis d'"incubatrici d'impresse" en la línia dels ja esmentats hotels industrials francesos i britànics (Gianni Alasia, 1982; Paolo Labini, 1986).

III- LES INICIATIVES ECONÒMIQUES A ESPANYA

1. INICIATIVES ECONÒMIQUES DE L'ADMINISTRACIÓ DE L'ESTAT

A. Introducció

Per bé que les Comunitats Autònomes hagin assumit competències i, per tant, possibilitats d'actuació en matèria econòmica, i d'altra banda els Ajuntament posin en pràctica programes d'intervenció pel foment de l'ocupació i el desenvolupament local, és ben clar que la majoria de competències rellevants, i per tant, les grans decisions de contingut econòmic romanen a mans del Govern de l'Estat. És aquest qui marca les grans línies de la política econòmica i monetària a seguir, qui elabora programes de reestructuració global de sectors i la política de reconversió, a qui li correspon la competència exclusiva de legislar en matèria laboral, i qui exerceix en qualsevol cas la possibilitat constitucionalment reconeguda de "planificar l'activitat econòmica general".

Lògicament doncs, el major volum d'iniciatives econòmiques de resposta a la crisi i de reactivació de l'ocupació corresponen a l'Administració Central. L'anàlisi de la diversitat i l'abast de les mesures preses, podien ser l'objecte d'un altre estudi exclusivament dedicat al tema. En el present treball, ens limitarem a esmentar algunes de les més importants línies d'actuació pel que fa a polítiques de lluita contra la crisi i l'atur i de suport i de foment de l'activitat econòmica.

B. Iniciatives concretes

a. Les polítiques de suport a les petites i mitjanes empreses industrials

L'estructura industrial de l'estat espanyol presenta una majoria important d'unitats productives de dimensions petites. El tamany mitjà dels establiments industrials és de 14 treballadors, i el 99.7% de les empreses ocupen menys de 100 obrers.

Constatant aquesta realitat, existeix tota una acció política de suport a les petites i mitjanes empreses industrials, que es canalitza bàsicament a través de:

. L'Institut de la Petita i Mitjana Empresa Industrial (IMPI):

Té al seu càrrec l'impuls i l'execució de la política del Govern en relació a les petites i mitjanes empreses industrials, amb el propòsit de millorar-ne el finançament, promoure transformacions tecnològiques i organitzatives, i estudiar la problemàtica concreta de les empreses petites i mitjanes.

Com a línies d'actuació de l'IMPI podem destacar:

- . Mesures orientades a facilitar l'accés de les PIME als recursos financers i que tenen per objecte concret reforçar el sistema de garanties:
 - . introducció al sistema de garanties recíproques.
 - . constitució de la Societat de Garanties Subsidiàries, S.A., amb l'objecte de refiançar un percentatge determinat dels riscos assumits per les societats de garantis recíproca.
 - . creació de la Societat Mixta del Segon Aval,

la qual garanteix a les entitats creditores de les operacions de crèdit el pagament d'una indemnització fins el 75% de la garantia atorgada per la societat de garantia recíproca.

- . Programes de subvenció als tipus d'interès:

Es pretén reduir el cost dels préstecs per a inversió, minoritzant l'interès exigit per les entitats de crèdit.

- . Promoció de Societat d'Acció Col·lectiva:

Són projectes d'associació de petites empreses per tal d'emprendre activitats que no podrien fer aïlladament en condicions econòmicament rendibles. L'IMPI les promou per mitjà de la participació de fins un 45% del capital social de la societat.

- . Desenvolupament de programes de formació empresarial.

- . El Centre de Desenvolupament Tecnològic Industrial (CDTI):

Creat com a l'ens per la gestió i desenvolupament de la política d'innovació tecnològica del Govern. Les seves principals funcions són:

- . identificar àrees prioritàries per a desenvolupar la innovació tecnològica.
- . promoure la col·laboració entre indústria i centres d'investigació.
- . promocionar l'explotació industrial de les tecnologies.

(Política de apoyo a la mediana y pequeña empresa industrial, IMPI, 1984)

b. La creació de Zones d'Urgent Reindustrialització

La crisi econòmica ha comportat canvis profunds posant de relleu el desfasament d'importants sectors productius. Es feia necessària una intervenció de reestructuració d'ampli abast que permetés de col·locar l'economia en condicions novament competitives. Per tal motiu el Govern de l'Estat ha desenvolupat un programa de reconversió i reindustrialització que fes possible la recuperació de la taxa de creixement del sector industrial i la generació de llocs de treball estables sobre la base d'una economia sanejada.

El juliol del 84 s'aprova la llei de reconversió i reindustrialització. El desenvolupament d'aquesta per part del Govern comporta l'execució de durs programes de reconversió, els quals originen importants excedents laborals concentrats en zones industrials particularment castigades per la crisi.

Davant d'aquest fet s'instrumenten mesures orientades a la creació de llocs de treball alternatius que compensin almenys en part la pèrdua ocasionada per la reconversió. L'instrument fonamental d'aquesta política de reindustrialització i foment de nova ocupació és la creació de Zones d'Urgent Reindustrialitzador (ZUR).

Les ZUR es configuren com a àmbits territorials determinats, generalment força reduïts, en els quals s'estableixen unes condicions especials amb caràcter temporal, amb l'objectiu d'incentivar la inversió i recol·locar els excedents laborals.

El Govern decideix l'establiment de 6 ZUR: Astúries, Badia de Cadis, Galícia (amb les capçaleres de Ferrol

i Vigo), Ria de Bilbao, Madrid i Cinturó Industrial de Barcelona.

Les empreses que s'hi instal·lin podran obtenir subvenció fins a un 30% de la inversió programada, a més de beneficis fiscals i preferència en l'obtenció del crèdit oficial.

Els òrgans de gestió de les ZUR són la Comissió Gestora i l'Oficina Executiva, en ell hi participen tant l'Administració Central com l'Autonòmica.

Fins el moment la valoració de l'eficàcia de les ZUR és relativament positiva. A la de Barcelona s'han creat ja uns 6.000 llocs de treball directes, i els beneficis establerts es mantenen vigents fins el juny del 1988.

c. Les mesures respecte la formació professional

Tal vegada una de les causes explicatives de la deficiències existents en l'actual mercat de treball a l'estat espanyol, sigui la desconexió entre la formació professional i les autèntiques necessitats de mà d'obra, és a dir, la renovada composició de la demanda laboral.

Davant d'això el Govern de l'Estat hi ha actuat, promovent l'adequada relació entre formació i requeriments del mercat de treball, per mitjà de la posta en marxa d'estudis prospectius amb l'objecte d'esclarir les veritables necessitats formatives.

Podem citar tres grans línies polítiques d'actuació respecte a la formació professional:

- . integració de la formació professional amb els programes d'ocupació.

- . increment de la investigació del mercat de treball.
- . incorporació dels agents socials als objectius i actuacions respecte a la formació professional.

Com a instruments concrets d'aplicació dels esmentats objectius, cal citar:

. La creació del Consell General de la Formació Professional, assumint competències tant de formació professional reglada com de formació ocupacional de l'INEM. El Consell té una composició tripartida amb presència dels interlocutors socials -sindicats i patronal- i de l'Administració de l'Estat per mitjà de representants dels Ministeris d'Educació i de Treball i Seguretat Social.

. L'elaboració d'un Pla Nacional de Formació Professional i Ocupacional, el seguiment, avaluació i control de l'execució del qual correspon al Consell General de la formació professional.

. L'impuls a la introducció de les noves tecnologies en els centres de formació professional.

. La realització d'estudis sobre les professions a la llum de l'evolució tecnològica i el desenvolupament del mercat de treball.

. L'establiment de mesures formatives especials per a petites empreses artesanals.

(Acord Econòmic i Social, 1984)

Cal posar de relleu la importància de les actuacions respecte la formació professional que s'han posat en marxa des d'altres nivells de l'administració i en concret des dels municipis. Aquests com més endavant s'expliquen, han dissenyat programes de formació en el context específic

de les necessitats detectades a la pròpia localitat.

d. Els programes de cooperació local

Els programes de cooperació local comprenen actuacions de diversos Ministeris i organismes. Aquestes poden adoptar la modalitat de transferències o bé d'inversió directa de l'Estat en serveis i equipaments de titularitat local, així com la concessió de crèdit oficial.

Els programes són impulsats per la Direcció general de Cooperació Local amb la finalitat de dotar les diferents entitats de població de tota aquella infraestructura i serveis que contribueixin a millorar el benestar social de les comunitats afectades.

Els ajuts econòmics concedits per l'Estat hi són als Pressupostos Generals sota la denominació comuna de "Transferències a les Corporacions Locals per la cooperació en obres i serveis", ara bé cal distingir tres subprogrames:

- . Els Plans Provincials: que comprenen tot un conjunt d'obres d'infraestructura i equipaments de caracter predominantment local.
- . Els Plans comarcals: realitzats a les àrees declarades pel Govern com Zones d'Acció Especial, caracteritzades per un elevat deficit d'equipaments bàsics.
- . Instal·lacions de caracter cultural: adreçats a l'ampliació, reforma o millora d'instal·lacions destinades a la difusió cultural.

Pel que fa a la incidència dels esmentats programes en la creació d'ocupació cal distingir:

. La creació d'ocupació directa:

- . temporal: durant el període de realització de les obres, essent la que adquireix més importància quantitativa.
- . permanent: lligada a la posta en funcionament, manteniment i conservació dels serveis generats.

. La creació d'ocupació indirecta: difícilment avaluable i deguda als efectes que les inversions creen de reactivació de l'economia de la zona.

e. Creació del Fons de Solidaritat adreçat a la creació de llocs de treball en el marc de l'Acord Econòmic i Social

Segons que estableix l'article 8 de l'AES: durant l'exercici pressupostari de 1985 es constituirà un fons de solidaritat per una quantitat de 60.000 milions de pessetes. Per la definició del destí dels recursos i l'aplicació d'aquests es crea un comitè tripartit amb presència del Govern i dels agents socials.

Els recursos del fons s'orienten cap a programes que s'inspiren en allò previst pel Fons Social Europeu, tals com formació i orientació professional, suport salarial a les noves contractacions, reinserció i integració socio-professional, elaboració de projectes generadors d'ocupació i de caràcter innovador, i programes que tendeixin a reduir els desequilibris territorials.

El finançament del fons de solidaritat, es realitza igualment de manera tripartida i proporcional. D'una banda a càrrec del Govern, per mitjà d'una dotació en els Pressupostos Generals de l'Estat, i d'altra banda a càrrec

de les parts socials a través d'una cotització excepcional sobre la base de cotització per formació professional.

Els programes en marxa han estat bàsicament:

- . projectes generadors d'ocupació i innovadors.
- . suport salarial a nous contractes.
- . formació professional i similars.
- . reinserció de col·lectius amb especials dificultats.
- . territorials.

f. L'establiment d'un conjunt de mesures de foment de l'ocupació

La Llei Bàsica d'Ocupació, defineix la política d'ocupació com un conjunt de decisions que tenen com a finalitat fonamental la consecució de l'equilibri a curt, mig i llarg termini, entre l'oferta i la demanda d'ocupació, en els seus aspectes quantitius i qualitius, així com la protecció de les situacions d'atur.

L'article 2 de l'esmentada llei estableix cinc objectius de la política d'ocupació:

- . Augmentar el nivell d'ocupació:
 - . potenciant les indústries i sectors amb una utilització intensiva del factor treball.
 - . a través de programes específics destinats a fomentar la col·locació de treballadors que trobin dificultats d'inserció en el mercat de treball.
- . Establir i regular sistemes adequats de prevenció de desocupació.
- . Establir un sistema eficaç de protecció de les situacions de desocupació.

. Assolir el major grau de transparència del mercat de treball.

. Protegir la mobilitat ocupacional de la mà d'obra.

Més endavant s'estableixen els instruments a l'abast del Govern per tal de servir els objectius citats:

- . Els Programes Nacional d'Ocupació: de caracter temporal i amb possibilitat de reduir-los a zones geogràfiques fortament castigades per l'atur.
- . Els treballs temporals de col.laboració social.
- . Les ajudes per a constituir o ampliar Societats Laborals o cooperatives: aquestes ajudes hauran de reflectir-se en forma de dotacions en els Pressupostos Generals de l'Estat en cada exercici.
- . Els crèdits per a l'establiment de treballadors autònoms.
- . El foment fiscal a l'ocupació: és a dir, l'establiment de mesures fiscals adequades per elevar el nivell d'ocupació de diversos col·lectius de treballadors; joves demandants de la primera ocupació, treballadors més grans de 45 anys, treballadors amb dificultats d'inserció en el mercat de treball, etc.

El Govern és obligat a informar anualment al Parlament sobre els resultats obtinguts en l'aplicació d'aquestes mesures, així com el cost material d'elles.

Cal resaltar per últim, l'existència d'un conjunt de decrets aprovats pel Govern de l'Estat que s'inscriuen de ple en l'objectiu del foment de l'ocupació. Són principalment els següents:

- . Real Decret 1445/1982 de 25 de juny pel que es regulen diverses mesures de foment de l'ocupació.
- . Real Decret 1451/1983 d'11 de maig, pel que es regula l'ocupació selectiva i les mesures de foment de l'ocupació dels treballadors minusvàlids.
- . Real Decret 3239/1983 de 28 de desembre pel que s'estableixen incentius per a fomentar la contractació de treballadors més grans de 45 anys.
- . Real Decret 1990/1984 de 17 d'octubre, sobre desenvolupament de les mesures laborals de la reconversió industrial.
- . Real Decret 1/1985 de 5 de gener, sobre cotització a la Seguretat Social, desocupació, fons de garantia salarial, formació professional i fons de solidaritat per a l'ocupació al 1985.
- . Llei 31/1984 de 2 d'agost, de protecció per desocupació.
- . Ordre de 16 de maig del 84 sobre Programes del Fons Nacional de Protecció al Treball.

g. Les noves modalitats de contractació

Un conjunt de mesures que pel seu significat i importància mereixen d'un tractament a part. Són aquelles que s'estableixen per fer possible les noves formes de contractació. Nous contractes en condicions molt favorables per a les empreses, com a instruments adequats d'incentivació de noves contractacions i, per tant, generadors de nous llocs de treball.

Si bé les mesures són totalment favorables a la flexibilització del mercat de treball que se'n deriva d'aquestes noves formes de contractació, per als treballadors significa una situació d'inestabilitat laboral permanent que mai

ni pot considerar-se com a positiva. Tot i així, en una situació d'altíssimes taxes d'atur, com l'actual, algunes d'aquestes mesures poden considerar-se com a positives si realment són generadores d'ocupació i aquesta no es desenvolupa en condicions precàries.

Modalitats contractuals per al foment de l'ocupació:

- . Contracte temporal per al foment de l'ocupació. Real Decret 1989/84 de 17 d'octubre. Viculació tempral a tots els efecte i durada de 6 mesos a 3 anys.
- . Constracte a temps parcial. Real Decret 1991/84 de 31 d'octubre. Cotització proporcional i durada indefinida.
- . Contracte de relleu. Real Decret 1991/84 de 31 d'octubre. Bonificació del 50% de ls Seguretat Social i durada fins a 3 anys.
- . Contracte en pràctiques. Real Decret 1992/84 de 31 d'octubre. Bonificació del 75% de la Seguretat Social i durada de 3 mesos a 3 anys.
- . Contracte per a formació. Real Decret 1992/84 de 31 d'octubre. Bonificació del 90: i 100% i durada de 3 mesos a 3 anys.
- . Contracte per a més grans de 45 anys. Real Decret 3239/83 de 28 de desembre. 12% de cotització de la Seguretat Social i subvenció de 400.000 durant el temps de vigència, durada indefinida.
- . Contracte per a minusvàlids. Real Decret 1451/83 d'11 de maig. 70%-90% de bonificació i subvenció de 500.000 pessetes, durada indefinida.

2. INICIATIVES ECONÒMIQUES DE LES COMUNITATS AUTÒNOMES

A. L'actuació de les Comunitats Autònomes en matèria econòmica

Introducció

La crisi econòmica i els canvis que d'ella s'han derivat tenen un reflex important en l'acreixement dels problemes territorials. Han aparegut noves situacions i nous problemes en els àmbits regionals i municipals que requereixen de formes d'intervenció pública sobre el territori diferents a les que tradicionalment s'havien aplicat. La visió del territori reduïda conceptualment a àrees homogènies en els seus problemes i potencialitats, o bé les polítiques regionals clàssiques basades estrictament en criteris redistributius, han mostrat sobradament la seva incapacitat i ineficàcia.

A l'estat espanyol, la dinàmica generada amb el procés de construcció de l'estat de les Comunitats Autònomes ha possibilitat en gran part l'existència d'intervencions dissenyades des de marcs institucionals descentralitzats, i ha permès de prendre decisions estretament vinculades a cada territori, és a dir, a l'escala on es produeixen els conflictes. Cal seguir avançant en el procés de superació de velles pràctiques centralistes. Els problemes econòmics i socials es configuren d'un mode territorial, i per tal de trobar solucions es fa imprescindible l'existència de nivells amb capacitat de decisió i responsabilitat política en l'àmbit regional i també local.

S'ha de considerar, a l'hora de definir marcs d'actuació,

que el territori té un valor fonamental, no només perquè en ell es desenvolupen els problemes, sinó també perquè és en ell on s'han de generar les solucions d'aquests.

Els governs autonòmics poden jugar un paper important en el diagnòstic dels problemes, en la creació de serveis i en el disseny de polítiques adequades de desenvolupament endògen i de suport al desenvolupament local.

L'ordenació del territori o planificació regional, queda assumida per les Comunitats Autònomes. Cal un exercici decidit d'aquesta competència com a nexa vertebrador i necessari entre les actuacions globals d'àmbit estatal i les pròpies de l'administració local.

Cal per últim assenyalar que es fa del tot necessari eliminar el principi de jerarquia entre decisions territorials de diferent àmbit, i substituir-lo per un concepte de coherència i coordinació, arbitrat per la via de l'acord previ entre els diferents nivells, en totes aquelles actuacions de política econòmica d'ordenació territorial (Damián Quero, 1985).

Marc legal d'actuació

Aquestes possibilitats d'actuació de les Comunitats Autònomes en matèria de desenvolupament econòmic s'incriuen en un determinat marc legal que ve establert per la Constitució i els Estatuts d'Autonomia respectius.

L'article 149.13 de la Constitució atribueix a l'Estat la competència exclusiv sobre "bases i coordinació de la planificació general de l'activitat econòmica", però el 148.13 estableix com a competències de les Comunitats

Autònomes el foment dels desenvolupament econòmic dins dels "objectius" marcats per la política econòmica de l'Estat. Aquesta formulació obre un marge determinat per a l'actuació autonòmica, en deixar en mans de les Comunitats Autònomes l'establiment d'instruments i polítiques concretes de desenvolupament econòmic.

Els Estatuts, com dèiem, completen el marc legal d'actuació. Aquests, majoritàriament, contempnen com a competències exclusives de les Comunitats Autònomes tot un conjunt de matèries d'important dimensió econòmica: ordenació del territori, urbanisme, medi ambient, obres públiques, cooperatives, assistència social, habitatge, joventut, etc.

I a més , "d'acord a les bases de l'activitat econòmica general": la planificació econòmica en l'àmbit autonòmic respectiu, la política d'indústria, el comerç interior, les institucions de crèdit corporatiu, públic i territorial, i les caixes d'estalvis, com a matèries més importants.

B. Iniciatives concretes

D'acord amb la necessitat de trobar propostes de solució als problemes des de l'àmbit autonòmic, per tal d'afrontar a crisi amb més eficàcia i coherència, i a partir de les possibilitats d'actuació definides legalment, les Comunitats Autònomes han arbitrat mesures adreçades a impulsar processos de reactivació i desenvolupament econòmic, i a fomentar directament l'ocupació temporal o estable.

Atès el volum i la diversitat d'aquestes, i considerant a més que l'objecte d'aquest treball se centra en l'àmbit municipal, no entrarem en cap estudi detallat de les iniciatives econòmiques de les Comunitats Autònomes. No obstant això, sembla important a tall d'informació, fer una relació d'algunes de les iniciatives i mesures més rellevants que s'han pres:

a. Andalusia

. creació de l'Institut de Promoció Industrial d'Andalusia (IPIA) per llei de 3 de març de 1983.

L'IPIA es defineix com a organisme impulsor i executor de la política de la Junta d'Andalusia, "en relació amb la promoció d'indústries considerades d'interès pel al desenvolupament econòmic i social d'Andalusia".

. Creació de la Societat per a la Promoció i Reconversió Econòmica d'Andalusia, per llei de 3 de març de 1983.

SOPREA, segons que estableix l'article 3 dels seus estatuts, tindrà per objecte "afavorir el desenvolupament econòmic

i social d'Andalusia i millorar la seva estructura productiva, superant els desequilibris econòmics sectorials i territorials, actuant prioritàriament sobre activitats de transformació, d'acord amb les directrius del Consell de Govern".

. Aprovació de la llei 4/82 del Pla Extraordinari d'Inversions.

. Aprovació del Decret 74/83 pel qual es constitueix la Comissió de Planificació d'Andalusia.

b. Aragó

. Creació de la Societat de Desenvolupament Industrial d'Aragó (SODIAR), autoritzada per Real Decret de 28 de setembre de 1983.

En ella hi participen 2 accionistes públics, la Diputació General d'Aragó i l'INI, i vuit privats, els quals configuren SODIAR com instrument al servei d'Aragó per a contribuir a crear riquesa, i per tant, oportunitats de desenvolupament i promoció de noves activitats empresarials.

c. Astúries

. Posta en marxa del Programa d'Actuacions Urgents (PAUR), el 15 d'octubre de 1984.

El PAUR és considerat com un instrument de foment de l'ocupació, els objectius del qual consisteixen a: proporcionar informació i assessorament empresarial, formar adequadament els promotors dels nous projectes empresarials i facilitar l'accés d'aquests al crèdit.

. Creació de l'Institut de Foment Regional per llei de 9 d'agost de 1983.

L'IFR, desenvolupa programes institucionals de promoció de noves iniciatives, gestiona infraestructures industrials i agilitza tràmits administratius per a la materialització ràpida de projectes d'inversió.

. Creació de la Societat Regional de Promoció (SRP) per llei de 9 d'agost de 1983.

Es constitueix la SRP com a braç operatiu de l'IFR, participada pel Principat d'Astúries i per més de 100 entitats financeres i empreses privades.

d. cantàbria

. Creació de la Gran Àrea d'Expansió Industrial de Cantàbria.

Amb un conjunt de municipis seleccionats inclosos i l'establiment de quatre nuclis preferents (Reinosa, San Vicente de la Barquera, Castro Urdiales i Torrelavega). S'estableixen un conjunt de beneficis amb l'objectiu de promoció de totes les activitats econòmiques i socials que contribueixin al desenvolupament regional i representin la creació de llocs de treball fixos.

e. Castilla y León

. Creació de la Societat per al Desenvolupament Industrial de Castilla y León (SODICAL), per real decret de 27 de maig de 1981.

Es constitueix com una societat pública mercantil per al desenvolupament econòmic regional amb funcions d'assessorament tècnic i de gestió, foment d'accions de millorament de les estructures empresarials i concessió de crèdits i avals a les empreses que participa, entre d'altres.

- . Realització de programes de suport a la creació d'ocupació.

- . Aprovació de mesures de foment de l'ocupació i l'economia social.

f. Catalunya

- . Creació de l'Empresa de Promoció i Localització Industrial de Catalunya amb els objectius de tractament d'empreses sobredimensionades, recol.locació d'excedents laborals, foment d'àrees industrials en crisi, etc.

- . Creació del Servei d'Assessorament Industrial i Tecnològic (SAIT), amb l'objectiu d'oferir un programa integrat d'informació i assessoria dirigit a la millora del context tecnològic i informacional de l'empresa.

- . Creació de la Societat Catalana de Capital-Risc, com a una fórmula per:

- . ajudar activament projectes innovadors que puguin donar lloc a una empresa amb capacitat per créixer.
 - . participar en capital per a compartir la càrrega financera de les noves inversions.

- . Creació del Centre d'Informació i Desenvolupament Empresarial (CIDEM) com a organisme adscrit a la Conselleria d'Indústria i Energia, i amb l'objectiu d'orientar, informar

i assessorar les empreses, així com de col.laborar amb altres organismes i institucions implicades en el desenvolupament industrial per tal d'oferir de forma unificada a les empreses el conjunt d'ajuts, beneficis, subvencions, etc. a les que es poden acollir.

. Aprovació d'un decret de mesures de foment en el marc del programa de política industrial, el 26 de juny de 1986, el qual inclou:

- . mesures de foment al procés productiu.
- . mesures de foment a l'estalvi.
- . mesures de foment a la recerca científica, entre d'altres.

. Aprovació de mesures de foment de l'ocupació i realització de Plans d'Ocupació i Plans d'Ocupació Juvenils.

g. Euskadi

Navarra

. Construcció per part del govern de Navarra d'una xarxa de Polígons industrials totalment urbanitzats i dotats dels serveis necessaris.

. Declaració d'una Area de Reindustrialització Prioritària compresa pels municipis d'Alsasua i Olazagutia amb l'establiment de diverses ajudes per a la implantació o ampliació d'empreses de la zona.

. Establiment d'amplis programes de suport a la creació d'empreses industrials, comercials, turístiques i de serveis en benefici de quantes iniciatives puguin potenciar els sectors esmentats.

Comunitat Autònoma Basca

. Creació de la Societat per a la Promoció i Reconversió Industrial.

La SPRI resumeix en els conceptes de "crear i créixer" la seva filosofia de treball. Assumeix com a objectius bàsics els de crear els mitjans tècnics i financers per a la dinamització de l'economia i la indústria basca, fomentar la inversió, afavorir la creació d'iniciatives interempresarials i estimular la introducció de noves tecnologies. Ha tirat endavant activitats de capital-risc, línies de finançament i diversos programes relacionats amb la innovació tecnològica (IMI, ECTA) i amb la creació de sòl industrial (INDUSTRIALDEAK).

. Creació del Consell Econòmic i Social d'Euskadi per llei de 15 de novembre de 1984, com a ens consultiu del govern i Parlament Basc per a fer efectiva la participació dels diferents interessos econòmics i socials en la política econòmica d'Euskadi.

h. Extremadura

. Establiment d'un programa d'incentius a la inversió a Extremadura a través de:

- . La Junta Autonòmica, per mitjà de l'establiment de línies de crèdit subvencionables per a les PYMES.
- . La Societat pel Desenvolupament d'Extremadura (SODIEX), per mitjà d'ajudes en capital, concessió de crèdits i avals i suport professional (estudis financers, de viabilitat, de localització, suport administratiu i de gestió, etc.).
- . Les Diputacions Provincials per mitjà d'ajuts en l'adquisició de sòl industrial.

i. Galícia

. Aprovació de mesures de foment de l'ocupació i de foment i promoció d'empreses.

j. Comunitat de Madrid

. Creació de l'Institut Madrileny de Desenvolupament (IMADE), creat per la llei de 13 de juny de 1984.

Té com finalitat impulsar i facilitar el desenvolupament de la inversió privada i posta en marxa de projectes innovadors d'interès estratègic per a l'economia de la regió, l'objectiu últim del qual es concreta en la revitalització del sistema productiu madrileny.

. Aprovació d'un decret de 25 d'abril del 85, pel qual s'estableixen ajuts econòmics a projectes generadors d'ocupació.

. Aprovació de mesures d'ajudes financeres a les PYMES, d'ajudes a la contractació de joves i de subvencions a projectes de tecnologia avançada.

. Celebració d'un conveni amb el Ministeri de Treball per tal de coordinar la política d'ocupació.

l. Regió de Múrcia

. Aprovació el 27 de desembre del 85 d'un decret de mesures destinades al foment de l'ocupació i desenvolupament cooperatiu a la regió de Múrcia.

. Concessió de subvencions als Ajuntaments per a pal·liar

l'atur local.

. Establiment de programes d'ocupació juvenil, d'ocupació comunitària, de manteniment del nivell d'ocupació i de participació dels treballadors en l'empresa.

. Concessió d'ajuts i beneficis a la Zona de Protecció Artesana de la Regió de Múrcia.

m. País Valencià

. Creació de l'Institut de la Petita i Mitjana Indústria de València, per llei de 10 de maig de 1984.

L'IMPIVA es constitueix com a organisme autònom adscrit a la conselleria d'Indústria i assumeix, entre d'altres, objectius de facilitar l'adaptació de les PIMES a l'evolució tecnològica, promoure i prestar serveis que contribueixin a una millor gestió i fomentar accions conjuntes de cooperació que propiciïn una millora de la competitivitat industrial valenciana.

. Creació de la Societat per a la promoció d'instal·lacions Industrials S.A. per decret de 2 de juliol de 1984.

L'esmentada societat lliga la seva activitat a la intervenció autonòmica d'acondicionament i oferta de sòl industrial urbanitzat i de qualitat.

. Creació de l'Institut per a la Promoció de les Energies Alternatives i l'Estalvi energètic, per decret de 20 de desembre de 1982.

Té com a funcions la realització d'investigacions en

el camp de les energies alternatives, la promoció del mètodes i tècniques per a l'aprofitament de noves energies i la realització de tota mena d'activitats relacionades amb l'estalvi energètic.

. Aprovació de la llei d'ordenació de l'artesanía el 18 d'abril del 84.

. Concessió de subvencions per a l'estalvi enrgètic.

n. La Rioja

. Articulació d'ajuts a la inversió en el marc de la Gran Àrea d'Expansió Industrial de La Rioja.

. Mesures de foment de l'ocupació i el cooperativisme.

A més d'aquest conjunt d'iniciatives cal destacar d'una banda la participació de l'administració autonòmica en els òrgans de gestió de les Zones d'Urgent Reindustrialització declarades pel Govern de l'Estat. En concret hi queden afectades les Comunitats d'Andalusia, Astúries, Catalunya, Galícia, Euskadi i Madrid.

D'altra banda i en l'àmbit estroctament laboral, cal destacar la creació de Consells de Relacions Laborals a Catalunya (Consell de Treball), Andalusia, Euskadi, Múrcia, Castella-La MANxa, Illes Balears i Madrid.

3. INICIATIVES ECONÒMIQUES MUNICIPALS

A. Crisi i atur, nou paper de l'administració local

Després d'un període generalitzat d'expansió econòmica, amb índexs d'atur molt reduïts, s'obre amb l'inici dels 70 un nou període de profunda crisi econòmica. L'augment del preu dels productes energètics n'és la causa desencadenant. S'imposa la necessitat d'abaratir costos per tal de mantenir productes competitius, i s'obre un procés de modificació substancial de les estructures productives. El canvi tecnològic hi incideix de forma decisiva en el desenvolupament de la crisi. La introducció de noves tecnologies impulsa la transformació ja endegada dels aparells productius, i més enllà de simples canvis qualitatius reflectats en l'augment de la productivitat, s'inicia un procés de redefinició del model de creixement. Els esquemes d'industrialització del passat ja no valen i importants sectors de l'economia són sotmesos a programes de reconversió global. La composició capital-treball sofreix una variació radical i les noves inversions ja no creen ocupació de forma massiva.

La crisi econòmica i la innovació tecnològica són, per tant, els elements claus per entendre el que avui podriem designar com a crisi de la civilització industrial. Tot un seguit d'elements dinàmics que suposen transformació d'estructures s'obren pas per damunt dels elements més estàtics i consolidats del sistema, comportant així un conjunt de conseqüències socio-econòmiques de gran importància. D'entre elles, la més palpable i negativa, ha estat i encara és sens dubte, la destrucció massiva de llocs de treball. S'ha produït una caiguda global de

l'ocupació, i, per tant, l'elevació de les taxes d'atur que han assolit al nostre país nivells per sobre el 30% a les àrees més castigades pel desmantellament industrial.

Davant d'una crisi d'aquestes característiques i d'un nou fenomen social de primera magnitud com és l'atur, ens hem de preguntar per les respostes polítiques que s'han arbitrat des dels diferents nivells de l'administració. És lògic pensar que els governs dels Estats i fins i tot les administracions autonòmiques o regionals, fent ús de llurs competències, hagin posat en marxa instruments i mecanismes de relleu econòmic. Però és molt més incert i canviant el paper que des d'un principi hagin pogut jugar les corporacions locals.

En un primer moment i atesa la manca d'instrument jurídics i financers adequats, els poders locals van optar per dirigir la responsabilitat de la solució de la crisi i l'atur cap instàncies superiors de l'administració.

Tot i així, considerant d'una banda la importància que adquiria l'atur, i d'altra banda assumint com a objectiu de l'Ajuntament el fet de donar resposta, en la mesura de les seves possibilitats, als problemes fonamentals de la col·lectivitat local, les Corporacions Locals comencen a dirigir esforços considerables a pal·liar les conseqüències més negatives i espectaculars de la crisi. Sota un prisma bàsicament assistencial, s'arbitren mesures de protecció, adreçades als col·lectius més marginals i desvinculats del mercat de treball, es posa en funcionament una xarxa de serveis socials, i es realitza un esforç de millora del medi cultural i educatiu. No existeix encara un disseny d'intervenció econòmica global per

part dels Ajuntaments. Fins i tot, els primers instruments als qual hi tenen accés -l'ocupació comunitària per exemple- venen a accentuar per la seva formulació i procediments d'aplicació l'esmentada concepció de serveis socials.

En definitiva es tracta de mesures de caracter temporal, i d'un escàs potencial multiplicador des del punt de vista econòmic (Jorge G. Aznar, 1986).

Cal tenir en compte d'altra banda, per tal de valorar les deficiències d'aquesta primera presa de postura dels Ajuntaments, el marc polític global en el qual s'hi movien.

Els primers Ajuntament democràtics es veuen obligats a esmerçar els seus principals esforços a posar ordre en el caòtic creixement urbanístic que s'havia produït, i a dotar de la infraestructura bàsica als nous barris resultants.

Tanmateix, la crisi persisteix. La seva durada es perllonga més enllà de les previsions inicials i progressivament es desvetlla el seu caracter estructural. L'atur com a principal conseqüència, lluny de cedir, manté un ritme de creixement considerable, es comença a parlar d'atur massiu estructural. D'altra banda, la innovació tecnològica comporta un canvi radical en l'oferta ocupacional. La plena ocupació productiva ja no serà possible. La perspectiva d'uns societats fragmentada i excloent, amb l'atur com a fenomen incrustat i permanent cobra així rabiosa actualitat (Joan G. Nieto, 1985).

Alhora l'atur genera tot un seguit de greus conseqüències socials. La ciutat esdevé el marc físic i polític on

més obertament es manifesten les esmentades conseqüències. Sense ànim d'exhaustivitat podriem citar-ne les següents:

- . motivades per l'atur juvenil: l'augment de la marginalitat, la presa d'actituds delictives, i l'augment de situacions de drogodependència amb tots els seus efectes socials.
- . des d'un punt de vista socio-econòmic: des del desarrelament social, la degeneració del teixit associatiu, l'augment d'actituds insolidàries i la discriminació cultural i educativa, fins a l'aparició d'un volum important d'economia submergida i de mercat negre, passant pels desequilibris permanents de ma d'obra i la inadequació dels serveis socials.
- . i més globalment: l'aparició d'autèntics reductes de marginalitat i bosses de pobresa. Cal afegir a més que els tipus de treball als quals esporàdicament hi accedeixen els joves dels barris urbans populars, lluny d'enquirir degraden i generen sentiments i actituds desvinculades del "valor treball".

Aquest conjunt de realitats motivades per l'atur i la crisi econòmica estructural, esdevenen alhora els factors configuradors del que podriem anomenar la crisi del model urbà tradicional (J. Crespan, Jorge G. Aznar, 1982).

Davant d'aquesta nova realitat, els Ajuntaments es troben en la situació certament paradoxal de no disposar d'estratègies serioses de desenvolupament econòmic i de foment de l'ocupació. Tanmateix les concepcions assistencialistes i les primeres actituds inhibicionistes de les Corporacions Local evolucionen ràpidament en la majoria dels casos. Els Ajuntaments comencen a plantejar-se la necessitat

d'intervenir econòmicament, de dissenyar polítiques de desenvolupament que comptin fonamentalment amb els recursos propis, de bastir estratègies que posin en tensió i mobilitzin el conjunt de possibilitats internes., de diversificar les línies d'actuació de contingut econòmic, en definitiva, de redefinir el seu paper en el marc de l'economia local i esdevenir un agent econòmic clau en el camí de superació de la crisi i de solució del fenòmen de l'atur.

Cal tenir present també que l'Ajuntament és l'Administració Pública més propera al ciutadà. Com a tal institució rep per tant d'una manera directa la pressió social dels col·lectius castigats per l'atur i dels individus en condicions socio-econòmiques precàries, els quals exigeixen del seu Ajuntament una solució a les seves necessitats bàsiques. El municipi, en rebre un volum important de pressió social, es veu abocat a intervenir en l'intent de satisfer les demandes i reivindicacions plantejades, malgrat estar mancat sovint dels instruments jurídics i la capacitat financera adequada. Podriem dir clarament que la crisi, l'atur, les conseqüències socials d'aquest, i la pressió social rebuda, introdueixen un nou conjunt de prioritats en l'actuació municipal, situan aquesta problemàtica en les primeres línies del catàleg de prioritats.

Aquest nou paper de les Corporacions Locals respecte el desenvolupament econòmic, que com ja hem dit passa fonamentalment per la posta en marxa d'instruments de reactivació econòmica, i per l'impuls del potencial econòmic endògen, cal tanmateix situar-lo en el marc del que poden considerar d'una banda com a deteriorament de certes polítiques gestionades de manera centralitzada per l'Administració de l'Estat, i d'altra banda com a fracàs

d'un cert model de creixement anterior.

Certament, ha existit en base a la formulació de l'article 3 de la llei bàsica d'ocupació: "l'execució de la política d'ocupació és missió del Govern ...", una voluntat política d'atribuir en exclusiva a la instància central de govern el disseny i l'execució de les polítiques ocupacionals, rebutjant així indirectament qualsevol altre àmbit de decisió o execució de les esmentades polítiques.

Al costat d'això, els instruments creats per l'Administració de l'Estat han estat sovint escassos i poc adaptats, no hi ha hagut tampoc, criteris públics i transparents en els fons d'ocupació i per últim les mesures especials gestionades de manera centralitzada no han tingut els resultats esperats.

Paral·lelament cal constatat el fracàs d'un model de creixement centralitzat, basat en l'aplicació d'un esquema únic d'industrialització, tampoc no han reïxit les formulacions de política econòmica basades en la simple espera de la inversió externa (Frederic Miralles, 1985). Davant d'aquest seguit de constatacions, pren sentit la defensa d'un model econòmic alternatiu clarament descentralitzat, la proposta d'una programació territorial -regional i local- de les actuacions econòmiques de l'Administració de l'Estat, amb participació dels municipis en l'execució d'aquestes.

Es en el marc d'aquest model descentralitzat on podem situar sense restriccions ni traves el nou paper dels Ajuntaments, clarament potenciat pel que fa a la intervenció econòmica. Els Municipis hauran de plantejar-se el disseny de polítiques integrals de desenvolupament econòmic.

I ho hauran de fer, a més, potenciant els recursos propis, i no esperant els efectes de decisions externes i factors exògens.

Per últim, és important de resaltar un parell d'aspectes que actuen en defensa de la intervenció econòmica municipal i del nou concepte de desenvolupament endògen:

- . l'àmbit local per met copsar i actuar sobre una sèrie d'espais econòmics que són impossibles de captar des d'àmbits territorials més grans o des de nivells superiors de l'administració.
- . els Ajuntament gaudeixen d'una sèrie de funcions o competències tradicionals -urbanisme, habitatge, obres públiques...- que els hi confereix una clara dimensió econòmica, i les quals poden esdevenir instruments aptes al servei de polítiques globals de reactivació. (Marcel Planelles, 1985)

B. Intervenció econòmica local, nou concepte de desenvolupament

Per bé que hem generalitzat, parlant d'un nou paper dels Ajuntaments en el desenvolupament econòmic local, i de la posta en funcionament d'interessants experiències d'intervencionisme econòmic municipal, cal ara assenyalar l'existència d'una certa diversitat de postures per part de les Corporacions Locals respecte d'aquesta qüestió. Podem distingir de manera esquemàtica i per tal de guanyar en claredat, diferents graus o nivells en l'actuació econòmica dels Ajuntaments. No pretenem tanmateix, entrar en l'anàlisi dels instruments d'actuació emprats, ja que aquesta s'assera realitzada en l'apartat següent del present treball.

a. No intervenció econòmica

Es tracta de mantenir la Corporació Municipal al marge de les iniciatives econòmiques. Aquestes hauran de provenir forçosament de la resta d'operadors econòmics públics o privats, respecte dels quals l'Ajuntament juga un paper passiu pel que fa a la creació d'activitats econòmiques.

Tot i així l'Ajuntament no pot restar absolutament al marge de la vida econòmica del municipi. Per mitjà de l'exercici d'una sèrie de funcions que li són inel·ludibles, l'administració local ofereix un conjunt de serveis que en bona mesura determinaran l'acolliment d'iniciatives nascudes dels agents privats del municipi o bé d'altres operadors externs. Conscients d'això, aquests Ajuntaments opten per esdevenir, sovint, fidels acompanyants, amb infraestructures i serveis, de les decisions exògenes. Anant-hi un pèl més enllà, es plantegen també la convenièn-

cia de proveir les iniciatives econòmiques amb elements de suport, sempre i quan siguin factibles en el marc de les funcions estrictes de l'administració local.

Podriem citar com a exemples una política de disponibilitat de sòl industrial o comercial, o bé una política d'estímuls basada en la reducció de la pressió fiscal sobre les activitats econòmiques. També en aquesta línia trobariem els esforços per agilitzar els processos administratius interns en ordre a la consecució de llicències o permisos per tal d'establir centres d'activitat econòmica. En definitiva l'Ajuntament tractaria de potenciar el factor "confiança" com a la seva aportació a un desenvolupament econòmic que ha de venir de la mà dels agents socials.

b. Intervenció econòmica

Quan parlem d'intervenció econòmica dels Ajuntaments, ho hem de fer a dos grans nivells:

. Aquells municipis que concreten bàsicament la seva actuació en matèria econòmica, en la necessitat de tirar endavant polítiques de foment de l'ocupació. Per tal de donar resposta així, a les realitats més castigades per l'atur.

Aquestes polítiques venen a realitzar-se a través de diferents instruments d'actuació:

- . Així per exemple els projectes d'ocupació de treballadors locals en atur, en obres o equipaments d'utililitat pública impulsats per l'Ajuntament, finançats a través dels Plans d'Ocupació Comunitària de les administracions autonòmica o central.
- . Els convenis que directament l'Ajuntament realitza

amb l'INEM o amb altres institucions o organismes públics que possibiliten l'ocupació temporal dels joves.

- . Els acords del Municipi amb els agents econòmics privats, per tal d'impulsar la realització de contractes aollits als beneficis legals de les noves formes de contractació, amb joves o treballadors aturats.
- . Els programes per a la creació d'ocupació estable, impulsant aquelles iniciatives de treball associat que reuneixin una clara dimensió social i una raonable garantia de viabilitat econòmica. Sovint aquesta tasca d'impuls consisteix en l'assessorament i seguiment periòdic de l'activitat en els seus primers mesos de vida.

Al costat d'aquestes grans línies d'actuació en la política ocupacional en podriem trobar d'altres iniciatives més puntuals i concretes d'una gran diversitat. En qualsevol cas es tracta d'incidir sobre les realitats socials més castigades, actuan així directament sobre un col·lectiu concret de ciutadans i oferint una certa resposta política de l'Ajuntament.

Cal dir per últim que per tal d'intervenir des del municipi en aquesta direcció és necessari d'una banda tenir un coneixement el més exhaustiu possible de la realitat socio-econòmica del municipi, i d'altra banda és important també coordinar la formació professional dels joves amb les futures possibilitats d'ocupació que se'n derivin de la contractació pública.

. Aquells municipis que més enllà del foment de l'ocupació veuen la necessitat d'arbitrar mesures de caracter més estructural, per tal de possibilitar i participar en un procés de reactivació econòmica global del municipi.

Es tracta de convertir l'Ajuntament en un veritable agent econòmic, creador de les condicions objectives que permetin el desenvolupament i alhora dissenyador d'estratègies globals i d'instruments concrets d'intervenció per al relleu econòmic.

Abans d'entrar en l'estudi d'aquests instruments, cal precisar el que s'enten per desenvolupament econòmic local i el nou concepte de desenvolupament endògen. No en va, les polítiques integrals d'intervenció econòmica local s'hauran de dissenyar en base als esmentats conceptes i els instruments concrets d'activació hauran d'estar al seu servei.

D'altra banda caldrà resaltar prèviament les dificultats d'origen divers, existents avui quan es tracta de posar en marxa la intervenció econòmica municipal. Així com el risc permanent de creació de falses expectatives.

El desenvolupament econòmic local

Diferents analistes polítics han posat de relleu que en períodes de crisi, de recessió econòmica, el repartiment de competències i funcions entre els nivells estatal i regional de l'administració d'una banda, i les col·lectivitats locals d'una altra, sofreix una transformació cap a una major possibilitat d'intervenció d'aquestes últimes.

El coneixement dels problemes fonamentals del municipi -sovint l'atur i les seves conseqüències- així com l'exercici de competències tradicionals i les noves activitats de suport a les iniciatives locals, porten a les autoritats municipals a l'intent de definir polítiques actives de desenvolupament econòmic local comptant, fonamentalment, amb les possibilitats i recursos propis.

S'han ofert diverses possibilitats de definició del concepte de desenvolupament econòmic local, en ressaltarem dues:

- . "Procés de diversificació i d'enriquiment de les activitats econòmiques i socials sobre un territori determinat, a partir de la mobilització i coordinació dels seus recursos i de les seves energies".
- . "Expressió de la solidaritat local creadora de noves relacions socio-econòmiques, i manifestació dels habitants d'un territori de valoritzar les riqueses locals com a potencial creador de desenvolupament econòmic".

Com veiem, totes dues definicions posen l'accent en la necessitat de mobilitzar i potenciar les energies internes, és a dir de convertir el desenvolupament local en un procés que parteixi de l'impuls dels factors i les decisions endògenes com alternativa a un desenvolupament basat en un moviment de capital i de mà d'obra des de l'exterior al territori en qüestió.

Aquest desenvolupament "des de baix" necessita d'una tipificació i caracterització dels seus possibles components, entesos com el potencial local capaç de donar resposta als problemes socio-econòmics plantejats.

Així, com a factors susceptibles d'incidir positivament

en un procés de desenvolupament econòmic local, podem citar:

- . El nivell tecnològic, la situació financera i el grau de dependència externa de les empreses locals entre d'altres factors.
- . La situació el sector de serveis a l'empresa. Existència de centres d'assessorament empresarial, de formació professional i ocupacional, etc.
- . La possibilitat d'accés a crèdits industrials. L'existència de bancs especialitzats o institucions d'estalvi popular.
- . L'existència d'infraestructures de transport i telecomunicacions adequades.
- . El nivell de formació i experiència professional de la mà d'obra.
- . Les condicions naturals i les possibilitats de l'entorn físic i matèries primeres, medi ambient etc.
- . Els atractius residencials: habitatge, equipaments escolars, de lleure i esportius.

El conjunt de factors configuradors del potencial econòmic local -d'entre els quals els citats en són una mostra- han de ser avaluats en termes de possibilitats econòmiques, d'engorgament d'activitats productives i de generació d'ocupació estable.

Amb l'esmentada avaluació es fan tangibles les possibilitats reals de reactivació basades en el desenvolupament endògen.

A partir d'aquí podran ser dissenyades les línies estratègiques de l'actuació econòmica de l'Ajuntament. Es podran posar en marxa instruments concrets d'intervenció, i

s'obrirà la possibilitat d'una efectiva concertació social, és a dir, d'aplegar el conjunt d'agents socials en un projecte comú de reactivació.

Val ha dir també que aquest nou concepte de desenvolupament no només ha de tenir en compte una dimensió econòmica quantitativa, sinó que també ha de preveure una versant qualitativa on sigui possible el respecte i la potenciació del medi ambient i del conjunt de bens comunitaris.

Cal per últim assenyalar que els instruments d'actuació municipal en el terreny econòmic i en la creació d'ocupació troben importants dificultats en el seu desenvolupament. Dificultat d'origen divers, i que, d'entre altres, poden obeir als següents motius:

- . manca d'una marc jurídic adequat.
 - . limitacions financeres dels municipis.
 - . absència de tradició municipal en aquest terreny, i en tot cas hipotecada per una concepció bàsicament assistencialista.
 - . inèrcies i estructures administratives poc adequades al costat de responsabilitats polítiques excessivament compartimentades.
 - . estructura pressupostària municipal poc flexible i àgil per a intervenir activament en aquest terreny.
- (Jorge G. Aznar, 1986)

A la llum d'aquest conjunt de dificultats sorgeix sistemàticament el tema de la creació de falses expectatives. És a dir, de despertar de manera imprudent el sentiment col·lectiu que l'Ajuntament té possibilitats reals de solucionar el problema de l'atur. Cal doncs insistir en l'important volum de limitacions al qual queda sotmesa l'actuació municipal en aquest terreny, per tal de no

aixecar esperances vanes. Tot i així, tota institució genera per sí certes expectatives d'incidir en els problemes més importants de la col·lectivitat i per bé que hi hagi dificultats i mancances de pes, cal reiterar les possibilitats d'actuació dels Ajuntaments en la lluita contra l'atur i en els processos de reactivació i desenvolupament econòmic local.

C. Instruments d'actuació econòmica local

Un cop presentats els diferents graus o nivells d'intervenció econòmica entre els que s'hi mouen els Ajuntaments, cal entrar ara en l'estudi de les diverses experiències on es concreta aquesta intervenció i les quals, alhora, mostren el contingut real de les polítiques econòmiques locals que es posen en pràctica.

Cal assenyalar, per endavant, que podem distingir dues grans vies d'actuació econòmica del municipis. D'una banda la que es desenvolupa per mitjà de les competències tradicionals que revesteixen un cert contingut econòmic, les quals poden posar-se al served'intervencions econòmiques més amples. D'altra banda la que es porta a terme a través dels nous instruments d'intervenció, incloent-hi aquí tant el disseny de noves polítiques municipals, les de suport a les Iniciatives Locals d'Ocupació (ILE) per exemple, com la posta ne pràctica d'experiències i iniciatives municipals concretes: programes d'animació econòmica, escoles de formació ocupacional, hotels de empresa, etc.

a. Intervenció a través de les competències tradicionals de contingut econòmic

Els articles 25 i 26 de la llei de Bases de Règim Local (LBRL) atorguen als Ajuntaments un conjunt de competències i obliguen a aquests a la prestació d'una sèrie de serveis que sens dubte incideixen directa o indirectament en la vida econòmica local. Per tant és a partir de les seves atribucions tradicionals, legalment establertes i obligades, que l'Ajuntament adquireix una dimensió econòmica genys menyspreable. Ben al contrari si aquestes

competències són exercides pel municipi al servei d'una política global de dinamització econòmica, aquest pot esdevenir un dels agents econòmics fonamentals del territori local.

A tall de mostra del conjunt de possibilitats municipals en aquest terreny podem citar les següents:

. Urbanisme: a través de les competències locals en matèria urbanística, les quals inclouen la planificació, regulació, i ordenació dels usos del sòl, així com la possibilitat d'habilitació de sòl industrial i la intervenció sobre les vies de comunicació i accessos a la ciutat, l'Ajuntament pot realitzar una importantíssima tasca de dinamització de l'activitat econòmica local.

. Obres públiques, habitatge i equipaments: per mitjà de l'exercici d'aquestes competències l'Ajuntament pot esdevenir un dels principals inversors del territori municipal. Pot igualment dur a terme una política de promoció d'activitats (exposicions, fires, etc.) i, per tant, convertir-se en un veritable motor per a l'activitat econòmica de les empreses locals, tenint en compte el potencial multiplicador de les inversions públiques municipals.

. Gestió de les empreses municipals de serveis: a través d'una bona gestió del sector públic municipal l'Ajuntament pot incidir en la vida econòmica local en tant que pot plantejar-se objectius d'estalvi energètic o d'aprofitament de residus sòlids.

. Política de contractació: per mitjà de la contractació de personal i d'empreses, l'Ajuntament incideix de forma

directa en el mercat de treball i, per tant, pot plantejar-se determinats objectius de generació d'ocupació per a treballadors en atur del municipi. Experiències de contractació rotativa de col·lectius d'aturats com a brigades municipals de neteja, o de joves en pràctiques i formació en les mateixes plantilles municipals, demosten aquesta possibilitat.

. Política de compres: els Ajuntaments posseeixen una gran capacitat d'adquisició de bens i serveis. El volum de compres que realitzen supera amb escreix les adquisicions d'altres nivells superiors de l'administració. Així doncs les Corporacions Locals, com a consumidors de bens i serveis, poden esdevenir el primer client potencial de moltes empreses petites i mitjanes del territori municipal. El tipus de demanda suscitada pot generar, fins i tot, noves activitats.

. Política impositiva local: els elements de la política impositiva municipal -taxes, contribucions, recàrrecs, etc.- conformen un ventall prou ampli com per incidir decisivament en l'activitat econòmica local. A través de les diverses modalitats de la fiscalitat municipal l'Ajuntament pot dur a terme polítiques d'estímul cap a determinades empreses que reuneixen certs elements de localització, activitat, etc.

b. Nous instruments d'intervenció

Fóra massa estricte considerar que les possibilitats d'actuació econòmica dels municipis s'esgoten radicalment en l'exercici de les seves competències reglades de contingut econòmic. És cert que no existeix un marc legal adequat per a la intervenció econòmica local, que els Ajuntaments

estan mancats d'instruments jurídics d'actuació, motiu pel qual tampoc no queda garantida l'existència de recursos financers, però tanmateix els Municipis han articulats noves formes d'actuació econòmica i un volum important d'experiències concretes. La demostració de la necessitat i eficàcia d'aquestes mesures pot contribuir a fer avançar un concepte més ampli d'autonomia municipal realment dotada de competències i recursos.

Tot i així, tant l'article 25 de la LBRL, el qual faculta els Ajuntaments a "prestar quants serveis públics contribueixin a satisfer les necessitats i aspiracions de la comunitat veïnal", com el 128.2 de la Constitució que reconeix la iniciativa pública en l'activitat econòmica, i els articles 9 i 40 també de la Constitució, que obliguen els poders públics sense cap exclusió a promoure les condicions favorables per al progrés econòmic i social i a remoure els obstacles que impideixin o dificultin l'efectiva i real llibertat dels ciutadans, ens donen una base legal suficient on fonamentar jurídicament la possibilitat de la intervenció econòmica dels municipis.

Noves formes d'actuació en matèria econòmica

Les polítiques econòmiques locals -més enllà de les atribucions tradicionals- contenen un volum considerable d'actuacions concretes, les quals formen sovint un ventall articulat d'iniciatives, amb l'objectiu comú de la promoció o reactivació econòmica del municipi.

Caldrà doncs, desenvolupar aquelles iniciatives que tenen un grau major d'importància per la seva incidència en la vida econòmica local:

. Actuacions municipals de promoció de les ILE:

El terme ILE (Iniciatives Locals d'Ocupació) fou introduït per la Comissió Europea l'any 82, amb ell s'engloben el conjunt d'iniciatives d'inspiració local -implicant sovint una cooperació entre Ajuntaments, agents socials, grups d'acció i individus- que tenen per objectiu principal la creació d'ocupació estable i permanent.

Com a característiques principals configuradores de les ILE, podem citar les següents:

- . emanen sovint de l'acció de grups o individus en atur o amenaçats pel tancament d'empreses.
- . són realitzades normalment per persones sense pràctica anterior en la gestió d'empresa, i generalment no disposen de capitals propis importants.
- . presenten un gran ventall de formes organitzatives.
- . tenen com a objectiu prioritari la creació de llocs de treball econòmicament viables.

Opcions i mesures arbitrades des d'aquells Ajuntaments que es plantegen la necessitat d'intervenir per tal de promocionar les ILE, i aconseguir la implantació i desenvolupament de noves empreses al si del territori municipal:

. Creació d'un clima favorable per a les ILE

Nombrosos Ajuntaments reconeixen la necessitat de promoure el concepte d'empresa. Els agents de desenvolupament i els programes d'animació econòmica són els instruments utilitzats. Es tracta de donar suport i articular les idees existents amb vistes de creació de petites i mitjanes activitats econòmiques.

. Millora de l'entorn que possibiliti la implantació de noves empreses, per mitjà de la creació dels factors

necessaris.

. La creació d'infraestructures.

La intervenció urbanística de l'Ajuntament és ja de per sí un potencial instrument de reactivació econòmica, però a més, pot esdevenir el marc de referència per a l'establiment de programes d'inversió pública dirigits a la creació d'infraestructures econòmiques i socials. Així diversos Ajuntaments han procedit a l'habilitació i equipament de sòl industrial, i fins i tot a la creació dels serveis necessaris per a l'acollida de les persones i llurs activitats.

. L'agilització i simplificació administrativa.

Davant la tradicional i excessiva lentitud, complexitat i rigidesa administrativa per tal d'aconseguir les diverses informacions, permisos o llicències que permeten posar en marxa un establiment d'activitats econòmiques, cal posar en pràctica mesures d'agilització administrativa que facilitin el conjunt de tràmits a realitzar. Existeixen ja experiències municipals d'establiment del sistema de "finestreta única". Amb l'esmentat sistema s'aconsegueix la centralització de totes les gestions en un mateix servei, el qual s'ocupa igualment, d'implementar tot el recorregut del circuit administratiu controlant a cada moment la fase on es trobal'expedient.

. La col.laboració Ajuntament-Entitats financeres.

Els factors financers esdevenen d'una importància decisiva en la creació de noves empreses, les fonts de finançament tradicional poden no prestar el suport necessari a nous projectes que considerin poc fiables o de risc excessiu. Aquest fet ha induït les Corporacions Locals a estudiar les possibilitats que ofereix una col.laboració estable

amb les entitats financeres per tal de constituir fons, crèdits especials i mecanismes del tipus de societats de capital-risc. D'aquesta manera s'intenten superar les traves financeres tan sovint obstacularitzadores de molts projectes.

. L'existència de fonts d'informació i assessorament.

Moltes de les noves iniciatives empresarials, tenen un volum molt elevat de necessitats d'assessorament en tots els àmbits. Les fonts d'informació convencionals poden no estar sempre disposades a prestar els serveis necessaris, per tal motiu es planteja la necessitat de creació d'Agències municipals de desenvolupament que atenguin i prestin suport a les necessitats específiques de les iniciatives locals.

. Implementació de sistmes d'ajut

Fins ara veiem els factors que prestaven suport a la implantació de noves empreses, però un cop aquesta posa en marxa les seves activitats no se situa al marge de les condicions socials i econòmiques existents. Ben al contrari, es troba immersa en un sistema d'acció i en un entorn local determinat. A partir d'aquí els Ajuntaments s'han plantejat la necessitat d'implementar localment sistemes d'ajut a les empreses noves i petites per mitjà de:

- . establiment de nombroses vies de crèdits, subvencions, exempcions fiscals i bonificacions sobre diversos conceptes.
- . creació de possibilitats de mercat per a les ILE a través d'adquisicions públiques.

. Realització d'activitats de promoció

La revitalització d'una antiga competència tradicional,

expresada a través de la celebració de fires, exposicions, mercats, etc., impulsats per l'Ajuntament, resulta d'una particular importància per a les petites empreses i l'economia social. En tant que els mitjans propis de promoció són molt limitats i l'experiència escassa o gairebé nul·la (Derrick Johnstone, 1985).

Al costat d'aquest conjunt d'actuacions municipals de promoció de les ILE, diversos Ajuntaments han desenvolupat altres iniciatives que per la seva incidència a la vida econòmica local, val la pena resaltar:

. Mesures de suport a la introducció de noves tecnologies:

La intervenció municipal en aquesta matèria es realitza a través de tre línies fonamentals:

- . la instal·lació de centres d'informació tecnològica, amb capacitat per a projectar al conjunt de l'economia local el resultat de les innovacions tecnològiques.
- . la col·laboració amb els Centres universitaris per tal de connectar amb l'impuls municipal els avenços en la investigació amb els centres productius locals.
- . la introducció en els centres municipals de formació professional de noves pràctiques i disciplines relacionades amb les noves tecnologies.

. Reorientació de la política de serveis socials:

La tradicional línia assistencial de la política social de molts Ajuntaments, adreçada a la protecció de col·lectius marginats, sofreix un procés de reorientació amb l'objectiu de coordinar l'esmentada política amb l'esforç de creació

d'ocupació permanent. Es tracta d'articular les actuacions de Serveis Socials amb els programes d'ocupació gestionats per l'Ajuntament, així com donar un nou sentit als continguts de les tasques a realitzar pels equips de treballadors socials.

. Recuperació de zones portuàries i façanes marítimes:

Són diverses les mostres d'actuació dels Ajuntaments en aquest sentit. Es tracta d'intervencions afavorides del medi ambient i, per tant, del nivell de qualitat de vida a la ciutat, però més enllà d'aquestes consideracions, la recuperació del litoral es converteix en un factor clau de dinamització econòmica de la zona.

Aquestes actuacions signifiquen també normalment l'experiment de noves formes de col.laboració entre el sectors públic i privat, i l'assaig de mètodes de gestió innovadors i àgils (Josep Roig, 1985).

. Recuperació i revitalització d'oficis artesanals:

En tant que generadors d'ocupació i molts d'ells relacionats amb la rehabilitació dels patrimonis artístics i culturals de les ciutats, els quals alhora actuen com a factors de dinamització de les zones on es troben situats.

. Creació d'observatoris econòmics locals:

Concebuts com a instruments municipals de seguiment dels principals fenòmens que s'originen al voltant de l'activitat econòmica de la ciutat. Per tal de dissenyar polítiques d'ocupació, es fa necessari recollir i tractar les principals dades quantitatives i qualitatives sobre l'evolució

de l'atur, d'igual manera l'evolució de la realitat socio-econòmica ha de ser objecte de coneixement de les polítiques de reactivació.

Experiències concretes

En el marc dels nous instruments d'intervenció, i esmentades ja algunes de les actuacions econòmiques municipals més generalitzades, cal considerar seguidament un conjunt d'experiències concretes que s'han dut a terme -segons que hem constatat- en diversos Ajuntaments importants de Catalunya i de l'Estat espanyol.

. Realització d'estudis sobre l'economia local:

Atesa la manca de tradició històrica d'intervencionisme econòmic municipal, els Ajuntaments s'han trobat en una situació de desconeixement gairebé total de la realitat socio-econòmica. Per tal de pal·liar aquesta situació s'ha realitzat des de diversos Ajuntaments un treball d'estudi i anàlisi dels diferents aspectes que conformen la vida econòmica del municipi.

Cal tenir en compte, a més, que per actuar en matèria econòmica des de la Corporació Local amb rigor, coherència i eficàcia, eliminant arbitrarietats i en base a criteris racionals cal partir d'un coneixement prou detallat de la realitat sobre la qual es pretén actuar. Altrament, la ineficàcia i la inadaptació de medis de moltes actuacions d'altres nivells de l'administració correrien el risc de reproduir-se a escala municipal. Fet que comportaria un pas enrere en el camí de demostrar la necessitat d'una veritable autonomia municipal dotada de competència

i recursos en matèria econòmica.

Pel que fa al seu contingut, en els estudis socio-econòmics realitzats, s'analitzen bàsicament els següents aspectes:

- . l'anàlisi de les tendències demogràfiques.
- . l'estructura política de l'electorat. El grau d'afiliació sindical i d'associacionisme polític.
- . infraestructura i equipaments existents.
- . la situació de l'ocupació al municipi. La composició de la població activa, les característiques de l'atur local, l'evolució del mercat de treball...
- . l'estructura econòmica. El cens industrial, el volum de les activitats agrícoles, la importància del sector públic, la composició del sector serveis.
- . l'estudi dels diferents sectors industrials.
- . les zones de l'activitat econòmica, localització, disponibilitats i característiques tècniques.

Més enllà de la realització d'un estudi socio-econòmic puntual, cal assenyalar l'experiència de l'Ajuntament de Barcelona, el qual en un conveni de col.laboració amb l'INEM ha establert un "Observatori del mercat local de treball" amb el triple objectiu de fer un seguiment de l'evolució de l'atur, analitzar les ofertes d'ocupació existents, i esbrinar les línies de col.locació professional preferents entre estudiants i diplomats de les escoles de formació professional.

. Actuacions municipals de desenvolupament de sòl industrial

D'igual manera que tota intervenció econòmica municipal exigeix partir del coneixement de la realitat, per començar a caminar necessita de l'existència d'uns elements d'infraestructura bàsics que li permetin d'incidir eficaç-

ment. L'existència de sòl industrial al municipi n'és un dels principals. Molts Ajuntaments no disposaven no fa gaires anys d'un sol metre quadrat de sòl industrial disponible. Des del municipi no s'havia plantejat la possibilitat d'habilitar-ne, i per part de la iniciativa privada no s'acometia tampoc la urbanització d'aquest, degut possiblement a motius diversos: rigidesa i complexitat de la legalitat urbanística a complir; alts costos fixos inicials en el procés d'urbanització.

Davant d'això molts Ajuntaments es plantegen una intervenció dirigida a l'habilitament de sòl industrial i el posterior acondicionament d'aquest per mitjà de la construcció d'infraestructures, serveis i equipaments necessaris per a poder acollir noves iniciatives empresarials.

El desenvolupament del sòl industrial pot realitzar-se en dues direccions:

- . una de tipus intensiu, susceptible de gran edificabilitat i per tant creadora de polígons que solen rebre assentaments industrials petits o mitjans i de baix standing.
- . una altra de tipus poc dens, amb menys grau d'edificabilitat i susceptible de rebre grans empreses d'elevat standing. (Manuel Garriga, 1985)

Pel que fa a les possibles formes de gestió del sòl industrial des del municipi, val a dir que a més dels mitjans ordinaris de la llei del sòl, estan a l'abast de l'Administració Local dues eines jurídiques de gestió urbanística que permeten una actuació àgil i diferenciada respecte de l'aparell burocràtic municipal. Es tracta de les Gerències d'Urbanisme i de les Societats Anònimes Municipals Urbanístiques. Les diferències fonamentals entre ambdues

fórmules són:

- . el caracter administratiu de la Gerència enfront la naturalesa mercantil de la Societat.
- . el fet que la Gerència pot assumir funcions de concessió de llicències i d'inspecció urbanística i la Societat no.

Tanmateix la Societat pot disposar de plena personalitat jurídica i capacitat d'actuació, així com de patrimoni propi per a l'exercici de les seves funcions. Pot tenir caracter exclusivament públic o bé mixt, donant-hi entrada a altres tipus d'entitats públiques o privades.

En aquest terreny d'actuació municipal respecte del sòl industrial, cal destacar l'experiència dels Ajuntaments de Terrassa i Vilanova i la Geltrú.

A Terrassa, partint d'una gran escassetat de sòl industrial, l'Ajuntament ha promogut sòl d'ocupació al 50% i sòl al 90% atès que la demanda anava adreçada cap a una i altra oferta. Es constata igualment que les actuacions municipals en aquest terreny han esperonat la iniciativa privada. Per tal fet l'Administració Local ha facilitat al màxim les actuacions -rapidesa de tramitació, oferiment de plànols, direcció tècnica, tramitació de crèdits preferents, etc.- demanant en contrapartida un compromís sobre preu de venda de l'esmentat sòl. S'ha vist així necessària la intervenció municipal en el mercat del sòl per tal de controlar preus i evitar-ne que es disparin (Manuel Garriga, 1985).

Pel que fa a l'experiència de Vilanova, cal esmentar la decidida intervenció del seu Ajuntament en matèria de sòl industrial. Per tal motiu, entre d'altres, s'ha creat una Societat Anònima Municipal com a instrument

de gestió del sòl industrial. Podem resumir les seves funcions en les següents:

- . gestió urbanística del sòl industrial.
- . centralització del patrimoni del sòl municipal.
- . actuació en operacions de naus industrials.
- . explotació i manteniment dels serveis urbanístics.
- . promoció comercial i captació d'indústries.

. Actuacions municipals directament adreçades al foment de l'ocupació:

Per bé que el conjunt d'experiències d'intervenció econòmica municipal es plantegen l'objectiu comú de la reactivació econòmica, i aquesta -entesa globalment- ha de comportar la creació de llocs de treball, existeixen iniciatives que incideixen de manera directa i principal en la creació d'ocupació. Es tracta dels instruments tradicionals a l'abast dels municipis per a prendre part activa en la lluita contra l'atur:

- . els plans d'ocupació comunitària.
- . el foment del cooperativisme i del conjunt de l'economia social.

-Els plans d'ocupació comunitària

Ja l'any 1980, el Ministeri de Treball concedeix dotacions prou importants en concepte de "foment de serveis per a la comunitat", és a dir, el que es coneix com a ocupació comunitària. En principi existia un criteri per part de l'Administració Central, i era considerar els esmentats fons exclusivament per zones d'atur agrícola. Tot i així, aquesta primera concepció evoluciona amb certa rapidesa.

En concret a Catalunya, l'any 80 hi conflueixen iniciatives provinents de les Centrals Sindicals i els Ajuntaments

del Barcelonès, el Baix Llobregat i els dos Vallès, bo i reivindicant dotacions destinades a l'ocupació comunitària. La Conselleria ed Treball n'assumeix el compromís polític de donar suport a aquestes iniciatives. Aviat es coneix la xifra de 1300 milions de pessetes com a quantitat destinada pel desenvolupament de plans d'ocupació comunitària als Ajuntaments de les quatre comarques esmentades.

A partir d'aquí s'obren un seguit de qüestions, com els criteris de selecció del personal, els continguts dels projectes, el repartiment de fons entre els municipis i les condicions de contractació, que es negocien conjuntament per Sindicats, Ajuntaments i Conselleria de Treball.

Val a destacar que els plans d'actuació van quedar definits com a "obres de marcat interès social, intensives en treball i individualment de petita envergadura per tal de facilitar l'adjudicació del fons disponible". Pel que fa al mecanisme de selecció, va ser fixat el de "renda per persona", és a dir la relació: ingressos familiars/número de components de la família (Jorge G. Aznar, 1980).

A partir de llavors, podem afirmar que la gran majoria de municipis mitjans i grans de Catalunya han realitzat experiències d'ocupació comunitària. Aquest ha estat doncs, l'instrument més generalitzat de la política ocupacional dels Ajuntaments. Ha permès d'incidir en benefici dels col·lectius en condicions més precàries i per bé que el seu caracter assitencial romani com a un component bàsic d'aquesta iniciativa, cal fer notar també que progressivament s'han impulsat aquelles obres o serveis que tinguessin un cert potencial multiplicador i de dinamització de l'economia local.

Avui podem considerar com a programes d'ocupació temporal comunitària, aquelles actuacions impulsades per l'Ajuntament, tant pel que fa a obres públiques i equipaments socials i urbanístics, com per a la realització d'estudis o de serveis necessaris per al municipi, i que donen treball de forma temporal a persones desocupades i en demanda de feina.

Per tal d'aprovar els projectes elaborats i presentats pels municipis, segons els criteris de prioritat de cad Ajuntament, es reuneixen les Meses de Contractació, amb participació de l'Administració, els sindicats i la patronal. Un cop aprovats els projectes s'arbitren mesures de seguiment de la contractació pública.

Les vies de finançament d'aquests programes han estat fins ara els convenis amb l'INEM i els Plans d'Ocupació de la Generalitat, encara que aquesta última via sembla haver quedat estroncada almenys temporalment per decisió del Consell Executiu. Les partides dels propis Ajuntaments amb càrrec als pressupostos municipals d'inversions són alguna vegada un camí complementari de finançament (M. Gràcia, 1986).

-El foment del cooperativisme i del conjunt de l'economia social

Es constatable la importància creixent que al llarg dels últims anys ha anat adquirint el moviment cooperativista. Podriem trobar diversos factors que ens expliquessin l'esmentat auge i d'entre ells, resaltar-ne dos:

- . La necessitat de molts treballadors de trobar una sortida per via associativa davant la crisi i el tancament empresarial.

- . El pes important de nous valors socials que posen l'accent en la capacitat d'autoorganització dels col·lectius.

A partir d'aquí, a les formes tradicionals de cooperatives agràries i industrials s'hi han afegit altres modalitat de cooperatives, Societat Anònimes Laborals, agrupacions d'artesans, etc., conformant allò que s'ha anomenat "economia social".

Pel que fa a la definició d'aquest concepte, hi trobem tres vies d'aproximació:

- . La primera sosté que és la forma d'organització la que determina la pertinença d'una activitat al sector de l'economia social.
- . La segona considera l'economia social formada pel conjunt d'activitats socio-econòmiques diferenciades tant de l'empresa privada com del sector públic.
- . La tercera creu que es tracta d'un moviment que aplega iniciatives heterodoxes amb l'objectiu comú d'establir línies de defensa enfront de la crisi econòmica.

A partir d'aquí podem considerar com a trets més característics de l'economia social, els següents:

- . els promotors d'iniciatives d'economia social no havien actuat fins ara com a empresaris econòmics.
- . els seus objectius són la creació d'ocupació i la cobertura de necessitats socials per sobre de la remuneració del capital.
- . els projectes de l'economia social tenen com a objectiu -a banda d'inferir-se en els sectors convencionals- obrir nous camps de producció i de serveis.

- . les formes organitzatives se sostenen en la participació, la democràcia interna i la formació permanent.
(Albert Serra, Marcel Planelles, 1985)

Molts Ajuntaments, atès la inmillorable posició de l'administració local per tal de detectar les potencialitats i necessitats de la població, han posat en marxa iniciatives d'impuls i de suport a les experiències d'economia social.

Davant les dificultats amb les que s'hi troben moltes experiències cooperativistes, tals com:

- . manca de coneixements de les tècniques de gestió.
- . absència de mitjans per a penetrar en el mercat.
- . manca de credibilitat de l'entorn institucional.

els Ajuntaments han dissenyat un ampli ventall de mesures, dirigides a consolidar les iniciatives cooperativistes existents o bé a potenciar-ne la posta en marxa d'altres:

- . Mesures d'assessorament
 - . realització d'estudis de viabilitats.
 - . fixació de pressupostos necessaris per a la posta en marxa.
 - . determinació de la forma jurídica i tramitació de permisos.
 - . selecció d'infraestructura i equipaments idonis.
- . Mesures de formació
 - . realització de programes de formació per a promotores en combinació amb els plans d'ocupació.
- . Elaboració d'estudis
 - . estudis de mercat sobre possibles noves activitats.
 - . estudis per al millorament de la gestió.

. Altres mesures

- . impulsar instruments financers socials.
- . facilitar transferències de tecnologia.
- . dur a terme campanyes d'opinió i promoció.

Cal constatar que tot aquest ventall d'actuacions municipals de suport a l'economia social són assumides en alguns casos per centres de gestió per al desenvolupament local que revesteixen també caracter cooperatiu. És important en aquest sentit l'experiència de Badalona on s'han endegat impulsades per l'Ajuntament gairebé 50 cooperatives al llarg dels últims anys. També l'Àrea de Joventut de l'Ajuntament de Barcelona ha obert, en el marc dels Plans d'Ocupació, línies importants de suport al cooperativisme.

Cal dir per últim que el debat obert al voltant de la qüestió de si s'han de prioritzar criteris de rendibilitat econòmica o bé l'assistencialisme, no pot en cap cas trobar una resposta en un o altre sentit. Sembla clar d'una banda que les mesures municipals de foment del cooperativisme han de tenir en compte la situació precària en la que es troben diversos col·lectius socials, i d'altra banda no poden negligir l'exigència d'uns mínims de viabilitat i rendibilitat econòmica.

. Actuacions municipals respecte la formació professional i ocupacional:

Són diversos els Ajuntaments que han dissenyat programes de formació ocupacional i han intervingut amb mesures sobre la formació professional reglada.

El repte és ben clar, davant dels importants canvis introduïts en els processos de producció i en general a la

reestructuració global a que ha quedat sotmès el sector industrial, els Ajuntaments s'han plantejat la necessitat d'una política respecte la formació professional i ocupacional amb l'objectiu de poder fer front amb el potencial humà local a la futura composició de la demanda laboral en funció del desenvolupament econòmic del municipi.

-Actuacions respecte la formació professional

- . incorporació de sistemes d'orientació professional i d'informació de les possibilitats en el context específic de les necessitats detectades a la pròpia localitat.
- . implementació de programes de pràctiques en les empreses locals.
- . adequació dels programes d'estudi a les potencialitats del desenvolupament local.
- . ampliació de la base de l'ensenyament professional bo i fent-lo polivalent per tal de respondre millor a una època de crisi.

-Actuacions respecte la formació ocupacional

- . establiment de convenis amb empreses per tal de realitzar cursos per als seus treballadors.
- . disseny de cursos de formació ocupacional adequats a la potencialitat de la demanda laboral local.
- . creació d'Escoles de formació ocupacional municipals i en col.laboració amb l'INEM

. Realització de programes d'animació econòmica:

Alguns Ajuntaments, han posat en marxa programes d'animació econòmica. Amb ells, es tracta de donar suport i canalitzar les iniciatives d'auto-ocupació que sorgeixen de col.lectius

de joves o treballadors en atur. S'ha constatat que sovint, més enllà de l'empenta i la bona voluntat d'aquests ciutadans, existeixen importants mancances en els projectes d'ocupació que es volen endegar, la qual cosa compromet la viabilitat econòmica, tècnica o gerencial d'aquests. Aquesta realitat ha impulsat la posta en marxa per part dels Ajuntaments de programes d'animació econòmica, per mitjà de l'establiment de xarxes d'animadors econòmics o "agents de desenvolupament". Es tracta d'aconseguir que els potencials interns d'auto-ocupació cristal·litzin en iniciatives concretes amb perspectives de futur.

Així doncs, una figura clau en el desplegament d'aquesta iniciativa és la de l'animador o agent de desenvolupament. Aquest ha de cobrir les necessitats bàsiques del procés d'autoocupació, essent capaç de detectar, avaluar i acompanyar tot tipus de projectes individuals o col·lectius.

L'agent ha de ser un animador de la població, donar-ne a conèixer en l'àmbit que li correspongui, i despertar i activar les potencialitats d'un desenvolupament autònom. Ha de tenir alhora, un coneixement global de la realitat sobre la qual actua.

Podriem sistematitzar les funcions específiques dels Agents de Desenvolupament de la següent manera:

- . inserir-ne plenament en l'àmbit local i tenir coneixement de les possibilitats quant a recursos ociosos.
- . realitzar una tasca d'assessorament i suport tècnic a projectes d'auto-ocupació i empresarials.
- . establir línies de concertació amb els agents socio-econòmics actuant en l'àmbit local.
- . informar sobre temes d'interès pel conjunt d'inicia-

tives socio-econòmiques locals.

- . afavorir tot tipus de fenòmens d'auto-organització i dinamització cultural que pugui donar lloc a curt o llarg termini a iniciatives d'auto-ocupació. (Montse Ollé, 1985)

D'entre els programes d'animació econòmica duts a terme cal destacar l'experiència desenvolupada a Barcelona, on s'ha establert una xarxa d'agents de desenvolupament situats a cadascun dels deu districtes de la ciutat amb l'objectiu "d'informar, orientar i assessorar als qui arribin a les dependències municipals en sol·licitud de suports, o bé d'aquells col·lectius ja vinculats a activitats de tallers o pre-cooperatives artesanals que es porten a terme en Centres Cívics o Centres juvenils depenents de l'Ajuntament. Una altra de les funcions d'aquests animadors serà estimular l'estudi i la reflexió sobre les possibilitats i recursos infrautilitzats de cadascun dels districtes" (Jorge G. Aznar, 1985).

. Creació de Societat Municipals de promoció industrial:

Són diversos els Ajuntaments que han creat societats de caracter municipal com a instruments per a incidir en la reactivació econòmica de la ciutat. Les experiències de PROINTESA (Terrassa), PIVSAM (Vilanova), REBASA (Badalona), VIMUSA (Sabadell), i INICIATIVES S.A. i Barcelona Activa S.A. a Barcelona, entre d'altres així ho demostren.

Com a objectius de les societats municipals en podem citar els següents:

-Com a objectius globals:

- . fomentar la reactivació econòmica del municipi.
- . canalitzar l'actuació de l'Ajuntament en el camp

de la promoció industrial.

- . i en definitiva, fomentar l'ensenyament, la formació, la investigació, la normalització, el disseny industrial, la informació i la promoció exterior en l'ordre industrial i comercial.

-Respecte del sòl industrial:

- . fomentar i exercir l'oferta de sòl industrial de qualitat amb tots els serveis incorporats.
- . promoure l'existència de sòl industrial en condicions competitives.
- . intervenir en el mercat del sòl.

-Respecte de la implantació de noves iniciatives locals d'ocupació:

- . crear les condicions necessàries per a la implantació de noves ILE.
- . facilitar la tramitació i obtenció de permisos i llicències.
- . oferir informació als nous inversors sobre dades fiables de recursos i serveis existents a la ciutat. Així com dels avantatges que s'ofereixen per a la creació de noves empreses.

.

-Com a actuacions de suport a empreses existents:

- . oferir serveis d'informació i assessorament.
- . gestionar l'obtenció de crèdits i subvencions a les empreses i d'altres orientades al desenvolupament econòmic local.
- . canalitzar els ajuts de les diferents administracions i organismes per tal d'oferir-los conjuntament.

-Altres objectius diversos:

- . vehicular les iniciatives municipals en el desenvolupament dels programes de lluita contra l'atur.

- . fomentar les relacions i l'intercanvi entre indústria local i Universitat.

Pel que fa a l'aspecte jurídic les esmentades societats municipals prenen la forma de Societats Anònimes, i s'ajusten en la seva constitució i actuació a les normes legals que regulen aquest tipus de companyies mercantils, sense perjudici de les adaptacions previstes en la llei de Règim Local i el Reglament de Serveis de les Corporacions Locals. El camí concret per a la formació de la societat privada municipal és el que assenyala l'article 89 de l'esmentat reglament, que estableix que la gestió directa dels serveis econòmics podrà ser en règim d'empresa privada, que adoptarà la forma de societat anònima o de responsabilitat limitada (Memòria de municipalització de la Gestió del sòl, Ajuntament de Vilanova, 1985).

. Creació d'Hotels d'Empreses:

La posta en marxa d'iniciatives empresarials ha sofert una important aturada al llarg dels anys de la crisi econòmica. D'entre un conjunt molt nombrós de motius, en podem assenyalar uns quants que actuen segurament de manera decisiva i en un sentit clarament negatiu, així:

- . l'elevat cost econòmic que significa el llançament i consolidació d'un projecte empresarial.
- . el risc de comprometre's a costos fixos elevats abans de conèixer les possibilitats d'èxit.
- . la necessitat de realitzar importants inversions de capital en l'adquisició i acondicionament de locals.

Davant d'aquestes realitats, i en el marc de les polítiques

d'intervenció econòmica municipal, alguns Ajuntament han creat estructures d'acollida a noves activitats econòmiques. instal·lacions on puguin encabir-se de forma inicial petites i mitjanes indústries, són els anomenats Hotels Industrials o d'Empreses.

En ells, a banda d'oferir-se temporalment naus industrials, s'oferten també un conjunt de serveis de suport a una primera fase de l'activitat empresarial, tals com:

- . serveis d'assessorament per l'obtenció de permisos.
- . existència d'un centre administratiu de serveis comuns (consergeria, reprografia, informàtica, etc.).
- . serveis de caracter gerencial, que poden ser prestats a partir de la mateixa oficina de gestió de l'Hotel d'Empreses.
- . instal·lacions per a reunions, aparcaments, etc.

Així doncs, les iniciatives empresarials viables veuen superades les dificultats que les obstaculitzaven bo i acollint-se a una estada temporal en un hotel o viver d'empreses. Com a contrapartida, l'empresa haurà de pagar un lloguer raonable. En alguns casos es posa un període de 2 anys com a límit de temps d'acolliment d'una empresa, i fins i tot la condició que la iniciativa en qüestió suposi la fabricació o la prestació d'un servei innovador.

En el marc de l'Europa Comunitària, les iniciatives d'aquest tipus no són estranyes. Londres, París i Berlin, per posar tres exemples significatius, gaudeixen ja d'aquest servei d'acolliment d'iniciatives empresarials.

A Catalunya, l'Ajuntament de Barcelona treballa ja des de fa uns mesos en la posta en marxa d'un Hotel d'Empreses. Per tal motiu neix la Societat Municipal Barcelona Activa

S.A., amb l'objectiu d'informar, orientar i si s'escau acollir, iniciatives empresarials. La tasca es realitzarà per mitjà de l'oferta de naus industrials "de lloguer" i dels serveis complementaris abans esmentats. Amb l'objectiu final que a Barcelona, la creació d'una nova empresa, depengui només de l'existència d'un bon projecte amb viabilitat econòmica.

D'entrada s'oferirà un espai físic de 10.342 metres quadrats dins de les naus disponibles del que fou l'antiga fàbrica Hispano Olivetti al peu de l'autopista Barcelona-Mataró. Barcelona Activa S.A. hi dedicarà 115 milions al projecte -neix amb un capital inicial de 250 milions- i 35 milions més a l'habilitament de l'edifici contigu. D'altra banda, l'Ajuntament de Barcelona té prevista del primer al cinquè any una subvenció adicional de 120 milions.

Cal esmentar per últim l'existència del projecte INDUTEL, com a hotel d'empreses de Rubí, però que es troba encara en fase d'estudi i amb dificultats importants per a tirar-se endavant.

. Actuacions municipals respecte de l'economia submergida:

La crisi i l'atur han fet possible l'aparició d'un volum important d'economia submergida. És a dir, d'un sector econòmic "informal" que ha adoptat expressions diverses segons les característiques pròpies de cada sector productiu. És cert que la multiplicació d'aquestes activitats submergides ha fet possible que moltes famílies mantinguessin un cert nivell d'ingressos, encara que a costa de rebaizar-ne la qualitat de vida. Però no és menys evident que aquesta situació ha de preocupar profundament. Cal

posar de relleu que una part genys menyspreable de l'activitat econòmica s'està realitzant al marge de tots els avenços laborals arrencats al capitalisme al llarg del segle XX, tals com la seguretat social, la normativa d'higiene i seguretat laboral, la jornada de treball i les retribucions mínimes. I alhora al marge de la fiscalitat, de les normes de comptabilitat, etc.

Sembla però, que atès el delicat moment econòmic que s'atravessa, existeixi una mena d'acord no explícit per tal de no dir res que es pugui interpretar com una desqualificació radical de l'economia submergida.

Tot i així, des d'alguns Ajuntaments, s'estan ja obrint vies d'intervenció en aquest terreny amb l'objectiu de fer emergir o aflorar el màxim possible d'activitat econòmica submergida.

Cal ser conscients però, que la solució real a aquest problema tan sols pot venir de la mà de mesures econòmiques de caire estructural, que s'escapen clarament de l'àmbit d'actuació municipal (Muriel Casals, Josep Mª Vidal Villa, 1983).

Un primer problema amb el que es troben les Corporacions Locals per tal d'abordar la qüestió és la dificultat per a conèixer la importància real de l'economia submergida al municipi. Per mitjà de l'elaboració de censos detallats de locals industrials, garatges, tallers, etc. i comprovant la utilització real d'aquests es pot realitzar una aproximació fiable per bé que no precisa. Diveros Ajuntaments (Sabadell, Badalona, Cornellà, L'Hospitalet, Rubí, Vilanova ...) han actuat ja en aquesta direcció.

Es de destacar però, l'actuació de l'Ajuntament de Sabadell en aquest terreny. per tal motiu ens sembla interessant reproduir allò més destacat de l'acord pres per l'esmentat municipi:

- . "En concordància amb el procés de revisió i confecció del Cens d'Activitats, atorgar durant el primer trimestre d'enguany (1986), als titulars d'activitats comercials, industrials i de serveis, la possibilitat de regularitzar de forma voluntària la seva situació tant jurídica com fiscal referida als tributs locals la gestió dels quals sigui competència municipal, sense aplicació de sancions ni pràctica ed liquidacions endarrerides".
- . "La citada concessió fiscal no significarà renúncia per part de l'Administració a tramitar de forma acurada i ajustada a la legalitat les sol.licituds de llicències d'obertura d'establiments o de legalitzacions".
- . "Conforme a la voluntat, esperit i transcendència de la decisió, l'Ajuntament efectua una crida d'atenció per a transmetre als ciutadans tant l'excepcionalitat de la mesura per l'estricta necessitat que té l'administració d'un tracte igualitari a tots els ciutadans, com l'exigència d'aquests a incorporar en les seves decisions individuals el component de justa responsabilitat en el sosteniment de l'economia municipal".

Es tracta, doncs, d'un acord d'amnistia fiscal que obre un camí de normalització a les activitats de l'economia submergida. Cal plantejar-se alhora, la solució dels problemes urbanístics que se'n deriven del progressiu reflotament del sector "informal".

. Actuacions municipals de dinamització comercial:

Es constatable el fenòmen que amb l'augment de l'atur, han proliferat arreu nous establiments o punts comercials, que han afectat negativament la xarxa comercial existent, i a més han desembocat sovint en fracassos a breu termini per manca d'una previsió adequada (J. Crespan, 1982).

Davant d'això s'han realitzat des de molts Ajuntaments, esforços considerables d'ordenació de l'estructura comercial del municipi, i paral·lelament de dinamització d'aquesta.

Així per mitjà de la intervenció urbanística, tenim l'exemple de Plans Especials per al centre de les ciutats adreçats bàsicament a potenciar les zones comercials cèntriques. Igualment els projectes urbanístics de noves àrees de creixement, preveuen l'especialització de certes zones en el sector terciari i la definició de nous vials d'ocupació comercial.

Es destacable l'actuació de l'Ajuntament de Cornellà en aquest terreny, el qual ha creat el Gabinet d'Assistència Tècnica al Comerç (GATAC), que té com a objectius principals:

- . dinamitzar els dos sectors de vida comercial de la ciutat.
- . fomentar l'associacionisme entre els comerciants.
- . aturar la tendència a comprar fora de la ciutat.

Cal també resaltar l'esforç de concertació que diversos municipis han realitzat amb els gremis, associacions i Cambres de Comerç, i en especial la creació de Comissions Locals de Comerç (Sant Feliu de Llobregat, Sitges, Palamós, La Bisbal, Tortosa, etc.) com a òrgans consultius de

l'administració municipal en matèria de comerç i amb la participació de comerciants, tècnics i consumidors (vegeu entrevistes M. Planelles i J. Llavina).

. Creació d'Oficines de Gestió:

Diversos municipis de Catalunya han posat en marxa -normalment de forma esporàdica i financades pels fons dels programes d'ocupació comunitària- Oficines de Gestió.

Inspirada en diverses experiències europees, l'Oficina de Gestió té com a objectiu atendre els diferents tipus de necessitats tècniques inherents a tot procés de creació de noves activitats sorgides a l'interior del municipi.

En el marc de la crisi econòmica, es desenvolupen alternatives individuals o col·lectives que busquen una sortida a l'atur, adquirint formes organitzatives diverses. Sovint es converteixen en activitats irregulars, submergides, etc. L'explicació d'aquest fet és senzilla, els creadors són treballadors que no dominen les tècniques de gestió, els hi resulta difícil trobar i reunir les informacions i els recursos que necessiten per actuar, i de vegades no saben comunicar-se amb el seu entorn institucional.

Davant d'això, es planteja la necessitat de crear una Oficina de gestió, la qual queda configurada en l'acompliment de diverses funcions:

- . acollida d'iniciatives d'autoocupació.
- . informació sobre recursos i subvencions.
- . anàlisi dels projectes de creació.
- . orientació i realització de plans de viabilitat.
- . suport tècnic en tot tipus de gestió.

Així doncs, l'Oficina de gestió s'inscriu també com a una mesura més de suport que l'Ajuntament ofereix al desenvolupament econòmic local.

D. Adaptació organitzativa dels Ajuntaments i coordinació amb altres nivells

Per últim, i ja breument, cal considerar dos aspectes prou importants relacionats amb la intervenció econòmica dels municipis.

a. L'adaptació organitzativa dels Ajuntaments en relació a l'actuació en matèria econòmica

Motivat per la manca de tradició municipal pel que fa a intervenció econòmica, l'organigrama municipal no havia previst en general la designació de responsabilitats polítiques i tècniques específiques per a l'acció contra la crisi i l'atur, i pel desenvolupament econòmic. L'aparell tècnic era per tant igualment inexistent. L'establiment d'estructures internes de coordinació ni tan sols es plantejava. A mesura però, que els Ajuntaments afronten el tema de la seva intervenció en matèria econòmica han hagut de plantejar-se la qüestió de la seva estructura interna per tal de garantir la coherència i l'eficàcia exigibles a les seves actuacions.

Les opcions preses han estat diverses, i lògicament responen al grau d'intervenció econòmica que cada Ajuntament hagi assumit. Sintetitzant podem citar les tres opcions més generalitzades:

- . potenciació i eixamplament de les àrees municipals existents que contenen un vessant de caracter econòmic.
- . creació d'òrgans de caracter tècnic amb funcions executives respecte de la política de les àrees de contingut econòmic.
- . creació de Ponències o altres òrgans de coordinació interna de les diferents activitats econòmiques municipals.

D'entre els Ajuntaments que han optat per la creació d'òrgans interns de coordinació, val a destacar, pel seu significat, l'experiència de la Ponència de Desenvolupament Econòmic i Social de la ciutat de Barcelona. Creada a finals de 1984, es planteja com a objectius:

- . articular les actuacions econòmiques locals.
- . incidir de forma més activa en el desenvolupament econòmic i social.
- . enllaçar la ciutat amb altres administracions, entitats o agents que tinguin incidència en l'activitat econòmica local.

Des del punt de vista organitzatiu, s'estructura de la següent manera:

- . Junta tècnica
Formada pels responsables dels Serveis i Àrees que incideixen sobre l'activitat econòmica del municipi.
- . Oficina de Plans d'Ocupació
Unitat administrativa que realitza el seguiment, coordinació i control dels Plans d'Ocupació.
- . Oficina d'Iniciatives de Desenvolupament Econòmic i Social

Pel que fa a les funcions, podem citar com a les més importants, les següents:

- . estudiar, avaluar i coordinar les iniciatives de qualsevol Àrea municipal encaminades al foment de l'activitat econòmica i a la millora del nivell d'ocupació.
- . facilitar, impulsar i promocionar tota classe d'activitats generadores d'ocupació.
- . estudiar i analitzar la realitat econòmica general.
- . investigar i actuar sobre sectors aliens a l'Ajunta-

ment per a dinamitzar-los per mitjà de decisions generadores d'ocupació. (Jorge G. Aznar, 1985)

b. La coordinació amb altres nivells

Considerades les limitacions de tot tipus amb les quals es troba l'administració municipal, cal constatar la necessitat de col.laboració i coordinació entre l'àmbit local i els àmbits superiors de l'administració.

El concepte d'un nou model econòmic descentralitzat pren el seu sentit quan partint de l'exigència d'un coneixement detallat de la realitat econòmica local per part dels Ajuntaments, es realitza una programació global des d'àmbits territorials més amplis a partir de les exigències, necessitats i reivindicacions emanades de l'àmbit local, aconseguint així una síntesi global establerta "de baix a dalt".

aquest treball ha comptat amb el
patrocini i la col.laboració
de la FUNDACIÓ JAUME BOFILL
i de l'CAJUNTAMENT DE BARCELONA

INICIATIVES ECONOMIQUES LOCALS

I CONCERTACIO SOCIAL

Volum 3

INSTANCIES DE CONCERTACIO SOCIAL.
ESPECIAL REFERENCIA A LA CONCERTACIO
EN L'AMBIT LOCAL

Joan Subirats i Humet
Col.laboradors: Lluís Cases i Pallares
Ricard Gomà i Carmona

UNIVERSITAT DE BARCELONA

INSTANCIES DE CONCERTACIO SOCIAL. ESPECIAL REFERENCIA A LA CONCERTACIO
EN L'AMBIT LOCAL

I. INTRODUCCIO.....	1
II. LA CONCERTACIO A EUROPA.....	3
1. Mecanismes de concertació a la Comunitat Europea.....	3
a) el Consell Econòmic i Social.....	3
b) els Comites Sectorials de Participació.....	8
2. La concertació als Estats membres de la Comunitat Europea.....	10
a) els Consells Econòmics i Socials nacionals.....	10
b) experiències de concertació a nivell local i regional.....	19
III. LA CONCERTACIO A ESPANYA.....	24
1. Ambit estatal.....	24
a) antecedents al text constitucional.....	24
b) la previsió constitucional d'un Consell Econòmic i Social...	28
c) pactes entre agents socials. Relació amb el govern.....	35
2. Ambit autonòmic.....	40
a) els Consells de Relacions Laborals.....	40
b) el Consell de Treball a Catalunya.....	46
c) el Consell Econòmic i Social d'Euskadi.....	53
3. Ambit Local.....	57
a) introducció.....	57
b) els Consells Econòmics i Socials Locals.....	59
4. Experiències municipals.....	64
a) Badalona.....	64
b) Terrassa.....	80
c) Rubí.....	88
d) Barcelona.....	97

I- INTRODUCCIÓ

Pretenem, en aquest apartat de l'estudi, fer una anàlisi de les instàncies o mecanismes de concertació que es donen en els diferents àmbits estudiats, centrant especialment l'atenció en l'àmbit local. L'apartat es divideix en dues grans parts, la primera sota el títol "La concertació a Europa" presenta un examen de diferents instàncies de concertació existents a Europa, i la segona sota el títol "La concertació a Espanya" presenta un examen més específic dels tres àmbits territorials (estatal, autonòmic i local) en que existeixen mecanismes de concertació.

En la part dedicada a la concertació a Europa fem una distinció de la concertació que es produeix en la Comunitat Europea respecte a la que es dona en els Estats membres d'aquesta. En la Comunitat fixem l'estudi en el Consell Econòmic i Social i en els Comitès sectorials de participació que en ella existeixen.

L'anàlisi de la concertació als Estats membres de la Comunitat el fem des de dos àmbits. Un el componen els Consells Econòmics i Socials d'àmbit nacional: En l'altre examinem, de manera breu i a tall d'exemple, algunes experiències de concertació a nivell local i regional, que es donen en aquests Estats.

L'estudi de la concertació a Espanya es fa a partir de l'anàlisi dels àmbits estatal, autonòmic i local, afegint com a quarta part les experiències de quatre municipis, donat que és la concertació en l'àmbit local el verdader objectiu de l'estudi.

En l'àmbit estatal destaquem, sobretot, la previsió constitucional de creació d'un Consell Econòmic i Social, però prèviament analitzem els diversos antecedents constitucionals que van existir. També estudiem, en l'àmbit estatal, els pactes entre agents socials i entre aquests i el govern que s'han produït, pactes que són mecanismes de concertació sense ser instàncies estables de diàleg entre els interlocutors socials.

En diverses Comunitats Autònomes es creen Consells de Relacions Laborals, per això estudiem el marc legal en que es sostenen aquests consells i les diverses experiències que fins ara existeixen. Una especial atenció dediquem al Consell de Treball de Catalunya, primer consell d'aquesta mena que es creà. Si en l'àmbit de les relacions laborals són diverses les experiències existents, en l'àmbit econòmic només a Euskadi s'ha constituït fins ara un Consell Econòmic i Social, la regulació del qual es analitzada.

Fenòmen més recent als fins ara esmentats és l'establiment d'instàncies de concertació a nivell local, instàncies que tenen la seva plasmació més clara en la constitució de Consells Econòmics i Socials Locals. Fem una anàlisi profunda de quatre experiències municipals en l'esfera de la concertació: Badalona, Terrassa, Rubí i Barcelona.

II- LA CONCERTACIÓ A EUROPA

1. MECANISMES DE CONCERTACIÓ A LA COMUNITAT ECONÒMICA EUROPEA

A. El Consell Econòmic i Social

El Tractat de Roma de 1957 (articles 193 a 198) preveu la creació del Consell Econòmic i Social de la Comunitat Econòmica Europea com òrgan de participació dels diferents interessos econòmics i socials que en aquesta intervenen. Els antecedents més propers a aquesta regulació els podem trobar en el Comité Consultiu de la CECA (article 18 del Tractat de Paris de 1951) i en els Consell Econòmics i Socials d'àmbit nacional que es crearen després de la Segona Guerra Mundial (Itàlia 1947, Holanda 1950, Bèlgica 1952).

Amb la creació del Consell Econòmic i Social (en endavant CES) es pretén assegurar la presència en l'entramat institucional de la Comunitat de representants dels diversos interessos econòmics i socials. Per això la composició supera la distribució entre treballadors i empresaris, tot creant-ne una de tripartida: per una banda representants dels interessos empresarials, per un altra representants dels interessos dels treballadors, i per últim representants d'interessos econòmics i socials molt diversos (agricultors, comerciants, artesans, professions liberals ...).

Els representants es reparteixen de forma ponderada entre els diferents Estats. Cada Estat proposa al Consell de la Comunitat una llista que conté el doble número de representants que corresponen a l'Estat. El Consell nomena els membres del CES, prèvia consulta a la Comissió, per

un període de quatre anys. En l'elecció el Consell haurà d'assegurar (article 195.1 del Tractat de Roma) una representació adequada dels diferents sectors de la vida econòmica i social. L'article 194 assenyala que els representants seran nomenats a títol personal i no estaran vinculats a cap mandat imperatiu, és a dir no hauran d'actuar sotmesos a les decisions del seu Estat.

El CES té caracter consultiu, això ho estableix de forma clara l'article 193 del Tractat de Roma: "Es crea un Comité Econòmic i Social, de caracter consultiu". Però malgrat el caracter consultiu el Consell no queda al marge de moltes decisions, l'article 198 del mateix tractat assenyala que el CES haurà de ser preceptivament consultat pel Consell o per la Comissió en les matèries que estableixi el mateix tractat. Aquestes són: lliure circulació de treballadors, dret d'establiment, lliure prestació de serveis, transports, unificació i harmonització de legislacions estatals, Fons Social Europeu, i legislació i política sobre formació professional.

El CES també pot ser consultat per la Comissió o pel Consell de la Comunitat respecte a qualsevol matèria competència d'aquests òrgans que no estigui assenyalada en l'anterior paràgraf.

Junt a aquestes funcions, ser consultat de forma preceptiva en algunes matèries i en altres només ocasionalment quan ho demani el Consell o la Comissió, en el Reglament de Règim Interior (article 20) apareix reconeguda una certa iniciativa al CES. El President pot convocar el Consell i per acord de la majoria de membres emetre, per pròpia iniciativa, dictàmens sobre totes les qüestions relatives a les tasques de la Comunitat Econòmica Europea.

Els resultants de les tasques del CES apareixen per mitjà de dictàmens, però també s'utilitza actualment la forma de simples estudis. El CES s'estructura internament en Ple, en Seccions i en Grups de treball. Aquests han augmentat la seva importància i alguns són ja de caracter permanent.

Per últim hem considerat interessant recollir d'una manera sistemàtica quina és la tasca que realitza el CES, quins són els temes que s'hi tracten. Per a fer-ho ens centrarem només en l'activitat realitzada l'any 1981:

I- Anàlisi global

- . Evolució de la situació social a la Comunitat.
- . Política econòmica a curt i a mig termini (notificacions d'iniciatives sobre el preimer semestre).

II- Relacions Exteriors

- . Política d'ajuda alimentària de la Comunitat (notificació d'iniciativa).
- . Relacions econòmiques i comercials entre la Comunitat i el Japó (notificació d'iniciativa).
- . Possada en marxa de la Convenció de Lomé II (notificació d'iniciativa).

III- Política econòmica i social

- . Preus agrícoles per la campanya 1981-82 (notificació anual).
- . Per un creixement de l'estalvi d'energia (Informe St Geours).
- . Tercera etapa d'harmonització d'impostos sobre el tabac.
- . El sector de l'automòbil (notificació d'iniciativa).
- . Situació del sector de la construcció (notificació d'iniciativa)(posterior al col.loqui amb la Comissió)
- . Prioritats en el terreny del transport de 1981 fins 1983.
- . Política ferroviària dels any 80.
- . Situació del sector tèxtil/vestit (estudi).

- . Mesures estructurals en el transport.
- . Examen dels objectius de la política energètica per 1990 i dels programes d'inversió dels Estats membres.

IV- Qüestions socials

- . Protecció de la salut dels treballadors contra els perills de les microones.
- . Protecció dels treballadors contra l'amiant.
- . Problema dels minusvalits (notificació d'iniciativa).
- . Seguretat dels joguets.

V- Empreses

VI- Organització de l'economia

- . Debat públic sobre la política de concurrència i de la situació econòmica i social actual (notificació d'iniciativa).
- . Indicació de l'origen de certs productes tèxtils i de vestit.
- . Autoritzacions nacionals de venda i/o circulació en el mercat de productes farmacèutics.
- . Dret d'establir-se per certes activitats relacionades amb la farmacia.

VII- Informació

VIII- Integració europea

- . Aspectes agrícoles de la negociació amb Espanya.
- . Perspectives 1980 (notificació d'iniciativa)(presa de posició política sobre l'evolució de la Comunitat

IX- ALTres qüestions

- . Revisió del Reglament pel que es creava el Fons Europeu de Desenvolupament Regional (FEDER)(notificació d'iniciativa).
- . Operacions integrades a Belfast (ajudes comunitàries a la construcció)(estudi).
- . FEDER, sisè informe anual 1980.
- . Hormones utilitzades en la producció animal.
- . Prevenció de les catàstrofes marítimes (polució).

- . Control de les normes de seguretat en els ports de la Comunitat.

B. Els Comitès sectorials de participació

La creació de Comitès sectorials de participació ha estat una constant en l'evolució de la Comunitat Europea. Es tendeix, cada cop més, a potenciar la participació dels sectors interessats en les decisions comunitàries. Es pretén en molts temes rebre l'assessorament de tot aquells que poden ser afectats abans de decidir. Participació que es pot entendre més útil donada la concreció dels temes que es tracten i l'especialització dels qui participen en aquests organismes.

Es gairebe impossible fer una relació exacta dels Comitès sectorials de participació existents. Ja que tot sovint es creen comitès nous i a la vegada altres es disolen o bé deixen de funcionar perquè han esgotat les funcions per les que van ser creats.

La majoria d'aquests organismes, gairebe tots, no estaven previstos en el Tractat creador de la Comunitat. És la legislació posterior que aquests desenvolupa la que estableix la creació d'aquests comitès.

Tot seguit, a tall d'exemple i amb l'intenció de mostrar quin tipus de temes tracten aquests comitès i quina és la seva composició, farem esment d'uns quants Comitès sectorials de participació:

.Comitè paritari pels problemes socials dels treballadors agrícoles. Composició: 25 representant d'organitzacions de treballadors i 25 d'organitzacions empresarials.

.Comitè consultiu per la lliure circulació dels treballadors. Composició: 20 representants governamentals, 20

representants d'organitzacions sindicals i 20 d'organitzacions patronals.

.Comitè consultiu per la igualtat d'oportunitats entre dones i homes. Composat per 2 membres per cada Estat que representin a organismes nacionals dedicats al treball de les dones i la igualtat d'oportunitats entre dones i homes.

.Comitè permanent d'ocupació. La seva funció és assegurar el diàleg social i buscar la coordinació i harmonització de les polítiques d'ocupació. Hi son representats el Consell de la Comunitat o representants dels Governos dels Estat membres segons els casos; la Comissió de la Comunitat; les organitzacions representatives dels empresaris; i les organitzacions sindicals.

.Comitè consultiu per la seguretat, higiene i protecció de la salut en el lloc de treball. Es composat per 2 representants per cada Estat, 2 representants sindicals per Estat. i 2 representants empresarials per Estat.

2. LA CONCERTACIÓ ALS ESTATS MEMBRES DE LA COMUNITAT ECONÒMICA EUROPEA

A. Els Consells Econòmics i Socials nacionals

L'origen dels Consells Econòmics i Socials a nivell nacional cal cercar-lo en les disposicions de la Constitució alemanya de Weimar de 1919, que creaven un consell on s'integrarien empresaris i treballadors. La necessària participació dels agents econòmics i socials en l'articulació de sortides a la situació existent després de la Segona Guerra Mundial va fer que s'extengués a diversos països d'Europa la creació de Consells Econòmics i Socials a nivell nacional. El procés de creació que s'inicià llavors encara avui no està esgotat, per exemple la Constitució espanyola de 1978 preveu un Consell Econòmic i Social que encara no s'ha creat.

El desenvolupament del procés de creació dels Consells Econòmics i Social (en endavant CES) és el següent: en alguns països adquirí reconeixement constitucional: a França la Constitució de 4 d'octubre de 1958 en els articles 69 a 71 establí el Consell Econòmic i Social; la Constitució italiana de 27 de desembre de 1947 en l'article 99 crea el Consell Nacional d'Economia i de Treball; a Portugal la Constitució de 2 d'abril de 1976 en l'article 94 estableix la creació del Consell Nacional del Pla; a Holanda la llei de 27 de gener de 1950 sobre aplicació a les activitats industrials dels articles 80, 152 a 154 de la Constitució crea el Consell Econòmic i Social.

En altres països la creació del CES no ha tingut un reco-

neixement tan alt i s'ha creat a partir d'una llei produïda pel Parlament: a Bèlgica la llei de 29 de maig de 1952 crea el Consell Nacional del Treball; a Dinamarca es crea el Consell Econòmic per llei de 5 de setembre de 1962; a la República Federal Alemanya la llei de 14 d'agost de 1963 va estipular la creació d'un Consell d'Experts en economia i en el regne Unit funciona des de 1962 la "National Economic Development Office", tots dos organismes són més o menys equiparables a un CES; a Luxemburg es crea el Consell Econòmic i Social per llei de 21 de març de 1966; i a Irlanda és la llei de 28 de novembre de 1973 la creadora del Consell Econòmic i Social.

Malgrat l'existència de tots aquests consells no es pot parlar d'un model únic de participació dels agents econòmics i socials en els estats europeus assenyalats. Seguim una classificació dels models de participació que separa els països on existeixen pluralitat de consells, dels països amb un sol consell i dels països sense un autèntic CES (Pardell Vea i Pérez Amorós, 1985).

En el primer grup s'integraria a Bèlgica (Consell Central d'Economia, Consell Nacional del Treball, Comitè Nacional d'Expansió Econòmica i els Consells Econòmics Regionals) i a Holanda (Consell Econòmic i Social, Fundació del Treball i l'Oficina Central de Planificació).

En el segon grup, països amb un sol consell, trobaríem a Itàlia, França, Luxemburg, Dinamarca i Irlanda.

En el tercer grup, països sense un autèntic CES hi figurarien la República Federal Alemanya i el Regne Unit.

A partir de l'estudi de tres models participatius, Bèlgica, Holanda i França, creiem poder donar una visió general del funcionament dels CES estatals.

Bèlgica

En l'estudi del model participatiu belga cal partir d'una premisa bàsica que és l'existència de pluralitat d'organismes d'àmbit estatal que intervenen en qüestions econòmiques i socials: el Consell Central de l'Economia, el Consell Nacional del Treball, el Comitè Nacional d'Expansió Econòmica i els Consells Econòmics Regionals. Tractarem aquí només els dos primers consells ja que s'acosten més a la concepció de CES estatal. Del Consell Nacional del Treball farem un estudi més detingut sobretot en l'aspecte competencial.

El Consell Central de l'Economia (en endavant CCE) va ser creat per la llei de 20 de setembre de 1948, que li reserva totes les matèries econòmiques. Depèn pressupostàriament del Ministre d'Afers Econòmics i té l'estatut d'establiment públic, manté al mateix temps una autonomia administrativa que garantitza la seva independència respecte de l'executiu.

La composició del CCE té caracter paritari: 22 representants dels empresaris de la indústria, del comerç, de l'artesanat i de l'agricultura; i 22 representants de les organitzacions dels treballadors (Confederació de Sindicats Cristians de Bèlgica, Federació General del Treball de Bèlgica i Central General dels Sindicats Liberals de Bèlgica). A aquests 44 membres cal sumar-ne 6 escollits pels 44 entre personalitats del món científic o tècnic.

El CCE es crea com òrgan consultiu. Tant el poder executiu com el poder legislatiu poden demanar de manera facultativa assessorament al CCE. Però al mateix temps el Consell té dret d'iniciativa per a fer arribar a l'executiu o al legislatiu les seves propostes sempre que afectin l'àmbit econòmic.

La Llei orgànica de 29 de maig de 1952 és la creadora del Consell Nacional del Treball (en endavant CNT). La característica essencial del CNT és que en ell només es tracten matèries socials. Depèn del Ministeri de l'Ocupació i del Treball i igual que el CCE té estatut d'establiment públic, i manté una autonomia administrativa que pot garantir la seva independència respecte l'executiu.

La composició del CNT és igual que la del CCE amb la diferència que en el CNT no apareixen els 6 membres escollits pels altres 44. Per tant la composició és aquesta: 22 representant dels empresaris de la indústria, del comerç, de l'artesanat i de l'agricultura; i 22 representants de les organitzacions sindicals (les mateixes que en el CCE).

Inicialment el CNT es va concebre com òrgan consultiu de l'executiu i del legislatiu en matèries socials. Però posteriorment la llei de 5 de desembre de 1968 dona una competència gairebé reglamentària al CNT. Aquesta permet concluir convenis col·lectius de treball dins el CNT que poden esdevenir obligatoris per Reial Decret.

El CNT té caracter consultiu per totes les matèries socials. Competència facultativa de l'executiu i del legislatiu es demanar dictàmens o proposicions referents als problemes generals d'ordre social. Però junt a aquesta competència el CNT té dret d'iniciativa, que permet fer arribar a qualsevol Ministre o al Parlament les seves consideracions sobre un tema concret.

Amb la creació del CNT es suprimiren el Consell Superior del Treball i la Previsió social, els Consells de la Indústria i del Treball i el Consell Paritari General. Les competències d'aquests darrers van concórrer en el CNT. Llavors les competències del CNT superen el marc consultiu perquè la seva consulta és obligatòria en tots aquells casos que la llei preveu la intervenció d'un d'aquests consells suprimits.

L'evolució legislativa de Bèlgica ha provocat l'eixamplament del marc competencial del CNT. Moltes lleis de caràcter social incorporen l'obligació de consulta prèvia al CNT per les necessàries ordres d'execució de les mateixes lleis, formalitat que si no es compleix comporta la nul·litat de l'ordre.

Com ja hem vist la llei de 5 de desembre de 1968 modifica de forma important el marc d'actuació del CNT perquè podrà concloure convenis col·lectius que poden ser vinculants per reial Decret, quan ho demani el CNT o una organització en ell representada. El camp d'aplicació del conveni s'estén a diverses branques d'activitat, a la totalitat del país i, de manera general, a tots els empresaris i treballadors.

Aquesta llei modifica, o millor introdueix una variant, en la jerarquia de les fonts d'obligacions en les relacions de treball entre empresaris i treballadors. Els convenis col·lectius pactats en el si del CNT tindran prelación sobre qualsevol altre conveni pactat en comissió paritària o fora d'ella. Al mateix temps la llei anul·la les disposicions convencionals que siguin contràries a un conveni pactat en el CNT.

Holanda

El 27 de gener de 1950 la llei d'Organització de la Indústria establia el Consell Socio-Econòmic (en endavant CSE) amb dues finalitats bàsiques: servir com a cos màxim dins l'organització estatutària de la indústria i servir com a assessor del govern en matèries socials i econòmiques. Al fer balanç del funcionament del CSE el Secretari General Sr. Pompen ens diu "que el CSE no té gran importància com a màxim òrgan administratiu i controlador dins la indústria" (B.N.J. Pompen, 1982). La fallida de la primera finalitat no es produeix en la segona que ha esdevingut molt important.

El CSE es constitueix com òrgan assessor del poder executiu. L'executiu pot de forma facultativa demanar dictàmens o propostes al CSE. Però el Consell té també dret d'iniciativa per assessorar l'executiu en qüestions de naturalesa social i econòmica com diu la secció 41 de la llei d'Organització Industrial.

Aquesta disposició ha ampliat el marc d'actuació del CSE que inclou, no sols qüestions econòmiques nacionals i internacionals de tipus general, sino també problemes de seguretat social, legislació laboral i corporativa, mercat de treball, lleis de planificació, problemes dels consumidors ...

El número de membres arriba a 45 repartits de la següent manera: 15 representants de les federacions de sindicats, 15 de les organitzacions empresarials i 15 independents proposats pel govern. Els membres dels dos primers grups són repartits entre les diferents federacions de treballadors i empresaris seguint criteris de representativitat.

Els membres proposats pel Govern no han de ser funcionaris al seu servei, han de ser independents. Dos d'ells són membres ex officio: el Gerent del Banc Central i el Director de l'Oficina Central de Planificació. S'ha de destacar també que l'elecció d'aquests membres respon a criteris polítics, entre els 15 hi ha d'haver 5 defensors d'ideologies cristiano-democràtes, 5 defensors d'ideologies socio-demòcrates i defensors d'ideologies liberals.

Per últim destacar la importància del Secretariat del CSE. Es composa per 175 persones, incloent 50 llicenciats universitaris. El Secretariat estudia, analitza totes les qüestions que el Consell ha de considerar.

França

El Consell Econòmic i Social (en endavant CES) es previst en els articles 69 a 71 de la Constitució de 4 d'octubre de 1958. Es segueix d'aquesta manera una llarga tradició francesa de creació d'organismes d'aquesta mena que apareix en el Decret de 16 de gener de 1925, la llei de 19 de març de 1936, la Constitució de 13 d'octubre de 1946 i la llei de 20 de març de 1951 de reforma del Consell històric.

La composició del CES, que es fixada per llei, és tripartida però de caràcter especial. En un primer grup s'enquadren els representants dels treballadors, que l'any 82 eren 69 repartits de la següent manera: 17 CFDT, 6 CFTC, 17 CGT, 17 CGT-FO, 7 CGC, 4 FEN i 1 representant dels treballadors agrícoles.

En un segon grup hi trobem els representants dels empresaris, excluint els del sector agrícola. L'any 82 els membres d'aquest grup eren 27 i havien estat designats per acord entre la CNPF, la CGPME i les Assemblees de Cambres de

Comerç i Indústria.

En el tercer grup, que l'any 82 era compostat per 134 membres, cal fer una separació que dóna el caracter d especial a la composició tripartida. Per una banda el componen representants d'interessos molt diversos: 10 artesans, 10 representants d'empreses públiques, 25 representants d'empreses agrícoles, 3 representants de professions liberals, 10 representants de mutualitats de crèdit i cooperació agrícola, 5 representants del cooperativisme agrícola, 4 representants de mutualitats no agrícoles, 17 representants d'altres activitats socials (associacions familiars, associacions per qüestions de vivenda ...), 8 representants d'activitats econòmiques i socials DOM-TOM, i 2 representants dels francesos establerts a l'estranger. Junt a aquest conjunt de representants de diversos interessos econòmics i socials trobem en el tercer grup 40 personalitats independents nomenades pel Govern.

Diverses crítiques ha rebut aquesta composició. S'ha criticat el poc pes dels representants dels treballadors i dels empresaris en el Consell i al mateix temps l'excesiu volum d'aquest tercer grup. També per la dificultat d'establir criteris rigurosos en la distribució dels representants del tercer grup, sobretot en aquells 17 membres representants d'altres activitats socials. I, per últim s'ha criticat també, les gairebe nul·les modificacions que ha sofert la composició del CES des de 1946. Es van realitzar modificacions els anys 1958 i 1962 però van ser relativament poc importants, i això fa que la composició del CES en l'actualitat sigui gairebe la mateixa que en 1946.

El CES té caracter consultiu. Però el Govern, que pot demanar assessorament sobre qualsevol matèria, es veu obligat a fer-ho en algunes. Cal dir també que el Consell pot actuar per si mateix i informar o assessorar l'executiu de forma voluntària. Les matèries en que el Govern ha de demanar informe preceptiu al CES són les següents:

1. en l'elaboració dels plans quinquenals, la Constitució preveu que se sotmetin al CES de forma obligatòria;
2. en les lleis programa es previs demanar dictàmens;
3. el Govern per via de Decret, doncs no figura a la Constitució, s'imposa l'obligació de consultar el CES sobre la conjuntura econòmica, consulta que en la pràctica es fa dues vegades l'any.

Els membres del Consell poden exposar davant les Cambres Parlamentàries l'opinió del CES respecte a les propostes o projectes sotmesos a la consideració del Consell.

L'estructura interna del CES, establerta en el Reglament de Règim interior, es basa en les figures de President, Vicepresident, Secretària, Gabinet, Seccions, Assemblea General del Consell i Serveis. En el CES francès els òrgans, podem dir inferiors a l'ASsemblea General ja que aquest és l'òrgan decisorí, adquireixen molta importància donada l'amplia composició del Consell i les dificultats que aquesta provoca.

B. Experiències de concertació a nivell local i regional

A banda dels consells de concertació global d'àmbit estatal, existeixen múltiples experiències i mecanismes de concertació a l'Europa Comunitària.

De la mà d'una certa tradició d'intervenció econòmica de les autoritats locals i regionals, s'han creat un nombre important d'estructures o instàncies de diàleg i participació dels agents econòmics i socials.

Les polítiques de desenvolupament econòmic endògen, i l'elaboració d'estratègies globals de política econòmica des de les Corporacions Municipals i els nivells de Govern regional, han donat lloc a un nou model de creixement econòmic territorial.

La participació dels agents socials en el disseny d'aquest nou model "des de baix" s'ha considerat sovint com a molt necessària. Es tracta d'aplegar al major nombre possible de voluntats i esforços en una mateixa direcció, per tal que les línies de desenvolupament siguin asumides de manera consensuada.

Com a experiències de concertació més importants en l'àmbit local i regional destaquem les que s'han dur a terme a França i a Gran Bretanya com a països de gran potencial econòmic i on la participació dels actors socio-econòmics gaudeix d'un tracte favorable des de tots els nivells de l'administració.

França

Els Consells Econòmics i Socials Regionals

Són creats per la llei de 5 de juliol de 1972. En ella s'hi estableixen les competències i el funcionament dels Consells Econòmics i Socials (en endavant CES) regionals. Pel que fa a la composició el decret de 6 de setembre de 1973 estableix quatre categories de representants i els percentatges respectius: 1. representants d'organitzacions empresarials i sindicals; 2. representants d'activitats específiques de la regió; 3. representants d'activitats de contingut educacional, sanitari, etc.; 4. personalitats qualificades.

L'any 82 a petició del Primer Ministre, el CES de França elaborà un dictàmen que regulà novament les competències, composició i organització dels CES regionals d'acord a la llei de 2 de març de 1982 relativa als dret i llibertats dels municipis, dels departaments i de les regions.

Els Comitès de Bassin d'Emploi

L'any 1981 dins d'un paquet de mesures del govern francès per afavorir l'ocupació, s'anuncia la creació de "comitès locaux per l'emploi" amb participació de l'administració i dels agents econòmics.

L'any 1983, en un intent de potenciar el paper dels comitès i millorar les seves condicions i possibilitats d'incidència i intervenció, neixen els "Comitès de Bassin d'Emploi" (en endavant CBE) sobre la base dels anteriors comitès locals.

La composició dels CBE és tripartida: càrrecs electes (alcaldes, consellers i parlamentaris), representants sindicals i representants de la patronal.

Les seves competències van des de reflectir en estudis les possibilitats de desenvolupament locals a partir dels recursos endògens, fins a formular propostes de planificació per al redreçament del territori. Tenen funcions d'impuls i consultives sobre la base de la concertació, no són una instància amb poder de decisió.

Altres experiències de concertació

Molts altres mecanismes de concertació sectorial s'han creat a França, al llarg sobretot de la passada legislatura amb majoria d'esquerreres.

Esmentem només uns exemples:

- . Les missions locals per a la inserció professional i local dels joves.
- . Els programes locals des medi ambient.
- . Els comitès territorials de desenvolupament econòmic.
- . Diferents acords i convenis antre instàncies de concertació.

Regne Unit

Al Regne Unit, enmig d'una important tradició de programes concertats entre els diferents nivells de l'Administració per tal d'intervenir en la reactivació econòmica (Community Development Projects, 1969; Inner Urban Areas Act, 1978; Enterprise Zones, 1980; etc.), s'han constituït també diverses instàncies de participació dels agents econòmics. Ens centrarem només en dos exemples les "Technology

Networks" i la "Neath Partnership".

Les "Technology Networks"

El Greater London Council, govern metropolità de Londres -avui desmantellat pel govern conservador- crea la Greater London Enterprise Board com a instrument d'intervenció econòmica per la creació de llocs de treball. Dos anys d'estudi i de recerca en el teixit econòmic de la metròpoli, donen com a resultat la publicació de la "London Industrial Strategy". El contingut de la qual és assumit pel govern metropolità.

Com a parts importants d'aquesta estratègia de redreçament industrial, es contempla la creació de 5 "Technology Networks", a través de les quals es connecten els avenços tecnològics fruits de la recerca universitària amb la formació de grups de treballadors. Les "Technology Networks" instrumenten la participació de diversos agents socials i econòmics (des de sindicats a corporacions professionals) per tal que els diferents col·lectius representats tinguin accés al coneixement i a la formació en les noves tecnologies.

La "Neath Partnership"

En el marc de la "Policy Partnership" i de la creació de "Local Enterprise Agencies", la "Neath Partnership", va més enllà de ser un simple instrument de gestió del desenvolupament local.

En ella es plantegen estratègies del desenvolupament econòmic local a llarg termini, i per tal motiu cal la participació i acció concertada dels agents econòmics

més importants.

El sector privat -les empreses més importants- hi participen aportants iniciatives i projectes, mentre que el finançament de la societat corre a càrreg bàsicament del sector públic.

Altres països de l'Europa Comunitària, com la República Federal Alemana, Bèlgica, Dinamarca, etc., han posat igualment en pràctica polítiques concertades de desenvolupament econòmic territorial.

D'altra banda a Italia es dóna un alt grau de participació de les centrals sindicals en molts àmbits de les administracions local i regional. El sindicalisme purament reivindicatiu, ha deixar pas a un sindicalisme molt més creatiu, la participació del qual en les activitats de programació econòmica ha esdevingut preceptiva. Igualment existeixen a Italia un ampli ventall d'activitats i decisions que requereixen legalment de la participació i l'acord concertat no només de sindicats sinó d'altres agents socials com associacions de productors, de consumidors, etc.

III- LA CONCERTACIÓ A ESPANYA

1. AMBIT ESTATAL

A. Antecedents al text constitucional

Abans d'iniciar l'estudi sobre la previsió que fa la Constitució respecte a la creació d'un Consell Econòmic i Social d'àmbit estatal, creiem necessari conèixer les experiències i les propostes anteriors al text constitucional. Per aquesta raó estudiem per una banda el Consell d'Economia Nacional (creat el 1940) i la seva evolució, i per una altra les diverses propostes que es produïren en el període anterior a la Constitució (que situem des de 1975-76 fins a l'aprovació del text constitucional).

El Consell d'Economia Nacional (en endavant CEN) va ser creat per la llei de 4 de juny de 1940. Es creà com organisme autònom de treball, amb caracter consultiu, assessor i tècnic. Era compostat per un President, un Secretari General i un número indeterminat de vocals designats pel Cap de l'Estat. Entre aquests últims havien de figurar el Cap de l'Estat Major i el Delegat Nacional de Sindicats.

L'estructura interna del CEN es caracteritzava per l'existència d'una Secretària General, d'una Comissió Permanent i d'un número indeterminat de Ponències i Seccions. La competència bàsica del CEN era l'assessorament del Govern, quan aquest ho demanava, sobre matèries que afectessin l'economia nacional.

El CEN, que posteriorment en la llei orgànica de l'Estat de 10 de gener de 1967 adquirí reconeixement constitucional,

va ser reformat pel decret de 13 de desembre de 1957. La reforma afectà sobretot l'àmbit competencial en dos aspectes: assenyala matèries que havien de ser objecte de preceptiu informe del Consell abans de ser regulades; i encarregava al Consell la coordinació en matèria econòmica dels organismes de l'Estat. La reforma introduí també una regulació concreta de normes d'organització i funcionament de l'estructura interna del CEN, a la vegada que creava la figura del Vicepresident.

L'existència del CEN pot ser criticada des de diverses perspectives (Martínez Abascal i Rojo Torrecilla, 1985):

- . El CEN quedava configurat com un organisme merament administratiu amb neta dependència del Govern donada la seva composició i les funcions assignades, que tractaven només l'àmbit econòmic excloent el social, i la facultat del Govern per ometre el preceptiu informe per raons d'urgència.

- . Existència d'altres organismes en l'aparell estatal, Consell Econòmic Sindical, el Congrés Sindical, que tenien assignades part de les funcions del CEN.

- . El sistema de representació política i social en que es sostenia l'anterior règim nacional-sindicalista feia inconsistent l'existència d'organismes com el CEN.

Durant el període que s'inicià el 1975 i arribà fins l'aprovació de la Constitució, es produïren diverses propostes de creació de consells on participessin els empresaris i els treballadors. Propostes que es poden enmarcar en dues grans classes: per una banda les que pretenien la creació d'un Consell Econòmic i Social (sem-

blant als existents en diversos països de l'Europa occidental), i per una altra les que pretenien mantenir el CEN tot reformant-lo.

En el primer grup es situava el Projecte de llei de reforma de les LLeis Fonamentals fet pel Govern Arias Navarro el maig de 1976. Aquest projecte preveia la creació d'un CES, establert com òrgan consultiu i de col·laboració en matèria política, econòmica i social i en la planificació del desenvolupament. Hi participarien representants dels treballadors, dels empresaris, de l'Administració i d'altres interessos col·lectius. El seu dictàmen es preveia preceptiu respecte els projectes o proposicions de llei que incidissin en matèries de política econòmica i social.

També s'enquadraria en el primer grup un Avantprojecte de creació d'un CES elaborat pel Ministeri de Relacions Sindicals del Govern Suarez l'octubre de 1976. Avantprojecte que va ser rebutjat pel Govern. Es creava el CES com òrgan deliberant, consultiu i de col·laboració en matèria de política econòmica i social i en la planificació del desenvolupament. Es preveia una composició àmplia, 300 membres, on hi serien representats treballadors, empresaris, l'Administració i altres interessos econòmics i socials. S'establien dos tipus de funcions: 1. informar, previa i preceptivament, projectes o proposicions de llei en matèria de política econòmica i social; 2. sotmetre al Govern propostes de disposicions legals sobre matèries de la seva competència.

En el segon grup de propostes es situava el Projecte de llei de reestructuració del CEN tramés pel Govern en el Consell de Ministres de 4 de novembre de 1976. Es donava al Consell caracter consultiu, assessor i tèc

nic per tots aquells assumptes d'importància que afectessin l'economia nacional. La composició es preveia àmplia: 290 membres, repartits entre organitzacions "professionals" de treballadors i empresaris, altres associacions i corporacions en representació de diversos interessos econòmics i socials, i 35 consellers designats lliurement pel Govern. Aquest projecte de llei no acaba el tràmit parlamentari i no es discuti en el Ple de les Corts Orgàniques.

Com que cap d'aquestes propostes arriba a ser llei o a tenir validesa legal, el CEN continuà en vigor fins a la seva supressió per llei 18/1980 de 24 d'abril. Es discuteix, però, si la Disposició Derogatòria Tercera de la Constitució, clàusula general de derogació de totes les disposicions que s'oposin al text constitucional, havia ja establert la supressió del CEN.

B. La previsió constitucional d'un Consell Econòmic i Social

Cal iniciar l'estudi de l'article 131.2 de la Constitució dient que les forces econòmiques i socials i alguns grups polítics han impulsat de manera unànime la creació del Consell que aquest article estableix. Són només uns exemples els següents: article 10 de l'Acord Bàsic Interconfederal firmat per l'UGT i la CEOE el 10 de juliol de 1979; la Proposició de llei presentada pel Grup Mixt del Congrés per la creació del CES (BOCD nº 161-I, de 11-2-1981 Serie B); l'avantprojecte de CES elaborat pel Govern en el mesos d'abril-maig de 1983 (El País, 15 de maig de 1983); la postura favorable a la seva creació manifestada per l'UGT en les I Jornades d'Acció Institucional celebrades a Madrid els dies 5 i 6 d'abril de 1984; el criteri també favorable de CC00; i també la posició favorable del PSOE que ho estableix en el seu programa de govern per 1986-90.

Ens hem de preguntar per que actualment, a finals de 1986, no s'ha constituït encara el consell previst a l'article 131.2 si les diferents forces econòmiques i socials hi estan d'acord. La resposta la podem trobar en el Balanç de Gestió 1982/86 del PSOE, partit que hauria d'impulsar la creació del CES: "Debido a la cantidad de problemas que plantea el nacimiento del CES, el Gobierno ha adoptado una actitud de prudencia, busca de consenso y realización progresiva, utilizando, también en este caso, el marco del acuerdo Económico y Social, para dar un paso en la dirección propuesta a través del Consejo Asesor del Presidente del Gobierno ..." (Balanç de Gestió 1982/86 PSOE, p. 81, 1986).

Creiem que hi ha diferents raons que provoquen la no creació del CES. Cal fer esment primer dels problemes que planteja la redacció de l'article 131.2, que posteriorment analitzarem. També s'ha de dir que l'establiment de pactes entre els diferents agents econòmics, amb participació a vegades de l'Administració, ve a omplir la finalitat bàsica d'un CES, facilitar la concertació social.

Dues són les finalitats bàsiques que l'article 131.2 atribueix al consell: assessorament i col.laboració al Govern per part de les forces econòmiques i socials representades. Es tracta, doncs, d'un òrgan col.legiat, consultiu, de col.laboració i deliberant. L'UGT (Circular nº 1 del XXXIV Congrés Confederal, Madrid 2 a 6 d'abril 1986) creu que el CES, sens perjudici de la competència del Consell d'Estat, ha de ser el principal òrgan consultiu del Govern per les qüestions econòmiques i socials. El sindicat socialista pretén que el CES hagi de ser consultat preceptivament en tots aquells plans i projectes que afectin el terreny econòmic.

Donada la naturalesa jurídico-pública del CES s'haurà d'enquadrar en l'Administració Pública consultiva, però malgrat això s'ha d'aconseguir la seva absoluta independència de l'Administració. Un camí per a aconseguir-ho es donar al CES la suficient autonomia financera. Autonomia que ha de significar la possibilitat d'elaborar, aprovar i gestionar el seu propi pressupost. Els recursos del CES han de venir atribuïts per una secció determinada dels Pressupostos Generals de l'Estat.

La composició d'un possible CES ha estat una de les qüestions més debatudes. Debat tant pel que fa al nombre de representants òptim, a si és necessària la presència

de l'Administració, a la presència o no de representants de les Comunitats Autònomes, i a l'elecció de quines organitzacions econòmiques han d'estar representades.

Pel que fa al primer aspecte, s'assenyala que un número entorn de 50 o 60 membres facilitaria el bon funcionament del CES i evitaria que es pogués convertir en un organisme inoperant (Martínez Abascal i Rojo Torrecilla, 1985). Una altra opció seria la d'anar cap a un tipus de CES com el francès amb més de 200 membres, nombre que provoca greus problemes de funcionament.

L'article 131.2 no facilita l'entrada en la composició del CES a l'Administració. Si el Govern elabora els plans que han de ser objecte d'assessorament pel Consell, no cal que participin en el CES representants de l'Administració amb veu i vot. No s'exclou en aquesta formulació que tècnics de l'Administració s'integrin en l'estructura interna del CES per ajudar en l'assessorament dels plans que presenti el Govern. L'UGT en el document ja citat manté una posició poc definida, així diu que el CES serà un òrgan compost fonamentalment per representacions paritàries de sindicats i associacions empresarials més representatives, a les que s'hi ha de sumar expert qualificats designats per l'Administració. No estableix de forma clara l'UGT si aquests experts qualificats tindran caracter de membres de ple dret o es limitaran a col·laborar en qüestions tècniques.

Pel que fa a la participació en el CES de representants de les Comunitats Autònomes podem trobar posicions contràries i també favorables. L'UGT a l'establir els principis bàsics que haurien de regir la creació i el funcionament del CES no fixa enlloc la participació de les Comunitats Autònomes. Redueix la participació a representants de

sindicats i de la patronal i a alguns tècnics qualificats de l'Administració. En el Balanç de Gestió del Govern del PSOE 1982/86 es diu que la presència de les Comunitats Autònomes condiciona la composició i provoca discrepàncies relatives a la naturalesa, competències, organització i funcionament del CES. S'assenyala que per raons d'equilibri i de paritat la presència de representants de les 17 Comunitats Autònomes obligaria a una participació també important de representants de l'Administració Central. Aquesta àmplia representació de l'Administració Pública, integrada per representants de l'Administració Central i de les Comunitats Autònomes, provocaria una desnaturalització del Consell i un excésu intervencionisme de l'Administració en aquest. A més la filosofia constitucional del Consell respon a la voluntat de que siguin les forces econòmiques i socials (sindicats i organitzacions empresarials) a les que el Govern ha de consultar el Pla elaborat.

Els defensors de la participació de les Comunitats Autònomes en el CES utilitzen diferents criteris per defensar la seva posició. Fent una interpretació gramatical de l'article 131.2 entendre que el CES es crearà per aconseguir totes les finalitats esmentades en el primer incís de l'article 131.2: assessorament i col.laboració de les forces econòmiques i socials al Govern, suministrament de previsions per part de les Comunitats Autònomes al Govern (Garrido Falla, 1980).

La necessària coordinació, que es podria produir a través del Consell de les diferents planificacions territorials, seria també un raonament important per entendre la necessitat de la participació de les Comunitats Autònomes en el CES. Coordinació que facilitaria una millor distribució

dels recursos (Vanaclocha Bellver, 1981).

Per últim no s'ha d'impossibilitar la participació de les Comunitats Autònomes en el CES dient que l'expressió "previsions que li siguin suministrades" de l'article 131.2 no s'enmarca dins les funcions consultives del CES. Cal entendre que les funcions del CES no són només les consultives, sinó que en té de col·laboració, a les que es pot equiparar l'expressió citada (Martinez Abascal i Rojo Torrecilla, 1985).

El criteri de major representativitat és el que s'ha de seguir per elegir els sindicats i les organitzacions empresarials que tinguin representants en el CES. Criteri establert de manera normativa per la Llei Orgànica de Llibertat Sindical. L'UGT proposa un Consell on només hi tinguin cabuda els sindicats i les organitzacions empresarials més representatives. Deixa fora del CES les organitzacions professionals i econòmiques citades a l'article 131.2. La difícil delimitació d'aquestes organitzacions, juntament amb la dificultat per medir la seva representativitat, és un dels problemes que comportaria la creació del CES.

L'article 131.2 estableix que les funcions del Consell s'assenyalaran per llei. Però crea un marc de competències prou ampli, que permet diversos posicionaments, per exemple: preceptivitat o no de l'assessorament del CES en totes aquelles lleis que afectin a matèries econòmiques o socials. En aquest aspecte les diferències entre les propostes són menors. Per evitar que el CES esdevingui ineficaç cal que la llei estableixi de forma clara un catàleg de matèries respecte les quals el Consell ha d'emetre informe previ i preceptiu. La redacció d'aquest aspecte

que fa l'UGT no estableix de forma rotunda la necessitat d'informe previ i preceptiu en algunes matèries: seran sotmesos al CES tots els projectes normatius en els casos en que es requereixi l'informe de les organitzacions empresarials i dels sindicats.

Altres funcions del CES serien segons l'UGT ser forum de debat i anàlisi, centre d'elaboració d'estadístiques en matèries econòmiques o socials. S'ha de configurar el CES com lloc de debat entre les forces econòmiques i socials, però s'ha de tenir en compte que en cap moment pot el CES substituir o limitar l'autonomia de les forces socials en la negociació col·lectiva. Per llei s'haurien de limitar les funcions de col·laboració del CES relacionades amb la negociació col·lectiva. El CES hauria d'impulsar, fomentar o establir pautes o criteris de concertació sense cap grau de vinculació per les parts que negociants (Martínez Abascal i Rojo Torrecilla, 1985).

El CES hauria de tenir dret d'iniciativa, aquest implica donar-li una major possibilitat d'actuació i d'aconseguir una més gran rellevància en l'esfera econòmica i social. Cal per l'UGT donar al CES la facultat d'iniciativa per proposar al Govern l'adopció de mesures legislatives o administratives que incideixin en aspectes rellevants de la situació socio-econòmica del país. Aquesta redacció es pot entendre molt estricta ja que es limita a proposar mesures legislatives o administratives, seria més correcte una redacció que fes possible l'emissió d'informes en l'esfera de la seva funció assessora, o la formulació de recomanacions o propostes en l'esfera de la seva funció de col·laboració.

Es necessari entendre que l'article 131.2 crea un Consell

per a la planificació econòmica, amb la funció d'assessorar i col.laborar amb el Govern en l'elaboració dels projectes de planificació que s'instrumentin mitjançant una llei (Balanç de Gestió 1982/86 PSOE). En cas de que el Govern hagués planificat l'activitat econòmica per mitjà d'una llei hagués estat necessària, seria exigible, la creació del Consell que preveu l'article 131.2, per fer arribar al Govern l'assessorament dels sindicats i de les organitzacions professionals. Però el Govern ha elaborat un programa econòmic a mig termini, que es presenta a les Corts en el Pressupostos Generals de l'Estat de cada any, llavors no es fa exigible de forma imperativa la creació del CES que preveu l'article 131.2.

C. Pactes entre agents socials i Govern

La crisi econòmica ha comportat endegar a espanya mecanismes de concertació entre els principals agents socials, empresaris i sindicats, amb la presència en alguns casos del Govern. Mecanismes de concertació que no s'han traduït en organismes estables de diàleg, sinó que han produït tot un seguit de pactes de caràcter temporal que ara analitzarem.

Des de 1977 a Espanya s'han succeït diferents pactes o acords entre govern forces polítiques, organitzacions empresarials i sindicats. Així, els Pactes de la Moncloa el 1978, l'Acord Marc Interconfederal vigent per 1980 i 1981, l'"Acuerdo Nacional sobre el Empleo" el 1982, l'Acord Interconfederal de 1983, i finalment l'Acord Econòmic i Social signat el 1984 i amb vigència per 1985 i 1986.

Els Pactes de la Moncloa foren signats per les diferents forces polítiques amb representació parlamentària, i no hi participaren ni sindicats, ni empresaris que encara no estaven estructurats en la CEOE. Aquests Pactes tenien un contingut molt ampli, i de fet pretenien consensuar algunes línies de sortida a la greu crisi del moment, amb nivells d'inflació del 26% el 1977 i grans desequilibris interns i externs. Era de fet un pla econòmic integral, revestit de pacte polític, com demostra la presència exclusiva de partits i l'aprovació posterior del Pactes per part de les Corts Generals. Ara bé, contenien també un acord a projectar als actors socials, per a fixar les franges d'augment salarial, i aquest fou sens dubte l'aspecte de més transcendència pràctica posterior, tant pel seguiment dels acords en els convenis posteriors,

com pel que va representar de punt d'inflexió en el ritme ascendent de la inflació. Així mateix va impulsar una dinàmica posterior d'acord en aquest terreny força significativa.

L'acord posterior, l'Acord Marc Interconfederal (AMI), tenia unes perspectives molt més modestes i uns protagonistes absolutament diferents. Es tracta d'un acord signat només per l'UGT i la CEOE. L'objectiu essencial era fer un "Convenio para convenir" (Alonso Olea, 1983), és a dir, fixar els increments salarials pel proper any, relacionant-ho amb les previsions inflacionistes, i fent referència a altres factors com productivitat, absentisme, etc. En aquest acord influïren diversos factors. Per una part la coincidència entre la CEOE i l'UGT de marginalitzar a CC00 i de generar una altra dinàmica de negociació salarial, la convicció patronal de que calia negociar davant la gran perduda d'hores de treball provocades per la manca d'acord l'any anterior a l'aplicar-se el decret unilateral del govern de la UCD, la convicció sindical de que malgrat la conflictivitat assolida l'any anterior l'augment salarial aconseguit (12.5%) havia quedat dins la banda salarial prevista pel govern (11% a 14%), el que demostrava una certa debilitat sindical, no menyspreable (Ludevid, 1982). Les repercussions de l'AMI van ser importants, perquè va tenir un gran seguiment, malgrat l'oposició de CC00, va reduir espectacularment la conflictivitat, i va provocar l'acord UCD-PSOE entorn de la llei marc de relacions laborals: l'Estatut dels Treballadors (aprovat a finals de 1979).

El "Acuerdo Nacional sobre Empleo" (ANE), signat el juny de 1981 pel govern, la CEOE i els dos grans sindicats UGT i CC00, és difícilment explicable sense fer referència

a l'intent de cop d'Estat de 23 de febrer de 1981. Semblava evident que calia consolidar la democràcia i davant d'aquesta realitat havien de superar-se diferències més puntuals sobre els mecanismes de negociació o de lluita sindical. L'ANE parteix doncs d'una ampliació en el nombre de signataris, seguint el model tripartit: govern, patronal, sindicats, i així mateix amplia el temes objecte d'acord. Ja no es tracta només d'un pacte sobre la política de rendes, sinó que incorpora a més temes com la creació de llocs de treball, la reforma de la Seguretat Social i la participació dels treballadors i empresaris en les institucions estatals.

L'Acord Interconfederal (AI) que va regir el 1983, va tornar a ser un "convenio para convenir", un acord bilateral entre sindicats (UGT i CCOO) i patronal (CEOE). El nou govern socialista no va voler participar en el pacte degut a la seva especial vinculació amb l'UGT. El sindicat d'orientació socialista entenia que la posició del nou govern quedava reflectida ja en el programa electoral del PSOE, i per tant la seva intervenció en les negociacions podia comportar pretensions de rebaixar o radicalitzar els objectius assenyalats. Per altra banda la CEOE era també contrària a la participació del govern davant el seu possible doble joc, d'una banda acordant una limitació dels salaris reals, de l'altra legislant al Parlament una reducció de la jornada de treball amb les implicacions de costos conegudes (Roca Jusmet, 1985).

L'any 1984 no es signà cap tipus d'acord entre sindicats i patronal. Hi va haver intenses negociacions però al final no es va arribar a cap pacte de consens general. Les raons cal buscar-les en l'opinió dels responsables econòmics del gover socialista i els representants de

les patronals que creien en que podrien aconseguir millor els seus respectius objectius per la via de la negociació del mercat, i degut a les discrepàncies existents entorn de la clàusula de revisió salarial.

Arribem així a l'Acord Econòmic i Social (AES), signat el 1984 i amb vigència per 1985 i 1986. L'AES torna a tenir una estructura tripartida com la de l'ANE, encara que presenta un contingut temàtic força més ampli que l'acord de juny de 1981. Com ha estat ja assenyalat (Sargadoy Bengoechea, 1984; J.A. Anton, 1984; Rojo i Pérez Amoros, 1984) l'AES inclou tres parts: una declaració del govern, un acord tripartit (govern patronal i sindicat) i un acord interconfederal (patronal i sindicat). L'AES parteix de consideracions diferents per part dels signataris. El govern intenta eliminar les incerteses de la manca d'acord i crear un clima de confiança necessari per la recuperació econòmica, augmentar la seva credibilitat social erosionada per una política econòmica que no respon a les expectatives de canvi generades el 1982, i aconseguir així un cert "passaport polític" per arribar en millors condicions a les eleccions legislatives de 1986. Per la patronal les avantatges de l'acord eren evidents. Per una banda s'evitaven el nivell de conflictivitat de l'any anterior, per l'altrapodien negociar els dos punts claus sobre els que han anat insistint darrerament: reforma de la Seguretat Social i flexibilització del mercat de treball. Per els sindicats també l'acord era necessari. L'UGT, incòmoda en el darrer any perquè la presència al govern dels socialistes impedia un nivell de movilització elevat, trobava en l'AES la possibilitat de recuperar la imatge de sindicat privilegiat en la negociació i reforçar la seva posició de sindicat de gestió constructiva. per part de CC00 calia aprofitar

la possibilitat oberta de negociar amb el govern i la patronal per superar una posició de sindicat només dedicat a la fustigació constant del govern socialista. Si al final no arriba a signar l'AES va ser pels seus desacords en la política pactada i per no ajudar a consolidar la posició política del govern. Calia mantenir la imatge de sindicat alternatiu al sindicat "oficial" que defensava una política econòmica que es volia fer passar per l'única possible.

2. AMBIT AUTONOMIC

A. Els Consells de Relacions Laborals

Marc jurídic

El Tribunal Constitucional, en la sentència nº 35/1982 relativa a la impugnació feta per Presidència del Govern de la llei 9/1981 de 30 de setembre del Parlament Basc que creava el Consell de Relacions Laborals (en endavant CRL), fixa un marc legal dins el qual són admissibles constitucionalment els CRL d'àmbit autonòmic.

S'ha de partir de l'article 148.1 de la Constitució i el seu posterior desenvolupament. L'article 148.1 permetia a les Comunitats Autònomes assumir com competència pròpia l'organització de les institucions d'autogovern. El desenvolupament d'aquest article ha tingut diverses formes en els Estatuts d'Autonomia: en l'Estatut d'Autonomia de Catalunya (article 9.1), Galicia (27.1), Asturies (10.1), Cantabria (22.1), La Rioja (8.1), Murcia (10.1.a), Comunitat Valenciana (31.1), Aragó (35.1), Extremadura (7.1) i Madrid (26.1), es dona competència exclusiva a la Comunitat Autònoma per l'organització de les seves institucions d'autogovern; en l'Estatut d'Autonomia del País Basc (10.2), Castella-La Mancha (31.1), Canàries (29.1) i Balears (10.1), la competència exclusiva s'extén a l'organització, règim i funcionament de les seves institucions d'autogovern; i l'Estatut d'Autonomia d'Andalusia fa referència a l'organització i l'estructura de les institucions d'autogovern. Malgrat la diferent redacció no hi ha diferències essencials de contingut entre les competències de les diverses Comunitats Autònomes.

Partint de que la Comunitat Autònoma té competència exclusiva per organitzar les seves institucions d'autogovern, i a la vegada ha assumit competències en matèria laboral no hi ha d'haver inconvenient per acceptar la creació d'un CRL. Creació que és una acció de govern i que respón a una política determinada. El Tribunal Constitucional accepta la creació d'aquests organismes encara que no n'existeixi cap d'àmbit estatal, però estableix que les seves funcions no poden abarcar matèries de titularitat exclusiva estatal. No poden els CRL ser substitutius de la potestat legislativa en matèria laboral (sentit estricte del terme "laboral" com ho entén la jurisprudència del Tribunal) que és competència exclusiva de l'Estat sens perjudici de la seva execució per les Comunitats Autònomes.

El Tribunal Constitucional estableix una segona limitació important en l'actuació dels CRL: en cap cas poden aquests suplir als interlocutors socials en la negociació col·lectiva, no poden adoptar propostes vinculants, perquè es limitaria el principi d'autonomia col·lectiva previst a l'article 37.1 de la Constitució i desenvolupat en els articles 82 a 92 de la llei de l'Estatut dels Treballadors. Però si poden els CRL elaborar propostes que siguin articulades posteriorment per les forces econòmiques i socials. Els CRL poden, per la via de propostes d'acord que són adoptades en la negociació col·lectiva, o per la via de l'acord amb els poders públics autonòmics sobre projectes normatius, ajudar a construir una pràctica laboral autonòmica (veure per tot aquest apartat Rojo Torrecilla 1986).

Diferents experiències

En set Comunitats Autònomes s'ha creat ja un CRL: Catalunya (Consell de Treball), Euskadi, Andalusia, Murcia, Castella-La Manxa, Balears i Madrid. Les normes reguladores d'aquests consells són semblants en totes les Comunitats Autònomes. Farem una anàlisi específica de les normes reguladores del CRL d'Euskadi i del d'Andalusia donat que són dos dels que porten més temps funcionan, i que representen dues opcions: una la que configura el Consell com un òrgan tripartit (Andalusia, Catalunya, Murcia), i una altra on la participació dels poders públics és inexistent o molt reduïda (Euskadi, Castella-La Manxa, Madrid).

El CRL d'Euskadi es creat per la llei 9/1981 de 30 de setembre com òrgan de diàleg, de consulta i decisió en els diversos aspectes precisos per estructurar unes relacions laborals adaptades a la realitat industrial, social i política d'Euskadi. Dos són els objectius bàsics ha assolir pel Consell: ser lloc de diàleg permanent entre sindicats i associacions patronals que permeti arribar a acords en matèria de relacions laborals, i ser òrgan consultiu en matèries relatives a la política laboral i social de la Comunitat Autònoma.

Per aconseguir aquests objectius s'atorguen al CRL un seguit de funcions: -formular propostes al Govern o Departaments d'aquest referides a política laboral o social; -elaborar dictàmens, resolucions i estudis per pròpia iniciativa, a petició del Govern o a petició del Parlament Basc; -fomentar la negociació col·lectiva, impulsar una estructura adequada dels convenis d'àmbit de la Comunitat Autònoma; -promoure les funcions de mediació i arbitratge

en els conflictes col·lectius de treball; -promoure la creació de comissions paritàries a nivell d'empresa o de Comunitat Autònoma.

També la llei, article 2.3, atorgava al CRL la funció d'adoptar acords de caracter interprofessional sobre matèries concretes. Funció que va ser declarada inconstitucional donat que aniria contra el principi d'autonomia col·lectiva establert en l'article 37.2 de la Constitució. No pot el CRL elaborar propostes vinculants però si pot col·laborar en facilitar la negociació col·lectiva.

L'article 3 de la llei estableix que el Consell tindrà caracter paritari. S'integrarà per 7 representants de les organitzacions sindicals i 7 de les confederacions empresarials, escollits e relació a la seva representativitat. El mandat dels membres del CRL s'esgota als 2 anys.

L'estructura de funcionament es basa en dos òrgans, el Ple i les Comissions de treball. El Ple és integrat per tots els membres del Consell i és l'òrgan de decisió del CRL. Es preveu que les sessions del Ple no siguin públiques i s'estableix com obligatòria una reunió com a mínim al trimestre.

Per a portar a terme les funcions atribuïdes al CRL el Ple disposarà dels serveis tècnics i administratius necessaris. S'estableix, en casos especials en que aquests serveis no siguin suficients, la possibilitat de sol·licitar l'assessorament d'experts i acudir als Departaments del Govern per aconseguir informació.

Les Comissions de treball són grups d'estudi per l'elaboració d'informes o dictàmens en les matèries pròpies de

la competència del CRL. El Ple establirà la forma d'actuació, número i composició de les comissions. Es preveu la possibilitat de crear comissions especials quan el Ple ho consideri oportú per temes concrets.

Els Pressupostos Generals de la Comunitat Autònoma consignaran les dotacions destinades a cubrir les despeses produïdes pel funcionament del CRL, retribucions a funcionaris, a experts, als representants de les organitzacions sindicals i de les confederacions empresarials.

La llei 4/1983 de 27 de juny del Parlament andalús crea el CRL d'aquesta Comunitat Autònoma per facilitar la consulta i la cooperació entre l'Administració autònoma i les organitzacions sindicals i empresarials i la d'aquests entre si.

L'article 3 de la llei assenyala com funcions del Consell: -coneixer i informar la Memòria d'activitat que la Conselleria de Treball i Seguretat Social de la Junta d'Andalusia li presentarà anualment; -formular propostes referides a política laboral o social al Consell de Govern; -elaborar o promoure dictàmens, estudis o estadístiques en matèria de relacions de treball per pròpia iniciativa o a proposta del President de la Junta o del Consell de Govern; -facilitar, respectant l'article 37.1 de la Constitució, la negociació col·lectiva entre organitzacions sindicals i empresarials; -facilitar i promoure l'arbitratge i la mediació en els conflictes col·lectius de treball; -centralitzar la documentació relativa a les eleccions per òrgans de representació dels treballadors a l'empresa; -assumir el registre de sindicats i associacions professionals d'àmbit superior a la província i que no superi

el de la Comunitat Autònoma; -centralitzar el dipòsit de convenis col·lectius d'àmbit superior a la província i inferior a la Comunitat Autònoma.

Els membres del CRL tenen quatre vies de procedència: 4 representants de la Conselleria de Treball i Seguretat Social; 10 representants de les organitzacions sindicals més representatives; 10 representants de les organitzacions empresarials; i 4 membres designats pel President de la Junta a proposta del Conseller de Treball i Seguretat Social. Composició de caracter tripartit amb correcció per ser menor el número de representants de l'Administració, però amb la presència d'aquest quart grup de "personalitats" o tècnics.

El Consell pot funcionar en Ple o en Comissió Permanent i es poden constituir comissions de treball per l'estudi de qüestions específiques.

El Ple es integrat pels 28 membres més el President i el Secretari General, i és l'òrgan que assumeix les competències que són atribuïdes al CRL. Els acords hauran de ser adoptats per majoria absoluta. El Ple s'haurà de reunir com a mínim una vegada al trimestre.

La Comissió Permanent es compon de 5 membres (2 representants dels sindicats, 2 de les organitzacions empresarials i un dels membres designats per l'Administració) més el President del CRL i el Secretari General. La Comissió Permanent es encarregada de preparar les sessions del Ple, estudiar les qüestions atribuïdes al Ple, i ajudar i impulsar l'activitat de les comissions de treball. Els acords s'adoptaran per majoria absoluta i és obligatòria una reunió cada més.

B. El Consell de Treball

L'article 149.1.7 de la Constitució atorga a l'Estat la competència exclusiva sobre legislació laboral. Tot seguit afegeix: "sens perjudici que sigui executada pels òrgans de les Comunitats Autònomes".

L'article 11.2 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, confereix a la Generalitat l'execució de la legislació de l'Estat en matèria laboral, "assumint les facultats, competències i serveis que en aquest àmbit i a nivell d'execució ostenta actualment l'Estat respecte a les relacions laborals ...".

Així doncs, m queda explícita l'assumció per part de la Comunitat Autònoma de Catalunya de les facultats respecte a les relacions laborals anteriorment en mans de l'Estat. Alhora aquest article precisa el marc jurídic en el qual podem situar l'existència del Consell de Treball de Catalunya, creat com organisme depenent del Departament de Treball per un decret de 10 d'agost de 1978 de la Generalitat provisional.

El Preàmbul del decret fonamenta la creació del Consell. N'ofereix les consideracions més generals sobre les quals es basa la voluntat política de l'executiu pre-autonòmic en la creació d'una estructura permanent de diàleg entre les organitzacions representatives de treballadors i empresaris, i entre aquestes i l'administració laboral catalana.

Bàsicament, en podem destacar dues consideracions:

- . La voluntat de comptar amb l'assessorament i l'opinió de les forces econòmiques i socials respecte

a les funcions i recursos de l'administració laboral i de totes aquelles qüestions que afecten el món del treball a Catalunya.

- . La necessitat de portar endavant un procés de democratització de la vida econòmica i social de Catalunya.

Pel que fa a la composició del Consell, aquesta queda definida en l'article 3 del decret. El Consell de Treball estarà constituït per: -una representació del Departament de Treball; -una representació de les organitzacions empresarials; -una representació de les organitzacions sindicals de treballadors.

Així doncs estem davant d'un Consell de composició tripartida on només hi tenen presència, a més de l'administració laboral autònoma, els interlocutors socials tradicionals, excloent per tant la resta d'agents econòmics i socials que intervenen en la vida econòmica de Catalunya.

La concreció d'aquesta composició en nombre de representants per cadascuna de les parts s'estableix en el mateix decret de creació però ha sofert modificacions posteriorment. Així en principi s'atorgaven 11 representant respectivament a sindicats i patronal i 6 al Departament de Treball, més el Conseller que actua com a President.

Una disposició posterior, de 14 de maig de 1979, acorda "facultar el Conseller de Treball per reduir o ampliar el nombre de vocals representatius de les organitzacions empresarials i sindicals en el Consell de Treball". De conformitat amb l'esmentada disposició, una Ordre del Conseller de 15 de maig de 1979 modifica la composició del Consell. Es redueix la presència dels interlocutors

socials, quedant establerta en 10 representants per part, i manté en 6 el nombre de representants de l'administració. Igualment, s'estableix que, en endavant, els acords en Ple es prendran per majoria qualificada, que haurà d'ésser com a mínim de 23 vots. Amb aquesta mesura es reforça la necessitat de consens i d'acords de base ampla en el si del Consell.

Com a funcions o competències del Consell de Treball, tant el decret de creació com les normes de funcionament intern contingudes a l'ordre de 12 de novembre de 1979, s'estableixen les següents:

- . Actuar com organisme consultiu superior del Departament de Treball
- . Estudiar i emetre informes sobre assumptes que li siguin encomanats pel Govern o el Departament de Treball.
- . Estudiar i adoptar propostes per a ésser adreçades al Conseller de Treball.
- . Preparar i redactar proposicions relatives a acords voluntaris sobre relacions de treball per a oferir-les als interlocutors socials.
- . Participar o promoure participacions en congressos i conferències relacionats amb qüestions laborals.

D'acord a les funcions que li són atorgades, el Consell de Treball es constitueix clarament com un òrgan consultiu, sense possibilitat per tant d'emetre informes o dictàmens de contingut vinculant per l'administració. D'altra banda el Govern tampoc no queda subjecte a l'obligació de sotmetre preceptivament cap matèria a consideració del Consell de Treball. En conseqüència el paper del Consell en el marc de la política laboral a Catalunya resta molt de ser veritablement influent i decisiu. En última instància

serà la voluntat política del Govern la que en bona mesura determinarà el paper del Consell. Si aquesta passa per la determinació de potenciar-ne les funcions, el Consell pot constituir-se en un marc de discussió idoni de totes aquelles qüestions relacionades amb la problemàtica social i laboral de Catalunya. Per contra, si no existeix tal voluntat, el Consell es veu clarament abocat a una situació d'inoperància sense incidència real en les grans qüestions plantejades a l'entorn del món laboral.

Fins el moment aquesta ha estat més freqüentment la tònica del Consell. De part de l'administració es mantenen importants reticències respecte d'aquest organisme. Sembla preocupar la possibilitat que el Consell pogués obstaculitzar o bloquejar decisions polítiques del Govern en l'àmbit laboral. D'altra banda des del Govern es posa constant ènfasi en l'autonomia d'aquest per tal de dissenyar les polítiques a aplicar, en tant que serà el Govern qui haurà de respondre a les responsabilitats polítiques que se'n puguin derivar de les seves actuacions.

Els interlocutors socials, i en especial les centrals sindicals, s'han manifestat repetidament a favor d'una ampliació de funcions del Consell de Treball.

En aquest sentit, val a destacar una Resolució del Parlament de Catalunya de 29 de juny de 1980, en la qual s'instava al Consell Executiu a reconvertir el Consell de Treball i extendre les seves funcions assessores i consultives a tots els àmbits de la problemàtica econòmica i social. Tal Resolució no ha estat, fins ara, recollida pel Govern.

Quant a l'estructura interna del Consell, el decret del 78 en preveu el funcionament en Ple, Comissió Permanent i Comissions de treball. Les normes de funcionament, i una Ordre de 15 de novembre de 1985 parcialment modificadora d'aquestes, concreten les funcions de cada òrgan, les relacions que hauran d'existir entre ells i la periodicitat amb que s'hauran de reunir.

En concret, es preveu una reunió mensual del Ple. Al qual li es reservada l'aprovació de la Memòria anual, la constitució de comissions de treball i l'elaboració i modificació de les normes de funcionament intern.

La majoria de qüestions importants es canalitzen a través de la Comissió Permanent, la qual es reuneix quinzenalment i es componada per nou membres: el Conseller de Treball, 2 vocals dels designats pel Conseller, 3 representants dels treballadors, i 3 representants dels empresaris. Els acords s'adopten per majoria simple.

Pel que fa a les comissions de treball, aqueste podran tenir caracter permanent o transitori i podran ésser assitides per persones externes al Consell, les quals no tindran vot en les recomanacions o acords que es prenguin.

En síntesi, i segons es desprèn de la normativa reguladora del Consell, no podem considerar aquest com a un autèntic Consell Econòmic i Social. D'entrada queda enmarcat en l'àmbit estricte de les relacions laborals i més genèricament de les polítiques de treball. Cal afegir a més, el seu caracter estrictament consultiu i el fet que no emet informes vinculants, ni estudia preceptivament cap tema. Tampoc la seva capacitat d'iniciativa vincula les

decisions que posteriorment adopti el Consell de Treball.

Pel que fa referència a l'activitat del Consell podem distingir fins ara cinc períodes de treball: 1. 1979-80, 2. 1980-81, 3. 1981-1982, 4. 1983-84, i 5. 1985-86.

Al llarg del tres primers, anys 1979-82, el Consell es reuneix onze vegades en Ple i seixanta-dues la Comissió Permanent. Els temes abordats són diversos, podent-se destacar com a més important políticament els següents: els criteris relatius a la participació de la Generalitat en la distribució dels fons d'ajut a l'atur del Ajuntaments; la creació de l'Institut de Mediació, Arbitratge i Conciliació; la regularització dels conflictes de treball; l'establiment del calendari laboral de festes; l'estudi de la incidència de la reconversió industrial a Catalunya, i la normativa de les eleccions sindicals, entre d'altres.

Durant el període 1983-84, queden practicament interrompudes les activitats del Consell degut a l'abandó d'UGT a causa de desacords sobre els resultats de les eleccions sindicals del 82 entre l'esmentat sindicat, l'administració autonòmica laboral i la resta de representants del Consell de Treball pel que fa a la fixació del període de còmput.

Represa l'activitat del Consell de Treball amb la reincorporació d'UGT, període 1985-86, s'han celebrat fins el desembre del 86 44 Permanents i 4 Plens. Els acords més importants adoptats pel Ple del Consell han estat: la modificació de les normes de funcionament intern del Consell de Treball; l'aprovació de normes de funcionament intern del CMAC i dels Centres de Seguretat i Higiene; i la creació d'una comissió de treball permanent per al seguiment del CMAC.

La valoració que se'n fa de l'activitat del Consell és positiva per part del Departament de Treball si s'exceptua el període d'interrupció per les causes abans esmentades.

D'aquesta valoració no en participen les centrals sindicals. Comissions Obreres creu que el reglament del Consell és excessivament restrictiu i no permet una veritable activitat. També considera molt negativa la manca de pressupost del Consell per tal com això condiciona el seu funcionament efectiu.

UGT valora negativament el que considera política obstruccionista de CiU respecte a les propostes que es porten al Consell i aposta per un Consell de Treball directament relacionat amb Presidència com a veritable centre neuràlgic de tot allò transferit en matèria econòmica i laboral.

Tanmateix, tothom hi coincideix a fer una valoració positiva del fet que de manera sistemàtica, sindicats, empresaris i Govern es trobin al voltant d'una instància de diàleg estable i permanent per tal de discutir els temes que cadascuna de les parts posi sobre la taula.

C. El Consell Econòmic i Social d'Euskadi

Fins avui, només a una Comunitat Autònoma, Euskadi, s'ha creat un CES. La llei 4/1984 de 15 de novembre crea el CES com un ent consultiu del Govern i del Parlament, per fer efectiva la participació dels diferents interessos econòmics i socials en la política econòmica del País Basc (article 2 de la llei).

Cal tenir present, però, la referència a la creació del CES que trobem en altres Comunitats Autònomes. El Parlament de Catalunya en una Resolució, no complida, de 29 de juny de 1980, instava al Consell Executiu a reconvertir el Consell de Treball i estendre les seves funcions assessores i consultives a tots els àmbits de la problemàtica econòmica i social catalana. La clàusula inclosa a la Disposició Transitòria octava de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana preveu la creació del CES valencià un cop hagués estat constituït el CES estatal. L'article 71 de l'Estatut d'Autonomia d'Andalusia requereix per la planificació econòmica "l'assessorament i la col·laboració de les Corporacions Locals i de les organitzacions sindicals, empresarials i professionals d'Andalusia".

La constitucionalitat de la llei creadora del CES d'Euskadi no ha estat qüestionada, en canvi si va ser-ho la del CRL. Cal conèixer, doncs, el marc jurídic que estableix l'Estatut d'Autonomia que permet la creació del CES. L'article 10.2 atribueix competència exclusiva a la Comunitat Autònoma per l'organització, règim i funcionament de les seves institucions d'autogovern dins les normes de l'Estatut. L'article 10.25 li dóna competència exclusiva en el desenvolupament econòmic i la promoció i planificació de l'activitat econòmica del País Basc d'acord amb

l'ordenació general de l'economia feta per l'Administració Central.

El CES es crea per fer efectiva la participació dels diferents interessos econòmics i socials en la política econòmica del País Basc. Tindrà naturalesa jurídica pública però diferent de la de l'administració per assegurar la seva independència respecte del Govern i del Parlament.

Com a funcions més importants cal assenyalar les següents:

- . Informar, amb caracter preceptiu, els projectes de llei o decrets relacionats amb la política econòmica i social. S'exceptua d'aquest informe previ els Pressupostos Generals de la Comunitat Autònoma i s'inclou un termini de 30 dies per a entendre complert el tràmit si el Consell no realitza l'informe.
- . Formular propostes al Govern sobre matèries de política econòmica i social.
- . Elaborar dictàmens, resolucions o informes, per pròpia iniciativa o a petició del Govern en matèries de política econòmica i social.. També el Parlament podrà realitzar consultes.
- . Participar en la planificació de l'activitat econòmica del sector públic de la Comunitat Autònoma que elabori el Govern.

Per a poder complir la seva funció assessora es preveu que semestralment el Consell rebi del Govern un informe sobre la situació econòmica de la Comunitat Autònoma.

La llei preveu que el CES estigui integrat per 28 membres, repartits de la següent manera: 7 membres designats per les confederacions sindicals; 7 membres designats per

la confederació empresarial basca; 7 membres designats un per cada un d'aquests sectors: Cambres de Comerç, Indústria i Navegació, Caixes d'estalvis, cooperatives, confraries de pescadors, organitzacions agraries, organitzacions de consumidors i la Universitat del País Basc; i 7 experts designats entre persones de reconeguda qualificació i experiència en la docència, la investigació, l'economia i les ciències socials, per acord del Govern previa consulta als grups parlamentaris.

Aquesta composició en quatre grups queda alterada per l'article 4.2 de la llei, que estableix que els 7 experts designats pel Govern tindran veu però no vot, en canvi els altres 21 membres ho seran de ple dret, és a dir, amb veu i amb vot. Aquesta supressió del vot als membres designats pel Govern pot significar la voluntat de que siguin les forces econòmiques i socials les úniques que decideixin en aquestes matèries.

El Consell s'estructura internament en Ple i en Comissions. Són funcions del Ple: proposar al Lehendakari la persona que ha de ser President; nomenar Vicepresident en representació de cada grup representat en el Consell; elaborar i aprovar el reglament intern de funcionament; adoptar els acords en l'exercici de les funcions del Consell; i sol·licitar la compareixença del Govern per informar sobre assumptes que siguin competència del CES.

L'article 11 estableix que les comissions poden ser permanents o creades per a qüestions específiques. Es deixa plena llibertat sobre la seva creació, la seva composició, i la forma d'actuació. l'única regla que s'ha de respectar es que en cada comissió hi hagi representació dels quatre grups presents en el Ple, sindicats, organitzacions empresa-

rials, altres interessos econòmics i socials i experts designats pel Govern previa consulta amb els grups parlamentaris.

Els Pressupostos Generals de la Comunitat Autònoma han de tenir una secció específica destinada a les despeses de funcionament del CES. Aquest elabora l'avantprojecte d'estat de despeses, que haurà de ser remés al Govern per la seva aprovació i inclusió en els Pressupostos.

Com a norma general les sessions del CES no seran públiques. Però el reglament pot preveure supòsits excepcionals, que requereixen acord unànim dels membres, en els que les sessions tinguin caracter públic. El CES farà arribar les seves propostes a través de dictàmens, informes o estudis.

3. AMBIT LOCAL

A. Introducció

En diversos municipis, seguint la dinàmica establerta en algunes Comunitats Autònomes que creen organismes de participació dels agents econòmics i socials, es creen Consells Econòmics i Socials Locals (en endavant CESL). En aquests hi participen, en general d'una forma molt àmplia, els representants dels interessos econòmics i socials locals. Dinàmica iniciada tot i que la previsió constitucional de creació d'un CES estatal no ha estat complerta.

L'administració municipal pretèn incorporar a la seva intervenció en matèria econòmica a tots aquells que hi tenen interessos, empresaris, sindicats, Bancs i Caixes d'estalvi, organitzacions de botiguers ... La intervenció municipal en el terreny econòmic es impulsada donades les dificultats que troba l'administració central per poder paliar les conseqüències més dolentes de les "polítiques d'ajustament" que s'apliquen i la necessitat per part de l'Ajuntament de donar resposta a les demandes de la seva població (Jorge G. Aznar, 1984).

El procés de creació de CESL s'inicià a Badalona el maig de 1984. Hem tingut coneixement de creació de consells d'aquesta mena a Terrassa, Almansa, Alcalà de Henares i Rubí. És difícil establir una relació concreta de municipis on es creen consells d'aquest tipus perquè poden adoptar diverses formes: poden tenir un caràcter conjuntural i extern al municipi, o es poden limitar a la problemàtica de l'ocupació, o es poden, i les ciutats senyalades són

un exemple, establir organismes amb capacitat d'intervenir en les actuacions i decision municipals que afectin el terreny econòmic. Centrarem l'estudi dels mecanismes de participació dels actors econòmics i socials en l'àmbit local en aquest últim grup, que podem situar en un grau superior respecte als altres en l'esfera de la concertació.

Hi ha entre aquests consells municipals característiques comunes que poden compondre un exemple clar del que és un CESL a Espanya, característiques que examinarem en l'apartat posterior. Però és necessari que l'Ajuntament, impulsor de la negociació entre totes les forces socials i econòmiques, tingui en compte el marc municipal en el que el CESL ha de funcionar. El Consell ha de respondre a les peculiaritats de la localitat on s'ha d'establir. En el mateix sentit, per evitar un rebuig al Consell que impedeixi el seu funcionament, és necessari que la seva creació sigui concertada entre tots aquells que hi hauran de participar. Acord entre els participants que ha d'arribar a la composició, funcions (mantenint sempre que el Consell és un òrgan consultiu), estructura interna i finançament. Acord que evitarà presentar el CESL com una imposició més de l'administració.

B. Els Consells Econòmics i Socials Locals

La finalitat essencial que persegueix la creació d'un CESL es aconseguir la participació democràtica de treballadors, empresaris i altres col·lectius socials, en totes les matèries que d'una forma directa o indirecta afecten el desenvolupament econòmic i social del municipi. Finalitat que respon a tres grans criteris orientatius de l'actuació d'aquests Consells (Jorge G. Aznar, 1984):

- . Recerca per part dels càrrecs electes municipals dels instruments organitzatius adequats per millorar el seu coneixement i informació de la situació socio-econòmica local.
- . El desig d'incorporar a les organitzacions socio-econòmiques més representatives a les decisions municipals de major transcendència.
- . L'intent d'aconseguir a nivell local una concertació dels protagonistes de la vida econòmica.

El Consell cal que tingui assenyalades competències pròpies que permetin la seva actuació i la consecució de les seves finalitats. Podriem assenyalar com competències necessàries de tot CESL les següents (Federació Espanyola de Municipis i Províncies, 1984):

- . Impulsar i fomentar la indústria, el comerç i altres activitats econòmiques del municipi en els seus diversos sectors.
- . El foment i la reactivació de la inversió i el turisme.
- . La creació de llocs de treball i la lluita contra l'atur.
- . Aconseguir un major aprofitament dels recursos naturals existents en el municipi.

- . Qualsevol altra que pugui contribuir a l'enfortiment i modernització de la base econòmica del municipi.

Però entre les competències que s'atorguen al CESL és necessari que hi siguin presents les que permetin fer un seguiment de l'actuació de l'administració en els seus diferents nivells. També les que facin possible un millor coneixement de la realitat socio-econòmica local. Així completant el llistat de competències del paràgraf anterior és necessari que el Consell pugui (Jorge G. Aznar, 1984):

- . Fer una anàlisi de l'evolució socio-econòmica (activitat, atur, etc).
- . Fer una anàlisi i un seguiment de les actuacions de les altres administracions (Administració Central, Comunitat Autònoma, Diputació).
- . Fer una valoració de les actuacions municipals amb incidència directa o indirecta en l'ocupació local.

El CESL s'ha de constituir com un òrgan consultiu de l'Ajuntament en qüestions que poden incidir en la realitat socio-econòmica del municipi. Podrà, doncs, emetre dictàmens i propostes a l'Ajuntament per aconseguir els seus objectius, però mai no podrà tenir el Consell capacitat de decisió, que correspon sempre als càrrecs electes municipals. El CESL no ha de servir mai per eludir responsabilitats polítiques, fet que podria succeir si tingués certa capacitat de decisió.

L'actuació del CESL no s'ha de limitar a respondre les qüestions que l'Ajuntament li presenta. És necessari atribuir al Consell el dret d'iniciativa, que permeti presentar a l'autoritat municipal o a altres administracions

(autonòmica o central) propostes o dictàmens elaborats pel Consell. El CESL pot veure reforçada la seva posició si en les disposicions creadores s'estableix la necessitat d'informe preceptiu previ per a totes les disposicions municipals que puguin afectar el marc econòmic i social local.

La composició dels CESL tendeix sempre a superar la formula tripartida (sindicats, organitzacions empresarials i administració local) per arribar a formules multipartides. Les finalitats pròpies del Consell aconsellen superar la formula tripartida que implicaria una composició poc representativa del molts interessos econòmics i socials que actuen en el municipi. Una formula multipartida pot reflexar millor la realitat socio-econòmica del municipi, però planteja dos problemes: per una banda l'excessiu nombre de membres que composarien el CESL podria convertir-lo en un òrgan inoperant; i per una altra la dificultat que implica l'elecció dels interessos que han de ser representats.

En una composició multipartida hi haurien d'estar presents (Federació Espanyola de Municipis i Províncies, 1984):

- . L'Ajuntament per mitjà de l'Alcalde que podria ser Preident del CESL.
- . El grups polítics representats en l'Ajuntament.
- . Les Cambres de Comerç, Indústria i Navegació.
- . Les centrals sindicals.
- . L'associació patronal.
- . L'associació de comerciants.
- . El sector turístic.
- . La Cambra de la Propietat Urbana.
- . Bancs i Caixes d'Estalvi.
- . Cooperatives de crèdit.

- . Les escoles de formació professional.
- . Les associacions de veïns.
- . "Personalitats" escollides pel Consell.

Creiem necessari completar aquesta composició proposada amb altres sectors econòmics i socials que, potser des d'una òptica diferent, també tenen un pes específic en la realitat socio-econòmica local. Es tracta dels col·legis professionals, el sector cooperatiu, les associacions sense ànim de lucre i altres formes d'"economia social" i les organitzacions de consumidors i usuaris.

L'estructura interna del CESL dependrà molt de l'amplitud de la seva composició. És comú en tots els Consells l'existència del Ple i de les Comissions de treball. El alguns es crea una Comissió Permanent per facilitar el funcionament del CESL.

És nota general, en els CESL, la creació de comissions reduïdes o grups d'estudi. Es tracta de grups amb poc membres (generalment inferior a 5) que reben l'encarrec per part del Consell d'estudiar una qüestió a fons. Aquestes comissions poden tenir caràcter permanent, estudis de temes específics, o bé caràcter temporal sorgides per analitzar una qüestió puntual. Els membres d'aquestes comissions ho són del CESL, però generalment es permet l'assistència de tècnics o especialistes en les matèries que es tracten.

L'òrgan superior en tots els Consell és el Ple, reunió de tots els membres i que rep les competències atribuïdes al CESL. Normalment es fixen uns terminis màxims entre reunions per tal d'evitar la no convocatòria del Ple. Les decisions del Ple hauran de ser adoptades per majoria

simple, però en molts casos s'exigeixen majories qualificades. En la pràctica en els CESL mai s'arriba a les votacions, hi ha l'interés de qui presenta la proposta, generalment l'Ajuntament, de que aquesta sigui assumida per tots els membres. La unanimitat en les decisions que pren el CESL els hi otorga una vàlua molt important, ja que implica un recolçament de tots els interessos econòmics i socials locals.

En Consells amb una composició molt àmplia, es crea un òrgan inferior al Ple, la Comissió Permanent del CESL. Encarregada principalment de facilitar la tasca al Ple, portant estudis ja elaborats o elaborant el Pla d'actuació general del CESL, programant i dirigint totes les activitats aprovades pel Ple del Consell ... Es preveu igual que pel Ple un termini màxim entre reunions. La creació de la Comissió Permanent s'ha de fer sempre respectant les competències del Ple del Consell i entenent aquest com òrgan principal del CESL, sinó és així la Comissió Permanent pot arribar a suplantar el Ple. Els membres de la Comissió Permanent ho han de ser del Ple, són escollits amb criteris que, generalment, garantitzen la presència dels sindicats i de les organitzacions empresarials.

Els mitjans financers necessaris pel funcionament del CESL han de ser entregats per l'Ajuntament. És aconsellable que els Pressupostos de l'Ajuntament tinguin una secció específica pel Consell. El CESL ha de tenir una autonomia pressupostària suficient que permeti mantenir el seu funcionament independent de l'administració local.

4. EXPERIÈNCIES MUNICIPALS

A. Badalona

Actuació de l'Ajuntament de Badalona en matèria econòmica

La crisi econòmica que arrenca amb l'inici dels anys setanta afecta amb especial intensitat les ciutats que havien experimentat amb anterioritat un procés de creixement espectacular basat en el desenvolupament industrial realitzat en èpoques d'expansió econòmica. La ciutat de Badalona n'és un cas palpable d'aquesta realitat. La crisi incideix fortament sobre el teixit industrial badaloní, iniciant-se un procés de tancament d'empreses i per tant de desmantellament progressiu de l'aparell productiu de la ciutat.

La conseqüència més palpable d'aquest procés és sens dubte la destrucció masiva de llocs de treball i, per tant, l'elevació de les taxes d'atur per sobre d'índexs mai no assolits amb anterioritat. L'aparició d'importants bosses d'atur comporta, a més, tot un seguit de conseqüències importants per la ciutat: l'aparició de realitats de marginació juvenil, de veritables "guetos" d'aturats, de fenòmens de delinqüència juvenil, etc. Aquestes noves realitats, comporten alhora l'aparició d'una considerable pressió social que la població aturada exerceix sobre l'Ajuntament en demanda d'una ocupació que els permeti de sobreviure. L'Ajuntament com a Administració Pública més propera al ciutadà rep, doncs, d'una manera directa i palpable les conseqüències d'una realitat social viscuda en el seu entorn més immediat.

Davant d'això, el municipi es veu abocat a acceptar el

repte d'intervenir en la vida econòmica, per tal d'oferir respostes concretes al problema de l'atur. Dissenyant d'una banda una política de foment de l'ocupació a curt termini i d'altra banda adoptant mesures de caire més estructural que permetin el relleu econòmic de la ciutat a mig i llarg termini en el marc d'una estratègia econòmica global d'acord al model de desenvolupament futur que es pretengui per la ciutat.

Tot i així, la iniciativa econòmica de l'Ajuntament xoca amb un marc legal que li es advers. La Llei de Bases de Règim Local (LBRL) no reconeix als Ajuntaments cap tipus de competència de la qual s'en derivi la possibilitat de tenir una política econòmica pròpia. A més l'esmentada llei tanca el llistat de competències municipals amb una clàusula en la qual s'hi estableix que qualsevol altra competència que pugui en el futur assumir l'Ajuntament haurà de ser previamente aprovada per llei. Davant d'això sembla que quedin tancades les portes a la intervenció municipal en matèria econòmica. En qualsevol cas, aquesta formulació legal de la qüestió impideix que els Ajuntaments puguin disposar de recursos propis per tal d'actuar en matèria econòmica. No obstant això, la majoria de municipis grans han acceptat el repte de la intervenció en la vida econòmica ciutadana. Els articles 9 i 40 de la Constitució i la mateixa LBRL llegida "en contrari" donen base suficient com per considerar d'acord a dret el que s'ha vingut a anomenar "la iniciativa econòmica dels Ajuntaments".

Salvat però l'obstacle legal segueixen mancant-hi els recursos econòmics. Per tal motiu els Ajuntaments necessiten d'una banda participar en els instruments de la política d'ocupació de les administracions central i autonòmica,

i d'altra banda crear mecanismes propis que activin les potencialitats internes del municipi per tal de posar-les al servei d'un projecte de reactivació econòmica, el qual pot ser concertat amb els agents econòmics i ciutadans locals per mitjà d'instàncies estables de concertació i diàleg social.

Plantejament general

L'Ajuntament de Badalona es planteja actualment la seva intervenció econòmica a dos grans nivells:

- . D'una banda la necessitat de tirar endavant una política de foment de l'ocupació que doni resposta a les realitats més castigades per l'atur. Aquesta política d'ocupació es concreta a través de diferents camins i instruments d'actuació: els programes d'ocupació en el marc del Plans de la Generalitat, els convenis amb l'INEM, l'impuls de les noves formes de contractació...
- . D'altra banda la necessitat d'intervenció en la reactivació econòmica de la ciutat. Es tracta aquí tant de crear les condicions objectives que permetin un veritable relleu econòmic de la ciutat (sòl industrial, condicions fiscals...) com de començar a actuar a través de mesures que fomentin el relleu econòmic de la ciutat a llarg termini (la formació professional ocupacional la renovació tecnològica...).

Iniciatives en concret

A partir d'aquest plantejament general, passe a concretar quines han estat fins ara les principals línies d'actuació de l'Ajuntament de Badalona en matèria econòmica. D'entrada

cal dir que algunes de les àrees ja existents són les que van assumint progressivament certes funcions de fort contingut econòmic. És a dir, l'Ajuntament comença a actuar en matèria econòmica per mitjà de les seves estructures internes habituals, i per tant no és necessària, en principi, la creació de noves instàncies organitzatives amb la finalitat específica de intervenir en matèria econòmica. Així doncs, l'actuació econòmica del municipi es realitza bàsicament a través de la Regidoria de Treball i Turisme, la d'Urbanisme i la de Serveis Municipals.

a- Regidoria de Treball i Turisme

Quatre grans eixos conformen les actuacions d'aquesta regidoria en la matèria que tractem:

1. Política d'ocupació

A partir del coneixement de la pròpia realitat local, es tracta de dotar-se d'una política de foment de l'ocupació que permeti d'incidir directament sobre les realitats més castigades per l'atur, actuant així directament sobre un col·lectiu de ciutadans. A través d'aquest tipus d'actuacions es pot aconseguir un cert volum de contractacions temporals, fins i tot estables, en un relatiu curt termini, amb la qual cosa s'assoleix l'objectiu d'oferir una resposta des de l'Ajuntament a aquelles situacions que podem calificar de més gran precarietat. Al costat d'aquestes actuacions, d'altres a més llarg termini, s'enmarquen en l'objectiu global d'impulsar un procés generalitzat de reactivació econòmica a Badalona.

Com a instruments bàsics de la política d'ocupació podem citar:

.Programes d'ocupació temporal comunitària: per aquests entenem totes aquelles actuacions que realitza l'Ajuntament,

tant pel que fa a obres públiques i equipaments socials i urbanístics, com per a la realització d'estudis o de serveis necessaris per al municipi, i que donen treball de forma temporal a persones desocupades i en demanda de feina. Els projectes són elaborats pels diferents departaments municipals en funció del seu contingut, i a la Regidoria de Treball i Turisme li correspon la selecció i aprovació per tal que siguin elevats al Ple de l'Ajuntament, el qual ha de dir l'última paraula. L'ordre de prioritats en l'aprovació de projectes respon a criteris polítics i d'interés social motivats per l'efectiu compliment dels compromisos adquirits en el programa de govern de l'equip municipal. La finalitat bàsica d'aquests programes és essencialment social i, per tant, van adreçats a combatre les situacions més precàries d'atur, situant-se per tant la rendibilitat econòmica en un segon pla. Les vies de finançament d'aquests programes són els convenis Ajuntament-INEM, els Plans d'Ocupació Comunitària de la Generalitat i la corresponen partida de l'Ajuntament a càrrec del pressupost municipal d'inversions.

.Programes per la creació d'ocupació estable: en aquest apartat es tracta d'impulsar aquelles iniciatives que permetin la creació de llocs de treball estables. Així l'Ajuntament ha impulsat la creació de cooperatives, primant sobretot la rendibilitat econòmica d'aquestes per sobre de criteris estrictament socials. Fins l'any 85 s'han engegat a Badalona una trentena de cooperatives, donant feina estable a 170 nous treballadors i treballadores. L'impuls d'aquestes iniciatives ha consistit a assessorar i realitzar un seguiment periòdic de tots els participants en tots els aspectes, des de la compra d'equipaments fins tot el procés de legalització jurídica. Tot aquest

conjunt de funcions ha estat assumit per un Centre de Gestió per al desenvolupament de l'economia local de caracter també cooperatiu.

.Impuls dels contractes en pràctiques i formació: l'Ajuntament ha assumit una política activa d'impuls d'aquest tipus de contractacions. D'una banda realitzant una tasca d'informació sobre les possibilitats i avantatges que ofereixen els nous tipus de contractes, i d'altra banda concertant convenis amb diverses empreses per tal de subvencionar aquestes modalitats de contractació. En concret, l'Ajuntament ha abonat els costos salarials dels sis primers mesos, corrent a càrrec de l'empresa, els costos de l'any següent. D'aquesta manera s'ha potenciat la realització de 134 contractes en formació.

2. Programa de formació ocupacional

Al costat de la política d'ocupació, un segon gran eix d'actuació del Departament municipal de treball el conforma la formació ocupacional. Degut d'una banda als importants canvis introduïts en els processos de producció i la corresponent renovació de l'aparell productiu, i d'altra banda a la reestructuració global del sector industrial es fa del tot necessari el plantejament d'una política de formació ocupacional que permeti fer front íntegrament a la futura composició de la demanda laboral en funció del desenvolupament econòmic de la ciutat. Fins el moment les línies d'actuació de l'Ajuntament han estat:

- . Establiment de convenis amb empreses per tal de realitzar cursos per als seus treballadors.
- . Disseny dels cursos de formació ocupacional més idonis a les necessitats de Badalona, prioritzant els sectors en reconversió i sobretot la potencialitat de la demanda laboral.

- . Creació de l'Escola de Formació Ocupacional com a centre col.laborador de l'INEM.
- . Sol.licitud de subvencions a l'INEM per a crear un centre propi del conjunt de cooperatives.

El finançament d'aquest programa d'actuació de formació ocupacional s'aconsegueix fonamentalment a càrrec del fons de l'AES i de les subvencions de l'INEM.

3. Creació d'instruments de suport a les iniciatives cooperatives

Per tal de garantir l'èxit de les iniciatives cooperatives en marxa, és necessari habilitar un seguit de mecanismes de suport. El Centre de Gestió per al Desenvolupament de l'Economia Local n'assumeix les funcions, el contingut de les quals és bàsicament el següent: assessorament; elaboració de programes de formació; elaboració d'estudis per aprofundir en la realitat socio-econòmica de Badalona; i dinamització de l'economia local, potenciant les relacions entre les diferents experiències cooperatives i sectors de la vida econòmica de la ciutat.

4. Actuacions conjuntes amb l'empresariat adreçades a la promoció de l'ocupació estable

- . Elaboració de propostes que permetin la salvació de llocs de treball o bé l'ampliació de l'empresa.
- . Elaboració de programes de formació ocupacional en col.laboració amb els empresaris, per a dur a terme una política de reciclatge permanent del personal contractat.
- . Contractació en pràctiques per l'Ajuntament per tal que col.laborin en S.A.L. i cooperatives, amb la possibilitat de romandre-hi com a fixos.
- . Elaboració de programes específics que permetin

l'increment de la contractació per part dels empresaris, mitjançant l'ampliació de les seves instal·lacions.

b- Regidories d'Urbanisme i de Serveis Municipals

Les actuacions d'aquestes dues regidories en matèria econòmica venen a complementar el conjunt d'iniciatives econòmiques locals a Badalona.

A Urbanisme, la realització d'obres públiques que suposen forts volums d'inversió pot generar alhora processos de revitalització de determinades zones urbanes, incidint positivament en el comerç i en els serveis en general.

Pel que fa a Serveis Municipals, departament que abarca comerç i indústria, s'ha actuat sobretot en la creació de mercats municipals i en l'anàlisi de les possibilitats futures de Badalona pel que fa a l'equipament de sòl industrial i projectes com poden ser el futur port i la revitalització de la façana litoral amb la consegüent demanda de serveis que això significaria.

Cal dir, per acabar, que no s'ha creat fins ara a Badalona, una ponència econòmica municipal, que coordinés i harmonitzés el conjunt d'actuacions de les diferents àrees en aquesta matèria. Segons l'opinió del Sr. Gracia, Coordinador de l'Àrea de Treball, és necessari plantejar-se la creació de l'esmentada ponència per tal de donar un sentit global i unitari a la política econòmica de l'Ajuntament, i alhora poder exercir amb claredat un paper d'impuls al si del Consell Econòmic i Social de la ciutat.

Mecanismes de concertació

El mes de maig de 1984 es crea a Badalona el Consell Econòmic i Social. Així, Badalona esdevé la primera ciutat de Catalunya i de l'estat espanyol que disposa d'un mecanisme de concertació global on s'apleguen els principals agents econòmics i ciutadans, per tal d'impulsar de forma consensuada la reactivació del municipi.

L'article 1 dels Estatuts del CES de Badalona, defineix el Consell com a "òrgan en el qual s'instrumenta la participació democràtica de treballadors, d'empresaris i del propi Ajuntament en tots aquells assumptes i matèries que d'una forma directa o indirecta incideixen en el desenvolupament econòmic de la ciutat". Veiem doncs, com a trets més destacables d'aquesta definició, d'una banda la idea de participació democràtica dels agents econòmics i d'altra banda l'ampli abast de l'àmbit de la concertació, el qual s'exten a qualsevol afer que de forma directa o indirecta estigui lligat al desenvolupament de la ciutat.

La idea de participació democràtica és en principi positiva en tant que permet el posicionament de treballadors i empresaris davant els grans projectes del desenvolupament local, ara bé el seu valor real queda objectivament desvirtuat si atenem la manca d'atribucions i de poder de decisió vinculant del mateix Consell.

Composició:

En el Plenari del CES de Badalona hi participen:

- . L'Ajuntament a través de l'Alcalde que és el President del CES, i de 2 Regidors que fan les funcions de Vice-Presidents. A més cada grup polític municipal

- és representat al Plenari del CES en proporció al seu nombre de regidors (1 representant per cada dos regidors).
- . Les centrals sindicals majoritàries (2 representants de CCOO i 2 d'UGT).
 - . La Federació Empresarial Badalonina amb 2 representants.
 - . Les Associacions de Veïns (amb un representant com totes les entitats que segueixen).
 - . La Confraria de pescadors.
 - . La Cambra de Comerç.
 - . La Banca.
 - . Les Caixes d'estalvi.
 - . L'associació de comerciants.
 - . El gremi d'hotelers.
 - . Les escoles de formació professional.
 - . Les cooperatives.
 - . La Cambra agrària.
 - . La Cambra de la Propietat Urbana.

Davant d'aquesta composició, podem treure com a primera conclusió que estem davant d'un macro-consell, és a dir, d'un Consell molt ampli on hi participen totes aquelles entitats d'alguna manera relacionades amb el desenvolupament econòmic i social de Badalona. Aquesta composició és lògicament la més coherent si tenim en compte l'ampli abast de l'àmbit de concertació que abans comentàvem.

Objectius:

Els objectius del CES, segons que estableix l'article 3 dels Estatut, podem situar-los a diferents nivells:

- . D'una banda, la creació de llocs de treball i la lluita contra l'atur. D'aquesta manera el CES, a través de la seva possibilitat d'impulsar iniciati-

- ves, esdevé un instrument més de la política de foment de l'ocupació potenciada des de l'Ajuntament.
- . D'altra banda, 2 objectius que podem qualificar-los com a més estructurals i que s'enmarquen en el procés de relleu econòmic de la ciutat:
 - l'impuls i foment de la indústria i el comerç de la ciutat en els seus diversos sectors.
 - el foment i la reactivació de la inversió i el turisme.
 - . Per últim, un objectiu concret, igualment ressenyat en els estatuts: l'assoliment d'un major aprofitament del litoral marítim de la ciutat.

Atribucions o competències del CES:

El grau de competències del Consell és, segurament, l'element més definitori del valor real que té la concertació en el conjunt de l'actuació municipal en matèria econòmica. Segons que estableix l'article 4 les atribucions del CES són merament de caracter consultiu i informatiu. L'Ajuntament no és en cap cas obligat a requerir el dictàmen del CES, i, per tant, pot actuar en matèria econòmica prescindint de l'opinió del Consell.

Tot i així, tampoc hi ha cap àmbit que quedi exclòs de la possibilitat de consulta, de tal manera que l'Ajuntament podrà demanar tota mena d'estudis, informes i dictàmens al Consell en el marc dels objectius d'aquest. D'altra banda es reconeix al CES una àmplia capacitat d'iniciativa. Els seus òrgans competents poden decidir l'elaboració de quants dictàmens i treballs creguin convenient, incidint si cal en les decisions ja preses pel propi Ajuntament. Tanmateix cal recordar la manca absoluta de vinculació que aquests tipus de decisions tenen respecte de l'Ajuntament.

A la pràctica, i segons el Sr. Deulofeu (Secretari del CES), l'Ajuntament, fins ara, ha portat a consideració del Consell tots els grans temes de l'economia local. La funció consultiva d'aquest, ha estat exercida sobretot en temes urbanístics i ordenances d'hisenda.

D'altra banda, el fet que els acords del CES es prenguin gairebé sempre de forma consensuada i per unanimitat, els hi confereix un gran valor, i encara que teòricament no ho siguin, actuen de fet com a vinculants.

La capacitat d'iniciativa del CES ha estat també exercida en alguna ocasió. Es va pendre l'acord de realitzar un exhaustiu estudi econòmic i social de la ciutat, com a instrument necessari al servei de les polítiques de foment de l'ocupació i de reactivació del municipi. Igualment s'està en la realització d'un cens industrial de Badalona. Iniciativa lligada a posteriors propostes d'actuació que el Consell elaborarà respecte de l'economia submergida existent a la ciutat.

Estructuració interna del CES:

Els estatuts preveuen l'existència dels següents òrgans al sí del Consell:

Òrgans unipersonals

. El President del Consell

Càrrec exercit per l'Alcalde de la ciutat. A ell li correspon la representació formal del CES, la convocatòria, la fixació de l'ordre del dia, la presidència de les sessions del Ple i de la Comissió Permanent. Igualment li correspon elevar els acords del CES al Ple de l'Ajuntament de Badalona.

. La Secretaria General

Es l'òrgan executiu de les funcions propiament administratives del Consell. Coordina les funcions dels diferents òrgans d'aquest, i faculta a qualsevol membre del CES la informació o documentació sol·licitada que pugui posar-se a disposició d'aquests.

Organs col·legiats

. El Ple del CES

Es l'òrgan col·legiat en el qual hi són presents la totalitat dels membres que componen el CES. Es reuneix trimestralment, i li pertocques bàsicament les següents funcions: aprovació del Pla General d'Actuació, adopció o ratificació de qualsevol acord que per la seva importància li sigui sotmès a aprovació per la Comissió Permanent, aprovació i modificació tant dels Estatuts com del Reglament del CES. Els acords s'adopten per majoria simple, meyns la modificació dels Estatuts i l'aprovació del Pla General d'Actuació que requereixen el vot afirmatiu de la majoria absoluta de membres del Ple.

. La Comissió Permanent

Composició actual:

. Partits polítics, 2 representants del PSC-PSOE i del PSUC i 1 de CiU i de CP.

. Sindicats: 1 representant de CCOO i un d'UGT.

. Patronal: 1 representant de la Federació Empresarial.

. La Cambra de Comerç i el Pòsit de Pescadors amb un representant per cada entitat.

. El Director de l'Oficina de Programació de l'Ajuntament i el Sr. Antoni Mas Vilalta com a persona rellevant designada per la Presidència.

. A més el President i Vice-Presidents del CES

que actuen com a tals en la Comissió Permanent.

Les funcions de la Comissió Permanent són: fer un seguiment dels acords del Ple, programar i dirigir les activitats aprovades pel Ple, elaborar el Pla General d'Actuació, elaborar tota mena d'estudis i propostes que no estiguin encarregades en concret a una de les Comissions específiques.

Tèdicament, la Comissió Permanent s'hauria de reunir almenys un cop al mes. A la pràctica no es compleix aquesta periodicitat per dos motius principals: l'existència de comissions específiques en ple funcionament, la qual cosa fa que molts temes siguin estudiats i debatuts en elles; i perquè s'intenta que tot tema que revesteixi una relativa importància sigui debatut en el Ple. Els acords s'adopten per majoria simple, menys l'elaboració del Pla General d'Actuació que requereix la majoria absoluta.

. Les Comissions Específiques

Els estatuts del CES preveuen la possibilitat de creació de comissions específiques per tal que elaborin els dictàmens o informes que els hi siguin encomanats extingint-se posteriorment. Aquestes comissions hauran de ser formades per un mínim de 3 i un màxim de 5 membres del Consell. Actualment hi ha en funcionament dues comissions específiques:

-la comissió de reindustrialització, on hi participen CC00, UGT i la Federació Empresarial.

-la comissió de formació laboral, on hi participen CC00, UGT, la Federació Empresarial i els Instituts de formació professional, amb l'objectiu d'elaborar un estudi sobre l'adequació de la mà d'obra a les necessitats del municipi.

Dependència orgànica de l'Ajuntament i coordinació amb altres instàncies:

Organicament el CES queda vinculat a l'Ajuntament a través de la Conselleria d'hisenda. L'Ajuntament facilita la infraestructura necessària al CES, la qual actualment es compartida amb l'Oficina de Programació.

El Consell es relaciona puntualment amb el Consell de Treball de la Generalitat i amb el CIDEM, així com amb la Gerència Urbanística del Barcelonès Nord, la qual realitza funcions d'urbanisme competència de la Corporació Metropolitana de Barcelona, i té capacitat per a realitzar fortes actuacions inversores.

Realitzacions:

El primer any d'activitat del CES se centra en la consecució de la ZUR per a Badalona. En principi la ZUR no inclia el municipi de Badalona. L'Ajuntament de la ciutat va fer un gran esforç per aconseguir-ne la declaració. Però, sobretot, cal valorar com a decisiu el fet que no només l'Ajuntament sinó tots els agents econòmics i entitats de Badalona, a través del CES, fossin els implicats en aquesta tasca. Concretament el CES va fer gestions directes amb: Presidència del Govern, Ministeri d'Indústria, sindicats, Presidència de la Generalitat i Conselleria d'Indústria. Finalment Badalona va ser l'únic municipi del Barcelonès Nord inclòs a la ZUR.

A partir d'aquí, es va incrementar l'activitat del Consell. Es creen 2 comissions específiques, de reindustrialització i de formació laboral, que engeguen l'elaboració d'estudis en els seus respectius àmbits.

D'altra banda la Comissió Permanent i el Ple decideixen

tirar endavant la realització d'un estudi socio-econòmic i d'un cens industrial com a base de futures propostes sobre l'economia submergida i sobre la possibilitat de noves contractacions a Badalona atesa la potencialitat real de l'actual teixit industrial de la ciutat.

Per últim dir que el CES ha estudiat i s'ha pronunciat sobre els grans temes de desenvolupament de Badalona que l'Ajuntament ha impulsat. Així, en matèria urbanística, els grans projectes de l'Ajuntament han rebut sempre previament l'aprovació unànim del Ple del Consell, i el mateix podriem dir respecte de les ordenances d'hisenda i les disposicions fiscals.

B. Terrassa

Actuació de l'Ajuntament de Terrassa en matèria econòmica

La decisió de l'Ajuntament de Terrassa d'intervenir en la vida econòmica de la ciutat provoca dos grans tipus d'actuacions: unes que són d'estricta competència municipal (com pot ser l'urbanisme que pot pendre un sentit de dinamització econòmica); altres que, malgrat quedar al marge de les competències municipals, l'Ajuntament assumeix. L'Ajuntament de Terrassa donada la situació de crisi actual amplia el seu marge competencial.

El Sr. Manuel Garriga, Director de Serveis de l'Àrea de Presidència de l'Ajuntament de Terrassa, ens assenyala quatre camins directius en l'activitat municipal en matèria econòmica. Aquests són:

- . Habilitació de sòl industrial. Terrassa no disposava de gairebe sòl industrial, necessari per l'establiment de noves indústries.
- . Intervenció en el mercat del sòl industrial per evitar l'augment de preus i poder oferir bones possibilitats als possibles inversors.
- . Acolliment i impuls de noves tecnologies.
- . Tractar de regular instàncies de concertació per aplegar al conjunt d'agents econòmics i socials al voltant de la reactivació econòmica.

L'organització administrativa municipal és difícil que pugui realitzar aquestes actuacions, és per això que l'Ajuntament de Terrassa crea dos organismes, un bàsic en matèria econòmica PROINTESA (Promoció Industrial de Terrassa S.A.), i l'altre important per aconseguir la

participació dels agents econòmics i socials que actuen a la ciutat, el Consell de Foment.

Tres són les funcions bàsiques de PROINTESA: reactivar el teixit industrial de Terrassa; oferir a possibles nous inversors les possibilitats i avantatges que té Terrassa per establir-hi les seves empreses; i intervenir en el mercat del sòl industrial, per tal de reordenar l'existent i crear-ne de nou tot oferint un sòl industrial de qualitat amb tots els serveis ja incorporats.

PROINTESA recull totes les ajudes que les diferents administracions i altres organismes (per exemple el CEDETI) donen per la reactivació industrial, i les ofereix a tots els empresaris. Pretén canalitzar totes les ofertes perquè totes siguin utilitzades i per donar un sentit general a cada actuació particular.

Per últim, l'Ajuntament de Terrassa, a través de PROINTESA, porta a terme una tasca de publicitat de la ciutat en tots els seus aspectes, amb la finalitat última d'aconseguir atraure noves indústries.

Mecanismes de concertació

El juny de 1985 l'Ajuntament de Terrassa decideix crear el Consell de Foment com organisme de participació dels diferents agents econòmics i socials compromesos en un objectiu comú: la reactivació econòmica i el desenvolupament industrial de Terrassa i la consegüent possibilitat de crear llocs de treball. Participació necessària perquè la reindustrialització no és només un objectiu de l'Ajuntament sino que ho és de tota la ciutat i, per tant, els agents econòmics i socials que en aquesta intervenen han de poder manifestar la seva opinió i participar en les decisions sobre tot allò referent a la reactivació econòmica de la ciutat.

Els temes sobre les quals el Consell de Foment treball són diversos, però tots tenen un fons comú: es tracta qualsevol tema que pugui afectar l'economia local en un sentit molt ampli, per exemple: avantetges i incentius a noves indústries que arriben a la ciutat, emetre informes sobre la realitat socio-econòmica, intervenir en conflictes laborals ...

Composició:

La composició del Consell de Foment és molt àmplia, ja l'article 4 del reglament de funcionament del Consell assenyala que aquest és un "òrgan d'integració dels agents locals que incideixin en el desenvolupament econòmic". definició molt àmplia com després es reflecteix en la composició definitiva del Consell. El Consell de Foment supera la composició tripartida (Administració, sindicats, patronal) que es dona en consells d'àmbit territorial més ampli com pot ser el Consell de treball de la generalitat. Amb una composició tant àmplia es pretén aplegar

a tothom que tingui alguna cosa a dir respecte la reactivació econòmica de la ciutat.

La composició del Consell que s'especifica a l'article 4 del reglament és la següent:

PRESIDENT: . L'Il.ltre. Sr. Alcalde-President de l'Ajuntament de Terrassa.

VOCALS: . El Regidor de Foment de l'Ajuntament de Terrassa designat pel Ple de la Corporació.

. Un representant de la Cambra de Comerç i Indústria.

. Un representant de la Cambra de la Propietat Urbana.

. Un representant de l'Institut Industrial de Terrassa.

. Un representant de la Caixa d'estalvis de Terrassa.

. Un representant de la Universitat Politècnica de Catalunya.

. Un representant de la UGT.

. Un representant de CCOO.

SECRETARI: . Designat per l'Alcalde, assistirà a les sessions amb veu i sense vot.

Destaca en aquesta composició la no presència dels grups polítics presents a l'Ajuntament, al contrari del que succeeix en el CES de Badalona. Es busca crear un òrgan de col.laboració en l'àmbit econòmic i es pretén evitar que es pugui convertir el Consell de Foment en un òrgan de discussió política. El Consell de Foment no és un òrgan de representació política, aquesta ja es dona en l'Ajuntament.

La valoració que el Sr. Manuel Garriga fa de la composició del Consell és positiva. Això es demostra en que tots els agents representats han mantingut una actuació i una actitud positiva en el Consell, tan l'empresariat que ha tingut gran interès en participar, com els sindicats que han mantingut postures sempre raonables.

Objectius:

El fi bàsic del Consell de Foment és ajudar a aconseguir la reactivació econòmica de la ciutat. Ajudar en el sentit de col.laborar i participar en l'actuació municipal en matèria econòmica i a la vegada fer que aquesta apareixi amb tot el recolçament social possible. Per tal d'aconseguir-ho l'article 3 del reglament assenyala diferents objectius que han de guiar la tasca del Consell de Foment:

- . Definir les bases per al desenvolupament econòmic local.
- . Impulsar els treballs de les ponències per tal de realitzar plans sectorials de desenvolupament.
- . Coordinar les diverses institucions locals que incideixen en els fins del Consell.
- . Establir relacions amb les entitats i institucions extramunicipals que puguin coadjuvar als fins del Consell.
- . Impulsar el coneixement, la divulgació i la promoció de les actuacions que es duguin a terme en la ciutat en matèria de promoció i establiment de tot tipus d'assentaments industrials.
- . Informar les sol.licituds que suposin la concessió per part de l'Ajuntament d'avantatges fiscals o altres.
- . Mediar en termes de bona voluntat i conciliació, si s'escau, en conflictes de qualsevol tipus que puguin afectar les bases de la convivència i harmonia local.

- . Emetre informes, anàlisis, estudis o manifestacions respecte els esdeveniments, manifestacions i actuacions que puguin afectar a les seves finalitats pròpies.

Competències:

La finalitat bàsica que persegueix la creació del Consell de Foment és que aquest orienti les línies generals de l'actuació municipal en matèria de política de desenvolupament econòmic local. Per això el Consell de Foment es constitueix com a òrgan consultiu de l'Ajuntament. Aquest determinarà la seva política atenent les propostes que formuli el Consell. L'article 12.1 del reglament preveu que els acords, informes, estudis que elabori el Consell puguin ser sotmesos a la consideració de l'Ajuntament.

Aquí tractem un dels principals problemes de funcionament dels CESL: la vinculació de les seves decisions respecte de l'Ajuntament. A Terrassa com a altres municipis s'ha arribat a una solució de compromís. Les decisions del Consell de Foment tenen caracter consultiu per l'Ajuntament, per aquest manté el pacte polític de fer arribar al Consell totes les actuacions municipals en matèria econòmica d'importància relevant, i tal com diu l'article 12.2 del reglament l'Ajuntament "determinarà les línies generals de la seva política de desenvolupament econòmic atenent a les propostes que formuli el Consell de Foment".

Estructura interna:

El reglament del Consell de Foment preveu dos nivells de funcionament: un primer que és el propi Consell, la reunió del President i els vocals; i un altre nivell

format per les ponències. Respecte del Consell, s'en preveu una reunió com a mínim una vegada al trimestre, i també s'estableix la possibilitat de celebrar reunions extraordinàries. Les sessions del Consell per mandat exprès de l'article 10 del reglament no podran ser públiques. A les seves reunions el Consell podrà reclamar la presència d'especialistes i tècnics per a rebre l'assessorament necessari per pendre les decisions.

Major importància, en el sentit de ser més eficaces o de poder avançar més ràpid en la feina degut a l'especificitat de la matèria i a la seva reduïda composició, tindran les ponències. El Consell de Foment és lliure per poder crear-les quan ho estimi oportú. Les ponències serviran per l'estudi i formulació de propostes i plans d'actuació i també per fer un seguiment de les diverses branques i sectors de l'economia local.

Els components de les ponències seran nomenats per l'Alcalde, a iniciativa pròpia o del Consell, tenint en compte l'especial capacitació o qualificació teòrica o pràctica dels nomenats.

Fins avui el Consell de Foment ha creat les ponències d'Innovació tecnològica, d'Infraestructura i d'Imatge.

Finançament:

L'Ajuntament de Terrassa es responsabilitza de fer front a les despeses de funcionament ordinari del Consell de Foment (local, personal, material, etc.). Però les despeses extraordinàries (presència en certamens i fires, estudis, etc.) hauran de ser finançades d'acord amb els mitjans econòmics que en cada ocasió determini el Consell, d'acord amb les entitats integrants. Això sembla limitar

les possibilitats d'actuació del Consell perquè li caldrà per cada activitat extraordinària aconseguir fons de finançament, les quals li poden ser negades segons l'activitat proposada.

Dependència de l'Ajuntament:

El Consell de Foment no és un element aïllat del conjunt de la política municipal, sinó que ha d'estar en constant relació amb l'Ajuntament i amb PROINTESA, en quan aquesta desenvolupa la política municipal de reactivació econòmica. La coordinació del Consell de Foment amb la política municipal en matèria econòmica no es dona a nivell orgànic, sinó que es dona de fet a través de les persones que coordinen tota l'actuació municipal en l'àmbit econòmic. La relació o dependència és important si tenim en compte que l'Alcalde és el President del Consell i el Regidor de Foment n'és vocal.

Realitzacions:

D'importància és la creació de les ponències d'Innovació Tecnològica, d'Infraestructura i d'Imatge. És també molt important l'establiment d'un nou clima en les relacions entre els agents econòmics i socials i l'Ajuntament. Millors relacions que possibilitaran la coordinació d'esforços, la conjunció d'actuacions i, el més important, aconseguir un major suport social a totes les activitats municipal dutes a terme per reactivar l'economia de Terrassa.

C. Rubí

Actuació de l'Ajuntament de Rubí en matèria econòmica

Plantejament general

El fet que la crisi econòmica, encara persistent, sigui, sobretot, una crisi industrial afecta especialment Rubí com a la resta de ciutats del cinturó de Barcelona.

Rubí forma part d'una àrea que va experimentar un important procés d'industrialització en èpoques no massa llunyanes. Aquest procés comportà, entre d'altres conseqüències, l'establiment a la ciutat d'un nombre considerable de treballadors amb poca qualificació professional.

Els anys més durs de la crisi se salden amb una important reducció de l'activitat industrial i la immediata aparició d'altres taxes d'atur obrer.

L'actual conjuntura econòmica, generada un cop superats els moments de més incertidum de la crisi, possibilita l'aparició de certes expectatives de relleu. L'Ajuntament, especialment vinculat a la problemàtica humana de la ciutat, i, per tant, conscient de la necessitat que la reactivació econòmica significa per al municipi, opta per jugar un paper actiu en el procés de redreçament i no restar al marge esperant solucions externes.

Tot i condicionat per l'existència d'un buit competencial i la conseqüent manca de recursos econòmics, l'Ajuntament accepta d'intervenir en matèria econòmica i es planteja la manera de fer-ho en dues direccions complementàries:

- . D'una banda, i per mitjà del departament de Foment, es tracta d'impulsar una política d'ocupació directa que adreçada sovint a la creació d'infraestructura col·lectiva pot convertir-se a mig termini en un revulsiu per certs sectors de l'economia local. Aquí podriem esmentar la gestió dels fons d'ocupació comunitària, el foment del cooperativisme, el suport a les diverses formes d'autoocupació, etc.
- . D'altra banda s'intenten tirar endavant una sèrie d'iniciatives amb el doble objectiu de descobrir i dinamitzar el potencial propi de la ciutat i ajudar a crear les condicions que facin possible el relleu econòmic.

S'insereixen aquí mesures del tipus de l'Escola de Formació Ocupacional, el programa d'animació econòmica, o bé la participació de Rubí tant a la ZUR del cinturó de Barcelona com al Pacte del Vallès.

Per tal de vehicular aquestes accions de caire més estructural l'Ajuntament es dota de dos instruments: l'Oficina de Planejament i el Consell de Redreçament Econòmic.

Iniciatives en concret

A partir del plantejament general, les línies concretes d'actuació del municipi en matèria econòmica han estat bàsicament les següents:

1. Zona d'Urgent Reindustrialització (ZUR)

L'Ajuntament de Rubí, abans de constituir-se el Consell de Redreçament, va reivindicar per a la ciutat la declaració de zona d'urgent reindustrialització. Aquesta sol·licitud va ser atesa i avui Rubí és inclòs a la ZUR del cinturó de Barcelona, i, per tant, gaudeix de tots els beneficis

que es deriven d'aquesta situació.

Al llarg dels primers mesos van haver-hi 10 sol·licituds d'empreses que demanaven instal·lar-se al municipi aprofitant-se als avantatges de la ZUR. D'elles quatre han tirat endavant i avui són ja en ple funcionament.

2. Programa d'Animació Econòmica

Amb la ZUR es tractava d'aconseguir per al municipi aquells avantatges econòmics que permeten crear unes condicions favorables per a la inversió. I d'aquesta manera intentar el relleu de la taxa d'activitat industrial a Rubí. Amb el programa d'animació socio-econòmica es vol aprofundir un vessant diferent, però igualment important, en el marc de la reactivació global. Es tracta d'impulsar, donar suport i canalitzar les petites iniciatives d'ocupació que sorgeixen de col·lectius de ciutadans en situació d'atur. Es tracta, doncs, d'activar els potencials interns d'autoocupació per tal que cristal·litzin en iniciatives concretes amb perspectives de futur.

Un punt clau en el desenvolupament d'aquesta iniciativa és la figura de l'animador socio-econòmic o agent de desenvolupament local i en concret la seva formació per a la tasca que li és encomanada.

L'animador no tan sols ha de tenir una actitud incentivadora i de seguiment sinó que també ha de transmetre determinats criteris de gestió per tal de vehicular adequadament les diferents iniciatives. Són condicions bàsiques, el coneixement de l'entorn socio-econòmic local i el de la realitat empresarial de la zona. Així com el domini de les tècniques bàsiques de gestió i el coneixement dels tràmits administratius necessaris per a crear una

empresa. L'animador ha de saber avaluar i concretar les iniciatives que sorgeixin per tal de garantir la seva consistència i viabilitat, o en cas contrari reconduir el projecte.

Per tot això, la formació de l'agent de desenvolupament és un tema clau si es vol que els programes d'animació siguin efectius i tinguin una incidència real.

3. Oficina de Gestió

Una iniciativa que podem considerar com a complementària al programa d'animació socio-econòmica és la creació a Rubí d'una Oficina de gestió.

Projecte inspirat en diverses experiències europees, l'oficina de gestió té com a objectiu atendre els diferents tipus de necessitats "tècniques" inherents a tot procés de creació de noves activitats i llocs de treball sorgides a l'interior del municipi.

En el marc de la crisi econòmica es desenvolupen alternatives individuals o col·lectives que busquen una sortida a l'atur, adquirint formes organitzatives diverses. Sovint es converteixen en activitats irregulars, submergides. L'explicació d'aquest fet és senzilla, els creadors són treballadors que no dominen les tècniques de gestió, els hi resulta difícil trobar i reunir les informacions i els recursos que necessiten per actuar i de vegades no saben comunicar-se amb el seu entorn institucional.

Davant d'això és fa necessària la creació d'una oficina de gestió, la qual quedaria configurada en l'acompliment de diverses funcions:

- . Acollida de possibles iniciatives d'autoocupació.
- . Informació sobre recursos, ajudes, subvencions.
- . Anàlisi dels projectes de creació.
- . Orientació i realització de plans de viabilitat.
- . Suport tècnic en tot tipus de gestions.

L'existència, doncs, d'un servei d'orientació, informació i gestió se situa en la línia de suport actiu de l'Ajuntament a tota iniciativa local d'ocupació.

4. L'Escola de Formació Ocupacional

La reactivació econòmica i la creació de nous llocs de treball estables generen avui una sèrie de necessitats de formació de la mà d'obra industrial a les quals l'Ajuntament de Rubí ha decidit de fer-hi front.

Així, en el marc del Pla Nacional de Formació funcionen ja al municipi un seguit de cursos que es consideren l'embrió del que ha de ser en un futur proper l'Escola de Formació Ocupacional de Rubí.

L'Ajuntament és conscient de l'importància que progressivament la formació anirà adquirint. De fet no donar resposta avui a les necessitats de formació ocupacional pot significar en bona mesura "despenjar-se" del procés de reindustrialització de certs sectors que requereixen ineludiblement el reciclatge dels treballadors amb el coneixement de noves tècniques.

Així, el projecte de creació de l'Escola de Formació Ocupacional és, en síntesi, el següent:

. Concepte: conveni INEM-Ajuntament, l'Ajuntament facilita terrenys i edifici, l'INEM rehabilita l'edifici amb la infraestructura tècnica necessària.

. Direcció formativa: a càrrec de l'INEM a partir d'un programa pactat per Ajuntament, forces socials i el mateix INEM a través del Consell de Redreçament.

. Programació: a càrrec de la Ponència de Formació del Consell, i contemplant 2 nivells: cursos d'iniciació i cursos especialitzats tant de formació com de reciclatge.

A banda d'aquest conjunt d'iniciatives, existeix també a Rubí el projecte de creació d'INDUTEL, un hotel d'empreses que aculliria aquelles indústries que suposessin la prestació d'un servei innovador en l'àmbit del seu sector. Tanmateix és un projecte encara poc madurat i que troba importants dificultats per tirar endavant.

Mecanismes de concertació

El Reglament orgànic municipal de l'Ajuntament de Rubí preveu la possibilitat de creació de consells de participació. Els objectius d'aquests consells són:

- . Canalitzar la participació de ciutadans i institucions i la seva corresponsabilització en el govern municipal.
- . Informar les iniciatives municipals relatives al sector que afecta el consell en qüestió.
- . Proposar a l'Ajuntament iniciatives pròpies referents als sectors que els hi són propis.

A partir d'aquesta possibilitat legal, l'Ajuntament de Rubí ha volgut dotar-se d'un instrument de participació dels principals agents econòmics de la ciutat, amb la voluntat genèrica d'assolir un millor aprofitament de les potencialitats socio-econòmiques dels mitjans humans i físics presents al municipi.

Així, el 20 de desembre de 1985, el Ple de l'Ajuntament aprova la creació del Consell per al Redreçament Econòmic de Rubí.

Composició:

El Consell resta obert a la participació de totes les entitats que se sentin interessades per les seves finalitats.

Tot i així, hi ha una Assemblea Executiva constituïda per:

- . L'Alcalde.
- . Les centrals sindicals.

El Consell podrà, per a realitzar aquesta funció, col·laborar en l'estudi i el·laboració de criteris de les autoritats municipals. També fer anàlisis de programes i de propostes de mesures d'aquestes, per últim, realitzar sobre aquests dictàmens reflexions i avaluacions.

El Decret fixa les institucions i associacions que participen en el Consell, i nomena ja els membres que el composaran . Fundació "Acció Solidària contra l'atur".

- . UGT
- . CCOO
- . Federació de Societats Laborals de Catalunya
- . Federació de Cooperatives de Treball Associat de Catalunya
- . Justícia i Pau
- . Centre per al Desenvolupament de l'Economia Social
- . Consell de la Joventut de Barcelona
- . Càritas Diocesana
- . INEM
- . Director Executiu de la Ponència de Desenvolupament Econòmic i Social de l'Ajuntament de Barcelona
- . El Sr. Lluís Fina, professor d'Economia del Treball de la Universitat Autònoma de Barcelona.

El nomenament com a membre del Consell Assessor serà a títol individual, no es pot delegar representació en les reunions. El Decret nomena ja els representants d'aquestes entitats que participaran en el Consell.

El Consell Assessor de Salut Laboral de Barcelona.

Es creat per Decret de 6 de desembre de 1985, ratificat per acord del Consell Plenari el 4 de febrer de 1986. L'objectiu bàsic del Consell és promoure totes les activitats que permetin respondre més efectivament a les necessitats dels treballadors, en el seu àmbit laboral, i la

aquest treball ha comptat amb el
patrocini i la col.laboració
de la FUNDACIO JAUME BOFILL
i de l'AJUNTAMENT DE BARCELONA

ENTREVISTES SOBRE INICIATIVES ECONOMIQUES LOCALS I AMBITS DE CONCERTACIO

I. INTRODUCCIO.....	1
1. Aspectes generals.....	1
2. Persones entrevistades.....	3
3. Significats de l'elecció d'aquestes persones.....	5
4. Metodologia de ls entrevistes.....	8
5. Criteris deredacció de les fitxes.....	10
II. CONCLUSIONS GENERALS DE LES ENTREVISTES.....	11
1. Introducció.....	11
2. Política econòmica municipal.....	12
A) Aspectes generals.....	12
a) crisi, atur i reactivació.....	12
b) diferents nivells d'intervenció econòmica.....	14
c) questions legals.....	17
d) estructuració interna dels Ajuntaments en relació a la intervenció en materia econòmica.....	19
B) Iniciatives econòmiques.....	21
3. Concertació social.....	25
A) Introducció.....	25
B) Participació dels agents en l'àmbit municipal.....	27
a) participació no institucionalitzada.....	27
b) participació institucionalitzada. Els CESL.....	28
C) El Consell de Treball de Catalunya.....	35
D) Participació dels agents en l'àmbit estatal.....	37
a) el Consell previst a la Constitució.....	37
b) els pactes socials.....	38
E) El Consell Econòmic i Social de la Comunitat Europea.....	40
III. FITXES DE LES ENTREVISTES.....	41
1. Carles Rabot.....	41
2. Jaume Bassa.....	45
3. Joan Deulofeu.....	51

4. Marta Farrés.....	55
5. Elisenda Farré.....	60
6. Enric Flo.....	63
7. Antoni Garriga.....	65
8. Manuel Garriga.....	72
9. José Antonio Gomez Cid.....	77
10. Manuel Gracia.....	84
11. Josep Llavina.....	89
12. Mercé Miró.....	95
13. Julián Pinilla.....	100
14. Marcel Planellas.....	103
15. Albert Pons valon.....	106
16. Eduardo Rojo.....	111
17. Pepa Sala.....	115
18. José Luis Salido.....	122
19. Angel Sanchez.....	126
Albert Serra.....	60
20. Carles Vallejo.....	131
21. Anna Virulés.....	134
22. Sebastià Vives.....	138

I. Introducció

1. Aspectes generals.

Tal com havíem previst, una part important en l'elaboració d'aquest estudi ha consistit en la realització d'un seguit d'entrevistes.

Deixant per a més endavant l'exposició de la metodologia d'aquestes, així com el llistat de persones entrevistades i el significat de llur elecció, volem tan sols explicar prèviament el perquè de les entrevistes com a mètode de treball.

D'entrada, partiem d'una situació de fet: hi ha relativament poc material que tracti el tema objecte del nostre estudi des de la perspectiva que nosaltres ho fem, és a dir, bàsicament municipal. I més encara si posem en relació el material existent amb el que en realitat s'està fent des de la pràctica diària. En altres paraules, molts Ajuntaments i també CCAA, han posat en marxa mecanismes d'actuació en matèria econòmica a remolc de necessitats urgents, sense una elaboració teòrica paral·lela i potser sense reflexions globals sobre el tema. Ens hem trobat sovint amb documents parcials i en general dispersos. Sense reflectir prou la realitat de la qüestió.

Per tal de superar el condicionant que l'esmentat dèficit de material significa, i sobretot per evitar de realitzar un treball que no reflectís prou les dades de la realitat hem cregut que calia un contacte directe amb una sèrie de persones que sí ens podien informar sobre el veritable estat de la qüestió.

Així doncs, i pel que fa a concertació social hem cercat l'opinió dels seus principals protagonistes. Quant a Iniciatives econòmiques locals hem conversat amb persones directament vinculades a la realització d'aquestes.

D'aquesta forma, pensem, hem aconseguit una informació

directa i valuosa que ens ha permès un coneixement més detallat del tema objecte del nostre treball. Una altra avantatge de la realització d'entrevistes, és sens dubte l'intercanvi d'opinions que permet. Intercanvi que resulta sempre enriquidor, ja que sobretot permet posar en relació i comparar diferents experiències que s'estan realitzant. De la banda dels inconvenients, cal esmentar potser el grau de subjectivitat que aquest mètode de treball aporta. Subjectivitat que es present des del moment que decideix estriar a una determinada persona, que continua en les respostes d'aquesta i que s'extén a l'elaboració que nosaltres en fem de la conversa. Tot i així hem intentat guiar-nos per criteris racionals en elegir la persona a entrevistar, hem demanat informacions objectives i hem cercat la màxima fidelitat al contingut d'allò expressat pels nostres entrevistats.

La laboriositat d'aquest mètode, i en conseqüència el volum de feina que representa és un altre factor a tenir en compte.

Per últim, només dir que ha existit una receptivitat i interès generalitzat per part de les persones entrevistades, que d'altra banda, han estat gairabé sempre aquelles amb les quals ens havíem proposat de conversar. Així doncs, repassats avantatges i inconvenients, creiem que podem fer una valoració global altament positiva d'aquest mètode de treball.

2. Persones entrevistades.

Carles Babot.

Gerent de la Societat de Promoció Industrial de Vilanova.

Jaume Bassa.

Director de l'Oficina Executiva de la ZUR de Barcelona.

Joan Deulofeu.

Secretari del Consell Econòmic i Social de Badalona.

Marta Farrés.

Tècnica del Centre de Desenvolupament de l'Economia Social.

Elisenda Ferrer.

Animadora Econòmica del districte de Sarrià-Sant Gervasi.

Enric Flo.

Conseller d'Hisenda de l'ajuntament de Badalona.

Antoni Garriga.

Director de serveis. Gabinet tècnic ajuntament de Sabadell.

Manuel Garriga.

Director de serveis. Àrea de presidència ajuntament Terrassa

José Antonio Gómez Cid.

Cap del Servei de Promoció i Planificació Ocupacional,

Departament de Treball. Generalitat de Catalunya.

Manuel Gràcia.

Coordinador de la Conselleria de Treball ajuntament Badalona

Josep LLavina.

Tècnic de l'Institut d'Estudis sobre el Treball, Cornellà.

Mercè Miró.

Animadora Econòmica del districte de Les Corts.

Julián Pinilla.

Animador Econòmic del districte de Sant Martí de Provençals.

Marcel Planelles.

Departament de creació de noves empreses. Cambra de Comerç.

Albert Pons Valon.

Secretari General, Petita i Mitjana Empresa de Catalunya.

Eduardo Rojo.

Professor de Dret del Treball. Universitat de Barcelona.

Pepa Sala.

Tècnica de l'Oficina de Planejament Econòmic de Rubí.

José Luís Salido.

Departament de relacions laborals del Foment del Treball.

Angel Sánchez.

Secretari de Relacions Institucionals, UGT de Catalunya.

Albert Serra.

Tècnic del Centre de Desenvolupament de l'Economia Social.

Carles Vallejo.

Representant de CC00 al Consell Econòmic i Social de les Comunitats Europees.

Anna Virolés.

Cap del Gabinet Tècnic de la Conselleria d'Indústria de la Generalitat de Catalunya.

Sebastià Vives.

Secretari de Relacions Institucionals de la CONC.

3. Significat de l'elecció d'aquestes persones

A l'hora d'elegir les persones a entrevistar ens hem guiat lògicament per quins eren els objectius del nostre estudi.

Així doncs, i en funció d'aquestes, podem distingir 4 blocs diferenciats d'entrevistes :

a- les realitzades amb persones responsables o directament relacionades amb les polítiques de reactivació econòmica i foment de l'ocupació d'un seguit d'Ajuntaments importants de Catalunya.

Els Ajuntaments estriats han estat els següents :

.del Barcelonès : Barcelona (Districtes de Sarrià, St Martí i les Corts), Badalona i L'Hospitalet.

.del Baix Llobregat : Cornellà.

.del Vallès : Rubí, Sabadell i Terrassa.

.del Garraf : Vilanova i la Geltrú.

La raó de l'elecció d'aquests municipis ha estat l'interès que per nosaltres tenien les diferents iniciatives econòmiques que els respectius Ajuntaments havien posat en marxa i estaven duent a terme.

Val a dir que paral·lament hem anat recollint informació de que s'estava fent a la resta de municipis importants de les comarques esmentades i del conjunt de Catalunya.

D'una manera especial, volem destacar aquí les entrevistes realitzades amb les persones directament relacionades amb cadascuna de les 3 experiències detectades al país de CESL en ple funcionament (Badalona, Terrassa, i Rubí)

b- les entrevistes realitzades amb dirigents de les Centrals

Sindicals i de les Organitzacions Empresarials més representatives existents avui a Catalunya. Calia, sens dubte, saber l'opinió dels agents socials respecte de la Concertació, de la qual, en són protagonistes.

L'opinió de cadascú sobre l'abast, la filosofia i els objectius d'aquesta així com la possibilitat de portar-la a l'àmbit municipal per mitjà d'instàncies estables de participació.

Han estat entrevistats representants de Comissions Obreres, UGT, el Foment del Treball i la PIMEC.

Cal destacar a més, l'entrevista amb el representant de CCOO al CES de les Comunitats Europees.

c- les entrevistes realitzades amb persones professionalment vinculades a l'estudi d'aquestes matèries.

Aquestes entrevistes ens han aportat valuoses visions de conjunt sobre diversos aspectes del nostre treball.

Des d'una perspectiva més reflexiva i distanciada complementen les visions més puntuals que ens han donat els responsables municipals i els representants sindicals.

d- Per últim, les entrevistes amb responsables de l'Administració Autonòmica.

En concret, amb tècnics dels Departaments d'Indústria i de Treball de la Generalitat de Catalunya.

L'interès d'entrevistar un representant de Treball responia sobretot a la necessitat d'obtenir l'opinió de l'Administració respecte del Consell de Treball de Catalunya.

Pel que fa a Indústria calia sobretot veure la relació entre la política del Departament i les diverses polítiques municipals de promoció industrial, a banda d'altres temes estrictament lligats a l'actuació de la Conselleria.

Cal fer especial esment de l'entrevista tinguda amb el Cap de l'Oficina Executiva de la ZUR de Barcelona, iniciativa on participen tant l'Administració Central com l'Autonòmica.

4. Metodologia de les entrevistes

El mètode generalment seguit per a la realització de les entrevistes ha estat el següent :

Les entrevistes es realitzaven sempre al lloc de treball de l'entrevistat, només en un cas concret això no va ser possible.

No eren entrevistes rígides. Ens hem intentat apartar del mètode de sotmetre la persona entrevistada a un qüestionari estricte. Tampoc l'entrevistat tenia coneixement per endavant de cap guió d'entrevista.

Per contra, hem volgut donar lloc al diàleg i a l'intercanvi. Ens ha semblat sempre interessant ser prou flexibles, i no determinar prèviament un model d'entrevista. Ha estat més positiu que aquestes anessin prenent forma segons " l'estil " de la persona entrevistada.

Tot i així, i per tal d'evitar la tendència a la dispersió que genera tota conversa, ens hem mogut en el marc d'uns esquemes d'entrevista prèviament elaborats per nosaltres.

D'aquesta manera hem intentat que cada entrevista ens acabés aportant aquell conjunt d'informacions que venien, en principi, a justificar la celebració d'aquesta.

No totes les entrevistes han estat basades en un mateix guió.

De fet, cadascun dels blocs d'entrevistes explicats en l'apartat anterior ha tingut el seu propi esquema.

Així les realitzades amb els tècnics municipals posaven l'accent en les realitzacions i perspectives de l'Ajuntament quant a iniciatives de caràcter econòmic.

A les entrevistes amb els agents socials, s'aprofundia sobretot el tema de la Concertació.

Les desenvolupades amb representants de l'Administració autonòmica, no tenien un guió fixat i consistien bàsicament a rebre informació sobre la política del departament.

Per últim, les entrevistes amb els experts eren potser les més flexibles i dialogades i giraven entorn de matèries concretes (Consells de Participació, Economia Social, Iniciatives empresarials ...)

In cop realitzada l'entrevista, i en base als apunts presos al llarg de la conversa, feiem una proposta de transcripció de la mateixa. Aquesta proposta era tornada a la persona entrevistada per tal que esmenés o ampliés, aquells aspectes que en cada cas considerés oportuns.

D'aquesta manera intentàvem guanyar objectivitat i aconseguir que la transcripció definitiva -feta després de rebre resposta per part de l'entrevistat- fos el reflexe més fidel possible del que havia estat l'entrevista.

5. Criteris de redacció de les fitxes.

Com a punt final d'aquest procés, s'ha elaborat una fitxa per a cada entrevista que conté la que considerem redacció definitiva d'aquesta. El conjunt de les fitxes les adjuntem al final d'aquesta part de l'estudi.

Hem intentat que les redaccions s'adaptessin el màxim possible als guions seguits, en benefici de la sistematització de la informació rebuda.

Cal dir per últim que les entrevistes solien ser llargues, moltes vegades sense massa esforç de síntesi per part de la persona entrevistada, això fa que les fitxes hagin de ser necessàriament el resum d'allò més rellevant de la conversa, sense reflectir tots els extrems tractats en ella.

II. Conclusions generals de les entrevistes.

1. Introducció.

Hem volgut que les conclusions generals de les entrevistes consisteixin en una sistematització de la informació continguda en les transcripcions o fitxes de les entrevistes realitzades.

Aquesta sistematització respon a la necessitat d'ordenar en diferents blocs la informació rebuda per tal de fer-la més accessible i de més fàcil comprensió.

L'esquema seguit es basa en dos grans apartats:

- La política econòmica municipal.
- La concertació social.

Pel que fa al primer, tractem d'entrada els aspectes generals que emmarquen l'actuació municipal en matèria econòmica, i tot seguit cadascuna de les iniciatives en concret dutes a terme.

Quant a l'apartat de concertació, centrem la nostra atenció bàsicament en l'àmbit municipal. Fent tot seguit un repàs als altres àmbits de concertació des de l'autonòmic al comunitari europeu.

2. Política Econòmica Municipal.

A. Aspectes Generals.

a. Crisi, atur i reactivació.

El plantejament general que des de diversos ajuntaments se'ns ha fet de la qüestió podria ser el següent:

La crisi econòmica que arrenca amb l'inici dels anys setanta, incideix fortament sobre el teixit industrial d'aquelles ciutats que en èpoques d'expansió econòmica havien experimentat un espectacular procés de creixement.

La conseqüència més palpable d'aquesta incidència, és sens dubte l'inici d'un procés de desmantellament industrial que comportà lògicament la destrucció massiva de llocs de treball.

L'aparició d'importantd bosses d'atur urbà, comportà a més un seguit de conseqüències importants per a les ciutats: aparició de realitats de marginació juvenil, i de veritables guetos d'aturats.

Aquestes noves realitats comporten alhora l'aparició d'una considerable pressió social que la població en atur exerceix sobre l'ajuntament.

Davant d'això, el municipi ha de plantejar-se la necessitat d'un cert grau d'intervenció en la vida econòmica de la ciutat.

D'una banda per tal d'oferir respostes concretes al problema de l'atur. I d'altra banda per tal de crear les condicions que permetin la reactivació econòmica de la ciutat.

També se'ns ha fet veure sovint que donada la nova relació capital/treball, uns volums importants d'inversió que podrien recollir-se com a indicadors positius de reactivació econòmica, no venen a donar resposta al problema de l'atur. En altres paraules, grans inversions, creen poca ocupació.

Així doncs caldrà plantejar-se alternatives que d'una manera directa incideixin en la solució de l'atur.

2

Destaquem aquí l'opinió de Sebastià Vives, el qual creu que efectivament la reactivació no suposarà la reducció de taxes d'atur.

Davant d'això proposa trobar fórmules de treball social d'utililitat col·lectiva tal com ja s'està fent a França, sobretot en el terreny de l'ocupació juvenil.

Antoni Garriga veu amb més optimisme la possibilitat de crear ocupació de la mà de processos de reactivació.

Així, ens manifestava el següent:

" En el futur la probable reactivació econòmica del Vallès, de la mà de noves tecnologies i d'inversions importants, no comportarà a curt termini una reducció de la taxa d'atur. Ara bé la introducció d'aquestes noves tecnologies generarà, això sí, noves activitats, la qual cosa farà que es creïn nous llocs de treball. De la creació de llocs de treball, se'n pot derivar un augment important de la demanda de serveis, que generi alhora noves ocupacions que poden afectar la mà d'obra menys qualificada. Aquest conjunt de conseqüències fa preveure a mig termini bones perspectives de reducció de l'atur"

Una qüestió també repetida i que abans ja apuntava és la de la pressió social.

EN general la manca d'articulació social fa que normalment el grau de pressió dels aturats davant de l'Administració municipal en demanda d'un lloc de treball no sigui tan elevat com la gravetat de la situació podria fer esperar. Tot i així, aquesta pressió hi és. Julián Pinilla n'opina el següent:

"La pressió social de la gent es manifesta sobretot a través dels projectes que arriben. Els grups d'aturats que els promouen es creuen amb el dret que el Districte els financïi pel sol fet d'haver presentat el projecte. Reivindiquen doncs amb fermesa una tasca assistencial del Districte també en el terreny econòmic."

L'Animador econòmic creu però, que per tal de donar suport a projectes cal tenir en compte altres paràmetres més importants com el de la rendibilitat econòmica d'aquests.

Per últim, apuntar que el grau de pressió social disminueix en el marc de realitats socials poc conflictives.

Mercè Miró ens manifestava:

"Els aturats del districte són treballadors qualificats i sobretot professionals de nivells mitjos. NO estan organitzats en l'àmbit de Les Corts i per tant exerceixen molt poca pressió social".

b. Diferents nivells d'intervenció econòmica.

Partint de la idea generalment acceptada que els ajuntaments de les ciutats s'han de plantejar una certa actuació en matèria econòmica, arribem a una diversitat d'opinions respecte el grau o intensitat d'aquesta actuació. Les formes concretes que ha de revestir la intervenció i els objectius a aconseguir amb ella.

ENS n'ocuparem ara de la primera de les qüestions, és a dir el nivell d'intervenció econòmica.

Els ajuntaments de Terrassa, Badalona, Barcelona, Rubí i Vilanova són els que van més lluny en l'atorgament d'un rol econòmic a l'administració municipal.

Des d'aquests municipis es pensa que l'ajuntament no tan sols ha de tenir polítiques puntuals d'ocupació, sinó que ha d'esdevenir motor econòmic del procés de reactivació. Destaquem en aquest sentit les paraules de Manuel Garriga:

"L'actuació dels ajuntaments, avui, en matèria de reactivació econòmica, ve avalada per tota una més recent tradició europea d'intervenció local, com ho demostra el programa d'Iniciatives Locals d'Ocupació de l'OCDE.

A Catalunya, en concret, dos elements afegits explicarien la necessitat de polítiques d'intervenció econòmica per part dels ajuntaments:

- la persistència de la crisi, la qual aguditza la imaginació i fa que es multipliquin les propostes i en sorgeixin de caràcter novedós, com sempre ha passat en períodes de crisi.

- la manca gairebé total de política econòmica per part del Govern de la Generalitat."

També en aquesta direcció, Carles Babot ens manifestava:

"L'ajuntament de Vilanova ha assumit una postura activa pel que fa a la intervenció en matèria econòmica considerant que l'ajuntament ha de participar en la creació de les condicions que permetin el relleu econòmic de la ciutat. La Societat de Promoció Industrial és el principal instrument d'aquesta política, la qual es veu complementada amb les polítiques d'ocupació comunitària i amb els acords amb altres municipis de la zona per tal d'aconseguir un desenvolupament conjunt".

Per últim Julián Pinilla, favorable a la intervenció econòmica des dels districtes apuntava la idea de creació d'oficines de desenvolupament econòmic, "per tal de garantir la continuïtat de la intervenció econòmica".

Altres ajuntaments mantenen postures més escèptiques respecte el tema de la reactivació, i actuen les polítiques de foment de l'ocupació. Seria el cas de Santa Coloma, i en alguna manera també de Sabadell i Cornellà.

Antoni Garriga s'expressa així al respecte:

"Cal que l'ajuntament no substitueixi els agents econòmics i no assumeixi funcions que no li corresponen".

Josep Llavina, posant també ènfasi en aquest aspecte, ens explica que l'actuació econòmica de l'ajuntament de Cornellà ha passat sobretot per "la constitució del

Departament de Treball i la creació d'un instrument tècnic a través del qual es canalitzarà la gestió de la política ocupacional i dinamitzadora del Departament de Treball, l'Institut d'Estudis sobre el Treball (IEST)".

Cap dels representants dels ajuntaments que hem entrevistat ha negat la necessitat de l'actuació municipal en matèria econòmica. Hem recollit, això sí, l'opinió adversa de l'alcalde d'Olot, el qual defensa la idea que "l'ajuntament ha de fer costat al foment de la vida econòmica del municipi però sense actuar-hi directament, ja que això correspon als agents privats".

Des de la perspectiva dels agents socials, hem recollit posicions clarament divergents segons que l'opinió fos donada per la patronal o per representants sindicals.

Així, José Luís Salido fou ben clar:

"Només hi ha un agent econòmic que crei llocs de treball fixes i rendibles: el sector privat. I en tot cas, si s'accepta la intervenció de l'Administració Pública en l'economia, aquesta l'hauria de realitzar l'administració central o les Comunitats Autònomes, i no l'administració local".

Per contra, Angel Sánchez manifestava el següent:

"És bo que els grans ajuntaments es plantegin la necessitat de ser un motor econòmic per a la ciutat, prioritzant però, les polítiques d'ocupació que tinguin com a base la dinamització dels recursos i potencialitats pròpies del minicipi".

Des d'un punt de vista d'experts, l'opinió de Marta Farrés i Albert Serra se situa també en aquesta línia:

"La intervenció dels ajuntaments en el desenvolupament econòmic sembla un fet assumit i inqüestionable. Fins i tot la dreta en el govern actualment de França o de la RFA, han respectat aquests criteris d'actuació de

l'Administració Pública Local en matèria econòmica".

Així doncs, i com a síntesi, podem dir que la necessitat d'intervenció econòmica ha calat ja en les polítiques municipals. Que hi ha discrepàncies pel que fa a l'abast d'aquesta intervenció i que tan sols des de la patronal s'eleven veus fortament crítiques al respecte".

c. Qüestions legals.

Un dels temes que amb prou insistència es fa present en les entrevistes, a l'hora d'abordar el tema de les iniciatives locals, és el del marc legal dins del qual s'hi mouen els municipis.

Aquest marc ve principalment donat per la Llei de Bases de Règim Local, la qual no preveu explícitament l'assumpció de competències econòmiques per part dels municipis.

D'aquest fet se'n deriva l'opinió generalitzada que caldria elevar el sostre legal d'actuació econòmica dels ajuntaments. I més quan la pràctica confirma que malgrat les limitacions legals, i en conseqüència de recursos, les polítiques econòmiques municipals s'obren pas progressivament.

Veguem però, quines són les principals interpretacions que des de diferents perspectives fan d'aquest tema les persones entrevistades.

Segons Josep Llavina, "les expectatives que genera l'assumpció per part de l'ajuntament d'un protagonisme important en la política contra l'atur, es veuen sovint frustrades per la manca de competències i de recursos, i també per l'existència de rigideses legislatives que traven la feina de l'administració municipal en aquest àmbit".

En la mateixa línia, Julián Pinilla creu que "la manca de capacitat legal dels districtes per actuar a fons en el terreny econòmic és molt sovint un handicap que

s'hauria de superar".

Manuel Garriga en canvi, no formula una crítica expressa a les limitacions legals. Ell opina que és factible una actuació municipal positiva en aquest terreny, a banda del que la regulació legal estableix. A més, aquesta és una qüestió que s'ha presentat històricament sota diferents formes:

"L'administració local des de sempre, ha acceptat de veure's abocada a intervenir en totes aquelles qüestions importants que afectessin el municipi, encara que moltes d'elles, quedessin fora del seu àmbit legal de competències".

Manuel Gràcia en canvi, denuncia les restriccions imposades per la LBRL:

"No dóna competències pròpies en la matèria, ni deixa obert el camp com feia l'anterior llei".

Tot i així opta per una interpretació ample i imaginativa de la llei i afirma, per tal de salvar l'escull legal: "allò que no està prohibit, està permès".

José Luís Salido, representant l'opinió de la patronal, es mostra favorable a una interpretació estricta de la llei. Ell creu que segons la LBRL els ajuntaments no hi tenen competència, i en tot cas l'assumpció d'aquesta hauria de venir "regulada i establerta per una nova disposició legal". En conseqüència els ajuntaments "en fan una interpretació incorrecta".

Davant d'això, el Foment està disposat a donar la batalla legal contra la intervenció econòmica dels ajuntaments. En aquests moments ja hi ha interposat un recurs contra Iniciatives, SA.

Així doncs, i en síntesi, els municipis es pronuncien per una regulació més àmplia de la qüestió que permetés donar una veritable cobertura legal als ajuntaments per a poder actuar amb possibilitats i recursos.

d. Estructura interna dels ajuntaments en relació a la intervenció en matèria econòmica.

Per tal d'afrontar el tema de la intervenció en matèria econòmica, els ajuntaments han hagut de plantejar-se la qüestió de la seva estructura interna. Les opcions preses han estat diverses, i lògicament responen a la filosofia que cada municipi ha imprimit a la seva actuació en aquest terreny.

Des de postures favorables a la creació de nous òrgans estables per tal de realitzar les actuacions de contingut econòmic, a aquelles partidàries de fer-ne ús de l'estructura ja existent sense complicar-la més, hi ha tot un ventall de diversitats que les entrevistes han reflectit.

Així per exemple, a Badalona, la iniciativa econòmica del municipi es realitza des de les diferents àrees municipals, principalment Treball i Turisme, Urbanisme i Serveis Municipals.

Tot i així, és interessant reflectir l'opinió de Manuel Gràcia:

"Falta definir la Ponència Econòmica de Badalona, que tindria com a funció específica la planificació de l'estratègia econòmica de la ciutat a curt i llarg termini. Es necessària la coordinació amb àrees internes i externes de l'ajuntament. En aquests moments s'està avançant en aquest tema, mitjançant la coordinació de les àrees implicades".

A Barcelona s'ha avançat ja en aquesta línia amb la creació d'una banda, de la Ponència de Desenvolupament Econòmic i Social, i d'altra banda amb un procés de descentralització que pretén la creació de Comissions Econòmiques i Socials a cada districte.

També en aquesta direcció els ajuntaments de Terrassa i Rubí han articulat nous organismes per on vehicular les respectives iniciatives econòmiques.

A Rubí, el ja prèviament existent departament de Foment, "vehicula la gestió de l'ocupació comunitària, el foment del cooperativisme i les accions respecte de l'economia submergida".

Però al seu costat s'ha creat una Oficina de Planejament i Redreçament Econòmic, entesa segons Pepa Sala com a "Unitat Administrativa de l'ajuntament especialitzada per a la informació i gestió respecte dels afers que són objecte del Consell de Redreçament".

Per últim, l'entrevistada ens manifesta que:

"No existeix cap òrgan específic que coordini l'actuació de l'ajuntament en matèria de reactivació econòmica i foment de l'ocupació. D'una banda el Consell hi té relació directa amb l'Oficina de Planejament, i d'altra banda el Departament de Foment actua de manera autònoma".

En una posició diferent se situa l'ajuntament de Sabadell. En ell i segons Antoni Garriga:

"Hi ha la voluntat expressa de no crear organismes nous ni noves instàncies administratives que emmarquessin la seva actuació en l'àmbit estricte de les iniciatives econòmiques. El camí estriat per l'ajuntament de Sabadell ha estat el d'eixamplar les funcions dels actuals departaments que permetin dur a terme una tasca d'incidència econòmica".

L'opció seguida per l'ajuntament de Cornellà ha estat la de "crear un instrument tècnic canalitzador de la política ocupacional i dinamitzadora del Departament de Treball, l'IEST. (J.LLavina).

Un camí semblant ha seguit l'ajuntament de Santa Coloma amb la creació del gabinet tècnic "INICI".

Com a síntesi d'aquest breu repàs al tema, destaquem com a opcions d'estructuració interna dels ajuntaments les següents:

- potenciació i eixamplament de competències de les àrees

municipals existents.

- creació d'òrgans de caràcter tècnic amb funcions executives respecte de la política de les àrees de contingut econòmic.

- creació de Ponències o altres organismes de coordinació i unificació de les diferents actuacions econòmiques municipals.

B. Iniciatives Econòmiques.

Com assenyalàvem abans, davant de l'actual període de crisi econòmica i davant l'elevació dels nivells d'atur, les administracions locals han pres consciència de la necessitat d'intervenir en matèria de desenvolupament econòmic. La seva proximitat al ciutadà i la possibilitat de potenciar i activar els recursos interns han estat factors decisius.

El ventall d'iniciatives econòmiques que s'han posat en marxa des dels ajuntaments per tal de fomentar l'ocupació i participar en el relleu econòmic és força extens.

L'objectiu d'aquest apartat no és pas l'estudi detallat d'aquestes iniciatives. A tal estudi dediquem un ampli espai en la part corresponent del nostre treball.

Pretenem ara tan sols, basant-nos en les entrevistes realitzades, sistematitzar la informació que se'ns ha ofert respecte a les iniciatives econòmiques endegades pels ajuntaments amb responsables i tècnics dels quals, hem realitzat les entrevistes.

Cal dir també, que les experiències d'aquests ajuntaments, són en bona part extensibles a la resta dels municipis grans de Catalunya. Posats en contacte amb ells, tots en alguna mesura ens han informat de la realització d'actuacions en matèria de desenvolupament econòmic local.

Per tal de mostrar quin és l'estat de la qüestió de les iniciatives posades en marxa, hem elaborat el següent quadre, on recollim d'una banda el conjunt d'iniciatives econòmiques detectades, i d'altra banda cadascun dels municipis amb els quals hem realitzat entrevistes. Podem observar així quines han estat les iniciatives preses per cada ajuntament i el grau de generalització que ha assolit cadascuna d'aquestes iniciatives.

	Badalona	Barcelona	Cornellà	L'Hospitalet.
Estudis econòmics	*	*	*	
Ocupació comunitària	*	*	*	*
Economia social	*	*	*	
Formació professional	*	*	*	
Societats Municipals	*	*		*
Sòl industrial			*	*
Animació econòmica		*		
Hotel d'empreses		*		
Oficina de gestió				
Fons social europeu	*			
Dinamització comercial		*	*	
Economia submergida	*		*	
Acords supramunicipals				

	Rubí	Sabadell	Sta Coloma	Terrassa	Vilanova
Estudis econòmics	*	*			*
Ocupació comunitària	*	*	*	*	*
Economia social		*	*		*
Formació professional	*	*	*	*	
Societats Municipals		*		*	*
Sòl industrial		*		*	*
Animació econòmica	*				
Hotel d'empreses	*				
Oficina de gestió	*				
Fons social europeu					
Dinamització comercial	*	*			
Economia submergida		*			
Acords supramunicipals	*	*		*	*

Es possible que el quadre ni sigui del tot complet, però en qualsevol cas respon a la informació rebuda.

- Observem que tots els municipis han actuat en matèria d'ocupació comunitària.

"És positiva. Unes obres de remodelació d'una avinguda fetes amb l'ocupació comunitària poden arribar a dinamitzar un barri. L'ajuntament de Badalona ha aconseguit que l'absentisme en l'ocupació comunitària fos molt baix, a nivells inclús inferiors que en l'empresa privada, i que la productivitat fos igual que en ella". (M.Gràcia)

- La majoria d'ajuntaments han encarregat la realització d'estudis socio-econòmics del municipi. Aquests estudis es consideren instruments bàsics per tal d'orientar la intervenció econòmica.

"L'ajuntament de Sabadell va encarregar i finançar la realització d'un estudi sobre l'estructura econòmica de Sabadell i perspectives de futur, i d'un pla d'equipaments per a veure les necessitats reals existents". (A.Garriga).

- També la majoria d'ajuntaments presten atenció a la Formació Professional i Ocupacional. Bé a través de cursets en el marc del Pla nacional de Formació, bé creant les pròpies escoles municipals de formació o potenciant les existents.

- La creació de cooperatives i en general el foment del treball associatés un dels altres aspectes que més atenció ha requerit dels ajuntaments.

"Se segueix fent un esforç considerable per expandir el sector social del teixit econòmic de Cornellà. S'han posat en marxa algunes cooperatives i s'han constituït set societats anònimes laborals, que s'han federat i mantenen bones relacions amb l'ajuntament". (J.Llavina)

- Aquells municipis amb sòl industrial disponible, s'han plantejat també majoritàriament la intervenció

en aquest terreny, considerat com a molt important per atraure noves inversions industrials.

- Es també important el nombre de municipis que han creat Societats Municipals de Promoció Industrial, com a instruments de canalització de l'actuació de l'ajuntament en el camp de la promoció econòmica.

"El Ple de l'ajuntament del 6 de febrer del 84 aprovà la creació d'una Societat Anònima Municipal per a la promoció industrial de la ciutat. Amb l'objectiu de donar suport i vehicular les iniciatives municipals en el desenvolupament dels programes socio-econòmics de lluita contra la crisi i l'atur". (C.Babot)

"Als sis mesos de funcionament de PROINTESA s'havien ja endegat 22 noves empreses, i a la ratlla de 600 noves contractacions directes". (M.Garriga)

- Els programes d'animació econòmica, els de dinamització cultural, i els acords respecte l'economia submergida acaben de configurar el ventall de les iniciatives preses.

- Pel que fa als Hotels d'empresa avui està tirant endavant el projecte de l'ajuntament de Barcelona, d'instal·lar-ne un a les naus on era ubicada l'empresa Hispano Olivetti. També a Rubí hi ha un primer estudi.

"INDUTEL acolliria aquelles empreses que suposessin la fabricació o la prestació d'un servei innovador en el camp o sector empresarial a que es dediquin". (P.Sala)

- Cal dir per últim que els acords supramunicipals com el Pacte del Vallès, o l'Oficina Intercomarcal del Garraf i l'Alt Penedès, són significatius per l'esforç que comporten d'aplegar un seguit de municipis en una política comuna de reactivació territorial.

"Amb el Pacte del Vallès posem en comú una colla d'activitats econòmiques endegades per cada ajuntament amb l'intent de coordinar-les". (A.Garriga)

3. Concertació social.

A. Introducció.

Abans d'entrar en l'anàlisi concreta de la participació dels agents socials en els diferents nivells de l'administració, sembla important resaltar quins han estat els posicionaments globals del representants de les forces socials pel que fa al tema de la concertació.

- Sindicats:

S.Vives de Comissions Obreres manifesta "la voluntat de CCOO de dialogar i negociar a tots els nivells. Hi ha en general per part del sindicat una voluntat política global de negociació i participació, i a través d'aquestes, defensar les posicions de CCOO, que són sempre pròpies donada la independència del sindicat.

Comissions considera preferent la tradicional negociació amb la patronal sobre qüestions laborals, però es planteja també la necessitat de diàleg amb l'administració pública, ja que aquesta assumeix el paper d'agent econòmic".

A.Sánchez expressa en nom d'UGT la següent opinió:

"Tenim una postura clarament favorable a la concertació. Concertació no entesa només com a negociació amb la patronal sobre increments salarials, sinó en un sentit més ampli i polític. S'han de negociar tots aquells aspectes que condueixin a la creació d'ocupació i a la millora de les condicions laborals en general. Igualment la concertació no només ha d'afectar els treballadors ocupats, sinó que també ha d'abordar temes com la cobertura de l'atur o de les pensions".

- Organitzacions Empresarials:

Tant José L.Salido del Foment com A.Pons Valon de la

PIMEC coincideixen a assenyalar la voluntat de les seves organitzacions de participar en tot tipus de mecanismes de concertació.

Consideren positiva "la recerca de consens entre els agents socials i l'administració ja que pot resoldre molts problemes de manca d'informació o de solapament entre iniciatives".

- Per últim recollim l'opinió de M.Farrés i A. Serra del CDES, que si bé es mostren partidaris de l'existència de concertació, n'assenyalen els problemes d'aquesta:

"Un greu problema avui és la manca d'un teixit social sòlid i articulat generador d'iniciatives, de tal manera que és difícil trobar interlocutors vàlids i representatius més enllà dels tradicionals. D'igual manera cal que l'administració sigui capaç de generar projectes amb conseqüències de reactivació econòmica, i alhora que al costat d'això hi hagi una voluntat política de diàleg amb els agents socials."

B. Participació dels agents socials en l'àmbit municipal.

a. Participació no institucionalitzada.

En el marc de la concertació trobem un primer nivell de participació dels agents socials en els diversos contactes d'aquests amb l'administració municipal.

Són majoria els ajuntaments que no han optat per la creació d'instàncies estables de participació, però en canvi a gairebé tots ells es donen en alguna mesura relacions entre el propi ajuntament i els agents socials i econòmics del municipi.

Es fa difícil sistematitzar aquestes relacions o contactes pel seu propi caràcter puntual i pel fet que es donen al fil de la resolució de qüestions concretes sense una regularitat fixa.

Tot i així des d'alguns ajuntaments se'ns ha fet veure que existeixen problemes de comunicació entre aquests i els agents econòmics.

D'una banda, alguns sectors són generalment reticents a col·laborar amb l'ajuntament. D'altra banda el grau d'articulació de molts agents econòmics és baixíssim, i per tant es fa difícil trobar interlocutors vàlids. Podriem posar com a exemple la inexistència generalitzada d'organitzacions empresarials locals o comarcals, o bé la debilitat organitzativa de les Unions Locals de les centrals sindicals.

També es donen casos, sobretot en el sector comerç, de defensa aferrissada d'interessos gremialistes, la qual cosa dificulta un diàleg eficaç amb l'administració.

El poc dinamisme empresarial seria també un factor destacat i negatiu, per bé que com diu A.Garriga "la participació de l'empresariat és fàcil si hi veuen objectius clars".

Des d'alguns ajuntaments es denuncia igualment el que es considera com a actituds sindicals excessivament resistencialistes, o plantejaments estrictament reivindicatius.

Com a concreció d'aquestes consideracions generals podem reflectir el cas de Sabadell on segons A. Garriga es realitzen reunions periòdiques de l'ajuntament amb els principals agents:

- comerciants organitzats per gremis.
- empresaris coordinats en una Intersectorial.
- Cambra de Comerç.
- CCOO i UGT.
- entitats financeres (Caixa d'Estalvis de Sabadell, Banc de Sabadell)

L'objectiu seria el "d'aconseguir una dinamització econòmica global, posant ènfasi en el desenvolupament de les noves tecnologies".

L'ajuntament de Cornellà manté contactes estables amb la SEFES, patronal del Baix Llobregat, i amb les centrals sindicals CCOO i UGT, els quals són molt positius segons J.Llavina.

b. Participació institucionalitzada.

En aquest apartat distingirem entre:

- Els Consells Econòmics i Socials Locals (CESL), com a instàncies globals de concertació on s'apleguen els principals agents econòmics i ciutadans, per tal d'impulsar la reactivació econòmica.
- Els mecanismes de concertació sectorial, l'àmbit dels quals queda restringit a una matèria en concret, ja sigui comercial, laboral etc.

Els Consells Econòmics i Socials Locals.

No és la nostra intenció abordar aquí l'estudi detallat de les tres experiències de CESL en funcionament avui a Catalunya. Aquest estudi es realitza en un altre apartat del nostre treball expressament dedicat a l'anàlisi de les experiències de concertació social.

Pretenem tan sols sistematitzar la informació més rellevant que respecte les experiències de concertació global en l'àmbit local ens han ofert les persones entrevistades, i directament relacionades amb Consells locals existents.

Existeixen avui a Catalunya tres instàncies estables i globals de concertació en l'àmbit local:

- . El consell econòmic i social de Badalona.
- . El consell de foment de Terrassa.
- . El consell de redreçament econòmic de Rubí.

- Creació dels consells:

"El CES de Badalona es crea el març del 1984, per tal "d'instrumentar la participació democràtica de treballadors d'empresaris i del propi ajuntament en tots aquells assumpte i matèries que d'una forma directa o indirecta incideixen en el desenvolupament econòmic i social de la ciutat". (art.1, Estatuts).

. A Rubí el reglament orgànic municipal preveu la possibilitat de creació de Consells de Participació.

A partir d'aquesta possibilitat legal, "l'ajuntament de Rubí ha volgut dotar-se d'un instrument de participació dels principals agents econòmics de la ciutat, amb la voluntat genèrica d'assolir un millor aprofitament de les potencialitatssocio-econòmiques presents al municipi. Així, el 20 de desembre del 1985, el Ple de l'ajuntament acorda la creació del Consell de Redreçament Econòmic" (Pepa Sala)

. A Terrassa el plantejament que va generar la creació, el juny de 1985, del Consell de Foment és la següent segons M.Garriga:

"Calia regular una instància de concertació que permetés d'aplegar el conjunt d'agents econòmics i el conjunt de ciutadans al voltant d'una tasca comuna de relleu econòmic".

- Composició:

Davant de la creació d'un CES local cal plantejar-se el tema de la seva composició. És a dir, cal que hi participin només els agents socials estrictament (sindicats i empresaris), o bé cal obrir el consell a una participació àmplia dels agents ciutadans.

. El CES de Badalona preveu una composició àmplia. En ell hi participen totes aquelles entitats d'alguna manera relacionades amb el desenvolupament econòmic i social de la ciutat.

. Una opció semblant ha estat presa pel Consell de Rubí. En ell, a més d'ajuntament i interlocutors socials, hi participen també les entitats financeres, els Instituts de F.P., els comerciants, l'INEM etc...

. El consell de foment de Terrassa preveu igualment una àmplia participació. (Caixes d'estalvis, l'Institut Industrial, la Universitat Politècnica i la Cambra de la Propietat, a més d'ajuntament i agents socials).

Potser la diferència més gran a destacar entre els tres consells pel que fa a composició sigui la presència dels grups polítics municipals al CES de Badalona. Presència no contemplada a cap dels altres dos consells.

- Competències o funcions.

El grau de competències del consell, és la dada que més

clarament precisa el valor real que té la concertació en el conjunt de l'actuació municipal en matèria econòmica.

. El CES de Badalona té atribucions de caràcter merament consultiu i informatiu. L'ajuntament no és en cap cas obligat a requerir el dictamen del Consell. Tot i així, J.Deulofeu manifesta que "l'Ajuntament ha portat, fins ara, a consideració del consell tots els grans temes de l'economia local".

"La funció consultiva ha estat exercida sobretot en:

- . temes urbanístics.
- . ordenances d'hisenda que incideixen en la ZUR.
- . altres ordenances municipals."

. A Rubí, les funcions del Consell seran segons que manifesta Pepa Sala les següents:

- . planejament urbanístic de caire industrial.
- . processos de reindustrialització de Rubí.
- . promoció interna i externa de la ciutat.

. El Consell de Foment de Terrassa orienta les línies generals de l'actuació municipal en matèria de política de desenvolupament econòmic local. És per això que el Consell es constitueix com a òrgan consultiu de l'ajuntament. Segons M.Garriga, malgrat aquest caràcter d'òrgan consultiu, l'ajuntament "manté el pacte de determinar la seva política en aquest àmbit atenent les propostes del Consell".

- Estructuració interna.

L'esquema organitzatiu dels Consells és força semblant en els tres casos.

. CES de Badalona:

- . òrgans unipersonals: -President del Consell.
-Secretari general.
- . òrgans col·legiats: -El Ple.
-La Comissió permanent.
-Comissions específiques.
(Reindustrialització i F.Laboral).

- . Consell de Redreçament de Rubí:
 - . President del Consell. (Alcalde de la ciutat)
 - . Assemblea executiva. (Plenari del Consell)
 - . Ponències de treball: -reindustrialització.
 - Formació ocupacional.
 - Promoció de Rubí.

- . Consell de Foment de Terrassa:
 - . Consell: -President.
 - Vocals.
 - . Ponències: De lliure creació pel Consell.
 - Fins avui: -Innovació tecnològica.
 - Infraestructura.
 - Imatge.

- Realitzacions:

Malgrat que no hagi estat possible la consecució de dades concretes i detallades sobre la tasca duta a terme pels Consells, podem sintetitzar així a grans trets el treball iniciat:

. CES de Badalona:

"El primer any d'activitat del Consell se centra preferentment en la consecució de la ZUR per a Badalona.

El CES realitza gestions directes amb Presidència de Govern, Ministeri d'Indústria, sindicats, Presidència de la Generalitat i Conselleria d'Indústria. Finalment, Badalona va ser l'únic municipi del Barcelonès Nord inclòs a la ZUR." (J.Deulofeu).

Altres realitzacions a partir del segon any de funcionament:

- .creació de comissions específiques amb realització d'estudis en els seus àmbits.
- .realització d'un cens industrial i d'un estudi econòmic.
- .aprovació en Ple dels grans projectes municipals en matèria urbanística.

Consells de Rubí i Terrassa:

Més que de realitzacions concretes, es pot dir que aquests dos consells s'han posat en marxa creant les ponències o comissions específiques pertinents com a instruments de treball.

Com a punt final de les conclusions respecte els Consells Econòmics i Socials Locals resaltem l'opinió que ens donà el Regidor d'Hisenda de l'ajuntament de Badalona, Enric Flo, i que vindria a sintetitzar la filosofia favorable a l'existència d'aquestes instàncies globals de concertació:

"Es tracta d'aconseguir conjuntar esforços interns i volcar-los en l'objectiu de recomposar la base econòmica de la ciutat. Cal enfortir la postura de conjunt de cara a la conservació de llocs de treball i la realització d'inversions per a modernitzar el teixit econòmic".

La concertació sectorial.

Al llarg de les entrevistes realitzades se'ns ha informat de l'existència d'alguns mecanismes estables de participació dels agents econòmics, però reduïts a un àmbit concret de l'activitat econòmica o social.

Destaquem aquí:

. Les taules de contractació:

Instrument de creació obligatòria per a discutir els projectes de l'ocupació comunitària i realitzar les contractacions que se'n derivin.

Segons J.Llavina, "són un primer lloc de diàleg entre administració, sindicats i patronal".

. Les Comissions Locals de Comerç:

Òrgans consultius de l'administració municipal formats per ajuntament, comerciants, consumidors i tècnics que

canalitzen l'actuació municipal en matèria comercial.

Segons M.Planelles les principals funcions de les Comissions Locals de Comerç són:

- . elaboració de dictàmens sobre noves ordenances municipals.
- . campanyes de promoció del comerç.
- . iniciatives de relleu comercial de la ciutat.

Principals problemes que es presenten:

- . cada sector va a defensar interessos propis amb postures força tancades.
- . es crea una dinàmica d'enfrontament entre els comerciants, i l'Ajuntament, més que no pas de col·laboració i visió global dels problemes.
- . cal que l'Ajuntament hi aposti iniciatives perquè sinó els sectors implicats no es veuen vinculats. No hi trobem beneficis en la concertació i aquesta esdevé purament formal.

Actualment s'han posat en marxa les següents Comissions Locals de Comerç: Sitges, Vilanova, St.Just, St.Feliu, Esplugues, Lloret, Palamós, Palafrugell, Roses, La Bisbal, Platja d'Aro, St.Feliu de Guíxols, Torroella, Banyoles, Mora d'Ebre, Tortosa.

C. El Consell de Treball de Catalunya.

El Consell de Treball de Catalunya neix l'any 78, en l'època de la Generalitat provisional com a organisme consultiu superior del Departament de Treball.

A través d'ell es canalitza la participació sindical i de representants de la patronal en un intent de democratitzar la vida econòmica i social de Catalunya.

Avui les opinions dels representants sindicals són força crítiques respecte del funcionament del Consell i del paper que l'actual administració autonòmica li atorga.

- Comissions Obreres considera positiu que de manera sistemàtica i periòdicament, sindicats, empresaris i Govern de la Generalitat s'hagin de reunir per tal de discutir els temes que cadascuna de les parts posi sobre la taula.

Tot i així, el seu representant S.Vives fa una valoració negativa de la manca de pressupost del Consell de Treball, i denuncia que "l'actual conseller senyor Badia no presenti la més mínima voluntat política de potenciació del Consell". Davant d'això, CCOO proposa "l'ampliació de les funcions del Consell, per tal que a més d'elevat acords al conseller, pugui ser un marc d'iniciatives a proposta dels agents representats". (S.Vives)

- La Unió General de Treballadors considera que el Consell de Treball ha de ser el marc on d'una manera permanent i continua, s'afrontin els grans temes econòmic-socials que té plantejats Catalunya.

Respecte l'actual funcionament del Consell, el representant d'UGT, Angel Sánchez, es mostra fortament crític, i ens manifesta l'opinió següent:

"CiU ha posat el Consell al servei de les seves pròpies reivindicacions polítiques de transferències, reclamant fins i tot el fraccionament de les relacions laborals a nivell d'Estat. D'altra banda fa una política obstruccio-

nista respecte de les propostes que arriben al Consell".

Per tal de desbloquejar-lo i potenciar-ne el seu paper, UGT reclama que "el Consell de Treball depengui directament de Presidència, d'aquesta manera passaria a ser el centre neuràlgic dins del qual podria concertar-se sobre totes aquelles matèries absolutament transferides". (A.Sánchez)

- Enfront de les opinions sindicals trobem la postura de l'administració des d'on es defensa el paper actual del Consell i on es respira un considerable recel a tot el que sigui donar un impuls a les seves actuacions.

Per Gómez Cid, representant de l'administració autonòmica en el Consell, aquest s'ha d'entendre "com un òrgan de trobada, de diàleg constructiu sobre concertació social on es produeixi un intercanvi d'idees i es pugui arribar a acords puntuals. Ara bé s'ha de mantenir el seu caràcter estrictament consultiu tal com estableix el decret de creació".

Concretant més, l'entrevistat opina que "la majoria de les iniciatives dels sindicats en el Consell, de fer-se realitat significarien un augment de la burocratització en l'administració autonòmica".

Com veiem doncs, es produeix una important confrontació d'idees respecte la naturalesa i el rol polític del Consell.

- L'opinió de la Patronal no és tan fortament crítica com la sindical.

El Foment no veu amb bons ulls la presència de la PIMEC, ja que reclama per a ell la representativitat respecte de la petita i mitjana empresa.

D'altra banda la PIMEC, defensa la seva representativitat i reivindica de ser-hi present a la Permanent del Consell. (Pons Valon).

D. Participació dels agents en l'àmbit estatal.

a. El Consell previst a la Constitució.

El professor Eduardo Rojo opina extensament sobre el Consell Econòmic i Social que preveu l'art. 131 de la Constitució de 1978.

Sistematitzant les aportacions que ens fa, podríem dir el següent:

- Respecte el debat constitucional previ:

Hi havia diversitat d'opinions entre els diputats i grups parlamentaris. En la redacció final del text constitucional no queda clara quina és la voluntat dels constituents pel que fa al tipus de Consell que es vol establir.

"Per uns podria arribar a ser un consell de planificació econòmica, en canvi per uns altres seria un consell més de tipus europeu com el francès o l'italià. Però les diferències arriben també a la composició: uns creuen que només han de participar sindicats i empresaris; altres hi afegixen algunes organitzacions econòmiques; i altres el Govern". (E.Rojo)

- Respecte el desenvolupament de l'art.131:

Fins ara no ha existit voluntat política per part de cap govern a l'hora de desenvolupar aquest precepte constitucional. Tampoc des de l'oposició hi ha hagut massa intents de fer-ho:

Cal esmentar una proposta del PSOE en el debat de política general del 1981, i dues proposicions de llei, una de R.Tamames (1981) i una altra recent d'Euskadiko Eskerra (Setembre del 86).

- Respecte la seva possible creació:

Preveient una futura creació del Consell, E.Rojo ens senyala tres premisses bàsiques per tal que aquest pogués

funcionar:

- . participació dels agents econòmics i socials.
- . els temes a tractar haurien de ser limitats.
- . necessària implantació de les forces socials en el país.

Per últim cal dir que la previsió que l'AES feia d'un Consell Assessor del President, va ser vista per molts com el primer intent de creació del CES.

Al respecte, E.Rojo opina el següent:

"Mai no es pot acceptar jurídicament aquesta via de creació, perquè l'AES no pot suplantat la Constitució que fixa uns criteris determinats".

b. Els pactes socials.

En alguna mesura, els acords signats per sindicats, patronal i sovint el Govern, els anomenats Pactes Socials, han vingut a substituir pel que fa a diàleg i concertació la no existència d'una plataforma estable de trobada dels agents socials en l'àmbit estatal.

A.Sánchez ens en parla bo i comentant l'AES:

- Valoració de l'AES:

"Es l'acord més positiu signat fins ara per UGT. Per primera vegada s'introdueixen en l'acord temes com la cobertura de l'atur, el sistema impositiu, la creació de fons, etc. Es a dir s'entra en parcelles que fins ara eren vetades a la participació dels sindicats".

- Realitzacions més importants com a desenvolupament de l'AES.

L'entrevistat en destaca quatre:

- . la creació dels fons de solidaritat, concerts i inversions
- . la creació del Consell General de Formació Professional.
- . la constitució de Consells de Salut Laboral a les CCAA.
- . algunes modificacions progressives del sistema impositiu.

- Incompliments per part de l'administració:

- . "no s'ha arribat als nivells previstos de cobertura de l'atur.
- . s'han retallat les pensions per mitjà d'un decret denunciat per la UGT". (A.Sánchez)

En síntesi, l'entrevistat manifesta que UGT rebutja la via de l'enfrontament sistemàtic i defensa la concertació, per bé que sense caure en el pur pactisme, en l'acord per l'acord.

"En tot cas, la filosofia de la concertació és la d'establir un camp de joc acceptat per les parts en qüestió i on cadascú pugui posteriorment defensar posicions pròpies sense renúncies gratuïtes" (A.Sánchez).

E. El Consell Econòmic i Social de les Comunitats Europees.

Carles Vallejo aborda al llarg de l'entrevista mantinguda amb ell, el que creu que són els punts principals, en tractar d'aquesta instància de concertació en l'àmbit comunitari.

Així, mostra d'entrada la seva preocupació per la manca de voluntat política del Govern de l'Estat en la creació del CES espanyol, ja que:

"Això afavoriria el paper d'Espanya al Consell de les Comunitats Europees. La majoria de països disposen de Consells Econòmics i Socials, i això permet un treball més coordinat, i una millor relació institucional entre els diferents CES i el Consell Comunitari".

Com a aspectes més positius del funcionament del Consell, C.Vallejo n'assenyala els següents:

- relacions intenses i positives del CES amb la Comissió i el Parlament europeu.
- realització de dictàmens i informes preceptius.
- exercici del dret d'iniciativa respecte de la Comissió.

Com a trets desfavorables, l'entrevistat en cita dos:

- certa manca de relació ràpida amb els problemes més urgents i polèmics dels diferents països.
- les representacions nacionals no acostumen a recollir les persones més directament vinculades als conflictes socials, o els dirigents més coneguts dels diferents sectors, més preocupats per les lògiques internes dels Estats.

Per últim C.Vallejo es mostra favorable a l'entrada de CCOO a la Confederació Europea de Sindicats la qual té forta incidència al sí del CES, ara bé "hi veu dificultat en l'ingrés pel vet de la Unió General de Treballadors".

III. Fitxes de les entrevistes.

1. Carles Babot

Entrevista amb el Sr. Carles Babot, Gerent de la Societat Anònima Municipal Promoció Industrial de Vilanova (PIVSAM), celebrada el 20 de juny de 1986.

El Ple de l'Ajuntament del 6 de febrer del 84 aprovà la creació d'una Societat Anònima Municipal per a la promoció industrial de la ciutat. El 12 de desembre la Comissió Especial de Municipalització aprovà la memòria que es acceptada pel Ple Municipal del 20 de desembre; d'aquesta manera es posa en marxa PIVSAM.

Objectius:

- canalitzar l'actuació de l'Ajuntament en el camp de la promoció industrial.
- donar suport i vehicular les iniciatives municipals en el desenvolupament dels programes socio-econòmics de lluita contra la crisi i l'atur.
- la reactivació econòmica de la ciutat com a objectiu final.

Actuació:

- desenvolupament de les infraestructures que milloren les condicions d'implantació d'empreses i la fan més atractiva. En concret l'adequació del sòl industrial, la urbanització del polígon industrial Roquetes, l'explotació i manteniment dels serveis urbanístics, i la centralització de tot el patrimoni de sòl, estant capacitada per a realitzar-hi operacions de compra-venda.
- potenciació de les activitats del port.
- donar una informació objectiva i completa de

"l'oferta Vilanova" fent que arribi als centres de decisió adequats.

- assessorar les indústries ja implantades a Vilanova o les que s'hi volen instal·lar. Col·laborant en la realització d'estudis de viabilitat, informant sobre la disponibilitat de sòl, assessorant per l'obtenció de crèdits, ajudes o subvencions d'òrgans oficials, etc.
- foment de les relacions Indústria-Universitat, per mitjà de l'acord de col·laboració Ajuntament-Escola Politècnica de Vilanova.
- impuls de la relació amb entitats públiques i privades que incideixin sobre la implantació industrial.
- organització de trobades per a la discussió de temes d'interès.

Segons el Sr. Carles Babot la valoració del primer any de funcionament de PIVSAM és força positiva. Les actuacions més importants s'han centrat en l'adequació del sòl industrial i la gestió d'aquest. S'ha aconseguit que una important indústria no marxi de Vilanova i s'han obert noves empreses amb un volum considerable d'inversió encara que no representi una creació gran de llocs de treball directes. S'ha intentat també donar suport i consolidar la indústria clàssica existent a Vilanova, afavorint amb diferents tipus d'avantatges l'augment de les plantilles. UN problema important segons el Sr. Carles Babot és que el capital i l'empresariat gran són de fora de Vilanova i el petit empresariat vilanoví no ha estat mai especialment actiu i emprendedor.

Com a projectes més importants ara plantejats el Sr. Babot ens n'informa dels següents: -planta per a congelació de peix coordinant cinc confraries de pescadors; -una piscifactoria; -el port naútic i; -l'augment de l'oferta

hotelera que ara es redueix a 50 llits a Vilanova. També s'ha realitzat un Cens Industrial de Vilanova a càrrec de dos enginyers contractats en el marc d'un programa de l'INEM.

Les relacions de PIVSAM amb l'Ajuntament són bones. L'Alcalde és el President del Consell d'Administració de la Societat. I l'actuació de la Societat es guia per criteris de professionalitat sense cap mena de partidisme. El grup municipal de CiU que veia amb recel aquest tipus d'actuacions, ha anat evolucionant cap a postures favorables.

Altres actuacions de l'Ajuntament de Vilanova en matèria econòmica:

- a-la Regidoria de Treball se n'encarrega de la política d'ocupació gestionant els plans d'ocupació comunitària de l'INEM o de la Generalitat.
- b-existeix una Oficina Intercomarcal on hi participen representants d'Ajuntaments del Penedès i del Garraf amb l'objectiu de promoure l'ocupació i reactivar econòmicament la zona. Fins ara s'han tirat endavant alguns projectes amb la capitalització del subsidi de diferents col·lectius d'aturats. Igualment s'intenta coordinar les polítiques de sòl industrial i que cada ciutat jugui el seu paper en el terreny econòmic.

Fins ara doncs l'Ajuntament de Vilanova no s'ha plantejat la creació d'instàncies de concertació estables, tot i així ha assumit una postura activa pel que fa a la intervenció en matèria econòmica considerant que l'Ajuntament ha de participar en la creació de les condicions que permetin el relleu econòmic de la ciutat. La Societat de Promoció Industrial és el principal instrument

d'aquesta política, la qual es veu complementada amb les polítiques d'ocupació comunitària i amb els acords amb altres municipis de la zona per tal d'aconseguir un desenvolupament conjunt.

2. Jaume Bassa

Entrevista amb el Sr. Jaume Bassa, Director de l'Oficina Executiva de la ZUR del cinturó industrial de Barcelona, celebrada el 15 de setembre de 1986.

Plantejament general

La crisi econòmica encara persistent és una crisi essencialment industrial. Davant d'aquest fet un objectiu prioritari del Govern de l'Estat ha estat desenvolupar un programa de reconversió i reindustrialització que fes possible la recuperació de la taxa de creixement del sector industrial, i la generació de llocs de treball estables. Per tal motiu s'aprovà el juliol del 1984 la llei de reconversió i reindustrialització. En el marc d'aquesta llei, el Govern accelera l'execució dels programes de reconversió, els quals originen importants excedents laborals concentrats en zones d'alt desenvolupament econòmic però alhora particularment afectades per la crisi. Davant d'aquest fet s'instrumenten mesures orientades a la creació de llocs de treball alternatius que compensin almenys en part la pèrdua ocasionada per la reconversió. Un instrument fonamental d'aquesta política de reindustrialització és la constitució de les ZUR (Zones d'Urgent Reindustrialització). Amb elles s'estableixen unes condicions especials de caràcter urgent i temporal, en la línia d'incentivar la inversió necessària per a recol·locar els excedents d'ocupació.

Es creen les següents ZUR: Astúries, Galícia (Vigo i Ferrol), Cadis, Bilbao, Madrid i cinturó industrial de Barcelona.

La ZUR de Barcelona queda constituïda per Decret del 8 de maig del 85. L'extensió geogràfica de la ZUR és conseqüència d'un acord entre el Govern Central i l'Autonòmic, i abasta 22 municipis del cinturó industrial de Barcelona (Barcelonès, Baix Llobregat i Vallès).

Contingut del Decret

a- Beneficis que podran concedir-se a les empreses:

- subvenció fins a un 30% de la inversió que s'aprovi.
- preferència en l'obtenció del crèdit oficial.
- beneficis fiscals.

La valoració del projecte per tal de fixar el percentatge de la subvenció es fa en base als següents criteris:

1. Inversió en relació a llocs de treball.
2. Tecnologia.
3. Innovació.
4. Volum d'ocupació.
5. Balanç comercial.

Els conceptes de la inversió als quals és aplicable el percentatge de subvenció són:

1. Adquisició de terrenys.
2. Acondicionament de terrenys.
3. Edificacions.
4. Maquinària i instal·lacions.
5. Elements especials de transport exterior.
6. Elements de transport interior.
7. R més D, enginyeria, direcció d'obra i altres intangibles.

b- Empreses que podran ser objecte dels beneficis:

Aquelles que es defineixin segons els següents criteris:

- activitat industrial.
- modernització del teixit industrial.
- creació de nous llocs de treball.
- competitivitat internacional.

c- Documentació a presentar:

- instància en imprès normalitzat.
- memòria de la instal·lació prevista, la qual ha de contenir-hi:
 1. Justificació de la instal·lació amb estudi prospecció de mercats.
 2. Pressupost del projecte.
 3. Indicació exacta de l'emplaçament dels terrenys
 4. Pla financer.
 5. Estudi econòmic.
 6. Programa de treballadors a ocupar.
 7. Programa d'execució de la instal·lació.

d- Es creen els següents òrgans:

Comissió Gestora de la ZUR:

Composada per igual nombre de representants de l'Administració Central i de la Generalitat. Aquí el Sr. Bassa ens fa saber els recels inicials d'alguns Ajuntaments, que reivindicaven la presència dels municipis a la Comissió Gestora. Les seves funcions són:

1. Proposar als organismes competents l'elaboració de plans encaminats a la creació de la infraestructura industrial necessària.
2. Determinar les necessitats financeres globals del projecte.
3. Informar els expedients que es presentin per les empreses.

Oficina Executiva de la ZUR:

Formada per un Director designat pel Ministeri d'Indústria

amb l'acord de la Comunitat Autònoma. I personal contractat en règim laboral.

Funcions:

1. Informar a la Comissió els projectes que es presentin per a l'obtenció de beneficis.
2. Executar les decisions de la Comissió Gestora.
3. Coordinar l'aplicació de les diferents mesures que s'adoptin.

e- Procediment per a determinar la concessió o denegació de beneficis:

- presentació del projecte a l'Oficina Executiva, adjuntant la documentació abans esmentada.
- estudi del projecte per l'Oficina Executiva i pel Banc de Crèdit Oficial en ordre al seu finançament.
- informe preceptiu per part de la Comissió Gestora.
- el projecte passa a la Secretaria General Tècnica del Ministeri d'Indústria, la qual demana els informes necessaris per a determinar la concessió de beneficis.
- valoració del projecte per part del grup de treball d'Acció Territorial del MOPU.
- elevació al titular del Departament d'Indústria, amb la proposta de concessió de beneficis.
- aprovació en Consell de Ministres.
- ordre per la qual es resol acceptar la sol.licitud, determinant la subvenció i els beneficis que es concedeixin.

És important resaltar, segons el Sr. Jaume Bassa, que per tal d'impedir el retard de la inversió degut al llarg camí administratiu que ha de recórrer el projecte, aquesta podrà executar-se abans que hi hagi resolució per part del Govern, sempre i quan es justifiqui que estava sense realitzar en la data de sol.licitud.

Per últim cal dir que l'abonament de la subvenció se subordinarà a l'import de les inversions efectivament realitzades i justufucades davant l'oficina Executiva.

Valoració de la ZUR

A la ZUR de Barcelona s'han presentat fins el moment 160 projectes, dels quals 65 han estat ja aprovats per la Comissió Gestora i d'aquests, 56 ratificats pel Consell de Ministres. Només 12 han estat denegats i la resta esta en fase d'estudi.

A finals del 86 s'hauran invertit uns 60.000 milions i s'hauran creat uns 6000 llocsd de treball. Si la ZUR es prorroga fins a juny del 88 la inversió pot assolir els 100.000 milions i els llocs de treball creats arribar als 10.000.

Els projectes amb capital estranger fins ara aprovats són 10. LLocs de treball que creen: 1 més de 300; 4 entre 175 i 300; 1 entre 50 i 75; i 4 menys de 50.

Per sectors la relació de projectes d'inversió és la següent: 1. auxiliar de l'automòbil; 2. plàstics; 3. farmacèutic; 4. electrònic.

En la localització de les inversions hi ha preferència pel Vallès. Segons el Sr. Bassa els motius són:

- terreny molt apte per a l'establiment i expansió d'empreses.
- elements tecnològics favorables: Universitat Autònoma de Barcelona, Parc Tecnològic a Cerdanyola, laboratori de la Generalitat, etc.
- baixa conflictivitat laboral.

Poques inversions al Baix Llobregat, possiblement per una certa fama de conflictivitat laboral.

Per últim el Sr. Jaume Bassa ens manifesta les bones relacions de la ZUR amb la Conselleria d'Indústria, amb l'Administració Central i amb els municipis, bo i mantenint una postura de neutralitat en el terreny polític.

Igualment existeix coordinació amb el CIDEM pel que fa a l'assessorament i informació dels avantatges i beneficis que s'ofereixen per part de les diferents administracions en relació als projectes d'inversió.

3. Joan Deulofeu

Entrevista amb el Sr. Joan Deulofeu, Secretari del Consell Econòmic i Social de Badalona, celebrada el 20 de Març de 1986.

El Consell Econòmic i Social de Badalona es crea el març del 84. El primer any d'activitat del Consell centra preferentment en la consecució de la ZUR (Zona d'Urgent Reindustrialització) per a Badalona. En principi la ZUR no incloïa el municipi de Badalona. L'Ajuntament de la ciutat va fer un gran esforç per aconseguir-ne la declaració. Però sobretot es valora com a decisiu el fet que no només l'Ajuntament sino tots els agents econòmics i entitats de Badalona, a través del Consell Econòmic i Social, fossin els implicats en aquesta tasca. Concretament el Consell Econòmic i Social de Badalona va fer gestions directes amb: Presidència de Govern, Ministeri d'Indústria i Sindicats, Presidència de la Generalitat i Conselleria d'Indústria. Finalment Badalona va ser l'únic municipi del Barcelonès Nord inclòs a la ZUR.

A partir d'aquí, i dins el segon any d'activitat del Consell, alguns dels grans temes de l'economia local hi són discutits en ell. S'han creat dues comissions:

- Comissió de Re-industrialització:

Hi participen: Federació Empresarial, CC00 i UGT.
Es massa d'hora encara per a valorar-ne els resultats.

- Comissió de Formació Laboral:

Hi participen: Federació Empresarial, CC00, UGT i Instituts de Formació Professional. Els objectius primordials són adequar la mà d'obra a les necessitats de l'economia del municipi, i incidir en la millora de la formació professional.

13

A més d'aquestes dues comissions específiques en funciona una ja prevista en els Estatuts del Consell Econòmic i Social:

- Comissió Permanent :

El seu objectiu bàsic és assegurar la continuïtat entre els Plens i permetre una actuació més àgil, ara bé, no es compleix la periodicitat d'una reunió al més, per dos motius principals :

. l'existència de comissions específiques fa que molts temes siguin estudiats en elles.

. s'intenta que tot tema important sigui debatut en Ple, ja que només en ell tothom hi es representat.

Composició : Partits (1 PSC, 1 PSUC, 1 CiU, 1 CP)

Sindicats (CCOO i UGT)

Cambrà de Comerç

Director de l'Oficina de Programació

El Pòsit de pescadors

Antoni Mas Vilalta (persona rellevant proposada per la Presidència - art. 8 Estatuts - i refrendada pel Ple)

Entitats de força relleu no formen part de la Comissió Permanent : Cambrà de la Propietat Urbana, Unió de botiguers Gremi d'Hosteleria, Associació de veïns, Banca i Caixa d'Estalvis.

Els acords es prenen normalment - tan en comissions com en el Ple - de forma consensuada i per unanimitat. Per bé que teòricament no siguin vinculants, el fet de pendre'ls per unanimitat, els hi confereix un gran valor, i segons l'entrevistat actuen de fet com a vinculants.

No existeix obligatorietat de consulta per part de l'Ajuntament. El Consistori pot discutir i decidir en matèria econòmica sense haver de consultar al Consell Econòmic i Social. Normalment no passa així. Aquesta funció consulti-

va i informativ ha estat exercida sobretot en:

- . temes urbanístics
- . ordenances d'Hisenda que incidien en la ZUR.
- . i altres ordenances municipals.

El consell Econòmic i Social ha pres també iniciatives importants : . la realització d'un estudi econòmic i social.

. la realització d'un Cens Industrial. Iniciativa, d'altra banda, lligada a una posterior actuació sobre l'economia submergida de la ciutat.

Una situació un xic conflictiva es produí dins el Consell Econòmic i Social, quan es va crear REBASA, empresa de reactivació industrial del Municipi. Això es va fer sense consultar previament al Consell, tan sols es va informar a posteriori. L'Ajuntament oferí, però la presència del Consell Econòmic i Social, en aquesta empresa, a través de la seva Comissió Permanent, com a membre observador del Consell d'Administració de REBASA.

Relació Cosell Econòmic i Social-Ajuntament : orgànicament el Consell queda vinculat a l'Ajuntament a través de la Conselleria d'Hisenda, Mitjansant delegació tàcita de l'Alcaldia, la infraestructura era compartida en principi amb el Gabinet d'Estudis de l'Ajuntament, avui convertit en Oficina de Programació.

Pel que fa a la possibilitat de crear instàncies de concertació en l'àmbit del barri, l'entrevistat manifesta que el tema hauria de ser estudiat per l'àrea de Relacions Ciutadanes, i que queda fora de les competències del Consell Econòmic i Social.

Es considera positiva la creació d'un Consell Econòmic i Social en l'àmbit comarcal del Barcelonès Nord, més quan ja funciona alguna experiència sectorial com és la Gerència Urbanística.

El Consell Econòmic i Social manté relacions amb el CIDEM

i la Conselleria d'Indústria de la Generalitat, però són de caràcter molt puntual.

Una última idea exposada pel Sr. Deulofeu és que el Consell té voluntat de discutir i consensuar projectes de tot tipus que tinguin alguna vessant econòmica. Un bon exemple seria la recent discussió i aprovació per unanimitat en el Consell, del projecte de remodelació urbanística de Gran Via-Nord.

4. Marta Farrés i Albert Serra

Entrevista amb Marta Farrés i Albert Serra, Centre pel Desenvolupament de l'Economia Social (CDES), celebrada el 29 de setembre de 1986.

El Centre pel Desenvolupament de l'Economia Social:

El Centre pel Desenvolupament de l'Economia Social (en endavant CDES) és una associació sense ànim de lucre, que ofereix un marc de debat, anàlisi i documentació a persones i col·lectius que promouen iniciatives ocupacionals dins del sector no lucratiu. Pel que fa col·laboracions del CDES amb els Ajuntaments en el tema de les iniciatives econòmiques locals, A. Serra i M. Farrés ens n'informen que ha hagut cooperació amb els Ajuntaments de Badalona, Barcelona i El Prat. En aquest últim municipi, el CDES ha realitzat un extens estudi global, on es fa un reconeixement de la situació actual de la ciutat, es posen de relleu les potencialitats existents amb les possibilitats de desenvolupament i es concreten possibles línies d'actuació futures.

Polítiques econòmiques locals:

Els entrevistats comencen per constatar la força de les polítiques econòmiques locals en l'àmbit de l'Europa Occidental. La intervenció dels Ajuntaments en el desenvolupament econòmic sembla un fet assumit i inqüestionable. Fins i tot la dreta actualments en el govern de França o de la República Federal Alemanya, ha respectat aquests criteris d'actuació de l'Administració Pública local en matèria econòmica. Els programes d'iniciatives locals d'ocupació de l'OCDE i de la CEE, on s'hi destinen importantíssims recursos econòmics, semblen avalar la continuïtat d'aquesta línia d'actuació a Europa.

A l'Estat espanyol la situació és diferent. La participació dels Ajuntaments en els pressupostos generals es realment baixa i a més la Llei de Bases de Règim Local no otorga explícitament als municipis competències econòmiques. Tot i així sembla que es produeix una certa sintonia entre el govern central i les polítiques europees d'iniciativa econòmica local, de tal manera que es veu amb bons ulls i de vegades es potencia la participació dels Ajuntaments en la reactivació econòmica. Això fa preveure que encara que amb moltes dificultats les polítiques econòmiques locals vagin esdevenint progressivament un fet irreversible també a l'Estat espanyol.

A Catalunya en concret s'està treballant bastant més en aquest camp que a la resta de l'Estat. De l'any 83 ençà se'n parla generalitzadament i la majoria d'Ajuntaments grans han assumit que han de jugar un paper actiu davant la crisi i l'atur.

Tot i així es troben amb moltes dificultats, M. Farrés i A. Serra ens n'assenyalen les que creuen més importants:

- manca d'estudis socio-econòmics i per tant de coneixement de la realitat.
- manca de recursos econòmics.
- manca d'una definició global de l'actuació i dels objectius de les polítiques econòmiques locals.

El cooperativisme i l'economia social dins les iniciatives econòmiques locals.

A Catalunya diversos Ajuntaments impulsen polítiques i mecanismes de suport al cooperativisme i a l'economia social. Senyalem només els Ajuntaments de Badalona i de Barcelona. L'Ajuntament de Badalona ha desenvolupat un programa de foment del cooperativisme amb resultats importants. A Barcelona, l'Àrea de Joventut, en el marc

dels Plans d'Ocupació, ha obert línies de suport al cooperativisme importants.

En el cooperativisme local hi ha obert avui un important debat: Cal prioritzar criteris de rendibilitat econòmica o bé d'assistencialisme?. Segons M. Farrés i A. Serra és un error atendre principalment criteris de rendibilitat econòmica estricte, ja que els grans projectes empresarials rendibles no necessiten anar a trobar els instruments municipals de suport o de gestió, per tant cal ser conscients que hi ha altres factors que entren necessàriament en joc, sense que això vulgui dir que s'hagi de deixar de banda l'exigència d'uns mínims de viabilitat i rendibilitat econòmica.

Segons els entrevistats, hi ha experiències cooperativistes de gent marginal (presos, col·lectius en processos de rehabilitació social, etc.) que funcionen molt bé. Però sobretot hi ha una franja de joves o de treballadors sovint en situació d'atur que cal atendre principalment pel que fa al foment i al suport de projectes de cooperatives. Segons estadístiques de la FCTAC i de FESALC les xifres de mortalitat de les iniciatives d'economia social són força baixes.

A. Serra i M. Farrés opinen també que els Ajuntaments estan en inmillorables condicions per a detectar les necessitats i les potencialitats de la població mercès a la possibilitat de contacte amb la gent, això fa que sigui des dels Ajuntaments des d'on millor es puguin impulsar experiències d'economia social, atès el caràcter reduït d'aquestes i la no necessitat de grans inversions.

Concertació:

Els entrevistats es mostren partidaris de l'existència de concertació i d'instàncies de concertació. Aquesta hauria de ser entesa en sentit ampli, és a dir com a aunar esforços entre el sector públic i les iniciatives sorgides del teixit social.

Un greu problema avui és la manca d'un teixit social sòlid i articulat generador d'iniciatives, de tal manera que és difícil trobar interlocutors vàlids i representatius més enllà dels tradicionals. D'igual manera cal que l'Administració sigui capaç de generar projectes amb conseqüències de reactivació econòmica, i alhora que al costat d'això hi hagi una clara voluntat política de concertació i de diàleg amb els agents socials. Si això no és així i no s'assumeix que la concertació ha de jugar un paper central, pot passar que es crein instàncies de concertació purament formals, que donin una façana de consens polític però sense eficàcia real. Un altre problema important és la manca de capacitat executiva per tal d'engegar i dur a terme allò pactat o consensuat amb els agents socials. Caldria tenir en compte la necessitat d'Oficines de Gestió al costat dels òrgans de concertació per tal de garantir la seva eficàcia.

Barcelona:

Barcelona és una realitat gran, complexa, molt difícil, per tant el problema de la dispersió i el de la manca de coneixement de la realitat socio-econòmica s'accentuen. Igualment es fa més difícil l'actuació municipal en matèria econòmica.

Segons els entrevistats, dins les iniciatives econòmiques a Barcelona, són interessants projectes com el d'Iniciatives

S.A., per al finançament de grans projectes, i el de Barcelona Activa per a la dinamització, suport i gestió de petites iniciatives. També s'han fet esforços de coordinació a través de la Ponència.

Pel que fa a la concertació, es va crear un Consell Social amb representants de sindicats i d'entitats solidàries o que lluiten contra l'atur a la ciutat. Aquest Consell després de mig any no s'ha reunit, la qual cosa demostra una nul·la voluntat de concertació efectiva per part de l'Ajuntament.

5. Elisenda Ferrer

Entrevista amb la Sra. Elisenda Ferrer, animadora econòmica del districte de Sarrià-Sant Gervasi, celebrada el 13 de març de 1986.

El punt de partida és la inexistència d'estudis sobre la realitat socio-econòmica del districte, la manca de dades sobre l'índex d'atur ja que les estadístiques de l'INEM no estan territorialitzades per districtes municipals i la manca de relació gairebé quasi total del Districte amb les entitats i els agents econòmics i amb l'INEM.

El treball de l'animadora econòmica va consistir el principi a divulgar l'existència d'aquesta nova figura entres les diferents entitats del districte. Van haver-hi contactes i reunions amb entitats, comerciants i botiguers amb escassa participació.

Després d'un temps, la gent va començar a conèixer l'existència de l'animadora econòmica i aquesta va començar a rebre consultes puntuals sobre diversos temes (assessorament per l'obtenció de locals, contractació, etc.). En això ha consistit bàsicament la seva feina.

Hi ha hagut una gran manca de suport a l'animadora econòmica per part del Consell del Districte. No hi ha hagut voluntat - segons ella - d'impulsar la concertació ni tampoc les possibilitats d'animació econòmica. El poc que s'ha fet ha estat sempre a remolc del que es feia a altres districtes, com Les Corts.

No s'ha fet cap balanç de la tasca d'animació econòmica als districtes, però a Sarrià es podria resumir així:

- contingut principal de la feina: consultes i assessorament puntual.

- manca de pressió social. Aquesta pressió en el districte es canalitza sobretot a través de Serveis Socials, atès que a Sarrià hi ha una població important d'edat avançada.
- l'índex d'atur és relativament baix i format per gent amb qualificació professional. No ha hagut amb ells cap experiència d'impulsar cooperatives.
- segons l'animadora sembla que a poc a poc es va creant una dinàmica de major activitat.

Comissió de Desenvolupament Econòmic i Social.

El 27 de gener es va reunir aquesta Comissió, composta per membres del Districte: 2 Consellers, el Director de Serveis, la Cap de Serveis Personals, l'animadora econòmica i el Sr. Jorge Gonzalez Aznar de la Ponència de Desenvolupament Econòmic i Social.

Es van definir les funcions de la Comissió:

- contactar amb associacions i entitats.
- oferta de serveis d'assessorament.
- possibilitat d'oferir un curs de l'INEM a les Planes de Valvidrera.
- impulsar iniciatives que poguessin generar empreses estable.

Es van treure conclusions sobre possibilitats d'actuació més a curt termini:

- mentalitzar els ciutadans a través de les Associacions de Veïns perquè utilitzin el servei d'informació.
- pressionar a l'INEM perquè desglossi les dades per districtes municipals.
- crear focus ocupacionals en base als recursos ja existents.
- elaborar un pre-programa de la Comissió a fi d'enviar-lo a Associacions de Pares d'escoles i entitats amb l'objecte d'ampliar la Comissió.

Aquesta Comissió no s'ha tornat a reunir des del gener

i no sembla que hi hagi voluntat política d'impulsar-la per part del Districte.

Una iniciativa concreta en marxa és l'habilitació i adjudicació de les cases del carrer Canet a col·lectius d'artesans. Funciona una Comissió adjudicadora formada pel Districte i pel Patronat de l'Habitatge.

6. Enric Flo i Codina

Entrevista amb el Sr. Enric Flo i Codina, Conseller d'Hisenda de l'Ajuntament de Badalona, celebrada el 20 de març de 1986.

Segons el Sr. Enric Flo el Consell Econòmic i Social és important per a Badalona perquè en ell s'hi aconsegueix conjuntar esforços interns i volcar-los en l'objectiu de recomposar la base econòmica de la ciutat. Es tracta doncs, d'enfortir la postura de conjunt de la ciutat de cara a la conservació de llocs de treball i la realització d'inversions per a modernitzar el teixit econòmic.

Pel Sr. Enric Flo, es tracta de fomentar lògicament la reindustrialització de Badalona, però creu igualment que no podrà tornar a recomposar-se l'antiga base industrial de la ciutat, per la qual cosa caldrà fomentar el lleure, el comerç, el turisme, etc., com a factors també importanta de reactivació econòmica.

El Conseller explica la composició del Consell Econòmic i Social basant-se en la necessitat que tots els sectors de la ciutat tinguin l'oportunitat d'aportar iniciatives i alhora sentir-se vinculats a una feina de conjunt. La concertació s'expressa també en la presa de decisions per unanimitat, ja que tan sols s'arriba a la votació en casos ben extrems.

Pel que fa a l'eficàcia del Consell, l'entrevistat posa com a exemples:

- el fet d'haver aconseguit la declaració de ZUR per a Badalona. En la seva opinió si no fos pel Consell Econòmic i Social segurament ara no hi hauria ZUR a la ciutat.

- les Comissions de Reindustrialització i de Formació laboral
- l'estudi econòmic de base que està ara realitzant el Consell i que ha de servir per a definir un projecte de ciutat per als propers 20-25 anys.

Per últim el Conseller opina que la negociació laboral, sindicats-empresaris, s'ha de fer en un altre marc, fora del Consell Econòmic i Social.

7. Antoni Garriga.

Entrevista amb el Sr. Antoni Garriga, Director de Serveis Gabinet Tècnic de l'Ajuntament de Sabadell, celebrada el 3 d'abril de 1986.

Iniciatives Econòmiques. Àmbit municipal.

Durant els 1981 i 1982, l'Ajuntament de Sabadell es planteja d'iniciar en la realitat econòmica de la ciutat i a partir de llavors s'incorpora d'una manera definida aquesta matèria a l'actuació municipal.

Primeres realitzacions.

L'Ajuntament de Sabadell va encarregar i finançar:

- un estudi sobre l'estructura econòmica de Sabadell i perspectives de futur.
- L'estudi d'un pla d'equipaments per a veure les necessitats reals existents.

Les conclusions més importants d'aquests estudis van ser:

- necessitat d'impulsar les iniciatives industrials, especialment en determinats sectors.
- orientar l'activitat municipal cap a la creació d'infraestructura urbana, incentivadora de noves implantacions industrials.
- augmentar la qualitat de vida per a fer més atractiva la ciutat a noves inversions.
- concretar i desenvolupar el pla d'equipaments.

Posteriorment, arran de les dades d'atur a la ciutat, l'Ajuntament i els agents econòmics van adreçar-se al

Ministeri d'Indústria demanant beneficis fiscals i un tractament per a la zona semblant al que s'estava donant a Sagunt. Tota una sèrie de gestions van acabar obtenint per a Sabadell la declaració de ZUR, com a intent de crear unes condicions que facilitessin la reactivació econòmica.

L'any 1983 es noten els primers símptomes de redreçament en el sector de la construcció, degut en bona part a la política municipal de potenciació de l'obra pública i de creació d'habitatges. L'empresa municipal VIMUSA (Vivendes Municipals, S.A.) que gestiona tota la política de creació d'habitatges, eixampla les seves funcions i assumeix també l'adquisició i la promoció de sòl industrial com a nou instrument d'incidència econòmica.

Plans d'ocupació i formació.

L'Ajuntament de Sabadell, en col.laboració amb l'INEM i la Generalitat, ha gestionat diversos plans d'ocupació per mitjà dels seus departaments d'Obres i de Joventut. Les línies bàsiques dels plans d'ocupació han estat: obres públiques, construcció, treball administratiu, entre d'altres.

Igualment s'ha donat molta importància al tema de la formació.

En aquest sentit:

- funciona ja un Centre de Formació on es donen cursets intentant lligar la formació ocupacional amb les demandes sorgides per la introducció de les noves tecnologies.
- l'Ajuntament ha presentat diversos projectes en el marc del Plà Nacional de Formació de l'INEM.

Economia social.

En els últims anys s'ha creat a Sabadell un bon nombre de cooperatives. Malgrat que la vida de les cooperatives sol ser fluctuant, la majoria d'elles segueix funcionant i amb bons resultats. Aquest important auge del cooperativisme va provocar un allau de demandes d'ajuts tècnics a l'Ajuntament. Aquest com a estructura de suport a les cooperatives havia creat el Servei de Foment del Cooperativisme.

Dinamització comercial.

L'Ajuntament no ha creat cap organisme de concertació en l'àmbit comercial. Ara bé, s'han dut a terme diverses actuacions: així en matèria d'urbanisme l'Ajuntament ha endegat el Plà Especial del Centre amb participació dels comerciants, del qual, entre d'altres beneficis, se'n pot derivar una potenciació de les zones comercials del centre de la ciutat.

Igualment els projectes urbanístics de noves zones de creixement, preveuen l'especialització de certes zones en el sector terciari i la definició de nous vials d'ocupació comercial.

Sovint se celebren reunions i contactes de l'Ajuntament amb la Cambra de Comerç de Sabadell. Aquests contactes serveixen per discutir i concertar les possibilitats de dinamització i benefici per al comerç que es poden derivar de les actuacions municipals en matèria d'urbanisme. Existeix també una Associació de Botiguers del Centre, que pren sovint un caire reivindicatiu en les seves relacions amb l'Ajuntament.

Actuacions respecte l'economia submergida.

S'ha realitzat un estudi amb la intenció de conèixer l'abast i la realitat d'aquesta qüestió. Es realitza un seguiment dels indicadors d'activitat. S'han celebrat converses amb membres representatius de treballadors i d'indústries d'economia submergida per intentar trobar solucions tendents a la normalització i reflotament de les empreses.

Aquests contactes s'han materialitzat ja en acords de l'Ajuntament pels quals aquest accepta les altes de les empreses que vulguin normalitzar la seva situació legal, "sense tenir en compte l'activitat anterior, és a dir, "amnistiant" aquestes empreses".

També s'estan buscant solucions als problemes urbanístics que se'n deriven del fenòmen de l'economia submergida i el seu progressiu reflotament.

Iniciatives econòmiques. Àmbit supramunicipal.

Segons l'entrevistat, en el terreny de les iniciatives econòmiques, cal un plantejament territorial més ampli que el del municipi. Hi ha el convenciment que el Vallès té capacitat per desenvolupar nova indústria. En aquest sentit hi ha dues iniciatives:

Acord amb l'Ajuntament de Terrassa.

Cal pactar un destí per als terrenys de la Mancomunitat Sabadell-Terrassa, lluny de la competència entre ambdues ciutats. Actuacions puntuals dutes a terme:

- Creació d'infraestructura de serveis a la indústria.
- Centre de CAD/CAM, de Robòtica i de Formació Ocupacional.

Hi ha acords amb el Ministeri d'Indústria i el de Treball per al seu funcionament, així com amb el Departament d'Indústria de la Generalitat per a la gestió i el manteniment.

Acord comarcal. Pacte del Vallès.

Hi participen tots els municipis amb alcaldia socialista o comunista. Tots ells hi estan igualment representats.
Objectius:

- Posar en comú una colla d'activitats econòmiques endegades per cada Ajuntament amb l'intent de coordinar-les.
- Coordinació amb iniciatives sorgides a altres nivells de l'Administració (ex: Conveni UAB CSIC pel servei de microelectrònica, Centre d'Assaig de la Generalitat a l'UAB).
- Coordinació amb iniciatives privades.
- Harmonització de les polítiques fiscals i de sòil industrial de cada Ajuntament.

Participació dels agents econòmics. Àmbit municipal.

No existeix cap organisme regular que articuli la participació dels diferents agents econòmics. Hi ha, a més, una voluntat expressa de no seguir aquesta via. Tot i així, se celebren reunions periòdiques de l'Ajuntament amb els principals agents:

- Empresaris organitzats per Gremis.
- Empresaris coordinats en una Intersectorial.
- Cambra de Comerç.
- Sindicats, CCOO i UGT.
- Entitats financeres (Caixa d'Estalvis de Sabadell, Banc de Sabadell).

Objectius:

- ja s'han aconseguit alguns com la inclusió de Sabadell a la ZUR.
- dinamització econòmica global, posant èmfasi en el desenvolupament de les noves tecnologies.

Participació dels agents econòmics. Àmbit supramunicipal.

Tampoc no existeix per ara cap instància regular de concertació. En el Pacte del Vallès s'expressa el convenciment que les autoritats locals han d'assumir una funció de direcció de la qual no poden renunciar. Hi ha el projecte d'engegar la constitució d'un organisme de representació que aglutini a tots els agents econòmics que actuen al Vallès Occidental. Possiblement aquest organisme pendria la forma de consorci.

El Sr. Antoni Garriga opina, valorant les experiències de participació, que la participació de l'empresariat és fàcil si hi veuen objectius clars. Hi ha però una manca de dinamisme empresarial. Pel que fa als sindicats, l'entrevistat hi veu una excessiva actitud resistencial.

Reactivació i atur.

Segons el Sr. Antoni Garriga, Sabadell va assolir fa pocs anys la taxa d'atur més elevada de Catalunya. Malgrat aquesta important destrucció de llocs de treball, el volum global de producció de la ciutat es va mantenir, la qual cosa significa que es va operar un procés de redistribució de la renda.

Avui s'ha aconseguit ja reduir aquesta taxa d'atur i col·locar-la entre el 20 i el 23 de la població activa. En el futur, segons l'entrevistat, la probable reactivació

econòmica del Vallès, de la mà de les noves tecnologies i d'inversions importants, no comportarà a curt termini una nova reducció de la taxa d'atur. Ara bé, la introducció d'aquestes noves tecnologies generarà, això si, noves activitats, la qual cosa farà que es creïn nous llocs de treball. De la creació de llocs de treball, se'n pot derivar un augment important de la demanda de serveis, que generi alhora noves ocupacions que poden afectar la mà d'obra menys qualificada. Aquest conjunt de conseqüències fa preveure a mig termini bones perspectives de reducció de l'atur.

Estructuració interna.

Estructuració interna de l'Ajuntament per a fer front a la necessitat d'iniciar en la realitat econòmica. A l'Ajuntament de Sabadell hi ha la voluntat expressa de no crear organismes nous ni noves instàncies administratives que enmarquessin la seva actuació en l'àmbit estricte de les iniciatives econòmiques.

Les dues raons fonamentals són:

- l'actual situació de crisi econòmica i atur és conjuntural.
- cal que l'Ajuntament no substitueixi els agents econòmics i no assumeixi funcions que no li corresponen.

El camí estriat per l'Ajuntament de Sabadell ha estat el d'especialitzar i eixamplar les funcions dels actuals departaments, dotant aquests de nous continguts que permetin dur a terme una tasca d'incidència de l'Ajuntament en la reactivació econòmica.

8. Manuel Garriga.

Entrevista amb el Sr. Manuel Garriga, Director de Serveis Area de Presidencia de l'Ajuntament de Terrassa, celebrada el 11 d'Abril de 1986.

Per l'entrevistat, l'Administració Local, des de sempre, ha acceptat de veure's abocada a intervenir en totes aquelles qüestions importanta que afectessin el municipi, encara que moltes d'elles, quedessin fora del seu àmbit legal de competències. En bona part d'aquesta tradició, i activada per l'actual situació de crisi, se'n deriva l'actual intervenció municipal en el relleu econòmic.

L'actuació dels Ajuntaments, avui, en matèria de reactivació econòmica, ve avalada per tota una més recent tradició europea d'intervenció local, com ho demostra el Programa d'Iniciatives Locals d'Ocupació de l'OCDE.

A Catalunya, en concret, dos elements afegits explicarien la necessitat de política d'intervenció econòmica per part dels Ajuntaments:

- la persistència de la crisi econòmica aguditza la imaginació i fa que es multipliquin les propostes i en sorgeixin de caràcter novadors, com sempre ha passat en períodes de crisi.

- la manca gairebé total de política econòmica per part del Govern de la Generalitat.

El fet que els municipis passin a intervenir en el terreny econòmic produeix un doble tipus d'actuacions:

- aquelles que si són d'estricta competència de l'Administració municipal; exemple: urbanisme, que pot prendre un clar sentit de dinamització econòmica.

- aquelles que, tot i quedant al marge de les competències pròpies, l'Ajuntament assumeix; exemple: incentivació

de la inversió, desgravacions fiscals.

Segons el Sr. Garriga, l'actuació municipal en matèria d'intervenció econòmica requereix d'uns elements d'infraestructura, a partir dels quals poder incidir:

a) habilitació de sòl industrial. Molts Ajuntaments, és també el cas de Terrassa, no disposaven fa només pocs anys d'un sol metre quadrat de sòl industrial. A més la iniciativa privada no acomet tampoc la urbanització de polígons industrials; possibles motius: la necessitat de complir la legalitat urbanística i l'elevació conseqüent dels costos d'urbanització. Davant d'això, cal una actuació d'habilitació de sòl industrial.

b) intervenció en el mercat del sòl. Cal intervenir-hi per tal de controlar els preus del sòl i evitar que es disparin.

c) acolliment i impuls de les noves tecnologies al municipi, per la qual cosa són necessàries un conjunt d'operacions de publicitat i marketing, així com d'existència en el territori dels imputs (serveis, indústria, investigació, etc.) que aquestes tecnologies reclamen.

A aquests elements bàsics, segons l'entrevistat, hauria d'afegir-se la conveniència de regular instàncies de concertació que permetessin d'aplegar el conjunt d'agents econòmics i el conjunt de la població al voltant d'una tasca comuna de relleu econòmic. Aquest fet, d'altra banda, és important políticament perquè genera consens.

A partir d'aquests punts base, cada Ajuntament ha articulat les seves pròpies formes d'actuació en aquest terreny.

En concret l'Ajuntament de Terrassa s'ha dotat de dos instruments per a dur a terme la seva política de reindustrialització i relleu econòmic: PROINTESA, societat de promoció industrial, i el Consell Municipal de Foment, on participen els agents econòmics.

PROINTESA

L'entrevistat fa una valoració global positiva de l'experiència i dels resultats de l'actuació de la Societat de Promoció Industrial. Es va posar en marxa de seguida l'Oficina d'Informació i en els dos primers mesos de funcionament va veure formalitzar-se inversions per uns dos mil milions de pessetes. En 6 mesos de temps s'havien ja endegat 22 noves empreses de molt diferent tipus. Algunes creant molta ocupació amb inversions relativament petites. I d'altres, de producció més especialitzada, que requereixen fortes inversions i donen treball, en canvi, a un nombre més reduït de treballadors. Van ser creades, en aquest espai de temps, a la ratlla de 600 noves contractacions directes. De manera indirecta, es produí una certa animació del sector de la construcció. I alhora 6000 joves van poder treballar amb contractes d'aprenentatge i en pràctiques i en formació.

Avui PROINTESA està en un procés d'ampliació de capital. I segons el Sr. Garriga, els empresaris han respost positivament i ja gairebé s'ha assolit la subscripció total de les accions.

També s'ha realitzat una feina d'informació de realitzacions puntuals i d'informació d'ajudes que ofereixen organismes oficials en altres nivells de l'Administració. S'ha contactat amb aquest organismes, i per exemple el CEDETI (Organisme del Ministeri d'Indústria) ha participat en importants projectes de reindustrialització i modernització industrial a través de diferents vies (subvencions, capital-risc, etc.) per un total de 135,5 milions de pessetes el 1985.

Consell de Foment.

Es l'òrgan que articula la participació dels diferents agents econòmics de Terrassa. Pel que fa a la participació d'aquests, segons l'entrevistat, ha estat molt positiva:

- Ha hagut una resposta positiva per part de l'empresariat i interès en participar. Igualment hi han participat els grans comerciants, per bé que els petits botiguers s'hagin mantingut més al marge.
- Les centrals sindicals (CCOO i UGT) han participat també en la concertació, adoptant, segons l'entrevistat, posicions moderades i raonables.
- L'única resistència a la participació i a la política d'intervenció per al relleu econòmic, ha vingut per part de Convergència, que segueix adoptant actituds bel·ligerants en aquest tema.

Pel que fa a la relació del Consell de Foment amb PROINTESA, aquesta no existeix a nivell orgànic, per bé que es dona de fet a través de persones que coordinen tota l'actuació municipal en matèria de desenvolupament econòmic.

Quant al funcionament del Consell, aquest elabora propostes i estudis no vinculants per l'Ajuntament, i alhora l'Ajuntament determina la seva política en aquest àmbit atenent les propostes del Consell. A més, segons l'entrevistat, quan una empresa sol·licita desgravacions municipals és preceptiu un informe del Consell.

D'altra banda, s'han constituït al sí del Consell les ponències d'innovació tecnològica, d'infraestructura i d'imatge.

També ens parla el Sr. Manuel Garriga del Pacte del Vallès, on hi participen la majoria d'Ajuntaments del Vallès Occidental, i que servirà, segons la seva opinió, per

a fer una política coherent i harmonitzada d'oferta de sòl industrial, així com per ajudar els municipis més petits sense capacitat real d'intervenció. Igualment el Pacte del Vallès crea unes perspectives globals que poden permetre una certa especialització industrial de la comarca en alguns sectors, que estan resultant rendibles i amb bones perspectives de futur (exemple: ram de l'alimentació.)

Per últim, el Sr. Garriga ens fa saber que no existeix cap coordinació orgànica entre les diferents instàncies de l'Ajuntament que actuen en l'àmbit econòmic i la creació d'ocupació, la coordinació es fa a nivell personal, a través de la Direcció de Serveis de l'Àrea de la Presidència de l'Ajuntament.

9. José Antonio Gómez Cid.

Entrevista amb el Sr. Gómez Cid, Cap del Servei de Promoció i Planificació Ocupacional, Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya, celebrada el 7 d'Octubre de 1986.

A - Concertació.

Un decret de 10 d'Agost del 1978 crea el Consell de Treball de Catalunya, depenent del Departament de Treball de la Generalitat provisional. Segons l'esmentat decret les causes de creació són 2:

- a) la voluntat de la Generalitat de comptar amb l'assessorament i l'opinió de les forces econòmiques i socials.
- b) l'objectiu de portar endavant un procés de democratització de la vida econòmica i social de Catalunya.

Al Consell se li otorguen les següents funcions:

- a) ser organisme consultiu superior del Departament de Treball.
- b) estudiar i emetre informes sobre assumptes encomanats pel Departament de Treball.
- c) estudiar i adoptar propostes per a ésser adreçades al Conseller de Treball.
- d) preparar i redactar proposicions relatives a acords voluntaris sobre relacions de treball per oferir-les a les organitzacions representatives.

La seva composició és tripartida: representants d'organitzacions sindicals i representants de la patronal en igual nombre, més els vocals directament nomenats pel Conseller de Treball, el qual fa de President del Consell.

Pel que fa a l'estructuració interna: es preveu l'existència d'un Ple, el qual debat i aprova la memòria anual. La Comissió Permanent, que conserva la representació tripartida i paritària, i que resol tot allò que li es encarregat pel Ple. Aquesta es reuneix amb periodicitat quinzenal, mentre que el Ple ho ha de fer un cop al mes. A més es poden crear diverses Comissions de Treball, permanentment o temporalment per temes concrets. Es preveu també l'existència d'una Secretària Administrativa permanent

El contingut del decret es desenvolupa per les normes de funcionament aprovades el novembre del 79, les quals han estat lleugerament modificades el gener del 86. Segons que es desprèn d'aquesta normativa legal no podem considerar el Consell com a un autèntic Consell Econòmic i Social. D'entrada queda enmarcat en l'àmbit estricte de les relacions laborals i de les polítiques de treball més genèricament. Cal afegir, a més, el seu caràcter estrictament consultiu i el fet que no emet informes vinculants, ni estudia preceptivament cap tema. Tampoc la seva capacitat d'iniciativa vincula les decisions que posteriorment adopti el Departament de Treball.

Un cop explicat el marc legal i de competències en el qual el Consell s'hi mou, el Sr. Gómez Cid ens parla dels 5 períodes que podem distingir en la vida d'aquest òrgan:

1. Període 1979-1980.

Se celebren 18 reunions de la Comissió Permanent i 5 Plens. Es tracten els temes següents: criteris relatius a la participació de la Generalitat en la distribució dels fons d'ajut a l'atur dels Ajuntaments; el calendari laboral de festes; la creació de l'IMAC; la negociació

col·lectiva; la regularització dels conflictes de treball; l'horari de votació de les eleccions al Parlament de Catalunya.

2. Període 1980-1981.

Se celebren 18 reunions de la Comissió Permanent i 4 Plens. Tres temes ocupen d'una manera fonamental la tasca del Consell de Treball: el Fons d'Ocupació; el calendari laboral de festes; i les eleccions sindicals.

3. Període 1981-1982.

Se celebren 2 Plens i 26 reunions de la Permanent. Es reuneixen també la Comissió per a l'Estudi de l'Ocupació a Catalunya, la de Treball i la Permanent d'Arbitratge. Es tracten els temes següents: la reconversió industrial; l'Acord Nacional d'Ocupació; les Jornades sobre el Consell Econòmic i Social; el calendari laboral del 82; la creació de Junes Provincials de l'IMAC.

4. Període 1983-1984.

En aquest període queden pràcticament interrompudes les activitats del Consell, degut a l'abandó d'UGT a causa de profunds desacords sobre els resultats de les eleccions sindicals del 82 entre les diferents parts i l'Administració autonòmica laboral.

5. Període 1985-1986.

Ja entrat el 85 es reemprenen les reunions del Consell amb la reincorporació d'UGT.

Represa l'activitat del Consell de Treball en aquesta

nova etapa fins al 30 de novembre de 1986, s'han celebrat 44 Permanents i 4 Plens, els acords més importants assumits pel Ple del Consell de Treball han estat:

- La declaració de suport a Barcelona com a ciutat olímpica
- Documents sobre el Fons Social Europeu.
- La modificació de les normes de funcionament intern del Consell de Treball.
- L'aprovació de normes de funcionament intern del CMAC i dels Centres de Seguretat i Higiene.
- Document de suport per part del Consell de Treball en matèria de Calendari Laboral.
- La creació d'una Comissió de Treball permanent en el si del Consell de Treball per al seguiment del CMAC.
- L'aprovació del document de la Crida a la participació dels treballadors a les Eleccions Sindicals de 1986.

Per la seva part la Permanent del Consell de Treball ha tractat:

- El Decret de creació de la Comissió de Treus.
- L'AESS i la seva aplicació a Catalunya.
- Sessió monogràfica sobre els pressupostos de 1986.
- La presentació dels projectes del Fons Social Europeu. etc.

Segons el Sr. Gómez Cid, el Consell s'ha d'entendre com un òrgan de trobada, de diàleg constructiu sobre concertació social on es produeixi un intercanvi d'idees i es pugui arribar a acords puntuals. Ara bé, s'ha de mantenir el seu caràcter estrictament consultiu tal com estableix el decret de creació.

Segons l'entrevistat, allò tractat hauria de quedar a

la taula de treball, no s'hauria d'instrumentar políticament. Es mostra contrari a l'ús d'informacions per a fer crítica a l'Executiu, comportament que sovint prenen els membres del Consell de Treball.

Les parts socials exigeixen un Consell de competències més àmplies i més executiu, pel Sr. Gómez Cid, això seria un element distorsionador de la política de treball. Aquesta és una acció de govern i no pot quedar sotmesa ni encallada en un Consell, que en aquest cas es convertiria en una espècie de segons cambra a Catalunya.

Pel Sr. Gómez Cid, el fet que no s'hagi creat encara el Consell Econòmic i Social estatal avala la seva opinió, ja que el govern del PSOE es trobaria amb els mateixos problemes. L'existència d'un Consell Econòmic i Social a Euskadi s'explica per l'existència d'ELA-STV, sindicat acostat al PNB, la qual cosa permet al Govern Basc mantenir una certa hegemonia política.

L'entrevistat opina també que la majoria de les iniciatives dels sindicats en el Consell de treball, de fer-se realitat, significarien un augment de la burocratització en l'administració autonòmica, ja que moltes d'elles van en la línia de creació d'Instituts amb participació de les forces socials.

B - Mesures de suport a la creació d'ocupació.

Esquemàticament les realitzacions més importants del Departament de Treball en matèria de política ocupacional han estat:

- 1980 - Primer Pla d'Ocupació. Nombre de participants 4779.
- 1981 - Segon Pla d'Ocupació. Nombre de participants 2919.
- 1982 - Tercer Pla d'Ocupació. Nombre de participants 3500.

Pla Experimental de Promoció de l'Ocupació dels joves.
Nombre de participants 2031.

1983 - Quart Pla d'Ocupació. Nombre de participants
3221. Segon Pla d'Ocupació Juvenil. Nombre de participants
1672.

Cinc programes d'Ocupació Sectorials. Nombre de participants
3870.

Pla de Treball i Formació. Nombre de participants 469.

1984 - Realització de més de 10 mil nous contractes en
pràctiques i formació, d'acord amb la voluntat decidida
de la Conselleria d'impulsar els nous tipus de contractació.

1985 - Cinquè Pla d'Ocupació. Nombre de participants
2440.

Segon Pla de Treball i Formació. Nombre de participants
479.

Tercer Pla d'Ocupació Juvenil. Nombre de participants
1657.

1986 - S'ha incentivat a través del programa d'aprenentatge
la contractació de 18.000 contractes en practiques i/o

en formació finançant al mateix temps a les empreses
els cursos de formació necessaris per un millor desenvolupament
d'aquest tipus de contractes. Així mateix s'ha
portat a terme el IV Pla d'Ocupació Juvenil, així com
el Programa d'Entitats sense Anim de Lucre mitjançant
el qual es finançarà la contractació de joves de menys
de 25 anys per part d'aquest tipus d'entitats donant-
los una subvenció de 700.000 Pts. per treballador contractat
amb un pressupost global de 240 milions de pessetes.

Per últim l'entrevistat manifesta que recentment la Generalitat de Catalunya ha presentat programes al Fons Social Europeu amb un pressupost proper als 23 mil milions de pessetes. El compromís de finançament de la Generalitat és de 9 mil milions, i la resta es distribueix de la següent manera: Fons Social Europeu 9.951.270.983;

Administracions Locals, empreses privades i altres institucions 2.963.642.997 pessetes. Cal advertir que el compromís inicial de finançament per part de la Generalitat és susceptible de reducció en la mateixa proporció que el Fons Social Europeu limiti la concessió de les ajudes sol·licitades.

10. Manuel Gràcia

Entrevista amb el Sr. Manuel Gràcia, Coordinador de la Conselleria de Treball i Turisme a l'ajuntament de Badalona, celebrada el 27 de febrer de 1986.

L'Ajuntament de Badalona pren consciència d'actuar en política econòmica per circumstàncies externes i amb grans impediments. Es per això que l'actuació municipal en aquest àmbit apareix molt diversificada. Dos motivacions, una d'índole econòmica i de promoció d'ocupació, una altra de greu situació econòmica per atendre les bosses de pobresa.

A- Iniciatives econòmiques

Una de les primeres dificultats que troba l'Ajuntament per actuar en aquest àmbit és el sostre legal marcat per la Llei de Bases de Règim Local: no dóna competències pròpies en la matèria, ni deixa obert el camp com feia l'anterior llei; les competències han de venir delegades per una llei. La nostra interpretació de la llei: el que no està prohibit està permès.

Falta definir la Ponència econòmica de Badalona, que tindria com a funció específica la planificació de l'estratègia econòmica de la ciutat a curt i llarg termini. Es necessària la coordinació amb àrees internes i externes de l'Ajuntament. En aquests moments s'està avançant en aquest tema, mitjançant la coordinació de les àrees implicades.

Actualment la iniciativa econòmica del municipi es realitza des de diferents àrees i organismes :

- Urbanisme :

- . Obres públiques.
- . Gerència Urbanística (Sant Adrià, Montgat, Tiana, Badalona), empresa autònoma amb capacitat d'incidència en grans actuacions inversores (port, sòl industrial...), funcions atribuïdes en part per la Corporació Metropolitana de Barcelona.

- Consell Econòmic i Social :

- . Es planteja la falta de dinàmica pròpia de l'empresariat badaloní; no hi ha ni Caixa ni Banc local.
- . Serveix per discutir, per fer estudis, per defensar la creació de la Zur, per elaborar per exemple el Llibre Blanc sobre Ensenyament.
- . Dificultat perquè sigui un motor econòmic.

- REBASA (Reactivació Badalona, S.A.) :

- . Empresa municipal creada amb l'objectiu d'aconseguir la reactivació industrial del municipi.
- . Canalitza els projectes derivats de la ZUR.

- Àrea de Serveis Municipals :

- . Abarca Indústria i Comerç (Mercats Municipals).
- . S'està produint la terciarització de l'economia. Moment de transició, desaparició d'antigues indústries però no acaben d'apareixer les noves substitutòries.
- . Grans possibilitats de Badalona cara el futur, port, sòl industrial...

- Conselleria de Treball i Turisme :

- . Creat el Departament de Treball originàriament per gestionar l'ocupació comunitària, ha anat tenint cada cop més esferes d'actuació.
- . Turisme : es treballa en temes com el port esportiu, els jocs olímpics del 92, el bàquet.
- . Ocupació comunitària : es destina una part important a obres públiques. Es tracta de no incidir només en bosses de pobresa. És positiva perquè per exemple unes obres de remodelació d'una avinguda fetes amb l'ocupació comunitària poden arribar a dinamitzar un barri. L'Ajuntament de Badalona ha aconseguit que l'absentisme en l'ocupació comunitària fos molt baix, a nivell inclús inferior que en l'empresa privada, i que la productivitat fos igual que en l'empresa privada.
- . Altres programes d'ocupació comunitària permeten a l'Ajuntament de Badalona, treballar en el camp del reciclatge i la formació permanent. Es fan convenis amb empreses privades per la formació de joves en atur. La utilització de la infraestructura existent, per exemple escoles de formació professional permet que es realitzin cursos de formació.
- . Un dels programes que amb més força s'ha dut a terme des de la Conselleria són les cooperatives i altres formes de treball associat. L'Ajuntament de Badalona hi col·labora però no ho entén com una política assistencial, s'enten que tota cooperativa ha de ser un negoci, ha de ser econòmicament viable. És per això que un cop acabada la subvenció es retira i deixa que la cooperativa funcioni per ells sola.

- . ZUR : el Sr. Manuel Gràcia, planteja el problema de que és limitativa perquè només es donen subvencions a empreses industrials amb un mínim de 10 treballadors. Els projectes es canalitzen a través de REBASA.
- . La Conselleria de Treball i Turisme crea un servei d'assessorament, Per aquesta finalitat es crea un gabinet format per dos economistes, un advocat i un auxiliar administratiu.

B- Mecanismes de participació

El Sr. Manuel Gràcia ens senyala els problemes que troba l'Ajuntament per mantenir una política de participació i concertació amb els agents econòmics i socials que actuen a la ciutat. Una primera qüestió és la falta d'articulació del teixit social de Badalona.

Actualment a Badalona hi ha diferents àmbits de participació i concertació: el més important seria el Consell Econòmic i Social, del que abans hem fet esment.

- Taula de contractació: instrument de creació obligatòria per a contractar en ocupació comunitària. Hi participa: l'INEM, la Generalitat, l'Ajuntament i els sindicats.

- És difícil aconseguir la participació dels agents econòmics en l'àmbit comercial. Existeixen diferents societats de comerciants, hi ha molts interessos gremialistes que és difícil articular.

- Consell Econòmic i Social: s'intenta per part de l'Ajuntament de que no es produeixin enfrontaments, es manté una voluntat pactista en tots els temes que s'hi tracten. Per aconseguir que el Consell sigui un instrument vàlid i real de participació i concertació és necessària, segons el Sr. Manuel Gràcia, la coordinació municipal prèvia d'actuar en una mateixa direcció en l'àmbit econòmic.

Això s'aconseguirà mitjançant la coordinació de les àrees implicades en el tema.

11. Josep Llavina.

Entrevista amb el Sr. Josep Llavina, tècnic de l'institut d'estudis sobre el treball de Cornellà, celebrada el 30 de Abril de 1986.

Cornellà és la ciutat més gran del Baix Llobregat amb més de 90.000 habitants. Ocupa un lloc central a la comarca, i està molt ben comunicada. Tots tres factors fan que Cornellà esdevingui sovint un pol d'atracció per ciutats properes.

L'oficina de l'INEM de Cornellà registra actualment un nombre d'aturats que oscil·la al voltant dels 10.000 D'aquests, tan sols un 30 reben subsidi d'atur.

La manca d'especialització i qualificació de la mà d'obra és també, segons l'entrevistat, un fet generalitzat a Cornellà.

Davant d'aquesta situació de crisi i atur, l'Ajuntament de Cornellà, es proposa d'incidir-hi per tal d'impulsar la reactivació i fomentar l'ocupació.

Ja des del 1979 es constitueix el Departament de Treball, i posteriorment l'Ajuntament es dota d'un instrument tècnic a través del qual es canalitzarà la gestió de la política ocupacional i dinamitzadora del departament de treball. Aquest nou òrgan és l'IEST (Institut d'Estudis sobre el Treball). A partir d'aquí, es generen tot un seguit d'expectatives sobre la possibilitat de creació de llocs de treball estables en base a l'assumpció per part de l'Ajuntament d'un protagonisme important en la política contra l'atur. Sovint però, aquestes expectatives es veuen frustrades per la manca de competències i de

recursos, i també per l'existència de rigideses legislatives que traven la feina de l'administració municipal en aquest àmbit.

Tot i així, avui ja amb una certa prespectiva, es pot parlar, segons l'entrevistat, d'indicis de reactivació econòmica. El nombre de llicències fiscals ha augmentat considerablement i importants inversions poden ser realitat en un futur proper.

Ara bé, la taxa d'atur segueix sense disminuir.

Tan sols ho fa segons la temporada de l'any, per tornar després a augmentar. La qual cosa demostra que la creació d'ocupació estable no és encara un fet a Cornellà.

Iniciatives econòmiques de l'Ajuntament de Cornellà.

La política de reactivació econòmica i ocupacional de l'Ajuntament ha consistit en la posta en marxa d'una sèrie de respostes o iniciatives que tot seguit veiem:

a) - Elaboració d'Estudis: Els quals han de generar un coneixement de la realitat que permeti actuar raonadament. Així, elaboració d'un Mapa Industrial, estudi sobre la situació del Sòl Industrial, sobre la situació del mercat de treball a Cornellà, sobre l'activitat del sector terciari etc.

b) - Gestió dels Plans d'Ocupació.

A través dels plans d'ocupació de l'INEM, s'ha donat feina temporal a aquells col·lectius humans que viuen situacions més degradades. Solucionant d'aquesta manera els problemes més frapants de les bosses de misèria. L'entrevistat critica la decisió del Govern de la Generalita

de desviar els fons de l'ocupació comunitària per a subvencionar empreses en funcionament, amb això només s'aconsegueix abaratir costos a l'empresari, sense cap conseqüència posterior.

c) - Formació Ocupacional.

L'Ajuntament col·labora amb l'INEM en el marc del Pla Nacional de Formació. Es realitzen cursets de formació i capacitació per a treballadors. L'Ajuntament ofereix els locals, i l'INEM posa els tècnics i acondiciona l'espai.

Segons l'entrevistat, cal donar estabilitat al tema de la formació i crear-ne la infraestructura necessària, és per això que l'Ajuntament s'ha constituït en centre col·laborador de l'INEM i hi ha subscrit un concert amb ell, que assegura la continuació de la cooperació més a llarg termini.

d) - Sòl Industrial i Polígons:

Tan sols un polígon industrial de Cornellà, es situa en zona ZUR. Aquest polígon però, no és avui encara urbanitzat. És intenció del municipi, acondicionar-lo per tal de disposar d'una oferta de sòl industrial amb tots els privilegis que confereix la declaració de ZUR.

Cornellà té 4 polígons industrials més. Dos d'ells ja saturats, i dos més amb algunes empreses instal·lades però que no reuneixen encara la infraestructura mínima.

El departament d'urbanisme de l'Ajuntament està treballant a fons en el tema dels Polígons i alhora la Gerència d'Urbanisme de la CMB que engloba l'Hospitalet i Cornellà

treballà per harmonitzar en un àmbit supramunicipal l'oferta de sòl industrial.

e) - Cooperatives i S.A.L.:

Se segueix fent un esforç considerable per expandir el sector social del teixit econòmic de Cornellà. S'han posat en marxa algunes cooperatives i s'han constituït 7 Societats Anònimes Laborals, que s'han federat i mantenen bones relacions amb l'Ajuntament. A la propera fira de la Ciutat s'instal·larà un pavelló industrial, on es vol que hi hagi una presència considerable de les cooperatives i les S.A.L.

Altres projectes.

A banda de les iniciatives econòmiques ja esmentades, hi ha altres projectes, que actualment estan en estudi.

- Així la possibilitat de crear una Societat de Capital Mixt (municipal-privat) per tal d'activar idees i donar suport a iniciatives ja en marxa.

- L'estudi sobre l'economia submergida a la ciutat que pot donar lloc a algun tipus d'acord municipal cara a possibilitar el reflotament d'empreses.

- Pel que fa a la idea de l'Hotel Industrial, l'entrevistat manifesta que s'ha d'estudiar a consciència, perquè podria ser que s'aconseguissin els mateixos resultats que es pretenen amb un Hotel d'empreses, a través d'altres mitjans més directes de subvenció a empreses en veritables dificultats.

Sector Comercial.

L'Ajuntament ha creat el Gabinet d'Assistència Tècnica al Comerç, el GATAC.

Objectius: - Dinamitzar els 2 sectors de vida comercial de la ciutat.

- Ampliar i potenciar el caràcter comercial de les Rambles de Cornellà.
- Fomentar l'Associacionisme entre els comerciants.
- Aturar la tendència a comprar fora de la ciutat.

Per acabar, cal veure quin paper juga el consens i la concertació entre els agents econòmics, en el marc d'aquesta política municipal de relleu econòmic.

D'entrada cal dir que no s'ha creat cap mecanisme estable de concertació entre agents econòmics. La Taula de Contratació, on es discuteixen els projectes de l'ocupació comunitària, és un primer lloc de diàleg entre Administració, Sindicats i Patronal.

A través de la Gerència de la ZUR, l'Ajuntament estableix contactes amb SEFES, la patronal del Baix Llobregat.

Mentre que les relacions Ajuntament-Sindicats són bones, atesa la composició política del consistori i el pacte entre PSUC i PSC.

Així doncs, els contactes entre els agents econòmics són normalment bilaterals, sectorials i puntuals. Els intents de crear un organisme que permeti un consens més ample i generalitzat, per ara, han resultat fallits. L'empresariat hi és reticent, i sembla que la voluntat de l'Ajuntament és continuar per la via dels contactes

puntuals com fins ara.

Una reflexió final de l'entrevistat, és que les facilitats d'inversió són moltes, i la gran indústria segueix sense invertir. Per tant, cal potenciar l'expansió de la petita empresa com a motor de la reactivació i com a creadora d'ocupació estable.

12. Mercè Miró.

Entrevista amb la Sra. Mercè Miró, animadora econòmica del Districte de Les Corts, celebrada el 25 de març de 1986.

L'entrevistada fa una valoració global positiva dels quatre primers mesos d'animació econòmica al districte. Els considera com a una fase experimental, amb una primera etapa de coneixement de la realitat, una posterior on s'ha iniciat una veritable feina d'incidència econòmica en el districte. Tot i així no se'n pot parlar encara de resultats concrets. Caldrà continuar amb el programa de dibamització econòmica i esperar un cert temps per a recollir els primers resultats.

Es valora també positivament el suport rebut des del Consell del Districte. El qual ja s'havia començat a plantejar el tema abans de l'arribada de l'animadora econòmica.

Coneixement de la realitat.

No existeix cap estudi socio-econòmic del districte. Segons la Sra. Mercè Miró és fonamental que es faci, però s'ha d'encarregar a algú que es dediqui només a això. Hi ha dades de l'INEM però es recullen conjuntament les de Les Corts i les de Sarrià-Sant Gervasi. Hi ha algunes dades recollides per Serveis Socials.

Les Corts és un districte petit (85.000 habitants i quatre barris) i poc conflictiu. Dos dels seus barris:

Pedralbes i Zona Universitària són purament residencials i de gent d'un alt poder adquisitiu, per tant, gens susceptibles d'una feina de dinamització econòmica.

Els aturats del districte són treballadors qualificats i sobretot professionals de nivells mitjos. No estan organitzats en l'àmbit de Les Corts i per tant exerceixen molt poca pressió social.

Les Corts és un districte molt poc articulat socialment. La vida associativa és més aviat reduïda. Encara no hi ha en el barri ni Centre Cívic ni Casal de Joves, per bé que estan en projecte.

L'entrevistada pensa que el nivell de coneixement que hi ha al districte de l'existència i de les possibilitats que ofereix l'animadora econòmica és més aviat baix. Per això cal seguir fent un esforç propagandístic d'arribar a tothom per vies adequades i de popularització de la figura de l'animadora econòmica. Sense que això vulgui dir generar expectatives falses.

Concertació Social.

Des de fa gairebé un any funciona al districte la Comissió d'Economia Social com a instància de concertació on s'articula la participació d'agents econòmics i entitats del districte amb l'objectiu comú de dinamització econòmica.

La Comissió es marca dos grans objectius:

- Canalitzar i oferir estris de suport a les aportacions i iniciatives econòmiques que provinguin dels agents

i de les entitats del districte.

- Que el conjunt d'agents econòmics assumeixin les propostes i iniciatives de contingut econòmic proposades des del Consell del Districte, i així, aqueste puguin trobar sortida i tenir una viabilitat certa.

La Comissió es reuneix un cop al mes. Composició:

- Cap de l'Oficina de l'INEM.
- Un Conseller, el Cap de Serveis i l'animadora econòmica del Districte.
- Les Associacions de Veïns, les quals tenen poques iniciatives i no s'han plantejat gaire la possibilitat d'incidir econòmicament. Es dediquen a l'organització de festes i activitats de caire popular i cultural.
- Les Associacions de Comerciants.
- Alguns aturats pertanyents a la Coordinadora d'Aturats de Barcelona.

Les convocatòries de la Comissió són obertes al conjunt d'entitats i s'espera que la representació d'aquestes vagi augmentant progressivament amb el temps.

Iniciatives del Districte portades a la Comissió:

a) - Cursos en el marc del Plà Nacional de Formació de l'INEM:

- Restauració de mobles antics.
- Venedors d'informàtica (curs proposat després d'una entrevista tinguda per l'animadora econòmica amb la direcció del Corte Inglés-Diagonal on s'hi feia veure la poca oferta existent per aquest tipus de feina que necessita d'una certa qualificació.)
- Reparació d'electrodomèstics.
- Curs d'iniciació a la imatge (probablement desestimat pels seus alts costos.)

b) - A partir de l'existència d'un Cens Industrial del districte la formulació d'una ampla enquesta als empresaris i l'elaboració posterior dels resultats d'aquesta. La qual servirà per a tenir un millor coneixement de la base econòmica del districte i de les possibilitats que aquesta ofereix.

Projectes arribats des de fora:

- Creació d'una Cooperativa de Missatgers.
- Creació d'una Cooperativa d'Il·luminació i Sonorització de congressos.
- Creació d'una escola de dansa.
- Taller de Fusteria especialitzada.
- Taller de Confecció.
- Creació d'una boutique.
- Obertura d'una Residència per a gent gran.
- Ampliació d'un negoci d'activitats de plàstic.

Respecte d'aquests projectes, l'animadora econòmica creu que cal fugir d'una feina de tipus assistencial consistent a subvencionar i ajudar econòmicament. Opina que els mateixos projectes haurien d'incloure un apartat de costos financers i l'important és que siguin viables i amb possibilitats de rendibilitat econòmica. Si la tenen, ja trobaran mètodes de finançament a través de bancs o altres tipus d'entitats. La feina de l'animadora econòmica i en general de l'administració hauria de ser de donar suport i ajut tècnic i assessorar en allò que calgui. Així doncs, per a la dinamització econòmica, segons l'entrevistada, cal donar prioritat a la rendibilitat econòmica com a criteri bàsic, lluny de l'assistencialisme propi de Serveis Socials.

Projecte conjunt:

Una associació de Veïns va proposar la creació d'una

Cooperativa de jardiniers a partir de l'existència d'un gran nombre de jardins privats a moltes cases del districte (Pedralbes). El Consell del Districte i l'animadora econòmica, després de valorar positivament el projecte, han aconseguit la realització d'un curs de jardineria en el marc del Plà Nacional de Formació de l'INEM.

Altres realitzacions i feines portades a terme per l'animadora econòmica:

- S'ha promogut la capitalització del subsidi d'atur.
- Feina d'assessorament a partir de consultes puntuals de tot tipus.
- Reflotament d'economia submergida (ha hagut tres o quatre casos.)

En opinió de l'entrevistada cal continuar amb el programa d'animació econòmica i fins i tot ampliar-lo, ja que hi ha districtes que necessiten dos o més animadors econòmics.

13. Julián Pinilla

Entrevista amb el Sr. Julián Pinilla, animador econòmic del Districte de Sant Martí de Provençals, celebrada el 25 de març de 1986.

L'entrevistat fa una valoració positiva - "dins de les limitacions" - dels gairabé quatre mesos de treball. Pensa que han servit perquè el Districte es prenguésseriosament la possibilitat d'incidir en la realitat econòmica de la zona, i alhora donar progressivament més importància a la feina de l'animador econòmic. El Sr. Julián Pinilla opina que la manca de capacitat legal del Districte per actuar a fons en el terreny econòmic és molt sovint un handicap que s'hauria de superar.

De cara al futur, creu que s'han de trobar fòrmules per continuar amb el programa d'animació econòmica, i apunta la idea d'oficines de desenvolupament econòmic. Si això, no continua, creu que els districtes per si sols no garanteixen la continuïtat de la intervenció econòmica.

Coneixement de la realitat

No existeix cap estudi socio-econòmic del districte. Hi ha dades parcials de barris obtinguts per Serveis Socials, les dades de l'INEM tampoc no coincideixen amb el Districte Municipal.

L'associacionisme del districte es canalitza sobretot a través d'una gran quantitat d'Associacions de Veïns, d'altra banda molt fragmentades. Hi ha poc associacionisme juvenil.

Concertació social

S'ha creat en el districte la Comissió Econòmica i Social,

com a instrument de concertació i participació dels agents econòmics i entitats. En formen part : el President del Districte, el Regidor de Joventut, el Regidor de Serveis Socials, les Associacions de Veïns i l'animador econòmic. Hi ha bones perspectives de participació dels comerciants en la Comissió, ja que des del Consell del Districte es pensa iniciar una política de potenciació de les diverses zones comercials dels barris, la qual cosa haurà d'anar unida a la vinculació dels comerciants a la Comissió Econòmica i Social.

Situació diferent és la dels grans empresaris del districte, amb els quals no s'ha tingut cap mena de contacte (Sant Martí té moltes indústries, hi ha barris de forta tradició industrial com Poblenou).

Objectius de la Comissió Econòmica i Social (fins ara s'han celebrat dues reunions) :

- . canalitzar les demandes d'ocupació i donar-ne publicitat.
- . tractar les iniciatives i projectes d'ocupació que arriben.
- . donar suport i publicitat a les cooperatives que es creen i als projectes que tiren endavant.

Han arribat a l'animador econòmic una 20 projectes. Un 60% d'ells no tiren endavant per problemes de finançament o de no viabilitat de la idea quan queda concretada. La pressió social de la gent es manifesta sobretot a través dels projectes que arriben. Els grups d'aturats que els promouen es creuen amb el dret que el Districte els financiï pel sol fet d'haver presentat el projecte. Reivindiquen doncs amb fermesa una tasca assistencial del Districte també en el terreny econòmic. En canvi l'entrevistat creu que s'han de tenir en compte altres paràmetres més importants com el de la rendabilitat del projecte.

En el marc del Pla Nacional de Formació el Districte ha col·laborat amb l'INEM. S'han realitzat 16 cursos. El Districte hi ha posat el local i l'INEM els tècnics. L'experiència ha estat positiva.

Una part important de la feina de l'animador econòmic ha estat la d'assessorament a consultes puntuals de tot tipus.

14. Marcel Planelles

Entrevista amb el Sr. Marcel Planelles, del departament de creació de noves empreses de la Cambra de Comerç de Barcelona. Celebrada el 10 de Febrer de 1986.

Amb el primer mandat dels Ajuntaments democràtics, l'àrea més important d'aquests és Urbanisme "cal posar ordre al creixement salvatge" .

Al costat d'això, i gràcies a l'accés de sindicalistes i gent del món del treball als nous Ajuntaments, es posen en marxa molts departaments de treball.

Tema bàsic: els Plans d'Ocupació Comunitària.

Amb el segon mandat d'aquests Ajuntaments, la situació és diferent :

- . s'ha de posar ordre a la trama urbana.
- . s'han muntat xarxes de serveis personals.
- . es comença a veure la ciutat com un "espai econòmic" que cal revitalitzar.

"Ens podem trobar amb ciutats ordenades però econòmicament mortes " .

Per a donar resposta al tema, les diferents àrees han començat a actuar en el terreny econòmic i de l'ocupació intentant resoldre les situacions urgents.

El següent pas és :-coordinar i donar coherència a les iniciatives i construir el que podriem anomenar una "Polític Econòmica de l'Ajuntament".

A més, cal que aquesta política econòmica sigui la de tots els agents econòmics del municipi, i aquí arribem a la necessitat de concertació.

Avui, els problemes que es presenten són molts en aquest terreny:

- . els problemes que se li presenten a l'Ajuntament per a la contractació de treballadors en els P.O.C.
- . la necessitat de donar continuïtat a l'ocupació creada a través d'Empreses del sector "social" de l'economia.
- . criteri de prioritzar sectors desvalguts.
- . criteri de prioritzar la qualificació tècnica i la viabilitat del projecte.
- . la manca de sòl industrial.
- . les dificultats del circuit administratiu en casos com el d'obrir una empresa.
- . la manca de dades estadístiques i informació, etc..

La resolució d'aquest problema i l'inici d'una actuació econòmica global i concertada s'ha de fer en el marc d'un "Projecte de Ciutat" que expressi el que es vol per al futur.

Pel que fa estrictament a la concertació a Barcelona, s'hauria de pensar quin model es vol per a Barcelona:

- . hi ha la iniciativa dels Consells Assessors de l'Alcalde.
- . es pot pensar en un macro consell econòmic i social, que inclogui diferents consells sectorials.
- . es pot pensar en un Consell més reduït acotat només als agents purament econòmics. (sindicats, SAL, cooperatives, Foment, PIMEC, Cambra, botiguers, Associació Consumidors)
- . s'han de tenir en compte les iniciatives de concetació an l'àmbit de districtes "Taules Econòmiques".
- . s'han de pensar els criteris de participació.
 Persones o Institucions
 Institucions o Institucions Econòmiques.
 Institucions d'àmbit municipal o amb seu al municipi.
- . L'entrevistat ens informa també de la creació de

Comissions Locals de Comerç a diferents localitats.
 Què són? - òrgans consultius de l'administració municipal
 Formats per : Ajuntament, comerciants, consumidors i
 tècnics.

L'actuació municipal en matèria comercial així com les
 iniciatives dels comerciants i consumidors són canalitzades
 a través d'aquestes Comissions Locals de Comerç.

Funcions:

- . elaboració de dictàmens sobre noves ordenances
municipals.
- . campanyes de promoció del comerç.
- . discussió de temes com: horaris de comerç...
- . iniciatives de relleu comercial de la ciutat,
etc...

Principals problemes que es presenten :

- . cada sector va a defensar interessos propis amb
postures força tancades.
- . es crea una dinàmica d'enfrontament entre els comer-
ciants, i l'Ajuntament, més que no pas de col·laboració
visió global dels problemes.
- . cal que l'Ajuntament hi aposti iniciatives perquè
sinó els sectors implicats no es veuen vinculats.
No hi troben beneficis en la concertació i aquesta
esdevé purament formal.

Actualment funcionen a : Sant Feliu del Llobregat, Sitges,
 Palamós, Platja d'Aro, La Bisbal, Tortosa, etc....

15. Albert Pons Valon.

Ebtrevista amb el Sr. Albert Pons Valon, secretari general de la PIMEC, celebrada el dia 17 de Març de 1986.

El Sr. Pons Valon ha qualificat de positiva la valoració que la PIMEC fa del tema de la concertació o de la recerca de consens entre els diferents agents econòmics i socials, ja que pot resoldre molts problemes de manca d'informació entre l'Administració i els protagonistes econòmics i socials; problemes de solapament entre iniciatives diverses; problemes que podrien evitar-se si prèviament a la presa de decisions s'hagués consultat i discutit amb els que després en seran afectats d'una o altra manera. Des d'aquest punt de vista la participació en esferes o organismes de concertació sempre serà positiva i ben acollida per la PIMEC. Concretament la PIMEC va participar en una primera reunió a la Ponència per al Desenvolupament Econòmic i Social de Barcelona, juntament amb altres agents econòmics, de cara a concertar la institucionalització d'algun mecanisme de concentració a la ciutat.

La PIMEC s'expressa críticament respecte d'algunes experiències econòmiques que els Ajuntaments estan portant a terme:

Iniciatives concretes i puntuals (ex. I.L.E.):

- És un sistema de finançament d'iniciatives que poden interessar políticament als partits que governen els Ajuntaments. Així doncs, sovint hi ha una discriminació política en el repartiment, que l'Administració de l'Estat fa dels fons destinats a aquestes iniciatives concretes.

Empresa Municipal INICIATIVES, S.A.:

- La PIMEC parteix del principi de la lliure empresa.

Es a dir, la creació d'empreses ha d'estar, en qualsevol cas, a càrrec de la iniciativa privada.

- Ara bé hi ha vegades -molt poques- en que és necessària la intervenció pública. En aquests casos s'hauria d'assegurar l'existència de Consells Mixtos (Administració Pública-Sector Privat) que controlessin el desenvolupament d'aquestes iniciatives. D'aquesta manera s'asseguraria la presència dels empresaris privats en aquests tipus d'iniciatives.

- Aquest no és el cas d'INICIATIVES, S.A., on no existeix cap consell amb presència del sector privat, i possiblement les empreses que es creen seran rendibles emparant-se en les potestats extraordinàries de que disposa l'Administració, la qual cosa és mal vista per l'empresa privada.

Hotel d'Empreses:

- En principi es veu com una iniciativa positiva. Per l'entrevistat avui l'empresari es troba amb dues grans dificultats: La responsabilitat excessiva, que deriva de l'actual pressió fiscal a l'empresari. La gran quantitat de càrregues burocràtiques que s'han de superar per a complir la normativa vigent.

Aquestes dues dificultats no són solucionades per l'Administració, per tant l'Hotel d'Empreses ve a solucionar tan sols dificultats de rang menor. Això pot fer preveure rendibilitats baixes i fins i tot la necessitat que l'Ajuntament hagi de subvencionar. D'altra banda, no es preveu tampoc la creació de Consells Mixtos amb

participació del sector privat, per tant la gestió de l'Hotel d'Empreses queda exclusivament en mans de l'Administració.

Aquests dos fets poden provocar el control dels possibles empresaris de l'Hotel per part de l'Ajuntament, la qual cosa es considera negativa i fins i tot pot provocar una reacció contrària dels empresaris en general al projecte de l'Hotel.

En definitiva, una bona idea que perd la seva gràcia en estar gestionada directament per l'Ajuntament i no preveure paral·lelament la solució de dificultats més greus per a l'empresari.

Pel que fa a la possibilitat de concreció d'un Consell Econòmic i Social a Barcelona, l'entrevistat ho considera positiu. Sobretot de cara a incidir en les iniciatives abans esmentades i en altres. Així si l'Ajuntament ha assumit el paper d'agent econòmic, al menys que actui de manera concertada amb els agents econòmics, i entre ells la patronal.

El Consell Econòmic i Social de Barcelona hauria de ser un instrument d'informació i de consulta, podria marcar també les pautes d'actuació respecte INICIATIVES, S.A. i l'Hotel d'Empreses, i alhora serviria per a controlar i pactar les rendibilitats econòmiques que generarà el projecte olímpic de Barcelona.

Respecte a això últim l'entrevistat expressa el seu temor a que siguin les multinacionals les grans beneficiàries, ja que des d'ara el tema pot estar ja molt estudiat i plantejat per elles.

La possible composició del Consell, a opinió del Sr. Pons Valon podria incloure entre altres:

- l'Administració.
- La Patronal
- Els Sindicats.
- La Cambra de Comerç (més com sector empresarial que funcional).
- Sectors professionals (Col·legis, Cercle d'Economia)
- Possiblement les Universitats.

La PIMEC no participa en cap experiència de concertació de tipus comercial, encara que manté bones relacions amb el Consell de Gremis, i més encara amb l'Agrupament de Botiguers de Catalunya.

La PIMEC participa en:

- Consell de Treball (no hi és a la permanent, es manté allunyada dels centres de decisió.
- ICS.
- ICAS.
- CIDEM.
- Consell Social de la Universitat de Barcelona.

Formació Professional.

S'ha fet una tasca important. La PIMEC ha treballat conjuntament amb el Departament de Formació Ocupacional de la Conselleria de Treball de la Generalitat. A través de 9 coordinadors establerts arreu de Catalunya, s'han explicat als empresaris les formes de contractació i la possibilitat de realitzar cursos de formació a les empreses, paral·lelament a la producció.

A partir d'aquí s'han realitzat més de doscents cursos de formació. Fins i tot alguns sectors, a través dels fons de formació ocupacional han muntat les seves pròpies escoles de formació o han pogut ajudar les que ja funcionaven

Es important el manteniment d'aquests cursos, ja que s'ha de tendir a un continuat reciclatge dels treballadors.

Economia Social.

L'entrevistat fa una valoració positiva del cooperativisme. Considera que s'ha demostrat el no funcionament de la iniciativa pública, i per al futur del sistema de lliure empresa és bo -al costat dels grans productors- aquesta nova relació capital-treball que representa l'anomenat tercer sector o economia social.

Es veuen però, dos problemes a l'actual cooperativisme:

- El marc legislatiu.
- Certes actituds de "cooperativisme visionari".

La valoració canvia respecte de les S.A.L. Es considera que moltes han nascut promogudes sota interessos clarament partidistes. Han costat molts diners i ara fan la competència amb armes que l'empresa privada tradicional no té: exempcions fiscals, ajudes, etc.

Economia submergida.

Les causes principals de la seva existència, segons el Sr. Pons Valon, s'han de buscar en la dificultat que suposa legalitzar una empresa que neix de manera "submergida" atès:

- El sistema fiscal que grava l'empresa.
- La gran quantitat de traves burocràtiques en el procés de legalització.

No es pot ser estricte i intentar acabar amb les empreses de l'economia submergida perquè seria un caos, per bé que la seva existència genera un greu problema de competència il·lícita. S'hauria de buscar un camí intermig de reflotament d'empreses, que passes per la modificació de les traves abans esmentades.

16. Eduardo Rojo.

Entrevista amb el Sr. Eduardo Rojo, Professor de Dret Laboral de la Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona celebrada el 5 d'Octubre de 1986.

El Consell Econòmic i Social a Espanya.

Segons el Sr. Eduardo Rojo durant el debat constitucional previ a l'art. 131 no queda clar quin tipus de Consell Econòmic i Social (en endavant CES) volien establir els constituents. Per uns podria arribar a ser un consell de planificació econòmica, en canvi per uns altres seria un consell més de tipus europeu com el francès o italià, per l'estudi de tot tipus de matèries econòmiques i socials. Però les diferències no ho són només de contingut material, sinó que també arriben a la composició: uns creuen que només hi haurien de participar els empresaris i els sindicats; altres hi afegixen algunes organitzacions econòmiques (ex: Cambres de Comerç, Col·legis Professionals, etc.) i alguns creuen que la participació del govern també és necessària.

El desenvolupament de l'art. 131 de la Constitució, és a dir la creació del CES a Espanya, no ha existit. Es pot dir també que hi ha hagut pocs intents de fer-ho formalment presentant projectes o proposicions de llei, fins avui només s'han presentat dues proposicions de llei, una de Ramón Tamames en 1981 i l'altra d'Euskadiko Eskerra, (BOE 15-9-1986). Però cal dir que en el debat de política general de 1981 el PSOE va presentar i va ser aprovada una proposta de creació del CES a Espanya. En l'actualitat, però, no es veu prioritari en la política

del PSOE la passada en marxa del CES, és a dir desenvolupar l'art. 131 de la Constitució.

Suposant la seva creació, Eduardo Rojo ens senyala tres premises bàsiques perquè el CES d'Espanya pogués funcionar:

- Participació dels agents econòmics i socials.
- Els temes a tractar estessin delimitats.
- Necessària implantació de les forces socials en el país.

Pel que fa a la possible composició del CES segons el Sr. Eduardo Rojo és difícil tancar la participació només amb sindicats i empresaris, donat l'art. 131 caldria incloure altres organitzacions econòmiques (sector cooperatiu, Cambres de Comerç, etc.)

Arran de la creació establerta a l'Acord Econòmic i Social (AES) del Consell Assessor del President del Govern alguns autors van veure en aquest un primer intent de creació del CES. Però això no es pot acceptar ni argumentar jurídicament perquè l'AES no pot suplantar la Constitució que fixa uns criteris determinats.

La no existència del CES a Espanya ha estat solucionada per tot un seguit de reunions i de pactes socials firmats pels principals agents econòmics des de que s'aprovà la Constitució. Podriem arribar a dir que aquests pactes signats han substituït en certa mesura el CES com a marc necessari de reunió i discussió entre els agents econòmics i socials.

Àmbit autonòmic.

En l'àmbit autonòmic funciona actualment un sol CES que és el d'Euskadi, creat al novembre de 1984 i que tracta

principalment de qüestions econòmiques, deixant pel Consell de Relacions Laborals els temes més laborals o socials.

Si de CES en l'àmbit autonòmic només funciona el del País Basc no es pot dir el mateix del Consell de Relacions Laborals que existeix al País Basc com ja hem dit, a Catalunya amb el nom de Consell de Treball, a Andalusia, a Murcia, a Madrid, a Castella-La Manxa i a Balears.

Aquests consells tenen tres característiques comunes bàsiques: - Es tracta d'organismes consultius.

- Són òrgans de diàleg entre les forces socials i els governs de les Comunitats Autònomes.

- Són elements importants per eliminar conflictes i forum de diàleg.

Ambit local.

A partir de la situació de crisi econòmica es crea una concienciació de que a nivell local es pot fer una política, més a curt termini, de creació de llocs de treball. És important en aquesta matèria la importació de plantejaments estrangers, per exemple de França o de l'OCDE. Es recull a Espanya una llarga tradició d'actuacions econòmiques de les Administracions Locals que es dóna a Europa.

L'Administració Local preten aglutinar en torn d'aquesta política d'intervenció econòmica a tots els agents econòmics i socials que intervenen en el municipi, per tal que aquesta rebi un impuls més gran i no apareixi com una actuació administrativa més. En alguns municipis es creen òrgans estables de participació dels agents econòmics i socials, el Consell Econòmic i Social (en enfront CESL).

El funcionament d'un CESL pot plantejar diversos problemes,

entre ells:

- Els donats per les limitacions a l'actuació municipal provocades per les disposicions legals.
- Els provocats perquè el Consell no tingui molt ben senyalada la seva tasca i les seves funcions, ja que es pot convertir en pura propaganda.
- Els que pot provocar el risc de diluir responsabilitats del govern local en el CESL.

17. Pepa Sala.

Entrevista amb la Sra. Pepa Sala, de l'oficina de planejament i redreçament econòmic de Rubí, celebrada el 10 d'Abril de 1986.

Experiència de concertació a Rubí.

El Reglament Orgànic Municipal de l'Ajuntament de Rubí preveu la possibilitat de creació de Consells de Participació.

Objectius dels Consells de Participació:

- a) - Canalitzar la participació de ciutadans i institucions i la seva corresponsabilització en el govern municipal.
- b) - Informar les iniciatives municipals relatives al sector que afecta al Consell en qüestió.
- c) - Proposar a l'Ajuntament iniciatives pròpies referents als sectors que els hi són propis.

A partir d'aquesta possibilitat legal, l'Ajuntament de Rubí ha volgut dotar-se d'un instrument de participació dels principals agents econòmics de la ciutat, amb la voluntat genèrica d'assolir un millor aprofitament de les potencialitats socio-econòmiques dels mitjans humans i físics presents al municipi.

Així el passat 20 de Desembre del 1985, el Ple de l'Ajuntament aprova la creació del Consell per al Redreçament Econòmic de Rubí.

- Àmbit de la concertació: Econòmic (representació de tots els agents).

- Composició: El Consell resta obert a la participació de totes les entitats que se sentin interessades per les seves finalitats.

Tot i així, hi ha una Assemblea Executiva, constituïda per:

- Alcalde.

Un representant:

- Cambra de Comerç de Terrassa.

- Unió d'Industrials i Professionals Lliures de Rubí.

- SEFES.

- Agrupació Rubinença de Comerciants.

- INEM (Oficina de Rubí)

- Centrals Sindicals.

- Instituts de Formació Professional.

- Institucions financeres amb oficina a Rubí.

- Empreses adherides al Consell a títol particular.

Funcions:

L'objecte del Consell serà: informar les iniciatives municipals.

Proposar a l'Ajuntament iniciatives pròpies, referides a:

a) - Planejament urbanístic de caire industrial.

b) - Processos de reindustrialització de Rubí.

c) - Gestió i formació ocupacional.

d) - Promoció interna i externa de les potencialitats econòmiques de Rubí.

Estructuració interna del Consell.

President - L'Alcalde o regidor en qui delegui.

Assemblea Executiva - Amb la composició abans esmentada.

Ponències de treball - S'han constituït tres:

Reindustrialització.
Formació ocupacional.
Promoció de Rubí.

La composició de les Ponències de Treball és la següent:

- Partits amb representació municipal.
- Representants sindicals i dels Empresaris.
- Institucions financeres.
- Entitats que vulguin participar dels objectius de la Ponència.

El Reglament de funcionament intern del consell, fixarà els llocs de representació per a cada agent econòmic.

Les Ponències estaran presidides per:

- Reindustrialització: Regidor d'Urbanisme.
- Formació ocupacional: Regidor de Treball i Foment.
- Promoció de Rubí: Regidor d'Ensenyament.

El mateix 20 de Desembre del 85, el Consell es va constituir i va celebrar la 1ª reunió de l'Assemblea Executiva. En ella no hi van participar ni les Centrals Sindicals, ni les Entitats Financeres. Fins al moment (Abril 86) s'han celebrat dues reunions del Consell. En elles s'han constituït les tres ponències de treball previstes a l'acord de Constitució del Consell.

Pel que fa a la participació dels agents, aquesta és considerada positiva per la Sra. Pepa Sala. Unicament les centrals sindicals segueixen sense assistir-hi. Les raons d'aquesta absència, segons l'entrevistada, cal buscar-les en la debilitat organitzativa dels sindicats a Rubí, i en el manteniment d'actituds estrictament reivin-

dicatives i reàcies a la concertació.

Una excepció a això, la constitueix la participació d'un representant de la CNT a la Ponència de Formació Ocupacional.

Quant a la relació del Consell amb l'Ajuntament, segons l'entrevistada, totes les iniciatives de reactivació econòmica endegades pel Consistori, han passat pel Consell de Redreçament, que les ha informades, i les decisions del qual, han estat preses en consideració per l'Ajuntament. Així doncs, s'ha establert una vinculació de fet de l'Ajuntament respecte els informes del Consell.

Iniciatives Econòmiques.

a) - Zona d'urgent reindustrialització:

L'Ajuntament de Rubí, abans de constituir-se el Consell de Redreçament, va reivindicar per la ciutat la declaració de zona d'urgent reindustrialització. Aquesta sol·licitud va ser atesa i avui Rubí és inclosa a la ZUR i per tant en gaudeix de tots els beneficis que se'n deriven d'aquesta situació.

Al llarg dels primers mesos van haver-hi 10 sol·licituds d'empreses que demanaven instal·lar-se al municipi acollint-se als avantatges de la ZUR. D'elles quatre han tirat endavant i avui són ja en ple funcionament.

Un problema apuntat per l'entrevistada és que avui hi ha iniciatives empresarials que ocuparien menys de 10 treballadors, i per tant no poden acollir-se als beneficis de la ZUR, ja que un requisit mínim és crear més de 10 llocs de treball.

b) - Programa d'animació socio-econòmica.

S'està tirant endavant un programa d'animadors socio-econòmics de barri, l'objectiu principal del qual es fomentar i canalitzar iniciatives d'ocupació i auto-ocupació de joves aturats. És encara d'hora per a fer una valoració del programa.

c) - INDUTEL (Hotel Industrial)

La creació d'un Hotel d'Empreses a Rubí és per ara un projecte vàlid i positiu però amb dificultats per a dur-lo a la pràctica, segons la Sra. Pepa Sala.

En principi INDUTEL acolliria aquelles empreses que supposessin la fabricació o la prestació d'un servei innovador en el camp o sector empresarial a que es dediquin.

Igualment haurien de necessitar, durant el període de posta en marxa, un espai de dimensions limitades.

La Ponència de Reindustrialització del Consell hauria de fixar els criteris de prioritat per l'acolliment de les empreses.

Igualment caldria crear una oficina que centralitzés la gestió i oferís algun servei de gestoria.

El temps màxim d'estada d'una empresa seria de dos anys.

d) - Escola de Formació Ocupacional.

L'escola no està encara constituïda, per bé que estan ja funcionant cursos a Rubí en el marc del Pla Nacional

de Formació, els quals es consideren, segons l'entrevistada, com l'embrió de la futura escola.

El projecte de creació de l'Escola de Formació Ocupacional és, en resum, el següent:

1 - Concepte: Conveni INEM - Ajuntament.

- L'Ajuntament facilita terrenys i edifici.
- L'INEM rehabilita l'edifici amb la infraestructura tècnica necessària.

2 - Direcció Formativa:

Correria a càrrec de l'INEM, a partir d'un programa pactat per Ajuntament-INEM-Empresaris-Sindicats a través del Consell de Redreçament.

3 - Programació:

La programació de cursos correria a càrrec de la Ponència de Formació del Consell, i hauria de contemplar dos nivells:

- Cursos d'iniciació de formació.
- Cursos especialitzats de reciclatge.

El projecte d'una Oficina o Boutique de Gestió amb l'objectiu de donar suport a la creació de noves activitats i llocs de treball; i la participació de Rubí en el Pacte del Vallès, que és vist com un marc polític molt positiu per la Sra. Pepa Sala, acaben de configurar el conjunt d'iniciatives de reactivació econòmiques engegades o bé previstes per l'Ajuntament de Rubí.

Altres instruments del Municipi per a la Reactivació Econòmica:

A més de la creació del Consell de Redreçament, l'Ajuntament de Rubí disposa de:

a) - Una oficina de Planejament i Redreçament econòmic:

Entesa com a Unitat Administrativa de l'Ajuntament especialitzada per a la informació i gestió respecte dels afers que són objecte del Consell.

b) - El Departament de Foment:

A través del qual es vehicula la gestió de l'ocupació comunitaria a Rubí, el foment del cooperativisme i les accions respecte l'economia submergida, la qual representa un volum important segons que es desprèn de l'estudi socio-econòmic de la ciutat encarregat per l'Ajuntament.

No existeix cap òrgan específic que coordini l'actuació de l'Ajuntament en matèria de reactivació econòmica i foment de l'ocupació.

D'una banda el Consell hi té relació directa amb l'Oficina de Planejament i d'altra banda el Departament de Foment que actua de manera autònoma.

18. José Luis Salido.

Entrevista amb el Sr. José Luis Salido, departament de relacions laborals del Foment del Treball Nacional, celebrad el dia 11 de Març de 1986.

Visió general de l'actuació econòmica dels municipis:

Pel Foment l'economia s'ha de regir pel principi de la subsidiarietat latent a la Constitució de 1978, segons el qual l'economia pública ha d'estar sotmesa a la privada i el sector públic no ha d'intervenir en el privat. Actualment es fa una interpretació incorrecta de la Llei de Bases de Règim Local. Segons el Foment l'Ajuntament només té competències en les àrees que s'especifiquen en la llei de bases, qualsevol altra competència ha de venir regulada i establerta per llei. L'actuació municipal ha de ser prevista en la llei. En tot cas si s'accepta la intervenció de l'Administració Pública en l'economia aquesta l'hauria de realitzar l'Administració Central o la de les Comunitats Autònomes i no l'Administració Local.

Bàsicament es critiquen les iniciatives locals per dues raons:

Només hi ha un agent econòmic que crei llocs de treball fixos i rentables: l'economia privada. Gran dificultat per la realització dels projectes plantejats.

Es planteja la necessitat imperiosa de flexibilitzar el mercat de treball. Es reclamen bàsicament dos tipus de contractes: en formació i en pràctiques. També es regulen altres contractes subsidiaris (art. 15,17 Estatut dels Treballadors).

Pel Sr. Salido més que incentivar la contractació els empresaris veurien millor, partint de que l'acomiadament lliure esta mal conceptuat, parlar de contractació lliure que implicaria suprimir tota mena de subvencions públiques d'incentivació de la contractació a fi de poder rebaixar la quota de la Seguretat Social (6 o 7 punts).

Concertació i participació:

El Foment té voluntat de participar en tot tipus de mecanisme de participació. El Foment considera positiva la concertació o la recerca de consens entre els diferents agents econòmics i socials, ja que pot resoldre molts problemes de manca d'informació entre l'Administració i els protagonistes econòmics i socials; problemes de solapament entre iniciatives diverses; problemes que podrien evitar-se si prèviament a la presa de decisions s'hagues consultat i discutit amb els que després en seran afectats d'una o altra manera. Des d'aquest punt de vista la participació en esferes o organismes de concertació sempre serà positiva i ben acollida pel Foment.

Però en la reralitat es plantegen problemes perquè:

L'Administració actua amb posicions previament establertes, prepotència de l'Administració.

Falta de confiança en la voluntat de l'Administració.

Greu dificultat per establir instruments de vinculació de les decisions dels òrgans on participen els agents econòmics.

Exemples de l'activitat de l'Administració que expliquen la postura del Foment:

Junta Provincial de L'INEM on participen els sindicats i la patronal. La seva funció és revisar i aprovar els plans presentats pels Ajuntaments. La realitat és que es coneixen els plans sense plaç per estudiar-los i un cop ja han estat aprovats.

INICIATIVES, S.A. no hi ha invitació a participar.

El Foment ha presentat recurs per intervenció en el sector privat o en sectors d'altres Administracions.

Organs en els que el Foment participa:

Administració Central de l'Estat.

Consell Executiu de l'INEM.

Administració de la Generalitat.

Consell de Treball.

CEMAC.

Institut Català de la Salut.

Institut Català d'Assistència Social.

Administració Local:

Comissió de Salut Laboral.

Comissió de Seguretat Urbana.

Formació Professional:

La iniciativa local a través de l'INEM en aquest camp és una actuació errònea. Pel Foment la formació professional es pot fer només a les empreses que són les úniques que coneixen les necessitats de la producció.

Valoració negativa del Pla Nacional de Formació i Inserció Professional:

Fet sense participació dels interlocutors socials.
Fet depressa per presentar-lo als Fons Social Europeu.
Va ser rebutjat.

Modificat de nou sense participació dels interlocutors socials.

Entre el Plà i la Rectificació es crea el Consell Nacional de Formació Professional (Gener 86, més tard del previst en el Plà).

El Plà atribueix les competències via INEM. Això comporta: Creació de plans obsolets.

Sense la participació dels empresaris no es coneixen les necessitats de la producció.

19. Angel Sanchez

Entrevista amb Angel Sanchez, Secretari de Política Institucional de la UGT, celebrada el 16 de setembre de 1986.

Concertació :

Segons Angel Sanchez, la UGT té una postura clarament favorable a la concertació. Concertació no entesa només com a negociació amb la patronal sobre increments salarials, sinó en un sentit més ampli i polític. S'han de negociar tots aquells aspectes que condueixin a la creació d'ocupació i a la millora de les condicions laborals en general. Igualment la concertació no tan sols ha d'afectar els treballadors actius, sinó que també ha d'abordar temes com la cobertura de l'atur o les pensions.

Es tracta doncs, de no reduir la concertació al marc de l'empresa, i poder entrar en la discussió de les magnituds macroeconòmiques (ex: l'augment de la inversió pública). Aquest tipus de concertació "política" és important perquè obliga sempre als interlocutors a apostar per un determinat futur.

UGT, en opinió d'Angel Sánchez, rebutja la via de l'enfrontament sistemàtic i defensa la concertació, sense caure però en el pactisme, és a dir en " l'acord per l'acord". En tot cas, la filosofia de la concertació és la d'establir un camp de joc acceptat per les parts en qüestió i on cadascú pugui posteriorment defensar posicions pròpies sense renunciïes gratuïtes.

AES :

Per Angel Sánchez, l'AES és l'acord més positiu signat

fins ara per la UGT. La raó és el seu ampli abast. Per primera vegada s'introdueixen en l'acord temes com la cobertura de l'atur, el sistema impositiu, la creació de fons, etc. Es a dir s'entra en parcel·les que fins ara eren vetades a la participació dels sindicats.

Desenvolupament de l'AES :

- les realitzacions més importants dins ara com a desenvolupament de l'AES són segons Angel Sánchez, entre d'altres:

. la creació de tres fons :

a- el de Solidaritat adreçat a la creació de llocs de treball.

b- el de Concerts per tal d'establir acords entre l'INEM i els municipis com a finançament de les ILE (Iniciatives Locals d'Ocupació).

c- el d'Inversions .

. la creació recent del Consell General de Formació Professional amb la participació dels sindicats, el qual podrà modificar i rel·lançar el Pla Nacional de Formació

. la constitució de Consells de Salut laboral en el marc de les Comunitats Autònomes.

. algunes modificacions progressives del sistema impositiu com l'elevació de la xifra per haver de realitzar la declaració de renda.

- també podem parlar d'algun incompliment important per part de l'Administració, així :

. la cobertura de l'atur s'havia de situar al 43% el l'any 85 i al 48% l'any 86. Actualment és encara d'un 34-36 %.

. el tema de la Seguretat Social: UGT és partidària d'una reforma global que contempli la millora de la gestió, l'augment del finançament des del govern, i la descentralització de les entitats gestores. S'havia acordat que cada part presentaria

les seves propostes, però el govern es va avançar amb un decret que consagrava retalls importants a les pensions, i UGT va denunciar oportunament.

El Consell de Treball de Catalunya :

La UGT creu que el Consell de Treball ha de complir una triple funció :

1. ser el marc on d'una manera permanent i contínua, s'enfrontin els grans temes econòmics-socials que té plantejats Catalunya.
2. cal que el Consell de Treball assumeixi un paper més important arribant a ser un "Consell Econòmic i Social de Catalunya".
3. la UGT aportarà al Consell el seu programa de Progrés Econòmic-Social per Catalunya.

Respecte l'actual funcionament del Consell, UGT creu que CiU d'una banda l'ha posat al servei de les seves pròpies reivindicacions polítiques de transferències, reclamant fins i tot el fraccionament de les relacions laborals a nivell d'Estat, a la qual cosa s'hi oposa UGT creient a més que és anticonstitucional. D'altra banda CiU fa una política obstruccionista respecte de les propostes que es porten al Consell (ex: el bloqueig del Pla de Neteja de Boscos, o de la creació del Consell de Formació Professional).

Davant d'això, UGT reclama que el Consell de Treball depengui directament de Presidència, d'aquesta manera passaria a ser el centre neuràlgic dins del qual podria concentrar-se sobre totes aquelles matèries absolutament transferides.

Angel Sánchez és contrari al trapàs de l'INEM ja que el considera un instrument en mans del govern central indispensable per a una política d'ocupació d'abast estatal.

Els Consells Econòmics i Socials Locals :

Segons Angel Sánchez és bo que els grans Ajuntaments es plantegin la necessitat de ser un motor econòmic per la ciutat, prioritzant però, les polítiques d'ocupació que tinguin com a base la dinamització dels recursos i potencialitats pròpies del municipi.

UGT és partidària de la creació de C.E.S. locals als municipis de més de 100.000 habitants en principi. A fi d'aconseguir la participació dels agents econòmics en la definició de la política industrial, de reactivació econòmica i d'ocupació executada actualment pels Ajuntaments grans. A més, haurien de ser instruments de coordinació i ordenació del conjunt d'actuacions municipals en matèria econòmica.

Angel Sánchez es mostra partidari de la creació d'un C.E.S. de la ciutat de Barcelona el qual tingués una composició àmplia i englobés els actuals consells de participació sectorial ja existents.

Igualment pensa que els Consells Assessors de l'Alcalde són pensats per a la resolució de temes puntuals i per tant cal anar més enllà i constituir un veritable C.E.S.

UGT reivindica també que els temes de concertació es tractin a nivell de Federació de Municipis de Catalunya i a partir d'aquí demana que hi hagi coordinació entre les administracions públiques pel que fa a polítiques d'ocupació.

UGT participa :

- . en els C.E.S. locals que s'han creat.
- . en òrgans de participació sectorial, ex: Consell de Salut Laboral de Barcelona, Consell de Consum, Consell de Seguretat Ciudadana, etc.
- . en les meses de contractació.

20. Carles Vallejo.

Entrevista amb el Sr. Carles Vallejo, representant de Comissions Obreres al Consell Econòmic i Social de les Comunitats Europees, celebrada el 17 d'Abril de 1986.

El Sr. Carles Vallejo manifesta la posició favorable de Comissions Obreres a participar en totes les instàncies de concertació i consens entre els agents econòmics i socials. Comissions participa amb aquest esperit en el Consell Econòmic i Social de les Comunitats Europees i mostra la seva preocupació per la manca de voluntat dels diferents governs espanyols en la creació d'un òrgan previst constitucionalment com el Consell Econòmic i Social a Espanya.

Els representants enpanyols al Consell Econòmic i Social (en endavant C.E.S.) de les Comunitats Europees pensen, precisament, endegar una iniciativa conjunta per tal que el Govern procedeixi a la ràpida creació de l'esmentat Consell a Espanya.

Això afavoriria el paper d'Espanya al C.E.S. de les Comunitats Europees, ja que la majoria de països disposen de C.E.S. nacionals que permeten un treball més coordinat, i una millor relació institucional entre els diferents C.E.S.

La representació espanyola al C.E.S. té una certa coherència pel que fa als sectors empresarials i sindicals, mentre el tercer sector (consumidors, agricultors, pescadors, etc.) presenta, en canvi, una lògica dispersió. La manca d'estructuració social d'aquests sectors a Espanya, dificulta una millor articulació i representativitat social.

La forma de treball del C.E.S. de les Comunitats Europees es basa en els Plenaris, les Seccions de diferents continguts temàtics i els Grups de treball que aquestes Seccions crean.

Precisament el Sr. Carles Vallejo manifesta que molt recentment s'ha creat un grup de treball sobre les iniciatives econòmiques a nivell local, sobre el que ens informará properament.

El C.E.S. de les Comunitats Europees té dos instruments importants de participació en els treballs comunitaris: les consultes i informes preceptius que ha de realitzar la Comissió, i el dret d'iniciativa a la Comissió. Les relacions entre el C.E.S. de les Comunitats Europees i la Comissió o el Parlament són molt intenses i positives, trobant més dificultats en aquelles instàncies de participació més representatives dels interessos nacionals.

El C.E.S. de les Comunitats Europees pateix d'una certa manca de relació ràpida amb els problemes més urgents i polèmics dels diferents països. Com succeeix a altres instàncies comunitaries (Parlament) les representacions nacionals no acostumen a recollir les persones més directament vinculades als conflictes polítics o socials, o els dirigents més coneguts dels diferents sectors, més preocupats per les lògiques nacionals.

El C.E.S. de les Comunitats Europees pateix també diferents problemes derivats de la forta i rígida estructura funcional, de les dificultats de negociació entre els tres sectors presents al C.E.S. i pels mateixos conflictes entre interessos comunitaris i nacionals. Tots aquests

elements dificulten un funcionament més àgil del C.E.S.

Com a problemes propis de Comissions Obreres al C.E.S. de les Comunitats Europees i, en general, en la seva presència europea, l'entrevistat assenyala la necessitat de que Comissions Obreres ingressi a la Confederació Europea de Sindicats, organització que té una forta incidència al si del C.E.S. de les Comunitats Europees. Comissions veu dificultat el seu ingrés pel vet de la Unió General de Treballadors. Comissions pensa reforçar la seva presència europea en accions com les recents del sector textil que ha movilitzat a treballadors de tota Europa, i instal·lant una oficina de representació de Comissions Obreres a Brussel·les.

Noves contractacions.

Pel Sr. Carles Vallejo caldria establir mecanismes de control per tal d'assegurar que els contractes en formació serveixin realment per a formar els joves en el camp professional. No s'ha de buscar en el contracte en pràctiques una forma de mà d'obra més barata.

Formació Professional.

Cal un treball per acostar la formació a l'ocupació posterior. L'actuació que s'està fent (Pla Nacional de Formació de l'INEM) es regida per la improvització, no hi ha un projecte global d'adaptació de la formació a la realitat professional.

21. Anna Virolés

Entrevista amb la Sra. Anna Virolés, Cap del Gabinet Tècnic de la Conselleria d'Indústria, celebrada el 3 d'octubre de 1986.

La Conselleria d'Indústria basa la seva acció política en quatre grans línies d'actuació :

1. Policia industrial :

Inspeccions i adequació a normes. Bé directament o bé a través de concessionaris.

S'actua sota els principis d'agilitat, desburocratització i descentralització.

2. Foment :

- mesures d'abaratiment de les càrregues financeres.
- concessió d'avalis per l'Institut Català de Finances, previ informe del COPREC (Consell per a la reindustrialització de Catalunya) on hi participen diversos departaments del govern.
- subvencions: segons la Sra. Anna Virolés les subvencions poden accelerar una inversió però no crear-la. Per això cada vegada es delimiten més els àmbits de concessió de subvencions :

- . reindustrialització
- . renovació tecnològica (sectors tradicionals i introducció de noves tecnologies)

3. Serveis :

A - d'informació :

A través del CIDEM hi ha informació sobre ajuts, sòl industrial, socis tecnològics ...

B - de desenvolupament :

Es tracta de generar i fer que aflorin una sèrie de recursos. Instruments de la Conselleria d'Indústria per aquesta finalitat :

a. Societat Catalana de Capital Risc :

L'objectiu d'una Societat de Capital Risc és el foment de naixement i desenvolupament d'empreses tecnològicament innovadores amb potencial de creixement. La seva actuació ha d'anar dirigida cap a aquells projectes que es fonamenten en un producte, procés o servei nou pel que pot existir una demanda considerable i que per tant pot donar lloc a una empresa amb capacitat per créixer en crear inversió i llocs de treball.

La Societat Catalana de Capital Risc S.A. és una fórmula per a :

- . ajudar activament els projectes innovadors i creatius.
- . participar en capital per a compartir la càrrega financera, que suposa una nova inversió del del període de desenvolupament fins a la seva maduració .

La seva participació en el capital social de l'empresa ja existent o per crear és minoritària i temporal. La participació es pot donar en el capital social d'empreses petites i mitjanes amb projectes viables, o bé també en el capital social de projectes per a la creació de noves empreses que es vulguin dedicar a qualsevol tipus d'activitat amb un elevat potencial de desenvolupament.

b. Empresa de Promoció i Localització Industrial de Catalunya :

En ella hi participa el Departament d'Indústria, Cambres i Associacions Sectorials. Les seves principals realitzacions són :

- . acord amb l'empresa anglesa Job Creation. Objectius de l'acord : tractament d'empreses sobredimensionades,

recol·locació de l'excedent laboral, foment de l'àrea industrial en crisi, etc.

- . creació d'una societat patrimonial per CORBERÓ, i una operació semblant per PIHER.
- . possible participació a Petrolis de Catalunya.

c. Societats de Garantia Recíproca :

Són instruments vàlids segons A. Virolés. Es trobaven en situació caòtica, s'ha impulsat un procés de fusió i ara n'existeixen només dues.

d. Servei d'Assessorament Industrial i Tecnològic :

El S.A.I.T. té com a objectiu oferir a través de la seva xarxa territorial, un programa integrat d'informació i assessoria dirigit a la millora del context tecnològic i informacional de l'empresa. Aquest servei aplega un conjunt de tècnics assessors que visiten les empreses que ho sol·liciten, oferint els serveis i ajuts de l'Administració i recollint la informació necessària, perquè feta la corresponent avaluació, puguin orientar a les empreses en els diversos camps: ex. foment i difusió de la recerca, servei d'anàlisi i de control de qualitat etc... Si s'escau, els tècnics assessors generalistes coordinen les visites d'assessorament tècnics especialitzats en temes concrets.

Es tracta doncs de posar a l'abast de les empreses el personal tècnic més idoni, amb la coordinació necessària perquè la seva tasca sigui efectiva i doni la màxima rendibilitat.

Fins ara s'ha actuat a 2 nivells :

- . diagnòstic a petites i mitjanes empreses.
- . macro-projectes (Petrolis de Catalunya, Societat d'Investigació Minera, Extensió de la gasificació)

4. Localització :

La ZUR del cinturó de Barcelona : Valoració positiva. s'accelera la inversió d'un cert tipus d'empresa més gran. Ha sorgit com a problema una certa congestió en el segon cinturó de Barcelona.

Fora de la ZUR, s'han creat :

- . Arees de Localització Industrial Incentivada:

Les empreses allí localitzades tenen prioritat en la política industrial del Departament.

- . Arees d'Especialització Industrial.

- . Triangle Locatius.

Per últim, Anna Virolés tracta dos temes :

a- La relació del Departament d'Indústria amb les Societats Municipals de Promoció Industrial. Ens informa que s'ha participat en estudis previs i en el llançament d'algunes d'elles. Però sense relacions a partir del funcionament normal d'aquestes.

b- L'Economia submergida. No s'ha tractat el tema globalment. S'ha fet seguiment de l'actuació d'alguns ajuntaments i se'ls ha facilitat la tasca en el reflotament d'empreses submergides.

22. Sebastià Vives

Entrevista amb el Sr. Sebastià Vives, Secretari de Relacions Institucionals de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya, celebrada el 19 de març de 1986.

El Sr. Sebastià Vives posa de manifest la voluntat de Comissions Obreres de dialogar i negociar a tots els nivells. Hi ha en general per part del sindicat una voluntat política global de negociació i participació, i a través d'aquestes poder defensar les posicions de Comissions Obreres, que són sempre pròpies donada la seva independència.

Comissions Obreres considera preferent la tradicional negociació dels sindicats amb la patronal sobre qüestions laborals, però avui es planteja també la necessitat de diàleg sindicat-Administració Pública, ja que aquesta entre d'altres coses assumeix el paper d'agent econòmic.

Instàncies de participació i concertació en les que intervé Comissions Obreres :

- Consell Econòmic i Social de la CEE :

Comissions Obreres hi participa a través del Sr. Carles Vallejo. Aquest Consell, segons el Sr. Sebastià Vives, ha realitzat molts estudis interessants però poques realitzacions concretes.

- Consells Econòmics i Socials Locals :

El Sr. Sebastià Vives fa la següent reflexió :actualment existeix un elevat nivell d'atur que no s'acabarà a curt termini, es pot considerar un atur de llarga durada. La recuperació econòmica pot començar a ser un fet amb

la introducció de noves tecnologies fruit de fortes inversions, ara bé, aquest tipus de recuperació no generarà molts llocs de treball i per tant es mantindrà una important franja d'aturats. La nova relació capital-treball fa que fortes inversions no genrin ocupació.

Aquest problema de l'atur, és fa molt més real i palpable a nivell municipal, pel fet que l'Ajuntament és l'Administració més propera al ciutadà. Així el ciutadà en atur acut a l'Ajuntament en demanda de feina o fins i tot d'ajut econòmic per a seguir sobrevivint.

Davant d'aquesta realitat, a l'Ajuntament no li queda més remei que intentar assumir el problema d'alguna manera. Molts Ajuntaments prenen iniciatives econòmiques de foment de l'ocupació, i és aquí on volen la col·laboració de les centrals sindicals. D'aquesta manera neixen instàncies de concertació on la participació sindical és positiva en opinió de Comissions Obreres.

Pel que fa a un possible Consell Econòmic i Social de Barcelona, Comissions Obreres veu positiva la seva creació sempre que en ell es pugués de veritat pactar, concertar i negociar sobre el model futur de ciutat.

- Consell Assessor de l'Alcalde :

El Sr. Sebastià Vives manifesta que té la impressió que aquest Consell respon bàsicament a una necessitat política del partit que ostenta l'Alcaldia de Barcelona, més que no pas a una voluntat decidida d'actuació econòmica de l'Ajuntament.

- Mesa de contractació de l'INEM :

Hi participa l'Administració, els sindicats i la patronal. En ella es valoren i s'aproven els projectes presentats pels diferents Ajuntaments. Va haver-hi una iniciativa

de Comissions Obreres, que va ser aprovada, a partir de la qual és possible fer un seguiment de la contractació pública. Segons l'Entrevistat la postura negativa de la patronal respecte de les Meses de contractació respon sobretot a la voluntat d'aquesta contrària a l'existència de contractació pública.

- Consell de Treball de la Generalitat :

El seu reglament el configura com un consell assessor. En l'etapa del Conseller Rigol, hi havia la voluntat per part d'aquest que el Consell funcionés plenament i en ell es discutissin les iniciatives que presentava el mateix Departament de Treball. Avui sembla ser que l'actual Conseller Sr. Oriol Badia no presenta la més mínima voluntat política de potenciació del Consell de Treball.

Comissions Obreres considera positiu que de manera sistemàtica i periòdicament, sindicats, empresaris i Govern de la Generalitat s'hagin de reunir i es puguin discutir els temes que cadascuna de les parts posi sobre la taula. En canvi es fa una valoració negativa de la manca de pressupost del Consell de Treball, a diferència dels Consells anàlegs creats a Andalusia i a Euskadi.

Igualment Comissions Obreres ha proposat l'ampliació de les funcions del Consell de Treball, per tal que a més d'elevat acords al Conseller, pugui ser un marc d'iniciatives a proposta dels agents representats. Alguna cosa s'ha aconseguit en aquest sentit però tot i així el reglament del Consell segueix essent força restrictiu en opinió de Comissions Obreres.

- Centre d'Informació i Desenvolupament Empresarial (CIDEM):
Centre depenent del Departament d'Indústries de la Generalita

<u>I. Bibliografia sobre iniciatives econòmiques i concertació social.....</u>	<u>1</u>
<u>II. Informació sobre iniciatives econòmiques i concertació social. Documents rebuts dels Ajuntaments i Comunitats Autònomes.....</u>	<u>17</u>
1. Introducció.....	17
2. Comunitats Autònomes.....	18
3. Municipis.....	22
 <u>ANEX I</u>	
Comunitats Autònomes i Organismes de Desenvolupament Regional als quals hem adreçat carta sol·licitant informació sobre iniciatives econòmiques i concertació social en l'àmbit autonòmic.....	29
 <u>ANEX II</u>	
Municipis als quals hem adreçat carta sol·licitant informació sobre iniciatives econòmiques i concertació social en l'àmbit local.....	31
 <u>ANEX III</u>	
Text de la carta adreçada a les Comunitats Autònomes i Organismes de desenvolupament regional.....	38
 <u>ANEX IV</u>	
Text de la carta adreçada als municipis.....	39

Joan Subirats

I. Bibliografia sobre iniciatives econòmiques i concertació social

- AJUNTAMENT DE BADALONA (1984 a), "Estatuts del Consell Econòmic i Social", en ciclostil.

(1984 b), "Mapa de Serveis Socials de Badalona. Atur i força de treball a Badalona (1981.84). Primer material de debat". Gabinet d'Estudis Socials.

(1984 c), "El mapa de serveis Socials de Badalona (II Document)". Gabinet d'Estudis Socials.

(1985 a), "Revista d'informació municipal", nº 27, maig.

(1985 b), "Bases para la programación de las actuaciones de la concejalia de trabajo y turismo para el año 1985". En ciclostil.

(1986), "Full d'informació municipal", nº 14, març.

- AJUNTAMENT DE BARCELONA (1985 a), "Declaración de Barcelona. Nuevas propuestas para las grandes ciudades". Suplement Full informatiu nº 23, abril.

(1985 b), "Projecte de Memoria i programació 1985". Junta Tècnica de la Ponència de Desenvolupament Econòmic i Social. Direcció de Serveis.

(1985 c), "Decret de creació Consell Assessor de l'Alcaldia i de la Comissió de Govern", 11 de desembre.

(1986 a), "Decret de creació del Consell Assessor de Salut Laboral de Barcelona". Gasetta Municipal de Barcelona nº 6, 28 de febrer.

(1986 b), "Normes reguladores de l'organització dels Districtes de la participació ciutadana". Aprovades inicialment pel Consell Plenari de 28 de maig.

- AJUNTAMENT DE CORNELLA (1984 a), "Memoria explicativa: Instituto de Estudios sobre el Trabajo". 25 d'octubre. En ciclostil.

(1984 b), "Memoria explicativa: Gabinete de asistencia técnica al comercio". 25 d'octubre. En ciclostil.

- AJUNTAMENT DEL PRAT DE LLOBREGAT (1985), "Proyecto de cooperativa de trabajo juvenil en el barrio de Sant Cosme de El Prat. Elaborado por el Maestro de Taller y el equipo de educadores de calle de Sant Cosme". Serveis Socials. Març.

- AJUNTAMENT DE MOLLET DEL VALLÈS (1985), "Ponència de Mollet del Vallès". En ciclostil.

- AJUNTAMENT DE RUBÍ (1985), "Acta de constitució del Consell per al Redreçament Econòmic de Rubí". 20 de desembre.

- AJUNTAMENT DE SANTA COLOMA DE GRAMANET (1985), "Soluciones al paro". Full informatiu.

- AJUNTAMENT DE SANT CUGAT (1984), "Proyecto de organización de un servicio de orientación a desempleados e industriales y otras actividades relacionadas con el fomento del empleo". En ciclostil. 21 de març.

- AJUNTAMENT DE TERRASSA (1985), "Reglament del Consell de Foment de Terrassa". Secretària general. Abril.

- AJUNTAMENT DE VILANOVA I LA GELTRÚ (1985 a), "Inauguració de les oficines del PIVSAM". Nota informativa nº 124, 3 de desembre.

(1985 b), "Memòria de municipalització, sense monopoli, de la gestió del sòl del polígon industrial de Vilanova i la Geltrú". En ciclostil.

- ALASIA, G. (1982), "La experiencia italiana en materia de empleo y administración local y regional". En CEUMT nº 53-54 agost-setembre.

- ALBERDI AREIZAGA, J. (1984), "La política de promoción ante la situación económica actual". En Boletín de Estudios Económicos nº 123, desembre.

- ALDANONDO, P. (1984), "Otro fantasma recorre Europa: el paro". En Autonomia Local nº 5, desembre-gener 1984-1985.
- ALLESFRENDE, M. (1984), "Iniciativas locales, su financiación y formación". A CEUMT nº 72, març.
- ARGULLO i TEIXIDOR, X. (1982), "L'atur a Catalunya". A CEUMT nº 46-47, gener-febrer.
- ARNAL LÁZARO, A. (1985), "Líneas generales de funcionamiento de las boutiques de gestión francesas". Ajuntament de Barcelona, Ponència de Desenvolupament Econòmic i Social. 19 de desembre. En ciclostil.
- ARZENI, S. (1984), "La creació d'ocupació a nivell local: una visió general internacional". Seminari internacional sobre el mercat de treball a l'àrea metropolitana de Barcelona.
- AZNAR, J.G. (1980), "El Fondo de Empleo Comunitario". A CEUMT nº 39, desembre.
- (1981 a), "Catálogo de actuaciones municipales contra el paro. El Fondo de Empleo Comunitario". A CEUMT nº 37, abril.
- (1981 b), "Programas contra el paro en las Comunidades Autónomas". En CEUMT nº 39, juny.
- (1984 a), "Desarrollo económico, participación y concertación social. Los Consejos económicos-sociales locales". A CEUMT nº 72, març.
- (1984 b), "Políticas municipales contra el paro juvenil (Principales líneas de actuación y criterios de las experiencias locales)". En el marc del "Projecte jove", Grup d'estudi: joventut i treball. Àrea de Joventut i Esports, Ajuntament de Barcelona.
- (1985 a), "Desarrollo económico local". En el Primer coloqui Barcelona-Mediterrànea, 8 de juliol. Grup de treball: els ajuntaments i les iniciatives locals de desenvolupament econòmic.
- (1985 b), "Planes de ocupación y autoempleo juvenil". A la Revista Entrejovenes nº 8, octubre.
- AZNAR, J.G.; CRESPIÁN, J. (1982), "Análisis de las posibi-

lidades y limitaciones de la acción municipal contra el paro". A CEUMT nº 46-47, gener- febrer.

- BACHY, JP. (1976), "Les collectivités locales et l'emploi". En Communes et régions de France nº 152, agost-setembre.

(1979 a), "L'intervention des collectivités locales en matière d'economie et d'emploi, 1ère partie". En Correspondance Municipale nº 197, abril.

(1979 b), "L'intervention des collectivités locales en matière d'economie et d'emploi, 2ème partie". En Correspondance Municipale nº 198, maig.

- BARST, A. (1985), "The London new tecnology network". Ponència a les jornades "Els ajuntaments i l'atur. Les polítiques locals d'ocupació" celebrades a Sant Pere de Ribes. 28, 29 i 30 de novembre.

- BARTHELEMY, JR. (1982), "La intervención económica de las colectividades locales en Francia". A CEUMT nº 53-54, agost-setembre.

- BEAUNEZ, R.-Jacques, P. (1982), "Les communes et l'emploi". Les Editions Ouvrières. Paris (Pouvoir local).

- BEAUNEZ, R. (1983), "Le devenir des comités de bassin d'emploi". A Communes de France nº 222, desembre.

- BIRLANGA CASANOVA, A. (1984), "Política regional y política económica de las Comunidades Autónomas". A Estudios Terriitoriales nº 15-16, juliol-desembre.

- BORJA, J. (1985), "Notas sobre las transformaciones territoriales e institucionales en Europa". En Metrópolis, territorio y crisis. Edita Asamblea de Madrid.

- CALDERWOOD, R. (1984), "Employment and New Technology. The challenge to Local Authorities". International Conference of Chief Executives in Local government, Stathclyde, maig.

- CANTO FRESNO, C. del (1984), "Crisis industrial en las aglomeraciones urbanas españolas: el ejemplo de Madrid". X Reunión de Estudios Regionales. León.

- CASALS COUTURIER, M.-VIDAL VILLA, J.M^a. (1983), "L'economia de Sabadell: estructura, diagnòstic i perspectives". Ajuntament de Sabadell.
- CASTELLS, M. (1985), "Reestructuración económica, revolución tecnológica y nueva organización del territorio". A Metropolis, territorio y crisis. Edita Asamblea de Madrid.
- CELADA CRESPO, F.- LOPEZ GROM, F.- PARRA BAÑO, T. (1984), "Crisis industrial y proceso de la urbanización en la provincia de Madrid". A Estudios Territoriales n° 13-14, gener-juny., p. 113-125.
- COMMISSION DES COMMUNAUTES EUROPEENNES (1984), "Les programmes de développement régional de la deuxième génération, pour la période 1981-85". Officielles des Communautés Européennes. Luxemburg.
- (1985), "Décision de la Commission du 30 avril 1985 concernant les orientations pour la gestion du Fonds Social Européen pour les exercices 1986 a 1988". Bruseles, 13 de maig.
- COMITÉ ÉCONOMIQUE ET SOCIAL DES COMMUNAUTÉS EUROPÉENNES (1980 a), "Les Comités consultatifs communautaires a composition socio-economique". Secrétariat general. Division Etudes et Recherches. Editions Delta. Bruseles.
- (1980 b), "Les Groupements d'interet Européens. Et leurs relations avec le Comité Economique et Social". Secrétariat general. Division Etudes et Recherches. Editions Delta. Bruseles.
- (1981), "Le droit d'initiative du Comité Economique et Social des Communautés Européens". Secrétariat general. Division Etudes et Recherches. Editions Delta. Bruseles.
- (1982), "Note d'information sur l'activité des conseils économique et sociaux de la Communauté Economique Européenne". Maig.
- (1986), "I Document de travail de la section des affaires sociales sur les "Initiatives locales de création d'emploi"". Rapporteur: M. Roycroft. 11 de febrer. Bruseles.

- CONEJOS y SANCHO, J. (1984), "El FEDER: algunas reflexiones sobre su futura aplicación en España". X Reunión de Estudios Regionales. León.
 - CONNOLLY, M.-MURRAY, M. (1986), "Local Authority Economic Development in Northern Ireland". Local Government Studies. Setembre-octubre.
 - CORPORACIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA (1985), "Programes per recolzar iniciatives locals d'ocupació". Barcelona. 4 p. en ciclostil.
 - ESCUDERO ZAMORA, M. (1984), "Reflexiones en torno a la política regional española a la luz de otras experiencias europeas". Estudios Territoriales nº 15-16, juliol-deseembre, p. 181-196.
 - EWERS, H.-J.-WETTMANN, R.W. (1980), "Innovation Oriented Regional Policy". Regional Studies, nº 3, vol. 14.
 - FANLO, A. (1983), "El control del gobierno local en Francia". Autonomia local, nº 5, deseembre-gener.
 - FEDERACIÓN ESPAÑOLA DE MUNICIPIOS Y PROVINCIAS (1984), "Consejos Económico Sociales Locales (CESL)". Noviembre. En ciclostil.
- (1985),
- "Memorandum del seminario sobre "El papel de las autoridades locales en la creación de empleo"". Busley, Manchester, Inglaterra.
 - FOLGADO, J. (1982), "Política industrial y política económica". Economía Industrial, nº 232, juliol-agost. P. 81-87.
 - GALARRAGA, J. (1982), "El actual Fondo de Compensación Interterritorial: una visión discrepante". VIII Reunión de Estudios Regionales. Bilbao.
 - GANIVET, A. (1979), "La Administración Local. Demografía, economía, política". Información Comercial Española, nº 549, maig. P. 5-13.
 - GARCIA ANTONIO, A. (1986), "Incidencia de los programas de cooperación local en la creación de empleo". Seminari sobre les "Iniciativas locales de empleo". Instituto

- de Estudios de Administración Local. Abril. Madrid.
- GARCIA-NIETO, J.N. (1985), "Atur i joves: perspectives". En les jornades: Propostes per l'ocupació juvenil. Barcelona 25-27 d'octubre.
 - GARCIA JAVALOYS, J. (1980), "Repercusiones de las crisis sectoriales en la construcción del Estado de las Autonomías" VI Reunión de Estudios Regionales. Valencia.
 - GARRIGA I MIRALLES, M. (1985 a), "La reactivación económica y las Corporaciones Locales (A propósito de la declaración de ZUR de 17 municipios catalanes)". Ajuntament de Terrassa. En ciclostil.
 - (1985 b), "El Ayuntamiento de Terrassa ante la crisis económica". A CEUMT 89-90. Agost.
 - GARRIGA, X. (1985), "El Pla municipal de promoció de l'economia local de Sant Pere de Ribes". Ponència per les jornades: "Els Ajuntaments i l'atur. Les polítiques locals d'ocupació", celebrades a Sant Pere de Ribes. Novembre.
 - GIL, A. (1983), "El poder local navarro se pone al día". Autonomia Local, nº 5, desembre-gener 1983-84.
 - GINSBOURGER, F. (1983), "Les comités locaux de l'emploi en Champagne-Ardenne". Travail et emploi nº 17, juliol-setembre.
 - GUIGOU, J.L. (1983), "Les interventions économiques des Collectivités Locales". Revue d'Economie Régionale et Urbaine, nº 5, p. 642-656.
 - HANCHES, L. (1983), "Les collectivités locales et la politique économique en Grande-Bretagne: quelques réflexions sur les récents développements législatifs". Revue française d'Administration Publique. nº 27, juliol-setembre.
 - HAYTON, J. (1983), "Community Business in Scotland". Regional Studies, nº 3, vol. 17, juny. P. 204-208.
 - HERRERO, J. (1986), "Ponencia Ayuntamiento de Badalona". En el seminari: "Las iniciativas locales de empleo. Instituto de Estudios de Administración Local. Madrid. Abril.

- HERRERO SANGRADOR, F. (1984), "Creación de nuevos empleos en Europa: funcionamiento de las iniciativas locales". Boletín de Estudios Económicos, nº 123 (XXXIX desembre).
- HOMES, O. (1985), "El paper dels ajuntaments en l'economia local". Ponència per les jornades "Els ajuntaments i l'atur. Les polítiques locals d'ocupació", celebrades a Sant Pere de Ribes. Novembre.
- HORTALA I ARAU, J.-PUIG I RAPOSO, M (1984), "La Generalitat de Catalunya ante la reconversión". Boletín de Estudios Económicos, nº 123 (XXXIX, desembre).
- INSTITUTO NACIONAL DE EMPLEO. MINISTERIO DE TRABAJO Y SEGURIDAD SOCIAL (1983), "Iniciativas locales de creación de empleo en la versión de la Comunidad Económica Europea". Documentos, nº 12. Noviembre.
- JOHNSTONE, D. (1985), "El papel de las Corporaciones Locales en la promoción de las iniciativas locales de empleo (I.L.E.)". Conferència patrocinada per la Comissió Europea en col·laboració amb l'Associació Internacional de Corporacions Locals. Ayuntamiento de Lebrija. Març. En ciclostil.
- JOSEPH, P. (1977), "La municipalité de Lille crée une délégation au développement". Communes et Régions de France, nº 159, juny-juliol.
- JURGENS, J. (1985), "La política econòmica del municipi de Heerlen (Holanda)". A les jornades: "Els ajuntaments i l'atur. Les polítiques locals d'ocupació", celebrades a Sant Pere de Ribes. Novembre.
- KEMP, R.L. (1986), "The Council-Manager Form of Government in the United States". Local Government Studies. Setembre-octubre.
- LAZARO ARUSO, L. (1984), "La crisis de la planificación regional tradicional y los Programas de Desarrollo Regional (PDR) como instrumentos coordinadores de la planificación". Estudios Territoriales, nº 15-16, juliol-desembre.

- LINDSEY (1983), "Fostering New Enterprises: Enterprises Workshops in Birmingham". Regional Studies, nº 3, vol. 17, juny. P. 208-210.
- LÓPEZ JIMÉNEZ, S. (1984), "Zaragoza: Política municipal de empleo a través del cooperativismo". En CEUMT, nº 72. Març. P. 29.
- LÓPEZ DE LUCIO, R. (1982), "Política Urbana y crisis económica". En CEUMT, nº 53-54. Agost-setembre.
- LÓPEZ NIETO, A.-FERNÁNDEZ RODRIGUEZ, F. (1982), "Significado económico del Fondo de Compensación Interterritorial". VII Reunión de Estudios Regionales. Bilbao.
- LLORENS URRUTIA, J.L. (1984), "La política redistributiva del Estado. Una valoración desde Euskadi". Estudios Territoriales, nº 15-16, juliol-desembre.
- LUDEVID, M. (1983), "Ocupació i atur juvenil a Catalunya". En el llibre col·lectiu "La joventut a la Catalunya dels 80". Diputació de Barcelona.
(1985 a), "Factores que favorecen la creación de empresas a nivel local". En el 1er Coloqui Barcelona-Mediterrànea, Grup de Treball: els Ajuntaments i les iniciatives locals de desenvolupament econòmic. 7 de juliol.
- (1985 b), "La joventut i el treball a Barcelona". En el Projecte Jove, àmbit de treball i atur. Ajuntament de Barcelona.
- LUTGENS, B. (1985), "Stichting sociaal culturele activiteiten en Schoing". En les jornades: "Els ajuntaments i l'atur. Les polítiques locals d'ocupació", celebrades a Sant Pere de Ribes el 29-29 i 30 de novembre.
- MACIAS I ARAU, P. (1986), "L'actuació de l'Ajuntament d'Olot davant el foment de les activitats econòmiques". Ajuntament d'Olot. En ciclostil.
- MALUQUER, S.-PIQUÉ, J. (1982), "El Fons de Compensació Interterritorial: un instrument de la política regional?". A CEUMT, nº 46-47, gener-febrer. P. 10-15.

- MASCONALE, B. (1985), "L'esperienza sindacale e autogestionaria nel Veneto. I suporti de servzio all'impresa". En les jornades: "Els ajuntaments i l'atur. Les polítiques locals d'ocupació", celebrades a Sant Pere de Ribes. Novembre.
- MARAGALL I MIRA, P. (1986), "Text de la conferència pronunciada al club "Catalunya i Futur"". Barcelona, 9 d'abril de 1986. En ciclostil.
- MARTINEZ ABASCAL, V.A.-ROJO TORRECILLA, E (1985), "Participación institucional: los Consejos Económicos y Sociales en España". Anuari de la Facultat de Dret. Estudi General de Lleida.
- MARTINEZ ESTEVEZ, A. (1982), "El Fondo de Compensación Interterritorial como mecanismo de distribución". VIII Reunión de Estudios Regionales. Bilbao.
- MARTINOS, H.-PELLEGRIN, J-P. (1986), "Action-research programme for Local economic and employment development". Local and Regional Development Planning Consultants. Londres.
- MAS, E.-MIRALLES, F. (1982), "Políticas de Hacienda en épocas de crisis". A CEUMT, nº 53-54, agost-setembre. P. 23-30.
- MINISTERIO DE CULTURA. DIRECCIÓN GENERAL DE JUVENTUD (1984), "Juventud, crisis económica y empleo". Revista de Estudios de Juventud, nº 15, setembre.
- MINISTERIO DE INDUSTRIA Y ENERGIA. INSTITUTO DE LA PEQUEÑA Y MEDIANA EMPRESA (1984), "Política de apoyo a la pequeña y mediana empresa industrial". Reunió del Comité de direcció del Programa de Iniciatives Locals d'ocupació de l'OCDE. Madrid, 1-3 octubre.
- MINISTERIO DE TRABAJO Y SEGURIDAD SOCIAL (1983), "Los incentivos a la creación de empleo". Informe OCDE. Madrid.
- MOLINA DEL POZO, C.F.-PALOMO DELGADO, F.-SAIZ RAMIREZ, J.A. (1982), "Breve descripción del Fondo de Compensación Interterritorial: algunas experiencias europeas". VIII Reunión de Estudios Regionales. Bilbao.

- MOLINER CHERTA, F. (1985), "Las "boutiques de gestion"". Ajuntament de Barcelona. Ponència de Desenvolupament econòmic i social. En ciclostil.
- MOORE, C.-RICHARDSON, J. (1986), "Local Partnerships and the unemployment crisis in the UK". Paper presented to the Workshop on "The politics of employment". European Consortium of Political Research. Gothenburg. 1-6 abril.
- MOUTOT, M.J.-LAGET, M. (1983), "Une strategie locale pour l'emploi". Révue d'Economie Régionale et Urbaine, nº 5, p. 642-656.
- MUÑOZ, V. (1977), "La política regional europea". Información comercial española, nº 526, juny-juliol. P. 89-107.
- NEMERY, J.-C. (1985), "El municipio y la creación de empresas: el caso francés". 1er Coloqui Barcelona-Mediterrànea. Grup de Treball 1: "Els ajuntaments i les iniciatives locals de desenvolupament econòmic". Ajuntament de Barcelona.
- OCDE (1985), "Local initiatives to create jobs. A new feature of the OCDE economic scene". The OCDE observer, nº 137, novembre. Paris.
- OLLER, V. (1981), "La política industrial en Catalunya". Información Comercial Española, nº 571, març. P. 53-57.
- OTERO HIDALGO, C. (1984 a), "El programa ILE-OCDE en la estrategia de promoción del empleo". ICE, nº 1922, 2 de febrer.
- (1984 b), "El programa español de iniciativas locales de empleo". CEUMT, nº 72, març.
- PARDELL VEA, A.-PÉREZ AMORÓS, F. (1985), "La participación institucional en el ámbito internacional: Europa, Comunidad Económica Europea y Organización Internacional del Trabajo". Anuari de la Facultat de Dret. Estudi General de Lleida.
- PARMENTIER, P. (1982), "La commune et les entreprises en difficulté". Communes et Régions de France, nº 210, octubre. P. 21-24.
- (1983), "Une stratégie locale pour l'emploi". Communes et Régions de France, nº 216, abril, p. 26-30.

- PÉREZ AMORÓS, F. (1985), "Competencias de las Comunidades Autónomas en materia laboral. Especial consideración en materia de política de empleo". A la "Jornada sobre Derecho del Trabajo y Comunidades Autónomas" celebrada el desembre de 1985 a San Sebastian.
- PÉREZ MENAYO, V. (1986), "La contribución de las iniciativas locales a la creación de empleo en las Comunidades Europeas". Comunicació en el seminari: "Las iniciativas locales de empleo". Instituto de Estudios de Administración Local. Madrid. Abril.
- PICKVANLE (1984), "Economic Crisis and the Political Challenge to Local Government in Britain 1979-84". Ponència per la Conferència "On the Crisis, Local Politics and Local Policies". Centre de Sociologie Urbaine. Paris. 18-20 octubre.
- PINAR, A.-VÁZQUEZ, R. (1983), "Desarrollo regional y reconversión industrial". Economía industrial, nº 232, juliol-agost. P. 73-79.
- PLANAS, J. (1985), "La resposta del sistema educatiu a la inserció professional i social dels joves". En les jornades: "Propostes per l'ocupació juvenil". Barcelona, 25-27 d'octubre.
- PLANELLES I ARAN, M. (1985 a), "La nueva crisis urbana vista desde la economía". El País. Dissabte, 24 d'agost.
- (1985 b), "Descentralització i participació ciutadana. Iniciatives econòmiques de Districte". Ajuntament de Barcelona.
- PORTAS, N. (1981), "La descentralización y el plan de Francia". CEUMT, nº 45, desembre. P. 41-47.
- (1982), "Poder local y "nueva política urbana" en el marco de la crisis". CEUMT, nº 53-54, agost-setembre. P. 40-46.
- (1985), "Experiencias y transformaciones territoriales e institucionales en Europa". Metrópolis, territorio y crisis. Edita Asamblea de Madrid.
- PRINCIPADO DE ASTURIAS. CONSEJERIA DE HACIENDA Y ECONOMIA

(1986), "Programa de actuaciones urgentes (PAUR)". Ponència en el Seminari: "Las iniciativas locales de empleo". Instituto de Estudios de Administración Local. Madrid. Abril.

- PROVOST, P. (1983), "Les régions et la politique industrielle". Communes et Régions de France, nº 213, gener. P. 9-11.

(1984), "La intervención de un Ayuntamiento en el campo económico". CEUMT, nº 72, març. P 42-45.

- QUERO CASTANYS, D. (1985), "Experiencias y transformaciones territoriales e institucionales en España". Metrópolis, territorio y crisis. Edita Asamblea de Madrid.

- RAVENTOS, F. (1985), "La promoción de proyectos privados de interés público. Consideración especial sobre la empresa INICIATIVES, S.A.". 1er Coloqui Barcelona-Mediterrànea. Grup de Treball 1: "Els Ajuntaments i les iniciatives locals de desenvolupament econòmic". Ajuntament de Barcelona.

- RICOU BARCEZO, J. (1985), "Política ocupacional i plans d'ocupació". Serveis Municipals. Ajuntament de Barcelona.

- RODRIGUEZ BACHILLER, A. (1985), "La política metropolitana inglesa frente a la crisis económica". Metrópolis, territorio y crisis. Edita Asamblea de Madrid.

- ROIG ALONSO, M. (1982), "El Fondo de Compensación Interterritorial y la distribución espacial de las cargas y beneficios de los ingresos y gastos públicos en España". VIII Reunión de Estudios Regionales. Bilbao.

- ROIG I MARTI, J. (1984 a), "Informe sobre la instal·lació d'activitats econòmiques: aspectes fiscals i tràmits administratius". Corporació Metropolitana de Barcelona. Direcció de Serveis de programació i Finances.

(1984 b), "La nova política econòmica local i metropolitana en front de la crisi": Corporació Metropolitana de Barcelona.

(1985), "El rol de las Administraciones Locales en la política de reconversión y reanimación económicas". CEUMT nº 89-90, agost.

- ROJO TORRECILLA, E. (1986), "La concertación social en las Autonomías (En particular, los Consejos de Relaciones Laborales)". Revista Técnico Laboral, Vol. VIII, nº 27.
- RULL SABATER, A. (1981), "Indicadores sociales para el análisis y la política regionales". XXI Congrés Europeu de la Regional Science Association (Barcelona, 1981) i VII Reunió d'Estudis Regionals de l'Associació Espanyola de Ciència Regional (Barcelona, 1981).
- SAENZ DE BURUAGA, G. (1979), "Los gastos de las Administraciones Locales: eficiencia, planificación y proceso presupuestario". Información comercial española, nº 549, març. P. 59-65.
- (1980), "Los programas regionales en el contexto autonómico español y ante la CEE". VI Reunión de Estudios Regionales. Valencia.
- (1982), "De la planificación autonómica a la suprarregional y nacional: expectativas en España a partir de 1983". VIII Reunión de Estudios Regionales. Bilbao.
- (1984 a), "La futura política regional de la CEE: algunas implicaciones para España". Estudios Territoriales, nº 15-16, juliol-diciembre. P. 125-141.
- (1984 b), "La planificación nacional y regional en la España de las autonomías". X Reunión de Estudios Regionales. León.
- SALANOVA ALCALDE, R. (1979), "El gobierno y administración del municipio". Información comercial española, nº 549, maig. P. 66-77.
- SANCHEZ LÓPEZ, A.J. (1982), "Los ayuntamientos rurales y el empleo". CEUNT, nº 46-47, gener-febrer. P. 26-33.
- SANCHEZ MORON, M. (1984), "Elementos de la participación ciudadana". Revista de estudios de la vida local, nº 221, gener-març.
- STAVA, P. (1986), "Local policy for economic development. The Norwegian case". Norwegian Institute for Urban and Regional Research. Paper presented to the Workshop on "The Politics of Employment". European Consortium for Political Research. Gothenburg, 1-6 abril.

- TAGLIAPIETRA, G. (1985), "La formazione come strumento a supporto della creazione di occasioni di lavoro: L'AGFOL e il settore autogestionario in Veneto (Italia)". En les jornades: "Els ajuntaments i l'atur. Les polítiques locals d'ocupació", celebrades a Sant Pere de Ribes. Novembre.
- TODD, G. (1984), "Creating new jobs in Europe. How Local initiatives work". The Economist Intelligence Unit, special report nº 165. Londres. Març.
- UNIÓN GENERAL DE TRABAJADORES (UGT) (1986 a), "VI. Política Industrial. Circular nº 1". XXXIV Congreso Confederal. Madrid, 2-6 abril.
- (1986 b), "VI. Economía Social. Circular nº 1". XXXIV Congreso Confederal. Madrid, 2-6 abril.
- (1986 c), "V. Por un nuevo modelo de desarrollo económico. Circular nº 1". XXXIV Congreso Confederal. Madrid, 2-6 abril.
- (1986 d), "IV. Política económica y empleo. Circular nº 1". XXXIV Congreso Confederal. Madrid, 2-6 abril.
- (1986 e), "X. El marco institucional de la acción sindical. Circular nº 1". XXXIV Congreso Confederal. Madrid, 2-6 abril.
- VALLES, J.Mª.-I ALTRES (1982), "El paper de les Corporacions Locals i de la propietat urbana local en la generació d'ocupació. Anàlisi de la realitat catalana en el període 1979-82". Estudis i Assessorament. Barcelona, 26 d'abril.
- VIDAL I MARTINEZ, I (1984), "El comportamiento de los municipios hacia las cooperativas de trabajo". CEUMT, nº 72, març.
- YOUNG, A. (1985), "Local initiatives to help business". Financial incentives and assistance for industry a comprehensive guide. Londres. Agost.

- YOUNG, K-MASON, C (1983), "Urban Economic Development:
new roles and relationships". The Macmillan Pres Ltd.
Londres.

II. Informació sobre Iniciatives Econòmiques i Concertació Social.

Documents rebuts dels Ajuntaments i Comunitats Autònomes.

1- Introducció.

A part de la bibliografia esmentada, hem rebut un volum important de documents que ens han adreçat Ajuntaments i Comunitats Autònomes, i que fan referència a realitzacions o projectes en matèria d'iniciatives econòmiques i concertació social.

Malgrat la molta bibliografia genèrica existent, ens hem trobat amb la realitat que molt poca feia referència a l'objecte concret del nostre estudi. Hem percebut doncs, una manca considerable d'elaboració teòrica i de reflexions globals sobre temes d'iniciatives econòmiques i concertació en l'àmbit local tant a Catalunya com a l'estat espanyol.

Davant d'aquest fet, vam plantejar-nos la necessitat d'adreçar-nos per carta a totes les Comunitats Autònomes i a un gran nombre de municipis importants per tal de recabar informació concreta sobre tot allò que estaven realitzant en la matèria objecte d'aquest estudi.

Fruit d'això ha estat la rebuda d'una gran quantitat de material que reflecteix en concret les iniciatives preses i les actuacions en projecte pel que fa a intervenció local i autonòmica en matèria de desenvolupament i reactivació econòmica.

Tot seguit, detallem el conjunt del material que hem rebut per part d'aquelles Comunitats Autònomes i Ajuntaments que han respòs la nostra sol·licitud d'informació.

2- Comunitats Autònomes.

ANDALUSIA.

- Dossier que inclou totes les actuacions en matèria de promoció econòmica preses per la Conselleria d'Economia i Indústria des de 1982.
- Llei del "Consejo Andaluz de Relaciones Laborales".
- "Plan Bahía de Cadiz". Estudi sobre sòl industrial i agrícola . (SODIAN).
- ZUR Bahía de cádiz:
 - . Reial Decret de declaració de la ZUR.
 - . Guió de viabilitat de noves empreses.
 - . "Informe sobre el entorno de la Bahía de Cadiz".
 - . Relació de taxes, arbitris i impostos bonificats.

ARAGÓ.

- "Medidas de apoyo a la actividad económica y a la creación de empleo en Aragón". (Diputació General d'Aragó).
- Relació d'ajudes existents a Aragó destinades a promoure l'activitat industrial i comercial. (Diputació General d'Aragó).
- Societat de Desenvolupament Industrial d'Aragó. Memòria 1985.

ASTÚRIES.

- Programa d'actuacions urgents. (PAUR) Abril de 1986. Principat d'Astúries.
- "Invertir en Asturias". Institut de Foment Regional.

CANTÀBRIA.

- "Cantabria, un lugar para su empresa". Conselleria d'Indústria del Govern de Cantàbria.

CASTELLA I LLEÓ.

- "Líneas de ayuda al sector privado". Conselleria d'Economia i Hisenda. Junta de Castilla i Lleó.

CATALUNYA.

- Conselleria d'Indústria i Energia:
 - . Mesures de foment en el marc del Programa de Política Industrial per a 1986.
 - . Servei d'Assessorament Industrial i Tecnològic.
 - . Societat Catalana de Capital Risc, S.A.
 - . Ajuts financers de la CEE.
 - . Programes Tecnològics Europeus.
 - . Àrees de Localització Industrial Incentivada.
- Conselleria de Treball:
 - Memòria sobre els Plans d'Ocupació Comunitària.
 - . Memòries d'activitat del Consell de Treball.
 - . Programes presentats al Fons Social Europeu.
- "Mesures prises par la Generalitat de Catalunya en support de la creation d'emploi". (Departament de Treball).
- Decrets publicats al DOGC referents al Consell de Treball, (constitució, modificació, normes de funcionament).

EUSKADI (Comunitat Autònoma Basca)

- LLei del "Consejo de Relaciones Laborales".
- LLei del "Consejo Económico y Social Vasco".
- LLei sobre creació de la Societat per la Promoció i reconversió industrial.
- "Política Industrial Vasca y Empleo". Govern Basc.
- Memòria 1985. (SPRI).
- "La necesidad de crear y crecer". (SPRI).
- Programa Industrialdeak i Programa ECTA (SPRI).
- Pla d'Actuació Econòmica. Programes 1986. Diputació Foral de Biscaia.
- Pla d'Actuació Econòmica. Normativa d'aplicació. Diputació Foral de Biscaia.

EUSKADI (Navarra).

- Departament d'Indústria:
 - "Empresas comerciales, turísticas y de otros servicios".
 - "Empresas Industriales".
- "Area de Reindustrialización prioritaria Alsasua-Olazaguti".

EXTREMADURA.

- "Incentivos y ayudas a la inversión en Extremadura".
Conselleria d'Indústria i Energia.

GALICIA.

- Informació sobre el marc jurídic d'actuació en matèria de desenvolupament econòmic. Societat de Desenvolupament Econòmic de Galícia. (SODIGA).
- Informe de l'Oficina Executiva de la ZUR de Galícia, Subzona de Vigo.

ILLES BALEARS.

- Programa d'actuació de l'Oficina de Promoció Industrial de les Balears. (OPIB).

LA RIOJA.

- Ayudes a la inversió. "Gran Area de Expansión Industrial en La Rioja. Gobierno de La Rioja."

COMUNITAT DE MADRID.

- Balanç de Gestió del Primer Govern Regional. 1983-1985.
- Conveni del Ministeri de Treball amb la Comunitat de Madrid per la coordinació de la Política d'Ocupació.
- "Guía de ayudas a las empresas". Conselleria de Treball de la Comunitat de Madrid.
- Decret pel qual s'estableixen ajudes econòmiques a projectes generadors d'ocupació. Conselleria de Treball.
- Acord entre la Conselleria de Treball i l'Ajuntament de Pinto sobre el seguiment d'Unitats Locals d'Informació i Promoció del Sistema Productiu.
- "Una realidad en funcionamiento". ZUR Comunitat de Madrid.

REGIÓ DE MÚRCIA.

- Comunitat Autònoma de la Regió de Múrcia:
 . "Medidas de Ayuda para la creación de empleo".

- . "Estímulos a la inversión".
- . "Beneficios a las empresas que se localizen en la Región de Murcia".
- Decret pel qual s'aproven mesures destinades al foment de l'ocupació i desenvolupament cooperatiu a Múrcia.

PAÍS VALENCIÀ.

- Decret 67/84 de 2 de juliol del Consell de la Generalitat Valenciana pel qual s'acorda la constitució d'una Societat per a la Promoció d'Installacions Industrials.
- Decret 20 de desembre de 1982 de creació de l'Institut per a la Promoció de les Energies Alternatives i l'Estalvi Energètic.
- Ordre 28 de desembre de 1984 de la Conselleria d'Indústria Comerç i Turisme sobre concessió de subvencions per a l'estalvi energètic.
- Llei de la Generalitat Valenciana 1/1984 d'Ordenació de l'Artesania.
- Programes de l'Institut de la Mitjana i Petita Indústria Valenciana. 1986.
- Memòria anual de l'IMPIVA. 1984.
- Indicadors de Conjuntura. Atur Comarcal-Atur Municipal 1985-86.
- Decret 2715/83 de 28 de setembre del Ministeri d'Indústria declarant Sagunt Àrea de Preferent Localització Industrial.

3- Municipis.

Andalusia.

ALGECIRAS

- Projectes de desenvolupament Econòmic per 1987. Ajuntament

EL BURGO

- Informe de l'Assentament Industrial d'Obrers i Camperols. Ajuntament.

GRANADA

- Resum d'Iniciatives Econòmiques preses per l'Ajuntament.

JEREZ

- Informació sobre la "Oficina Municipal de Promoción de Empleo". Ajuntament.

LEBRIJA

- Projecte de Desenvolupament Comunitari de l'Ajuntament de Lebrija.
- Noves formes de creació d'ocupació: "La experiencia de Lebrija". Antonio Torres García.

MÁLAGA

- Informe de la Gerència Municipal d'Urbanisme.

MOTRIL

- Informe sobre la Unitat de Promoció de l'Ocupació (UPE) de l'Ajuntament.

NIJAR

- Referència de les Iniciatives Econòmiques preses per l'Ajuntament.

SANLUCAR DE BARRAMEDA

- Memòria de la "Unidad de Promoción de Empleo"

SEVILLA

- Síntesi d'Iniciatives d'Ocupació Local i Plans de Foment de l'Ocupació Juvenil.

VÉLEZ MÁLAGA

- Memòria d'activitats realitzades pel Gabinet Municipal de Desenvolupament Econòmic.

Aragó

ALCAÑIZ

- Aspectes econòmics i socials del Polígon Industrial "Las Horcas". Ajuntament.

Astúries.

AVILÉS

- Informació sobre el Polígon Industrial "Las Arobias". Ajuntament.

Castella-La Manxa.

ALBACETE

- Síntesi de l'actuació de l'Ajuntament en matèria econòmica

ALMANSA

- Informació sobre el Polígon Industrial "El Mugerón".

TOLEDO

- Síntesi de l'actuació municipal en matèria econòmica.

Catalunya

BARCELONA

- Normes reguladores de la participació ciutadana.
- Decret de constitució de la Ponència de Desenvolupament Econòmic i Social.

- Projecte i Programació de la Junta Tècnica de la Ponència.
- Informació sobre la Comissió de Desenvolupament Econòmic i Social de Sarrià-Sant Gervasi.
- Decret de creació del Consell Assessor de Salut Laboral.
- Decret de creació del Consell Assessor de l'Alcaldia.
- "Declaració de Barcelona".
- "Les Iniciatives Locals d'Ocupació a Europa". P. Maragall.

BADALONA

- Bases per a la Programació de la Regidoria de Treball.1985
- Mapa de Serveis Socials de Badalona:
 - . Atur i Força de Treball a Badalona (1981-1984)
 - . Projecte Definitiu.
- Estatuts del Consell Econòmic i Social de Badalona.
- Diferents disposicions legals entorn a l'activitat econòmica municipal.
- Programes de Promoció Econòmica.
- Llistat informatiu de les Cooperatives promogudes per l'Ajuntament.
- Badalona. Full d'informació Municipal.

CORNELLÀ

- Projectes de l'Institut d'Estudis sobre el Treball.(IEST).

EL PRAT DE LLOBREGAT

- Diversos projectes cooperatius impulsats per l'Ajuntament.

GIRONA

- Escriptura de constitució de "Iniciatives Municipals d'Ocupació S.A."
- Projecte de creació d'una Empresa-Taller d'Enquadrernació i Estutxeria.

L'HOSPITALET

- Síntesi sobre experiències locals de concertació econòmica i social.

MANRESA

- Síntesi de l'actuació de l'Ajuntament en matèria econòmica

MOLINS DE REI

- Acords municipals de col·laboració amb l'INEM.

MOLLET

- Informació sobre realitzacions i projectes de la Ponència de Mollet del Vallès.

OLOT

- "L'actuació de l'Ajuntament d'Olot davant el foment de les activitats econòmiques". Pere Macias i Arau (Alcalde)

RUBÍ

- Esborrany per una proposta de "Consell per al Redreçament Econòmic de Rubí".
- Acord municipal de creació del Consell per al Redreçament Econòmic de Rubí.
- Acta de constitució del Consell.
- Proposta de creació d'un Hotel Industrial (INDUTEL).
- Proposta de creació de l'Escola de Formació Ocupacional
- Projecte d'una Oficina de Gestió.

SABADELL

"L'Economia de Sabadell. Estructura, diagnòstic, i perspectives. Muriel Casals i Josep Maria Vidal Villa. Ajuntament de Sabadell.

- Acord de l'Ajuntament de Sabadell respecte l'economia submergida local.
- Polítiques municipals contra la crisi: l'experiència d'alguns ajuntaments, Sabadell.

SANT BOI DE LLOBREGAT

- Referències sobre reactivació econòmica local a Sant Boi. (1983-86).

- Història d'un creixement desequilibrat. Estudi econòmic, anàlisi, diagnòsi i perspectives. Sant Boi 1984.

SANTA COLOMA DE GRAMENET

- "Soluciones al paro". Informe municipal.

SANT CUGAT

Informe de la regidoria de treball sobre Iniciatives econòmiques locals.

SANT FELIU DE LLOBREGAT

- Conveni de col·laboració entre l'Ajuntament i la Direcció General de Comerç Interior i Consum de la Generalitat de Catalunya.

SANT PERE DE RIBES

- Pla Municipal de promoció de l'economia local de Sant Pere de Ribes.
- "El paper dels Ajuntaments en l'economia local". Oriol Homs.

TARRAGONA

- Conveni de col·laboració entre l'Ajuntament de Tarragona i l'INEM. 1985.

TERRASSA

- Reglament del Consell de Foment de Terrassa.
- "El Ayuntamiento de Terrassa ante la crisis económica". Manuel Garriga.
- "La reactivación económica y las Corporaciones Locales". Manuel Garriga.

VILANOVA I LA GELTRÚ

- "Memòria de municipalització, sense monopoli, de la gestió del sòl del Polígon Industrial de Vilanova i la Geltrú."
- Informació sobre PIVSAM. "Promoció Industrial de Vilanova, Societat Anònima Municipal."

Comunitat de Madrid.

ALCOBENDAS

- Síntesi de l'actuació municipal en matèria econòmica.
- Materials de promoció industrial de la ciutat.

GETAFE

- Informe del Departament de Promoció Industrial.
- Informe sobre la Promoció Industrial de Getafe.

MADRID

- Informe de l'actuació de l'Ajuntament en matèria econòmica

LEGANÉS

- Estudi sòcio-econòmic de la ciutat. Ajuntament de Leganés.
- Projecte d'Agents per al Foment de l'Ocupació Local.
- Informe sobre Actuacions de Promoció Econòmica i Foment de l'Ocupació.

Múrcia

MÚRCIA

"Los socialistas rendimos cuentas de nuestra gestión".
Informe de la gestió del govern municipal.

País Basc

HERNANI

- Informe del Departament de Benestar Social de l'Ajuntament sobre actuacions en matèria d'animació econòmica.

País Valencià.

ALACANT

- Resum: "Iniciatives Econòmiques de l'Ajuntament d'Alacant"

ALGEMESÍ

- Síntesi de l'actuació municipal en matèria econòmica.

ELX

- Conveni per la creació d'un complex industrial entre l'Ajuntament d'Elx i la Conselleria d'Indústria de la Generalitat Valenciana.
- Diferents mocions i activitats de l'Ajuntament relacionades amb el sector i la indústria del calçat.

VILLENA

- Memòria d'activitats del Gabinet de desenvolupament econòmic de Villena.

ANEX I

Comunitats Autònomes i Organismes de Desenvolupament Regional als quals hem adreçat carta sol·licitant informació sobre iniciatives econòmiques i concertació social en l'àmbit autonòmic.

- ANDALUSIA

- . Conselleria d'Economia, Planificació, Indústria i Energia.
- . Conselleria de Treball i Seguretat Social.
- . Instituto de Promoción Industrial de Andalucía.
- . Sociedad para el Desarrollo Industrial de Andalucía.
- . Sociedad para la Promoción y Reconversión de Andalucía.

- ARAGÓ

- . Departament d'Economia i Hisenda.
- . Departament d'Indústria, Comerç i Turisme.
- . Sociedad para el Desarrollo Industrial de Aragón.

- ASTURIES

- . Conselleria d'Indústria, Comerç i Turisme.
- . Instituto de Fomento Regional.

- CANARIES

- . Conselleria d'Economia i Comerç.
- . Sociedad para el Desarrollo Industrial de Canàries.

- CANTABRIA

- . Conselleria d'Hisenda, Economia i Comerç.

- CASTELLA-LA MANXA

- . Conselleria d'Indústria i Comerç.
- . Conselleria d'Economia i Hisenda.
- . Instituto de Promoción Industrial de Castilla-LaMancha.

- CASTELLA I LLEO..
 - . Conselleria d'Indústria, Energia i Treball.
 - . Conselleria d'Economia, Hisenda i Comerç.
 - . Servicios de Promoción Industrial.
- EUSKADI (Comunitat Autònoma Basca).
 - . Departament d'Indústria, Energia i Comerç.
 - . Sociedad para la Promoción y Reconversión Industrial.
- EUSKADI (Navarra).
 - . Conselleria d'Indústria i Treball.
- EXTREMADURA
 - . Conselleria d'Indústria i Energia.
- GALICIA
 - . Conselleria d'Indústria, Energia i Comerç.
 - . Societat per al Desenvolupament Industrial de Galicia.
- ILLES BALEARS.
 - . Conselleria d'Economia i Hisenda.
 - . Conselleria de Comerç i Indústria.
- LA RIOJA.
 - . Conselleria d'INDústria i Comerç.
 - . Centro Riojano de Formación y Desarrollo Empresarial.
- COMUNITAT DE MADRID.
 - . Conselleria de Treball, Indústria i Comerç.
- REGIO DE MURCIA.
 - . Conselleria d'Economia, Hisenda i Ocupació.
 - . Conselleria d'Indústria, Tecnologia, Comerç i Turisme.
- PAÍS VALENCIA.
 - . Conselleria d'Indústria, Comerç i Turisme.

ANEX II

Municipis als quals hem adreçat carta sol·licitant informació sobre iniciatives econòmiques i concertació social en l'àmbit local.

ANDALUSIA

Alcalá de Guadaira
Algeciras
Almería
Andújar
Ayamonte
Cádiz
Camas
Córdoba
Dalias
Dos Hermanas
ECIJA
El Puerto de Santa María
Granada
Huelva
Jaén
Jerez
Isla Cristina
La Carolina
La Línea de la Concepción
Lebrija
Linares
Los Palacios y Villafranca
Lucena
Málaga
Marbella
MORón de la Frontera
Motril
Níjar
Puente Genil
San Fernando

San Lucar de Barrameda
Sevilla
Utrera
Velez Malaga

ARAGÓ

Alcañiz
Barbastro
Calatayud
Huesca
Jaca
Monzon
Zaragoza

ASTURIES

Aviles
Gijon
Langreo
Mieres
Oviedo
San Martin del rey Aurelio
Siero

CANARIES

Aruca
Arrecife
La Laguna
La Orotava
Las Palmas
Los Realejos
Santa Lucia
Telde

CANTABRIA

Santander
Torrelavega

CASTELLA-LA MANXA

Albacete
Alcázar de San Juan
Almansa
Ciudad Real
Puertollano
Talavera de la Reina
Toledo
Tomelloso
Valdepeñas

CASTELLA I LLEÓ

Aranda de Duero
Miranda de Ebro
Burgos
León
Palencia
Ponferrada
Salamanca
Valladolid

CATALUNYA

Badalona
Cerdanyola
Cornellà
Barberà
Castelldefels
El Prat de Llobregat
Esplugues
Figueres
Gavà
Girona
Granollers
Igualada
L'Hospitalet
Lleida

Manresa
Mataró
Mollet
Montcada i Reixac
Olot
Reus
Ripollet
Rubí
Santa Coloma
Sant Adrià
Sant Boi
Sant Cugat
Sant Feliu de Llobregat
Sant Joan Despí
Tarragona
Terrassa
Tortosa
Vic
Viladecans
Vilafranca
Vilanova i la Geltrú

EUSKADI (Comunitat Autònoma Basca)

Barakaldo
Basauri
Bilbao
Donostia-San Sebastián
Durango
Eibar
Galdakao
Getxo
Hernani
Irun
Mondragón
Portugalete
Renteria
Sestao
Santurtzi

EUSKADI (Navarra)

Pamplona

Tudela

EXTREMADURA

Badajoz

Cáceres

Don Benito

Mérida

Plasencia

GALICIA

Coruña

Ferrol

La Estrada

Marín

Pontevedra

Redondela

Santiago de Compostela

Vigo

Villagarcia de Arousa

ILLES BALEARS

Ciutadella

Eivissa

Manacor

Maó

Palma de Mallorca

COMUNITAT DE MADRID

Alcalá de Henares

Alcobendas

Alcorcon

Aranjuez

Coslada

Fuenlabrada
Getafe
Leganes
Madrid
Parla
Pozuelo de Alarcon
San Sebastian de los Reyes
Torrejon de Ardoz

REGIÓ DE MURCIA

Cieza
Lorca
Molina de Segura
Murcia
Yecla

PAIS VALÈNCIA

Alacant
Alcoi
Algemesí
Alzira
Burriana
Burgosot
Castelló
Elda
Elx
Gandia
Mislata
Ontinyent
Orihuela
Paterna
Quart de Poblet
Sagunt
Sueca
Torrent
Vilareial
València

Vall d'Uxó

Villena

ANEX IIIText de la carta adreçada a les Comunitats Autònomes i Organismes de Desenvolupament regional.

Distingits senyors:

El departament de Dret Constitucional i Ciència Política de la universitat de Barcelona esta realitzant un estudi, sota la direcció del professor Joan Subirats, sobre la iniciativa econòmica dels ajuntaments i de les comunitats autònomes i els mecanismes de concertació social a nivell local i autonòmic.

Desitjariem conèixer alguna informació sobre aquests aspectes a la seva comunitat autònoma. Per exemple, iniciatives preses per la seva comunitat autònoma i/o els ajuntaments en relació a les bosses d'atur existents, o per millorar la situació econòmica (promoció de polígons industrials, suport a la creació d'empreses, treball comunitari, petició o inclusió al programa ZUR, etc.).

Igualment seria interessant disposar d'algunes dades sobre la possible existència de vies de concertació o acord entre la comunitat autònoma, els ajuntaments, i els agents econòmics i socials (empreses, sindicats, veïns, comerciants, etc.) en relació a aquestes iniciatives de desenvolupament econòmic.

Esperem que tot això no resulti excessivament molest per a vostès, però creiem que si podem reunir suficients dades, el nostre estudi (que ja des d'ara posem a la vostra disposició) podrà enriquir-se notablement.

Agraïm per endavant la vostra atenció, restem a la vostra disposició.

ANEX IVText de la carta adreçada als municipis.

Distingits senyors:

El Departament de Dret Constitucional i Ciència Política de la Universitat de Barcelona esta realitzant un estudi, sota la direcció del professor Joan Subirats, sobre la iniciativa econòmica dels ajuntaments i els mecanismes de concertació a nivell local.

Desitjariem conèixer alguna informació sobre aquests aspectes al seu ajuntament o localitat. Per exemple, iniciatives preses en relació a les bosses d'atur existents, o per millorar la situació econòmica de la seva ciutat (promoció de polígons industrials, suport a la creació d'empreses, treball comunitari, petició o inclusió en el programa ZUR, etc.).

Igualment seria interessant disposar d'algunes dades sobre la possible existència de vies de concertació o acord entre l'ajuntament i els agents econòmics socials locals (empreses, sindicats, comerciants, veïns, etc.) en relació a aquestes iniciatives de desenvolupament econòmic.

Esperem que tot això no resulti excessivament molest per a vostès, però creiem que si podem reunir suficients dades, el nostre estudi (que ja des d'ara posem a la vostra disposició) podrà enriquir-se notablement.

Agraint per endavant la vostra atenció, quedem a la vostra disposició.